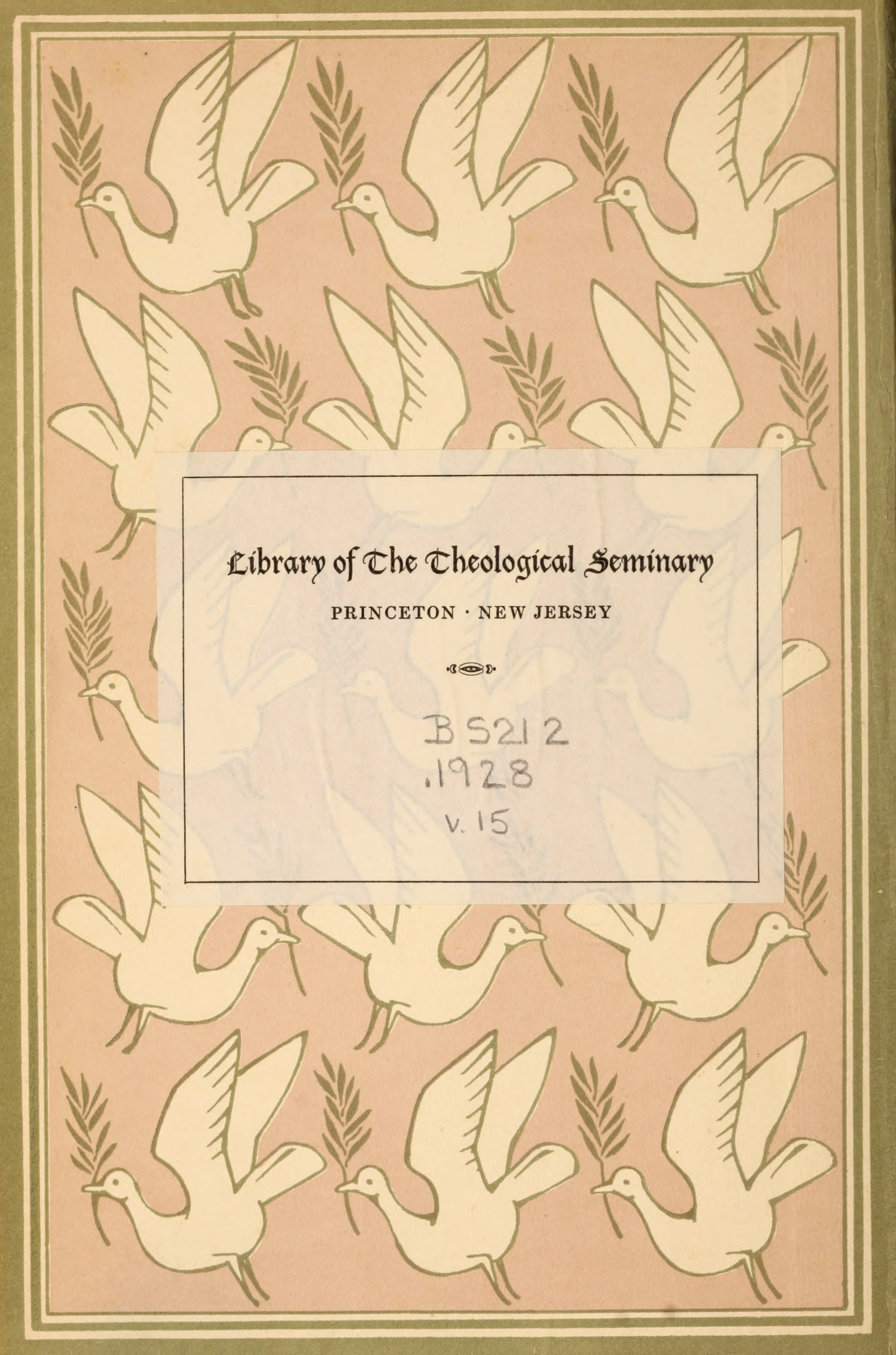
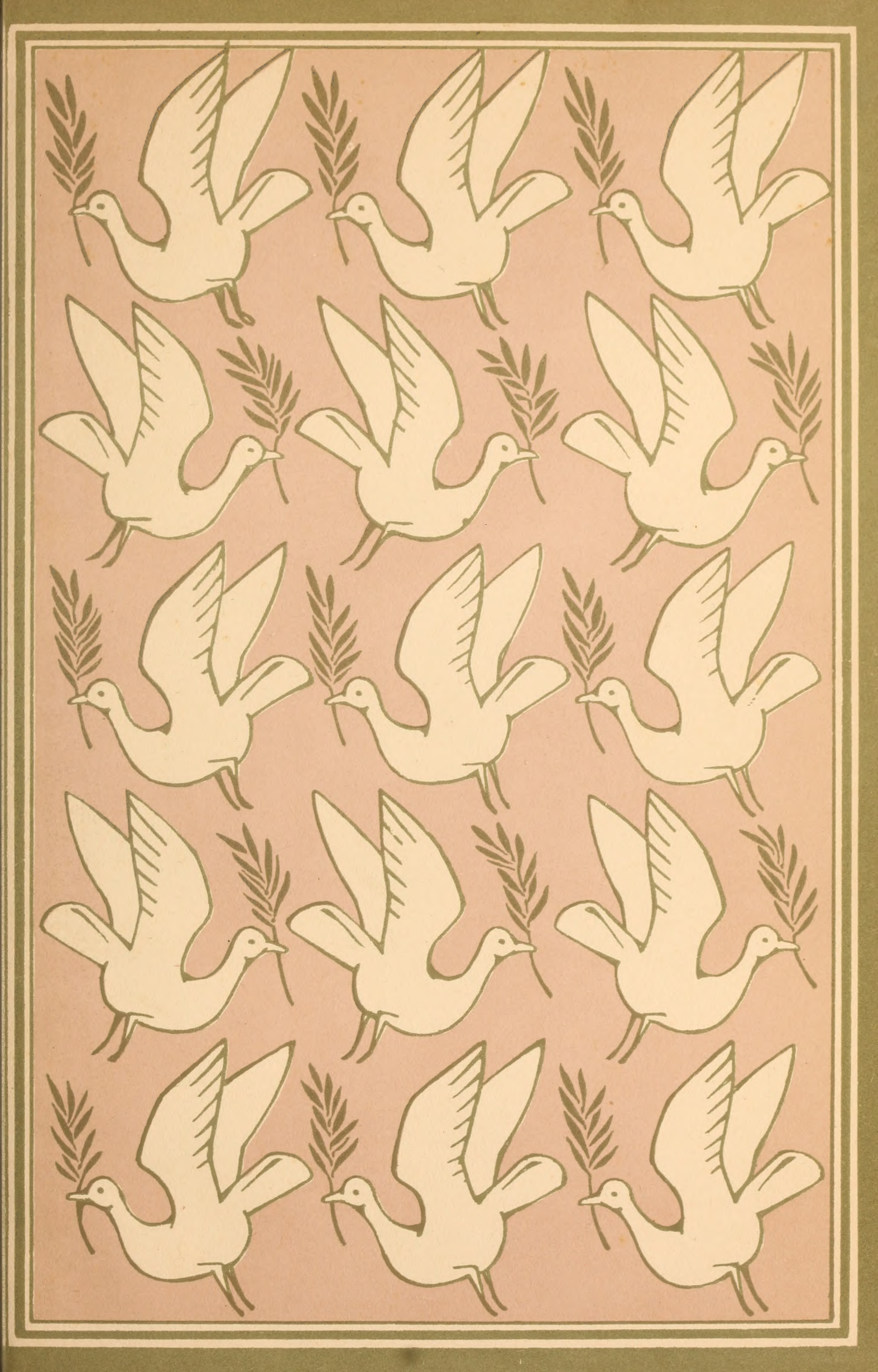

FUN
DA
CIÓ
BIBLI
CA·
CATA
LA
NA·

FUNDACIÓ BÍBLICA CATALANA

LA SAGRADA BÍBLIA

NOU TESTAMENT

VOL. XV

LLETRES CATÒLIQUES
APOCALIPSI DE SANT JOAN

TIPOGRAFIA EMPORIUM, S. A.

HAN ESTAT TIRATS D'AQUESTA PRIMERA EDICIÓ: 150 EXEMPLARS EN PAPER DE FIL GUARRO FABRICAT A MÀ, AMB FILIGRANES DE LA «FUNDACIÓ BÍBLICA CATALANA», NUMERATS AMB XIFRES ARÀBIGUES; I 3,000 EXEMPLARS EN PAPER TORRES-DOMÈNECH.

LA SAGRADA BÍBLIA

NOU TESTAMENT. VOL. XV

TEXT REVISAT, INTRODUCCIÓ I NOTES EXEGÈTIQUES DEL
DR. RAMON ROCA-PUIG, PREV.
REVISIÓ DEL
DR. C. CARDÓ, PREV.

APOCALIPSI
DE SANT JOAN

TEXT REVISAT, INTRODUCCIÓ I NOTES EXEGÈTIQUES DEL
R. P. JOSEP TREPAT I TREPAT, O. F. M.
LLIC. EN SDA. ESCRIPTURA I PROFESSOR AL COLLEGI INTERNACIONAL DE ST. ANTONI DE ROMA
REVISIÓ DEL
R. P. PERE NOLASC D'EL MOLAR, O. M. CAP.

BARCELONA
EDITORIAL ALPHA
1936

APROVACIÓ ECLESIÀSTICA

De conformitat amb el cànon mil tres-cents noranta-u del Codi de Dret Canònic, que prescriu que les versions de les Sagrades Escriptures no siguin impreses en llengua vulgar, si no són aprovades per la Seu Apostòlica, o editades sota la vigilància dels Bisbes i amb notes extretes principalment dels sants Pares de l'Església i de doctes escriptors catòlics, *donem la Nostra aprovació, com sigui que, segons el Censor, reuneix les condicions degudes, a la present edició de* LLETRES CATÒLIQUES *i* APOCALIPSI DE SANT JOAN.

Barcelona, 6 de març del 1936

IMPRIMEIXI'S

† MANUEL, BISBE DE BARCELONA

Per manament de S. E. Il·lma. el Bisbe, mon senyor,

RAMON BAUCELLS
Can. Secr.

LLETRES CATÒLIQUES

INTRODUCCIÓ GENERAL

El nom

La lletra de St. Jaume, les dues lletres de St. Pere, les tres de St. Joan i la de St. Judas, des dels temps més remots, han estat aplegades en grup a part en el cànon del Nou Testament; generalment són designades amb el nom de Lletres Catòliques.

Ja el Fragment de Muratori anomena *catòliques* les lletres de sant Judas i St. Joan; Orígenes, la primera de St. Pere i la primera de St. Joan; els primers, però, que donen aquest qualificatiu a totes les set lletres són, entre els grecs, Eusebi (*H. E.* II, 23), i entre els llatins, St. Jeroni.

El mot *catòliques* donat a aquestes lletres no pot significar precisament que eren admeses per l'Església catòlica o universal, car en aquest sentit tots els llibres de l'Escriptura mereixen aquest qualificatiu. Amb tota probabilitat el nom de catòliques o universals fou donat a aquestes lletres a causa de llurs destinataris. Car no van adreçades a una església o fidel determinat, sinó a un conjunt d'esglésies; això ha fet que fossin considerades com a lletres encícliques o circulars. No obsta el caràcter particular dels destinataris de les dues petites lletres de St. Joan, car foren ajustades a les altres per raó de la identitat d'autor. L'ordre ha variat segons els còdexs i les esglésies; al present, no estan catalogades segons rigorós ordre cronològic; la lletra de St. Judas fou escrita abans que les de St. Joan, és posterior a la primera de St. Pere i probablement anterior a la segona d'aquest mateix apòstol.

PRIMERES HERETGIES

Els jueus convertits al Cristianisme, principalment els de Palestina, conservaven ferma l'adhesió a la Llei de Moisès; alguns afirmaven que àdhuc els cristians provinents del paganisme havien de circumcidar-se i observar en tot la Llei mosaica. Llur opinió fou reprovada en el Concili dels Apòstols (Act. XV), però no fou del tot destruïda, perquè St. Pau, en les lletres als Romans i als Gàlates, combat els entabanaments dels judaïtzants; afirma que la fe per la gràcia del Crist ens dóna la justificació i ens allibera de la Llei de Moisès i de les obres rituals.

Un error oposat diametralment al dels judaïtzants es propagà ben aviat. Si la fe en el Crist ens salva, si la seva gràcia ens justifica i ens fa amics de Déu, les obres, de qualsevol mena que siguin, esdevenen totalment inútils per la nostra santificació. La fe ens ha reengendrat com a fills de Déu, ens ha donat una vida nova, no cal doncs res més — deien aquests nous mestres — per a plaure a Déu. I al costat d'aquesta afirmació cabdal, no pas d'una manera encadenada i lògica, sinó al grat del moment, pul·lulaven multitud d'errors influïts de les doctrines filosòfiques que negaven la realitat de l'Encarnació i de la Redempció; tot era, però, proposat d'una manera confusa, sense que hagin restat fórmules precises que determinin el pensament dels primers innovadors. Ho sabem pel desplegament ulterior dels heretges, classificats amb els noms de simonites, ebionites, cerintians i nicolaïtes.

El fitó central dels primers atacs herètics fou, doncs, la naturalesa de la fe i la seva virtualitat respecte al regne de Déu. El procés històric resta ja indicat: al costat de la posició nomística dels judaïtzants es dibuixa ben aviat una posició antinomística de multitud de predicadors que es mouen a tot vent de doctrina i sembren en les esglésies el neguit de la discòrdia.

Finalitat. Destinataris. Característiques

Les Lletres Catòliques són escrites precisament quan els heretges més s'atrevien a tergiversar els ensenyaments dels apòstols. La finalitat resta ja insinuada; totes set van adreçades a combatre les predicacions d'aquests falsos doctors. Insisteixen principalment en la necessitat de posseir una fe pràctica, viva, operant, que uneixi les pròpies conviccions amb les bones obres; el fidel ha d'esquivar els pecats i encalçar les virtuts.

Per bé que els mateixos heretges siguin impugnats per St. Jaume, St. Judas, St. Pere i St. Joan, cal distingir el divers aspecte des del qual són considerats per cadascun d'aquests sagrats autors.

En la lletra de St. Jaume són atacats els començaments de l'antinomisme o doctrina que diu que el cristià no està subjecte a cap llei ni divina ni humana, que solament li cal la fe per a salvar-se; els falsos doctors impugnats en aquesta primera època seduïen els cristians predicant simplement la inutilitat de les obres quant a la vida eterna.

Els heretges impugnats per St. Judas, no contents amb l'exposició teòrica d'aquesta doctrina, portaven a la pràctica totes les seves conseqüències; amb els seus exemples seduïen els fidels, es jactaven d'una falsa religiositat i àdhuc negaven la divinitat de Jesucrist (Jud. 4).

Les amenaces del judici diví no espantaren aquells cristians foraviats, els quals feren escarn del segon adveniment del Crist i del judici que Déu preparava als transgressors (II Ptr. III, 3). D'ací la insistència de St. Pere en les amenaces i la repetició que fa dels arguments proposats per St. Judas, amb la refutació de les raons donades pels heretges.[1]

Sant Joan no es dirigeix a les mateixes esglésies ni demostra cap recel envers aquells als quals escriu; els destinataris són bons cristians, *fillets* molt amats que només li mereixen lloances. Els heretges han consumat ja la separació, no viuen entre els cristians que

han romàs fidels als ensenyaments dels apòstols. Sant Joan els recomana que s'allunyin d'ells, car s'atreveixen àdhuc a negar Jesucrist.

Les Lletres Catòliques són documents ben interessants de les primeres heretgies dels temps apostòlics i de les evolucions per què passaren els heretges abans de separar-se de l'Església. Demostren com sempre l'Església s'ha preocupat de la puresa de la doctrina i com els errors serveixen per a precisar més les veritats que són objecte d'escomesa.

El to exhortatori predomina en les set lletres; això explica l'afinitat notable que tenen amb els llibres sapiencials. En l'aspecte polèmic, la lletra de St. Jaume constitueix un exemple magnífic de *diatriba;* la segona de St. Pere es caracteritza per l'energia amb què rebat els raonaments dels heretges. La primera lletra de St. Joan és principalment dogmàtica. Literàriament excel·leix la lletra de St. Jaume, per l'elegància de frase i selecció de mots.

Degut a la indiscutible preferència que tingueren les lletres de l'apòstol St. Pau, les Lletres Catòliques foren poc emprades en les polèmiques doctrinals dels temps patrístics. Sempre, però, que un passatge d'aquestes lletres s'avenia amb els temes tractats pels Sants Pares, eren citades i comentades. Sant Climent d'Alexandria féu uns comentaris de la primera de St. Pere, de la primera i segona de St. Joan i de la de St. Jaume; malauradament la seva obra s'ha perdut.

* * *

Quant al text grec, adoptem el de l'edició de H. Vogels, seguint el criteri exposat en el volum XIII.

LLETRA DE SANT JAUME APÒSTOL

NOTÍCIA PRELIMINAR

Autor. — L'autor d'aquest llibre és Jaume fill d'Alfeu o Clopas (Mt. X, 3; Mc. III, 18; Lc. VI, 15; Act. I, 13) i de Maria (Mt. XXVII, 56; Mc. XV, 40; XVI, 1; Lc. XXIV, 10). És anomenat també en els Evangelis *germà del Senyor* (Mt. XIII, 55; Mc. VI, 3). En la Lletra als Gàlates, sant Pau l'anomena apòstol i una de les columnes de l'Església. Alguns autors han volgut distingir entre l'apòstol Jaume, fill d'Alfeu, i Jaume, germà del Senyor. La Lletra als Gàlates en el lloc ja esmentat i la tradició ens confirmen que són una mateixa persona, que més tard rebrà el càrrec de Bisbe de Jerusalem. És conegut per Jaume el Menor, per tal de distingir-lo de Jaume fill de Zebedeu i germà de sant Joan apòstol i evangelista.

Fins a la mort del Senyor, poca cosa consta de l'autor de la present lletra, llevat d'allò que els evangelistes expliquen de tots els membres del col·legi apostòlic. Sabem, però, que després de la resurrecció del Senyor, sant Jaume rebé una aparició especial, segons testimoni de sant Pau (I Cor. XV, 5-7). Amb els altres apòstols assistí a l'Ascensió i es retirà al Cenacle.

Ni Pere, destinat a pastor universal de l'Església, ni Joan i Jaume, fills del Zebedeu, no volgueren reservar-se la glòria d'ésser cap de l'església de Jerusalem, ans Jaume, l'anomenat just, fou escollit per bisbe de Jerusalem, segons diu Climent d'Alexandria, citat per Eusebi (*H. E.* II, 1). Igualment ens ho explica sant Jeroni. Els Pares posteriors creuen que el mateix Senyor, quan li aparegué ressuscitat, li encomanà el càrrec pastoral de l'església de Jerusalem. Quan sant Pere és alliberat per un àngel de la presó, de seguit ho fa saber a sant Jaume (Act. II, 17). En el Concili dels Apòstols els advertiments de sant Jaume són escoltats i posats en pràctica tot seguit.

Flavi Josef (*Ant. Iud.* XX, 19) ens explica la seva mort. Sant Jaume era anomenat el just pels jueus a causa de la seva observança de la Llei i austeritat de vida. Això li congrià l'odi dels prínceps dels jueus, especialment d'Anan, el qual en el lapse de temps que Jerusalem restà sense procurador — de la mort de Festus fins a la vinguda d'Albí — acusà sant Jaume i alguns altres cristians de violadors de la Llei. Fou condemnat a la pena de lapidació vers l'any 61-62. Segons la tradició, enriquida amb evidents aportacions de la fantasia popular i que Eusebi ens recull d'Hegesip (*H. E.* II, 23), sant Jaume morí martiritzat en el dia solemne de la Pasqua. Fou portat al pinacle del Temple perquè digués davant de tot el poble què havien de creure de Jesús. Pel seu magnífic testimoni, molts dels oients foren convertits a la veritable fe. Aleshores fou precipitat des del pinacle i furiosament apedregat, mentre ell pregava fervorosament pels seus perseguidors. Un bataner, d'un cop de bastó, acabà el martiri del Just.

Autenticitat.—Ha estat impugnada l'autenticitat d'aquesta lletra pel fet de no ésser gaires els escriptors antics que la citen, motiu pel qual Eusebi la posa entre les lletres sotmeses a la discussió, τὰ αντιλεγόμενα. És cert que abans d'Orígenes no fou citada amb el nom del seu autor, però fou contínuament emprada des dels primers temps apostòlics, cosa que exclou tot dubte prudent. Sant Climent Romà l'empra igual que les altres Escriptures, Hermas probablement, sant Justí amb tota certesa, mateix que sant Climent Alexandrí, el qual la cità molt sovint i en féu un comentari. Orígenes l'atribueix a l'apòstol sant Jaume. Els catàlegs de sant Atanasi, sant Ciril de Jerusalem, sant Gregori Naz., sant Amfiloqui, per l'Orient, i els cànons de sant Damas i altres Papes, per l'Occident, ens confirmen l'admisssió universal d'aquesta lletra en el cànon. Hem de remarcar com un argument de molta importància que no resta cap vestigi de dubte entre els antics.

El caràcter intern de la lletra concorda amb el que sabem de sant Jaume. L'autor ha residit llarg temps a Palestina, com ho proven les metàfores de la vida del camp, dels costums familiars, i de les usances marines. L'autoritat apostòlica es manifesta en l'energia amb què reprèn els ambiciosos mercaders, els rics, els falsos doctors d'aquelles esglésies que no ha fundat pas i de les quals no té càrrec episcopal. Que és un exacte complidor de la Llei (Act. XXI, 20), ho palesa l'esperit de què està animada tota la lletra. Finalment la seva insistent recomanació de la pregària manifesta que estava lliurat a una vida d'oració.

Destinataris. — La lletra és adreçada *a les dotze tribus que són en la dispersió.* Els defectes combatuts i les virtuts suposades en la lletra demostren que és adreçada a jueus. Car els destinataris han d'esmenar-se de la gelosia, violència, murmuracions i altres pecats de la llengua (III i IV); s'acontenten de paraules i no practiquen el bé (I, 22 s.); volen exercir el mestratge (III) sense aprendre abans; juren per un no-res (V, 12). Però sant Jaume en tota la lletra no fa la més lleugera al·lusió al perill d'incórrer en la idolatria, ni en el paganisme, ni en els excessos de menjar i beguda, cosa que hauria fet si els destinataris haguessin professat abans el paganisme. És clar, doncs, que sant Jaume s'adreça als cristians provinents del judaisme. No resten, però, formalment exclosos els altres, car parla a aquells que Déu engendrà *amb paraula de veritat,* que són *les primícies de les seves creatures* (I, 18) i obeeixen a la llei de llibertat, segons la qual seran jutjats. De la lletra es desprèn que els destinataris són de condició més aviat humil (II, 1-12), car els poderosos són pocs i els fidels són oprimits per ells i àdhuc conduïts als tribunals.

Finalitat.—La finalitat de la lletra és triple. Primerament, encoratja i consola els fidels per les proves i persecucions en què es troben. Segonament, vol combatre les divisions, les preferències envers els poderoros i altres abusos que començaven a arrelar en aquelles noves comunitats. La principal finalitat és convèncer els fidels de la necessitat de les obres per a salvar-se (II, 14-26). Quan parla de la necessitat de practicar la paraula de salvació (I, 22-25), de com ha d'ésser la veritable religió (I, 26-27), de l'accepció de persones (II, 1-13), de l'educació de la llengua (III, 1-12), de la caritat envers els germans (IV, 2-V, 9), de l'esperit d'apostolat (V, 19-20), desenrotlla la idea central de tota la lletra: que la fe ha d'ésser acompanyada de les obres; altrament és inútil, morta.

Caràcter literari.—Aquesta tesi no és exposada amb estil planer, didàctic, sinó que l'autor s'entusiasma, parla amb un interlocutor imaginari i com si fes un discurs a les multituds.

Aquesta vivor d'expressió és el caràcter literari més remarcable de la lletra. Això prové de la gran semblança que té aquesta lletra amb els escrits grecs coneguts amb el nom de *diatriba.* Sant Jaume n'empra gairebé tots els procediments: fa intervenir en la seva argumentació un interlocutor imaginari al qual s'adreça (II, 13); personifica àdhuc les virtuts i vicis; la cobejança concep i infanta el pecat, que duu la mort (I, 15); la misericòrdia es glorieja i proclama el seu triomf enfront del

judici (II, 13); les passions guerregen contra els membres (IV, 1); el rovell devora les riqueses i (V, 3) la soldada que ha estat retinguda clama a Déu per la injustícia. També les interrogacions serveixen per a captivar l'atenció del lector envers la veritat que vol inculcar; pregunta coses evidents que serviran de principi a una ulterior demostració, o bé de transició o conclusió, en molts indrets de la lletra. Finalment, quan s'adreça als lectors, quan apostrofa, quan empra exemples, citacions, imperatius, no fa més que donar a la lletra el caràcter d'un veritable model literari, concebut segons els procediments de la *diatriba* dels prosistes grecs.

La frase és breu, àgil i ben estructurada. El lèxic és triat, més que en la Lletra als Hebreus, per tant més que en cap altre escrit del N. T. Els semitismes indubtables de la lletra constitueixen un atractiu a remarcar entre les moltes belleses que enclou aquest joiell literari.

Lloc i temps de la composició. — No hi ha discrepància entre els autors quant al lloc on fou escrita la present lletra: Jerusalem, ciutat on sant Jaume residia i on exercí constantment fins a la mort el càrrec episcopal. És més difícil d'assenyalar amb certesa l'any en què fou escrita. Amb probabilitat podem dir que no ho fou abans de l'any 57 en què fou escrita la Lletra als Romans, car suposa coneguda la doctrina de sant Pau pertocant a la justificació per la fe. Ni podem anar més enllà de l'any 62 en què morí sant Jaume. Si volíem precisar més, sembla probable que fou més enllà de l'any 60, puix que es necessita algun temps perquè la lletra de sant Pau fos coneguda i interpretada a favor de la tesi antinomista.

Divisió. — Sant Jaume comença la lletra amb una breu *adreça* a les dotze tribus de la dispersió. Manca epíleg i salutació de comiat.

La *Primera part* de la lletra conté *advertiments generals*, adreçats a tots els cristians (I, 2-IV, 13). Pot subdividir-se en quatre seccions:

I. *El sofriment de les temptacions* (I, 2-18): 1) Hem d'alegrar-nos per les proves que Déu ens envia (I, 2-12). 2) Origen de les temptacions (13-15). 3) Tota perfecció prové de Déu (16-18).

II. *La fe que justifica* (I, 19-II, 26): 1) La paraula de salvació (19-27). 2) Contra l'accepció de persones (II, 1-13). 3) La fe viva i les obres (14-26).

III. *L'ambició de mestratge* (III, 18): 1) Cal domtar la llengua. 2. El zel dolç, saviesa veritable (13-1).

IV. *Les baralles entre germans* (IV, 1-13): 1) L'enveja (IV, 1-3).

2) Mundanitat (4-6). 3) Supèrbia (7-10). 4) Murmuració (11-13).

La *Segona part* conté set *advertiments especials* (IV, 13-V-20): dos són adreçats als que havien estat la causa de pertorbació entre els cristians d'aquelles esglésies: els mercaders i els rics.

Una exhortació a la paciència i una instrucció pertocant als juraments. I últimament parla de la unció dels preveres als malalts, de la confessió i oració. Clou el llibre un convit a exercir l'apostolat envers els germans foraviats.

ΙΑΚΩΒΟΥ

INSCRIPTIO

(I, 1)

(C. I.) 1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

MONITA GENERALIA

(I, 2 - IV, 13)

I. DE SVFFERENTIA TENTATIONVM

(I, 2 - 18)

1. De tentationibvs gavdeamvs

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε
ποικίλοις, 3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται

I. 1 θεου] + πατρος *69* || *om.* χριστ. *47*, *101*

1.—*Jaume.* St. Jaume el Menor, fill d'Alfeu, cosí o pròxim parent del Senyor, germà de St. Judas apòstol, i bisbe de Jerusalem.—*Servent.* Com a home, com a cristià, però principalment pel càrrec i dignitat d'apòstol, es proclama *servent de Déu i del Senyor Jesucrist.* — *A les dotze tribus que són en la dispersió.* La lletra va doncs adreçada als cristians jueus de la *diàspora,* escampats arreu del món.—*Joia,* χαίρειν, alegreu-vos. Forma clàssica de salutació; l'apòstol vol que els cristians conservin l'alegria dins llur cor. En diversos indrets de la seva lletra (I, 2. 9. 12), ens dirà quin ha d'ésser el motiu de la nostra veritable alegria. Tres són les formes de salutació, per la qual desitgem el bé a les persones a qui ens adrecem: els hebreus i altres pobles orientals amenaçats per les guerres saluden desitjant la *pau;* els grecs desitgen la *joia* als amics i els llatins desitgen la *salut.* Cada una d'aquestes salutacions mani-

LLETRA DE SANT JAUME APÒSTOL

ADREÇA

(I, 1)

(C. I.) [1] Jaume, servent de Déu i del Senyor Jesucrist, a les dotze tribus que són en la dispersió, joia!

ADVERTIMENTS GENERALS

(I, 2 - IV 13)

I. EL SOFRIMENT DE LES TEMPTACIONS

(I, 2 - 18)

1. Hem d'alegrar-nos de les proves que Déu ens envia

[2] Germans meus, quan vingueu a vàries temptacions, compteu-ho com
a gran goig, [3] sabent que la prova de la vostra fe produeix paciència.

2, I Ptr. I, 6; Rm. v, 3: Phil. I, I. 3, Rm. v, 3.

festa la psicologia dels pobles respectius. (Cf. Estius).

2.—Els quatre apartats en què hem dividit el text són les quatre parts amb què St. Jaume explana el seu pensament. Ens hem d'alegrar en les proves (2-4); demanar a Déu la saviesa per a entendre-les (5-8); aplicació de la doctrina exposada (9-11); premi que en rebrem (12).

Germans. St. Jaume se serveix d'aquest mot diverses vegades per a introduir una nova qüestió. La germanor cristiana radica en la unitat de Pare, de fe i de vida sobrenatural en Jesús. — *Temptacions.* Aquí es pren en el sentit de tribulacions, o proves que ens vénen de part de fora i afligeixen el nostre esperit o el nostre cos; no vol dir les temptacions que ens inciten a pecar.

3.— El motiu de la nostra alegria en les proves és ben clar: ens perfeccionen moralment, per l'exercici de la paciència.

ὑπομονήν. 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ
ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ
πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 αἰτείτω δὲ
ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι
θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. 7 μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου, 8 ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος
ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, 10 ὁ δὲ
πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται.
11 ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ
τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώ-
λετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος
λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶ-
σιν αὐτόν.

2. VNDE TENTATIONES PROCEDVNT

13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς
ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. 14 ἕκαστος δὲ

6 μηδ. διακρ.] + οτι ληψεται *68* || 7 *om.* τι *ℵC* al.* || 8 ανηρ] + γαρ *38 syʰ* || 9 *om.* ο αδελφ. *B arm.* || 11 *om.* αυτου *1° 69 syʰ* || *om.* αυτου *2° B* || 12 ανθρωπος *A 70, 104* || ο κυρ.] ο θεος *4. 13 al. vg. om. ℵABff* || 13 απο] υπο *ℵ 69*

4.—La partícula adversativa *però* ens amonesta de la necessitat que la paciència sigui una virtut operant, no una resignació passiva. No hem de retre'ns per impotència, servant rancor contra els enemics, sinó que hem d'acceptar les proves que Déu ens envia per motius sobrenaturals; d'aquesta manera, la paciència penetra totes les obres del cristià.

5. — No és la saviesa d'ordre dogmàtic o especulativa la que ací diu que hem de demanar a Déu, sinó aquella virtut que ens fa esguardar el just valor de les coses segons la llei de la providència divina.

De grat. Vg. tradueix *abundosament.* El mot grec pot traduir-se per la idea de simplicitat i de generositat. — *No en fa retret.* L'Eclesiàstic diu a propòsit dels qui retreuen els favors fets a l'amic (XX, 14): *Poc et donarà i molt et retraurà — i obrirà la seva boca com un pregoner.*

8. — *Home de dos esperits:* δίψυχος. Mot que expressa eloqüentment l'estat del qui es troba dividit en dos estats d'esperit distints.—*En tots els seus camins.* Hebraisme; camí és manera d'obrar i conduir-se moralment (v. 11).

9.—*Humil.* Modest per la seva condició social, principalment per la manca de riqueses.—*Exalçament* moral expressat més avall (v. 12) i en diferents llocs de l'Escriptura. (Eccli. XI, 1-7; I Ptr. IV, 14.)

10.—El ric de què parla l'apòstol és aquell qui, ensuperbit amb les riqueses, no protegeix el pobre, ans el menysprea i abandona. Amb la comparança de les flors de l'herba mostra la brevetat de les riqueses d'aquest món

[4] Convé, però, que la paciència posseeixi obra perfecta, per tal que sigueu
perfectes i íntegres, no mancats en res.

[5] Si a algú de vosaltres manca saviesa, pregui al Déu que dóna a tothom
de grat i no en fa retret, i li serà donada. [6] Que pregui, però, amb fe,
sense dubtar gens, car el qui dubta sembla l'onada de la mar, esventada i
remoguda. [7] Que aquest home no es cregui obtenir res del Senyor.
[8] Home de dos esperits, inconstant en tots els seus camins.

[9] Que es complagui el germà humil en el seu exalçament, [10] però el ric en
la seva humiliació, perquè s'esvairà com una flor de fenc; [11] car s'ha llevat
el sol amb un vent xardorós i ha emmusteït el fenc i ha caigut la seva
flor i la gençor del seu aspecte s'ha perdut. Així també el ric en els seus
viaranys es marcirà.

[12] Benaurat home el qui sofreix temptació!, per tal com, quan serà pro-
vat, assolirà la corona de la vida que el Senyor prometé als qui l'amen.

2. Origen de les temptacions

[13] Ningú, quan sigui temptat, no digui que per Déu és temptat; car Déu
no és temptat pels mals i Ell no tempta ningú. [14] Cadascú és temptat per la

6, Mt. vii, 7; xxi, 22; Mc. xi, 24; Lc. xi, 9; Io. xiv. 13; xvi, 23. 10, Eccli. xiv, 18; Is. xl, 6; I Ptr. i, 24. 12, v, 11; II Tim. iv, 8; Iob. v, 17; Tob. xii, 13; Mt. v, 10. 13, I Cor. x, 13.

que no podran allargar-se més enllà de la mort. Trobem sovint aquesta comparança en l'Escriptura. (Cf. Ecli. XIV, 18; Is. XL, 6; I Ptr. I, 24.)

11.—El mot grec καύσων pot significar la xardor del sol o el vent xardorós que, provinent del desert de Moab, assecava totes les plantes.

12.—Acabament de l'exhortació a la paciència enmig de les proves. La raó fonamental del nostre goig és el premi que Déu ha promès als qui l'amen. — *La corona de la vida.* Comparança implícita amb les corones dels vencedors olímpics i les dels reis i prínceps. Tal vegada al·ludeix també les corones amb què s'abillaven els antics en els banquets com un signe de joia. Victòria en el combat, domini com a reis i prínceps, joia sense cap mena de tristor; tres conceptes que s'avenen admirablement amb la noció teològica de la benaurança eterna. En l'Apocalipsi es repeteix la mateixa expressió; St. Pau (II Tim. IV, 8), ens parla de *la corona de la justícia,* que St. Pere (I Ptr. V, 4), ens diu que és *immarcescible.* Aquesta recompensa no serà altra cosa que la plena recepció de la *vida,* eterna i benaurada.

13.—St. Jaume amonesta el cristià que no caigui en l'excusa d'atribuir els seus pecats a les temptacions que l'indueixen a cometre el mal moral, com si fossin causades per Déu. Déu no tempta pas (13); la pròpia cobejança empeny l'home a pecar (14-15); la veritat és que Déu és l'autor de tot bé. Cf. v. 3, nota.—*Déu no és temptat pels mals.* L'adjectiu verbal ἀπείραστος pot ésser pres en sentit actiu o passiu. La Vg. prefereix el sentit actiu i tradueix *Déu no és temptador de mals.* És millor evitar la tautologia que en resulta amb la frase següent; el sentit és doncs que Déu no és temptat de fer el mal ni tempta l'home a cometre'l. (Cf. *Oecumenius.*)

14.—Procès de la temptació. Ἐπιθυμία en els clàssics significa qualsevol

πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος·
[15] εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελε-
σθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

3. Omne donvm perfectvm a Deo est

[16] Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. [17] πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ
πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν
φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. [18] βουληθεὶς
ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν
αὐτοῦ κτισμάτων.

II. DE FIDE IVSTIFICANTE

(I, 19 - II, 26)

1. Verbvm salvtis

[19] Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ
ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· [20] ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς
δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. [21] διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν
καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν
δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

[22] Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι

17 κατερχομενον *27. 29* || αποσκιασματος *ℵ*B ff* || 18 βουλ. || + γαρ *7. 106 al. vg.* || απεκ.] εποιησεν *69* || 19 ιστε] ωστε *KLP al.* || *om.* δε *KL al. sy* || 20 ου κατεργαζ. *C*KLP al.* || 21 πραΰτ.] + σοφιας *P* || 22 λογ.] νομου *38. 83 al.*

desig, bo o dolent. En el N. T. es pren generalment en una accepció pejorativa, per a designar qualsevol desig desordenat.—*Seduït i envescat.* L'home emportat per la passió s'allunya del bé i s'acosta al mal; St. Jaume ens ho diu amb els verbs que expressen els artificis del pescador i caçador per a fer sortir i capturar la presa.

15.—Amb la comparança de la generació natural dóna el procés psicològic de la temptació consentida. La gradació és perfecta i a la inversa de les proves acceptades amb paciència. Com fa notar Estius, l'apòstol personifica la *cobejança* com si fos una dona que sedueix el baró fins a fer-lo pecar i ella, com a resultat, esdevé mare.

17.—*En el qual no hi ha trasmudança ni aombrament de variació.* Παραλλαγή, *transmudança,* mot que té una doble accepció; designa algunes vegades els canvis astronòmics, com són el solstici, el curs dels astres i altres vegades la variació de sentiments, de voluntat, que és el sentit en què s'empra ací. Ἀποσκίασμα, *aombrament,* projecció de l'ombra, obscuritat produïda per algun cos interposat. Si seguim la comparança anterior, es tracta de l'ombra pro-

pròpia cobejança, seduït i envescat. [15] Després, la cobejança, esdevinguda
prenys, infanta el pecat; el pecat, però, en ésser consumat, engendra la
mort.

3. Tota perfecció prové de Déu

[16] No sigueu induïts en error, germans meus benamats. [17] Tota bona
mercè i tot do perfecte és d'amunt, davallant del Pare de les llums, en el
qual no hi ha trasmudança ni aombrament de variació. [18] Volenterós ens
engendrà amb paraula de veritat, per tal que nosaltres siguem alguna primícia de les seves creatures.

II. LA FE QUE JUSTIFICA

(I, 19 - II, 26)

1. La paraula de salvació

[19] Ho sabeu, germans meus benamats. Que tot home sigui diligent a
oir, lent a parlar, lent a la ira. [20] Car la ira de l'home no obra la justícia de
Déu. [21] Per això, foragitant tota immundícia i abundor de perversitat, acolliu amb dolcesa la paraula empeltada, la qual pot salvar les vostres ànimes.

[22] Sigueu, però, observants de la paraula i no solament oïdors, enga-

15, Rm. VI. 23; Io. V, 24; VI, 50; Eccli. XVIII. 20. **18**, Rm. VIII, 23; II Tim. I, 9; I Io. III, 1; Eph, V, 25. **19**, Pr. XVII, 27; Eccli. VI, 35; Mt. V, 25; XI, 29. **21**, I Ptr. II. 1. **22**, Mt. VII, 21-24; Rm. II, 13; II Cor. III, 18; II Ptr. I, 9. **23**, Mt. VII, 26.

duïda pel moviment dels astres: nit, eclipsis. El sentit és que Déu és immune de tota foscor.

18. — *Volenterós.* Per la seva lliure voluntat, Déu elegeix els fidels per a llur engendrament espiritual. — *Primícia.* La primera part de la collita, oferta a Déu, segons la llei de Moisès. Ex. XXII, 29-30.

19. — En el verset anterior ha parlat de la paraula de veritat; ara assenyala els principals deures envers aquesta paraula salvadora que ens ha engendrat a la vida eterna; hem d'escoltar la paraula (19-21); hem de practicar els seus preceptes (22-27).

Diligent a oir, lent a parlar, lent a la ira. Amb elegància que recorda els millors autors clàssics, St. Jaume empra l'asíndeton o manca de conjunció.

21. — L'apòstol ens diu quina és la *paraula de veritat* (18); no és altra que la que us és *empeltada* amb la professió de la fe i que *pot salvar les vostres ànimes.* Trobem aquesta expressió en I Ptr. I, 9.

22. — Necessitat de conformar els actes a la paraula de veritat. (Rm. II, 13.) Quan diu *oïdors,* recorda potser, els que escoltaven la lectura de la Bíblia en les sinagogues i en els aplecs cristians.

ἑαυτούς. [23] ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος
ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ.
[24] κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος
ἦν. [25] ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παρα-
μείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου,
οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

[26] Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ
ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. [27] θρησκεία καθαρὰ
καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφα-
νοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ
κόσμου.

2. Acceptionem devitent personarvm

(C. II.) [1] Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.

[2] Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν
ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, [3] ἐπιβλέψητε
δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε· σὺ κάθου
ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ
ὑποπόδιόν μου, [4] οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογι-
σμῶν πονηρῶν;

[5] Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς
πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας
ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; [6] ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν.
Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς

23 λογ.] νομου *83 al.* || 25 παραμειν.] + ουτος *KLP al. sy*ʰ || 26 ει δε *CP al. vg* || ειναι] + εν υμιν *KL al.* || 27 θρησκ.] + γαρ *A al. sy*ᵖ || II. 1 *om.* της δοξ. *13*, ⟩ της δοξ. του κυριου *69, 73* || 3 ⟩ καθου εκει *B ff* || υποποδ.] + των ποδων *A 13 Aug vg* || 4 *inc.* και ου *KLP al.* || 5 του κοσμου *KLP al. ff sy*ᵖ || βασ.] επαγγελιας *ℵA*

23-24. — L'exemple d'aquell qui es mira al mirall amb la intenció de rentar-se la cara o els cabells i que després se'n distreu, és una manera ben senzilla d'il·lustrar la doctrina que explica. Obra inútil també fa el qui oeix la paraula de veritat i no la practica; se'n distreu i deixa de corregir allò que li indicava com a necessari i urgent de corregir.

25. — *Ha ben esguardat.* Ens sembla la millor versió del verb παρακύπτω que literalment significa repenjar-se o ajupir-se per a mirar. — *La llei perfecta, la de la llibertat.* Noms que precisen quin és el concepte que mereix a l'apòstol la llei predicada per Jesucrist. Quant al mot *llibertat*, cf. nota de II, 12. Coincideix amb el verset 21.

26-27. — Hi ha el perill de creure que hom practica la paraula oïda, adés sense practicar-la gens, adés complint amb l'accessori i deixant de banda l'essencial. — *Religiós, religió.* Aquests

nyant-vos vosaltres mateixos. [23] Car si algú és oïdor de la paraula i no
n'és observant, aquest s'assembla a un home que esguarda la seva faç
de naixença en un mirall; [24] puix que s'ha mirat ell mateix i se n'ha
anat i tot d'una ha oblidat com era. [25] Però aquell qui ha ben esguardat
vers la llei perfecta, la de la llibertat, i persevera en ella, esdevingut no
un oïdor oblidadís, sinó observant d'obra, aquest serà benaurat en el
seu obrar.

[26] Si algú pensa ésser religiós i no refrena la seva llengua, sinó que
sedueix el seu cor, la religió d'aquest és vana. [27] La religió pura i inconta-
minada davant el Déu i Pare és aquesta: visitar orfes i vídues en llur
angoixa, conservar-se a si mateix incontaminat del món.

2. Contra l'accepció de persones

(C. II.) [1] Germans meus, no tingueu la fe del gloriós Senyor nostre
Jesucrist en accepció de persones.

[2] Car si entrés al vostre aplec un home amb anell d'or i vestit esplèndid,
entrés també un pobre amb sutze vestit [3] i esguardéssiu vers el que porta
el vestit esplèndid i diguéssiu: «Tu seu aquí, honorablement;» però al
pobre diguéssiu: «Tu resta dempeus allà» o bé «Seu més avall del meu
escambell;» [4] ¿no us judiqueu vosaltres mateixos i esdeveniu jutges de
malvades cogitacions?

[5] Escolteu, germans meus benamats, ¿no ha escollit Déu els pobres

26, Os. vii, 11; viii, 7; Pr. xiii, 11: Eccli. vii; 38-39; Iob. v, 24; Is. lviii, 1; Rm. xii, 7; I Cor. vii, 31; I In. ii. 16. 1, Lv. xix, 15; Dt. i, 17; xvi, 19; Pr. xxiv, 23; Eccli. xlii, 1; I Cor. ii, 8; Eph. i, 17. 3, Eccli. x, 26; Mt. xxii, 6. 4, Lc. xviii, 5-7; Act. xv, 9. 5, I Cor. i, 27 s.; Ps. x, 14; Is. xxv, 1-4;. Dt. x, 18.

mots es prenen ací per a designar el culte extern a Déu, sense un veritable culte interior; car els pecats de la nostra llengua i tots els altres ofenen Déu i ens en separen.—*Visitar orfes i vídues.* És un ressò de les paraules de Jesucrist referent a la caritat als pobres. Mt. XXV, 31-46.

1.—*Gloriós Senyor.* Literalment *de la glòria.*—*Accepció de persones.* Hebraisme que significa *llevar la faç* d'aquell qui s'ha prosternat en terra davant el rei o superior i permetre que estigui dempeus al seu davant; aquest privilegi originà aquesta locució que serveix per indicar els favoritismes i privilegis immerescuts, sobretot quan són a dany o menyspreu d'altri. Sant Jaume blasma fortament aquest vici, que vol veure lluny dels cristians. Car hi ha antagonisme absolut entre la fe predicada per Jesucrist i l'accepció de persones. (Cf. Chaine.)

2.—És remarcable la forma viva amb què pinta l'escena; és un passatge característic de la literatura de St. Jaume.

5.—La primera raó que condemna les preferències és l'elecció del pobre a les riqueses de la fe i a l'herència del regne promès per Déu.

εἰς κριτήρια; [7] οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν
ἐφ' ὑμᾶς;

[8] Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· 'ἀγαπήσεις
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,' καλῶς ποιεῖτε· [9] εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε,
ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. [10] ὅστις
γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος.
[11] ὁ γὰρ εἰπών· 'μὴ μοιχεύσῃς,' εἶπεν καί· 'μὴ φονεύσῃς·' εἰ δὲ οὐ
μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου.

[12] Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλον-
τες κρίνεσθαι. [13] ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατα-
καυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

3. Fidem operibvs conivngant

[14] Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ
ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;

[15] Ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς
ἐφημέρου τροφῆς, [16] εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ,
θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώμα-

7 ουκ] και *A 13 sy*ʰ || 8 τας γραφας *27. 29 vg* || 11 εγενου αποστατης νομ. *A (13)* || 13 κατακαυχασθω *A 13 al.* + δε *A 13 al. ff sy*ʰ *vg* || 15 εαν] + δε *ADLK al. vg sy*ʰ || λειπ.] + ωσιν *ALP al.* || 16 και ειπη *A 13 al. sy*ᵖ

6-7. — La segona raó que prova la injustícia de l'accepció de persones és que els rics, preferits, són els qui persegueixen els fidels.—*El bell nom.* No deu referir-se encara al nom de *cristià,* car aleshores era emprat en sentit pejoratiu, sinó al nom de Jesús, del qual eren seguidors.

8.—La tercera raó és que la pràctica de la caritat és ordenada per la Llei; el mirament i preferència envers alguns amb menyspreu dels altres és un mancament a aquest precepte i a tota la Llei. Cal remarcar que no vol que els rics siguin exclosos del precepte de la caritat; seria un altre abús; el que prohibeix únicament és deixar de banda els uns per a afavorir els altres.

10-11.—La raó fonamental de les anteriors afirmacions és que només hi ha un Legislador. Els diferents preceptes de la Llei són l'expressió d'una mateixa voluntat. Com que una és la voluntat del Legislador i una la Llei que la manifesta, trencar un precepte és en aquest sentit trencar tota la llei divina.

12-13. — L'última raó que proposa per a apartar els cristians de l'accepció de persones és el fall del judici, que rebrem segons les pròpies obres.

Notem el contrast entre la llei de Jesucrist, que certament és llei de llibertat, i el judici a què haurem de sotmetre'ns. La llei de llibertat no ens afranqueix de les nostres obligacions morals, car per aquesta mateixa llei serem jutjats.

La misericòrdia de què ací parla consisteix no a perdonar els qui ens han ofès, sinó a ésser bo envers tothom, especialment envers els humils i desemparats (Mt. XXV, 34-46). Si per al qui no ha fet misericòrdia el judici serà temible, per al qui ha estat misericordiós no hi ha temença. La misericòrdia amb què haurà obrat es presentarà da-

segons el món, rics en fe i hereus del regne que Déu ha promès als qui
l'amen? 6 Però vosaltres heu ultratjat el pobre!
¿Els rics no us tiranitzen i ells mateixos no us menen als tribunals?
7 ¿No blasfemen ells el bell nom que ha estat invocat sobre vosaltres?
8 Si, tanmateix, acompliu la llei reial, segons l'Escriptura, «Amaràs el
teu proïsme com a tu mateix,» feu bé; 9 però si feu accepció de persones,
cometeu un pecat, acusats per la llei com a transgressors. 10 Perquè qual-
sevol qui servi tota la llei, però ensopegui en un sol manament, ha es-
devingut reu de tots; 11 aquell que digué: «No cometràs adulteri», digué
també: «No occiràs.» Si no comets adulteri, però occeixes, t'has fet trans-
gressor de la llei.
12 Així heu de parlar i així heu d'obrar com havent d'ésser jutjats per la
llei de llibertat. 13 Car el judici serà sense misericòrdia per al qui no ha fet
misericòrdia. La misericòrdia es glorieja contra el judici.

3. La fe viva i les obres

14 ¿Quin serà el profit, germans meus, si algú diu que té fe, però no té
obres? ¿Pot, per cas, la fe salvar-lo?
15 Si un germà o una germana estiguessin nus i mancats de l'aliment
quotidià, 16 i algú d'entre vosaltres els digués: «Aneu en pau, escalfeu-vos

7. Is. LXII, 2; II Ptr. II, 2. 8, Lv. XIX, 18; Mt. XIX, 19; XXII, 39; Mc. XII, 31; Rom. XIII, 9; Gal. V, 14. 9, Lv. XIX, 15; Dt. I, 17; Io. VII, 24. 10, Mt. V, 19. 11. Ex. XX, 13 s.; Ez. XVIII, 24. 15, I Io. III, 17.

vant Déu jutge i, en certa manera, es gloriejarà d'obtenir d'Ell perdó i gràcia, triomfant contra el judici de condemnació. Magnífica i atrevida personificació que demostra quant necessària és la misericòrdia per a salvar-nos.

14.—Aquí comença la part més important de la Lletra; la relació de la fe amb les obres en el cristià. No hi ha contradicció entre la doctrina que proposa St. Jaume i la que proposa sant Pau en les lletres als Romans i als Gàlates, car St. Pau parla de les obres de la Llei mosaica i natural sense la fe de Jesucrist; St. Jaume, de les obres manades per aquesta fe. Altrament, sant Pau parla de *la fe que obra per la caritat;* paraules que en el fons són exactes com les expressions amb què St. Jaume exigeix les obres o conducta conforme a la voluntat de Déu perquè la fe *sigui viva, esdevingui perfecta*. Notem encara com els exemples que addueix per a confirmar la tesi no són més que obres de caritat envers Déu i el proïsme. Cf. el notable estudi del P. A. Fernàndez, en *Verbum Domini,* volum XII, fasc. 6.

Aquesta part de la Lletra demostra clarament que la fe no va sempre junta amb les obres. La distinció, doncs, entre la fe anomenada pels teòlegs *informe* o mancada de bones obres i *formada* es troba en la Sgda. Escriptura.

15-17. — El germà d'aquest exemple es troba en necessitat extrema i urgent que exigeix socors immediat; no tenen ni vestit ni l'aliment de cada dia.—El terme *morta* no vol dir que la fe no existeix, sinó que és estèril per a sal-

τος, τί τὸ ὄφελος; [17] οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν
καθ' ἑαυτήν.
[18] Ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν.
[19] Σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστιν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια
πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν.
[20] Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
ἀργή ἐστιν; [21] Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέ-
γκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; [22] βλέπεις ὅτι ἡ πίστις
συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, [23] καὶ
ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· 'ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην,' καὶ 'φίλος θεοῦ' ἐκλήθη.
[24] Ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως
μόνον. [25] ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδε-
ξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;
[26] Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ
πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

18 *om.* σου *68 ff* || χωρις] εκ *KL al.* || εργ. *1°*] + σου *CKL al.* || *om.* μου *ff vg sy*ʰ || πιστ.] + μου *AKPL al. vg sy* || 20 αργη] νεκρα ℵ*AKLP al. sy* || 22 συνεργει ℵ**A ff s* || 23 φιλος] δουλος *69 sy*ʰ || 24 ορατε] + τοινυν *KL al.* || 25 ουτως *C* || αγγ.] κατασκοπους *CL al. ff sy*ᵖʰᵐ || 26 *om.* γαρ *B sy*ᵖ

var, com el desig sol és ineficaç per a alleujar la necessitat extrema. Cal remarcar bé que no oposa la fe a les obres, sinó que la fe que no té obres —*morta*—és oposada a la fe que en té. L'única fe que ens salvarà és aquella que exerceix allò que creu. El problema que resol St. Pau pertocant a les obres sense la fe és formalment distint del que ací proposa i resol sant Jaume referent a la fe eixorca que no arriba a fructificar en bones obres.

18.—Rebat la jactància del qui diu que té fe sense obres. Aquesta fe no solament no pot salvar-nos—és morta —sinó que ni pot demostrar la seva existència.

19.—La fe dels dimonis no és una virtut sobrenatural infosa per Déu, sinó una simple certesa resultant de la perspicàcia natural de llur intelligència; la fe del cristià sense obres, no informada per la caritat, és encara una virtut sobrenatural. Es distingeix, doncs, de la fe dels dimonis per l'origen i per la manera d'actuar. Cf. SANT TOMÀS II.ª, II.ªᵉ, q. 5 art. 2. Però com ambdues són un coneixement intellectual, això serveix a St. Jaume per a muntar el seu argument. Els dimonis tremolen; φρίσ-

i sacieu-vos ; » però no els donéssiu les coses necessàries al cos, ¿quin
serà el profit? 17 Així la fe, si no té obres, és morta en si mateixa.
18 Però algú dirà : Tu tens fe i jo tinc obres, mostra'm la teva fe sense
les obres i jo per les meves obres et mostraré la fe.
19 ¿ Tu creus que només hi ha un Déu? Fas bé ; també els dimonis
creuen i s'estremeixen.
20 ¿ Vols, però, conèixer, oh home mesquí, que la fe sense les obres és
estèril ? 21 ¿ Abraam, el nostre pare, no fou justificat per les obres, quan
oferia Isaac, el seu fill, damunt l'altar ? 22 ¿ Veus com la fe col·laborava amb
les seves obres i per les obres la fe esdevingué perfecta ? 23 I fou acomplerta
l'Escriptura que diu : « Cregué, però, Abraam a Déu i li fou comptat a
justícia » i « amic de Déu » fou anomenat.
24 Vegeu com l'home és justificat per les obres i no solament per la fe.
25 ¿ Semblantment, Raab, la bagassa, no fou justificada per les obres quan
acollí els missatgers i els avià per altre camí ?
26 Car de la mateixa manera que el cos sense esperit és mort, així també
és morta la fe sense obres.

17, II, 26; Mt. VII, 20; Mc. XVI, 16; Gal. V, 6. **18,** I Cor. XIII, 1-2. **19,** I Cor. VIII, 4. **21,** Gn. XXII, 10; Gal. III, 7; Hbr. XI, 17. **23,** Gn. XV, 6; XVIII, 17; Iudt. VIII, 22; Rom. IV, 3; Gal. III, 6. **24,** Rm. III. 28. **25.** Ios. II, 1-4; VI, 17; Hbr. XI, 31. **26,** Mt. XIV, 31; XV, 28; XVII, 19; I Cor. IV, 20.

σω significa eneriçar-se d'espines, de llances, posar pell de gallina. L'espaordiment dels dimonis no els serveix per a obtenir la salvació perquè els manca la bona voluntat, com manca també al qui té fe sense obres.

20. — La forma d'aquest verset és típica de la diatriba. — *Estèril.* ἀργή, ociós, ineficaç ; es diu estèril un camp que no lleva fruit, el diner que no porta cap utilitat. Així la fe sense obres és estèril per a la salvació.

21. — El sacrifici d'Isaac és l'obra d'Abraam per excel·lència que li meresqué les benediccions de Déu i el constituí pare de tots els qui tindrien fe.

22.—Exposa les relacions entre la fe i les obres; noteu l'exactitud de la fórmula *per les obres la fe esdevingué perfecta :* car les obres són un tot amb la fe, la fe sense obres és mancada, no acompleix la seva finalitat. La fe i les obres han d'estar sempre unides en íntima col·laboració.

25. — Exemple de Raab, paral·lel al d'Abraam. Cananea i meretriu, és el mirall de les nacions paganes que havien de convertir-se al Crist, remarquen els Sants Pares.

26.—Verset anàleg al 24.—*Esperit.* πνεῦμα. Podria traduir-se : *Així com el cos sense alè de vida és mort.*

III. DE AMBITIONE DOCENDI

(III, 1 - 18)

1. LINGVA DOMETVR

(C. III.) 1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι
μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες·
Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι
καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα
βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν
μετάγομεν. 4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων
σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἂν ἡ
ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται· 5 οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος
ἐστὶν καὶ μεγαλαυχεῖ, ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει·
6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν
τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν
τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 πᾶσα γὰρ
φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ
δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, 8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται
δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.
9 Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώ-
μεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· 10 ἐκ τοῦ
αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου,

III. 1 λημψεσθε *73 Aug vg* || 3 ει δε] ιδε *CP al. sy* || εις το στομα *A al. sy* || 5 ωσαυτως *A al.* || μεγαλα αυχει *ABC*P ff vg* || ηλικον] ολιγον *A*KL al. ff sy* || 6 *om.* και 1° ℵ* || αδικιας] + ουτως *P al.* + ουτ. και *L 106* || γενεσ.] + ημων ℵ *al. vg sy*ᵖ || 7 ⟩ δεδαμ. κ. δαμαζ. *C al. arm* || 9 κυρ.] θεον *KL al. vg sy*ʰ

1. — Comença amb un advertiment contra l'ambició de mestratge ; perquè és molt gran la nostra fragilitat quant a les paraules. L'ambició fa que molts que haurien d'ésser deixebles vulguin ensenyar i que altres amb perversa intenció brindin als fidels un guiatge que no és conforme a la doctrina del Crist.—*Major judici.* La responsabilitat dels mestres serà més gran i el jutjament més estricte.

2.—L'elogi del qui no peca amb les paraules, les imatges de les brides dels cavalls, del timó de les naus, del foc, serveixen admirablement per a posar de relleu la influència de la llengua en la conducta moral dels homes.

6 —*L'ornament de la iniquitat.* Vg. ho tradueix per *universalitat* o totalitat. Ambdues versions són probables. (Cf. CHAINE, *St. Jacques,* pàg. 81). — *I és aflamada per la geenna.* El foc abrusador de la llengua prové de l'infern. — *Geenna* designava primitivament la vall

III. L'AMBICIÓ DE MESTRATGE

(III, 1 - 18)

1. Cal domtar la llengua

(C. III.) 1 No sigueu molts els mestres, germans meus, sabent que en
rebrem major judici. 2 Car en moltes coses ensopeguem tots.
Si algú no ensopega de paraula, aquest és un baró perfet, capaç d'em-
bridar àdhuc tot el cos. 3 Car si posem les brides a les boques dels ca-
valls, és per tal que ells ens obeeixin, i conduïm tot llur cos. 4 Ve't ací
també les naus tan grans com són i empeses per vents forts, són conduï-
des per un petit timó allà on vol el designi del dirigent. 5 Així també
la llengua és un membre petit i es glorieja de grans coses. Ve't ací quin
foc tan petit i quin bosc tan gran arbora!
6 I la llengua és un foc, l'ornament de la iniquitat. La llengua, esta-
blerta entre els nostres membres, és la que ha sollat tot el cos, i ha afla-
mat la roda de la vida i és aflamada per la geenna. 7 Car per l'espècie
humana és domtada i ha esdevingut domtada tota mena de bèsties i
ocells, rèptils i marins; 8 però cap dels homes no pot domtar la llen-
gua: turbulenta malvestat, plena d'un túixec mortal.
9 Amb ella beneïm el Senyor i Pare i amb ella maleïm els homes que són
fets segons semblança de Déu. 10 De la mateixa boca ix benedicció i male-

1, Mt. XXIII, 8; Lc. I, 1-4; Rm. II, 19; XVI, 17; Gal. I, 7. 2, Rm. III, 23. 3, Eccli. XIV, 1; XXIII, 1-6; XXV, 11; Rm. VI, 12. 8, Ps. CXXXIX, 1; Ier. IX, 8; Eccli. XIX, 16; Mt. XII, 34; II Tim. II, 27.

d'Ennom, situada al sud-est de Jerusalem, on, en temps del rei Manassès, eren sacrificats els infants als ídols. (II Rg. XXI, 6.) Josias purificà «*Tofet que era en la vall dels fills d'Ennom, a fi que ningú més no fes passar pel foc el seu fill o la seva filla a Moloc.*» II Rg. XXIII, 10. Geenna restà sempre més un lloc d'abominació entre els jueus i a causa del foc i dels crims esdevingué la imatge de l'infern. Cf. ZORELL, *Lexicon*.

7-8. — El fet és que tots els animals poden ésser domtats per l'home, el qual, però, no pot subjectar la pròpia llengua.—*Plena d'un túixec mortal*. Comparança implícita amb els àspids que porten la metzina en la llengua.

9-12.—Per una estranya contradicció, la llengua serveix per al bé i per al mal. Contrasta l'harmonia de les coses de la natura i el desordre de la llengua humana. Tres imatges il·lustren el seu pensament que esdevé tan clar que no li cal proposar la conclusió que se'n deduix: que hem de maldar per refrenar les desviacions de la nostra llengua. —*El Senyor i Pare*. Vg. diu: *Déu i Pare*.

ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. 11 μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ
γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; 12 μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι
ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

2. Zelvs vitetvr amarvs

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀνα-
στροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.
14 Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατα-
καυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. 15 Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία
ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης· 16 ὅπου γὰρ
ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.
17 Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική,
ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος,
ἀνυπόκριτος. 18 καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς
ποιοῦσιν εἰρήνην.

IV. DE LITIBVS INTER FRATRES

(IV, 1 - 13)

1. Invidia

(C. IV.) 1 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν,
ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

12 ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. κ. γλυκυ *KLP al.* *sy*ʰ || 13 *inc.* ει τις *7. 32 al.*, *om.* τις *K al.* || 14 δε] + αρα *AP al.* || ⟩ της αληθ. κ. ψευδ. ℵ* || 17 καρπ.] + εργων *C 27 al.* || IV. 1 *om.* ποθεν 2° *KL al. s vg sy*ᵖ

13-18. — Quan l'apòstol parla de la saviesa, σοφία, cal no oblidar que no es refereix a la saviesa especulativa, l'estudi de les últimes causes de les coses i la contemplació de l'univers, sinó a la saviesa moral, coneixement de les virtuts a practicar i els defectes a corregir. En aquest sentit, ha parlat de la saviesa en l'exhortació al sofriment de les tribulacions. (I, 5.) Ara fa un estudi complet de l'origen, característiques i fruits de la saviesa. — *Capteniment.* Ἀναστροφή en el sentit primitiu vol dir capgirament, esfondrament, desastre; després, acció d'anar i tornar, manera d'ésser o conduir-se en tals i tals circumstàncies.

14.—No pot gloriar-se com a savi i discernidor aquell qui té zel amarg i esperit de discòrdia, car això seria mentir contra la veritat, com ho il·lustra el v. següent.

15.—Qualificació de la falsa saviesa. L'origen de la veritable saviesa és Déu; però aquesta (la del zel amarg i esperit de contesa) és *arrapada a la terra;* el mot *animal,* ψυχική, recorda l'oposició que hi ha entre la vida sensible que

dicció. No convé, germans meus, que això sigui així. [11] ¿Per cas, la font
del mateix forat adolla aigua dolça i amarga? [12] ¿Per cas, germans meus,
la figuera pot fer olives o el cep figues? Ni l'aigua salada fer-ne de dolça.

2. El zel dolç, saviesa veritable

[13] ¿Qui és savi i coneixedor entre vosaltres? Que mostri amb suavitat
de saviesa, per mitjà del bell capteniment, les seves obres.
[14] Però si teniu zel amarg i contesa en el vostre cor, no us gloriegeu
ni fingiu contra la veritat. [15] No és aquesta la saviesa que davalla de dalt,
sinó arrapada a la terra, animal, demoníaca. [16] Car on hi ha zel i con-
tesa, allí hi ha pertorbació i tota obra malvada.
[17] Mentre que la saviesa que prové de dalt, primerament és pura, des-
prés pacífica, clement, de bon convèncer, plena de misericòrdia i de bons
fruits, no jutjadora, ni hipòcrita. [18] I el fruit de justícia en pau és sem-
brat per als qui fan la pau.

IV. LES BARALLES ENTRE GERMANS

(IV, 1-13)

1. L'enveja

(C. IV.) [1] ¿D'on els combats i d'on les baralles entre vosaltres? ¿Pot-
ser no d'aquí? ¿De les vostres voluptats que guerregen en els vostres
membres?

15, I, 17; Lc. XVI, 8; Hbr. XIII, 9. 16, I Cor. III, 3; II Cor. XII, 20. 17, Eccli. IV, 25-31; Sap. VIII, 16; Mt. X, 16; Lc. XII, 1; Io. XV, 16; Act. XV, 7. Rm. V, 1-18; I Cor. XIV, 33; II Cor. V, 20; Gal. II, 11-14. 1, I Ptr. II, 11; Rm. VII, 23; XII, 13.

l'home té a semblança dels animals i la vida espiritual, moral, intel·lectual, amb què l'home es distingeix dels irracionals. Per tant, ací *animal* significa la saviesa d'aquells qui segueixen els instints i pasions de la carn, oblidant els dictats de l'esperit. Cf. II Cor. I, 14; Jud. 18.—*Demoníaca.* Apax en la Bíblia. Aquesta saviesa no serveix a l'esperit de Déu, sinó a l'esperit dels dimonis, sigui que procedeixi d'ells per la temptació, sigui que s'hi assembli en la perversitat.

17.—Els atributs que qualifiquen la veritable saviesa. L'atribut de puresa és posat de relleu amb el mot *primerament;* ἁγνή no indica la continència en els plaers de la carn, sinó l'absència de tot defecte, especialment de l'error.

18.—Màxima que fa remarcar la importància d'esquivar les discòrdies i l'esperit de divisió en l'Església i de fomentar la pau que produeix *el fruit de justicia,* que és la vida eterna.

1.—Els plaers són la causa de les discòrdies. L'efecte és pres per la causa i el plaer és anomenat en lloc de la

2 Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
ὑμᾶς. 3 αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς
ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.

2. Amicitia mvndi

4 Μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ
ἐστιν; ὃς ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ κα-
θίσταται. 5 ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· 'πρὸς φθόνον ἐπι-
ποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν;' 6 μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ
λέγει· 'ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.'

3. Svperbia

7 Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται
ἀφ' ὑμῶν· 8 ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας,
ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. 9 ταλαιπωρήσατε καὶ πεν-
θήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ
ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. 10 ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

4. Detractio fratrvm

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον

2 και ουκ εχ. δια ℵ *P al. ff vg* || 4 *inc.* μοιχοι και μοιχαλ. *KLP al.* sy^{h} || κοσμ. *1°*] + τουτου ℵ *68 vg arm* || 5 κατωκησεν *KLP al. lat sy* || 7 *om.* δε *KLP al.* || 8 εγγισει *B* || 9 *om.* και κλαυσ. *15. 38 al. Aug* sy^{p} || μετατραπητω *BP al.* || 10 ταπ.] + ουν ℵ *56* || 11 η] και *KL al. ff* || ουκ] ουκετι *KP al.*

passió que va a l'encalç dels plaers.

2.—*Sou gelosos,* φθονεῖτε. Els mss. diuen *mateu i envegeu.* Erasme ha proposat aquesta esmena que ha estat en general acceptada. Si volguéssim conservar la lliçó *mateu,* hauríem de prendre'l en el sentit de I Jo. III, 15, quan diu *homicida* a qui no ama el seu germà. Cf. Estius.

4.—*Adúlters.* No fa cap al·lusió als plaers de la carn, sinó que ho pren en sentit metafòric. L'Escriptura compara moltes vegades l'íntima aliança d'Israel amb Déu a la unió dels esposos. Quan Israel s'allunya de Déu i adora els ídols, és com una esposa adúltera que s'uneix amb qui no li pertany. (Is. I, 21.) El Crist és l'espòs de l'Església (Eph. V, 22-24) i del fidel (II Cor. XI, 2); la generació que no escolta el Crist és *«perversa i adúltera»* (Mt. XII, 39). — *El món* és pres en sentit pejoratiu.

5.—No es troben textualment aquestes paraules en la Bíblia. L'Apòstol segueix la comparança que fa de Déu un amant gelós de les ànimes; cita, doncs, quant al sentit, els nombrosos llocs en què Déu manifesta l'extraordinari amor que ens té. (Ex. XX, 5-XXXIV, 14; Dt. IV, 24 - V, 9; Nah. I, 2; Is. I, 21.) Altres comentaristes volen veure en aquestes paraules l'afirmació que l'ànima humana és inclinada a la gelosia o enveja; per aquest motiu

[2] Cobegeu i no posseïu, sou gelosos i envegeu i no ho podeu haver, us
baralleu i combateu, no posseïu perquè no demaneu. [3] Demaneu i no
assoliu, perquè demaneu malament, a fi d'esmerçar-ho en els vostres
plaers.

2. Mundanitat

[4] Adúlters, ¿no sabeu que l'amistat del món és enemiga de Déu? Qui,
doncs, vulgui ésser amic del món, es constitueix enemic de Déu. [5] Penseu,
per cas, que vanament l'Escriptura diu: «Per gelosia glateix l'esperit que
ha fet sojornar en vosaltres.» [6] Però dóna major gràcia. Per això diu:
«Déu s'oposa als superbs, però dóna gràcia als humils.»

3. Supèrbia

[7] Sotmeteu-vos, doncs, a Déu; però oposeu-vos al diable i fugirà de
vosaltres. [8] Acosteu-vos a Déu i se us acostarà. Renteu-vos les mans,
pecadors, i purifiqueu els cors, dobles d'esperit. [9] Afligiu-vos i gemegueu
i ploreu; la vostra rialla esdevingui en plany i la joia en marriment.
[10] Humilieu-vos davant el Senyor i us exalçarà.

4. Murmuració

[11] No malparleu els uns dels altres, germans. Qui malparla del germà
o jutja el seu germà, malparla de la llei i jutja la llei. Però si jutges

2, Mt. vi, 33; I Io. iii, 15. 3, Mt. vii, 7; Rm. xiii, 14; I Tim. vi, 8. 4, Rm. viii, 7; Gal. i, 10; I Io. ii, 15. 5, Gal. v, 17. 6, Pr. iii, 34; I Ptr. v, 5; Pr. xxix, 23; Lc. xviii, 13-14. 7, I Ptr. v, 6 s. 8, Zach. i, 3 10, I Ptr. v, 6. 11, Pr. iv, 24; Sap. i, 11; Is. xxxiii, 22; Iob. xxxvi, 22; Lc. xix, 16; Rm. i, 32.

sempre està en conteses amb el proïsme i per això quan prega ho fa amb males disposicions. Aquest defecte és difícil de vèncer; però Déu ens ajudarà a superar-lo, si som humils (6).

7.—*Sotmeteu-vos* - amorosament, amb humilitat - *a Déu. Oposeu-vos* - terme militar que recorda la resistència de les ciutats assetjades - *al diable.*

8.—*Acosteu-vos a Déu.* No en sentit de moviment corporal, sinó en sentit metafòric; pregar, complir la llei, fer bones obres és acostar-se a Déu; cometre el pecat és apartar-se'n.—*Renteu-vos les mans.* Al·lusió a les ablucions que feia el sacerdot abans d'entrar al santuari. (Ex. XXX, 19-21.) Santedat en les obres exteriors. — *Purifiqueu els cors.* Per tal d'allunyar els pensaments i volences contra la llei de Déu, principalment les que ha blasmat en els versets precedents.—*Dobles d'esperit.* Cf. I, 8.

9.—*Afligiu-vos.* Amb mortificacions, dejunis, cilicis i obres de caritat envers el proïsme. Cf. Joel II. La rialla i la joia són exclosos només en tant que fonamentades en motius pecaminosos. En el c. I, 1 i 2 recomana la joia.

11.—Exhortació a la caritat fraterna que prohibeix de jutjar el proïsme amb

κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής, 12 εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης
καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων
τὸν πλησίον;

MONITA SPECIALIA

(IV, 13 - V, 20)

1. Pro mercatoribvs

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε
τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ
κερδήσομεν· 14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ
ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανι-
ζομένη· 15 ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν
καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. 16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις
ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. 17 εἰδότι οὖν καλὸν
ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

2. Pro divitibvs

(C. V.) 1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς
ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. 2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ
τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, 3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος
κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς
σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

12 *om.* και κριτης *KL al.* || ος κρινεις ετερον *KL al.* || *fin.*] + οτι ουκ εν ανθρωπω αλλ εν θεω τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνεται *K 15. 36 al.* || 13 η] και *AKLP al.* sy^h || *om.* ενα *ℵBP 36 lat* || 14 *om.* γαρ 1° *ℵ*B* sy^h || *om.* ατμ. γ. εστε *ℵ** || *om.* γαρ 2° *A 13 vg* || 15 *om.* και 2° *vg* sy^p || 16 κατακαυχασθε *ℵ al.* || πασα] + ουν *16. 69 al.* || 17 *om.* ποιειν *22. 27 al.* sy^p || V. 1 *fin.*] + υμιν *ℵ al. vg* sy^p || 3 ⟩ κατιωτ. και ο αργ. *A 13* || σαρκ. υμ.] + ο ιος *AP 5. 13* sy^h || ⟩ ημερ. εσχ. *A 13*

passió o malparlar-ne. Notem la dolcesa que dóna el mot *germà* repetit tres vegades.

12.—*Salvar, perdre* l'ànima per la vida eterna. Vg.: *Perdre i alliberar*.

13.—Els mercaders ensuperbits són plens de l'amistat del món, enemiga de Déu (4).

15.—La submissió a la voluntat de Déu és la vera saviesa, en la qual únicament ens hem de gloriar (Act. XVIII, 21; Rm. I, 10; I Cor. IV, 19; XVI, 17).

16.—Els comerciants, en lloc de gloriejar-se en la veritable saviesa, es gloriegen en l'envergadura de llurs empreses i proclamen els èxits obtinguts (Eccli. XXVI, 29; XXVII, 2).

15.—Vg. tradueix: *Si el Senyor vol*. I: *Si vivim*...

1.—Després de la supèrbia d'aquells qui malden per l'adquisició de les rique-

la llei, no ets complidor de la llei, sinó jutge. 12 Un és el legislador i
jutge, el que pot salvar i perdre. ¿Tu, però, qui ets, que jutges el
proïsme?

ADVERTIMENTS ESPECIALS

(IV, 13 - V, 20)

1. Als mercaders

13 Heus aquí ara els qui dieu: Avui o demà anirem a tal ciutat i allí
sojornarem un any i mercadejarem i obtindrem guany; 14 els quals no sabeu
què del demà. 15 Car ¿com és la vostra vida? És com una fumarola que
és vista un moment i després s'esvaeix. En comptes de dir vosaltres: Si
el Senyor vol, viurem i farem això o allò. 16 Però ara us heu gloriejat en
les vostres jactàncies. Tot gloriejament d'aquesta guisa és maligne. 17 El
qui sap, doncs, fer el bé i no el fa, comet mancament.

2. Als rics

(C. V.) 1 Au, ara, els rics, ploreu, udolant per les misèries que se us
apropen. 2 La vostra riquesa s'ha podrit i els vostres vestits han esde-
vingut menja de les arnes. 3 L'or i l'argent vostre s'han rovellat i llur
rovell serà testimoni contra vosaltres i devorarà les vostres carns talment
un foc. Heu acumulat tresors per als últims dies.

12, Rm. II, 1. **13**, Rm. XIV, 4. **17**, Lc. XII, 47-48; Io. XV, 22; II Ptr. II, 21. **1**, Lc. XIII, 3; VI, 24-25; Gal. VI, 10; Apc. XXII, 11. **3**, Ps. XXI, 10.

ses, l'apòstol amonesta severament aquells qui es troben ja enriquits; són també amics del món i enemics de Déu (c. IV, 4).

Els gemecs dels rics no han d'ésser solament de contrició pels pecats comesos, sinó també d'espaordiment per les calamitats que els amenacen, principalment de part de Déu, en el dia del judici.

2.—Substitueix el temps present pel passat, com si això que els amenaça ja s'hagués esdevingut.

3.—El rovell de l'or i l'argent no solament han destruït aquests tresors, sinó que han devorat àdhuc les carns dels rics. Llenguatge figurat; el rovell és un testimoni de la maldat dels rics i també executor de la justícia divina. Els profetes amenacen sovint els pecadors amb el càstig d'un foc devorador. (Ez. XV, 7.) L'Evangeli anuncia el foc que torturarà els condemnats en el judici. (Mt. XXV, 41; Mc. IX, 42-43.) Jdt. XVI, 17, diu: *Donarà foc i cucs a llurs carns.*

4 Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ
ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ
ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ἐσπαταλήσατε, 5 ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. 6 κατ-
εδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

3. Pro afflictis

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ
ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
ἕως λάβῃ ὑετὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον. 8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς,
στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν.
9 Μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς
πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. 10 ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπα-
θείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι
κυρίου. 11 ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ
ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος
καὶ οἰκτίρμων.

4. Pro ivrantibvs

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε
τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναί, καὶ τὸ Οὒ
οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

4 αφυστερημ. ℵB* || 5 καρδ.] σαρκας *40. 73 sy*ᵖ || ως εν ημερ. *KL al. sy* || 7 υετον] καρπον ℵ *9 ff sy*ʰᵐ, *om. B 31 (ff) vg arm.* || 8 μακρ.] + ουν ℵ*L al. fuld* || 9 αδ.] + μου *A 13 sy*ᵖ || 10 *om.* λαβετε *A 13* || αδ.] + μου ℵ*KL al. sy*ᵖ || μακρ.] + εχετε *A 13* || 11 υπομενοντ. *KL al.* || πολυευσπλαγχνος *1. 3 al.* || *om.* ο κυρ. *KL al.* || 12 δε 1°] ουν ℵ. *om. K al.* || δε 2°] + ο λογος ℵ* *8 al. vg* || 12 εις υποκρισιν πεσ. *KLP al. arm.*

4.—El contrast no pot ésser més violent; d'una banda, l'abundor de riqueses; de l'altra, la misèria dels qui només viuen del jornal que els és injustament retingut.—*Clama.* Expressió que denota la immensa gravetat d'aquest mancament, car l'Escriptura només l'empra per a designar pecats gravíssims. (Gn. IV, 10; Ex. II, 23.)—*Els estols.* Les armades celestials, els àngels (Job XXXVIII, 7.)

6.—*El just.* Es refereix al pobre oprimit pel ric, com ho demostra el temps present del verb: *no s'oposa a vosaltres;* ho confirma el context, car des del v. 1 recrimina el ric que abusa de les seves riqueses.

7.—Sant Jaume es dirigeix no solament als pobres, sinó a tots aquells qui d'alguna manera es troben en tribulacions. L'exemple del pagès era ben entenedor pels qui llegien la lletra.—*Pluja primerenca.* Les pluges de tardor que indicaven que els primers treballs de la sembra podien començar.—*Pluja tardana.* Les darreres pluges de març i abril

4 Heus aquí que la soldada dels treballadors que segaren els vostres
camps — la qual ha estat retinguda per vosaltres — clama, i les veus dels
segadors han pervingut fins a les orelles del Senyor dels estols. 5 Us ade-
litàreu damunt la terra i us lliuràreu a la mol·lície, engreixàreu els vostres
cors per al dia del carnatge. 6 Condemnàreu, occíreu el just; no s'oposa
a vosaltres.

3. Als aflígits

7 Preneu paciència, doncs, germans, fins a l'adveniment del Senyor.
Heus aquí que el pagès espera el valuós fruit de la terra, prenent pacièn-
cia per ell, fins que obtingui pluja primerenca i tardana. 8 Preneu pacièn-
cia també vosaltres, refermeu els vostres cors, per tal com l'adveniment
del Senyor s'apropa.
9 No gemegueu, germans, els uns contra els altres, per tal que no sigueu
jutjats. Heus aquí que el jutge s'està davant de les portes. 10 Preneu, ger-
mans, com a exemple de sofriment i de paciència els profetes, els quals
parlaren en el nom del Senyor. 11 Heus aquí que glorifiquem els qui han
sofert. Heu oït la paciència de Job i heu vist la fi *que rebé* del Senyor,
perquè el Senyor és molt misericordiós i clement.

4. Als qui juren

12 Ans que tot, però, germans, no jureu; ni pel cel, ni per la terra, ni
altre qualsevol jurament. Que el vostre sí sigui sí i el no, no, per tal que
no caigueu en judici.

4, Lv. XIX, 13; Gn. IV, 10; Is. V, 9. 5, Ier. XII, 3. 7, Deut. XI, 14; Is. X, 5; Rm. VIII, 18; Apc. VI, 10-11. 8, I Thes. IV. 15; II Thes. II, 1 s.; Phil. IV, 5. 11, Iob. I, 21-22; Ps. CII, 8; Eccli. XLIV, 15. 12, Mt. V, 34 s.; XXIII, 16; Deut. VI, 13.

que ajudaven a madurar la collita (Dt. XI, 14). Vg. diu: *Primerenc i tardà* sense el mot *pluja;* aleshores podria referir-se al *fruit* de la collita.

8.—*L'adveniment del Senyor s'apropa.* No diu si és immediata la παρουσια del Senyor; però vol que els humils es consolin amb el pensament que cada dia que passa ens trobem més prop del dia en què el Senyor vindrà a fer justícia.

11.—*I heu vist la fi* gloriosa i feliç que rebé del *Senyor*. Literalment: *la fi del Senyor*.

12. – El jurament en nom de Déu era obligat per la Llei en certes circumstàncies (Ex. XXII, 10-11). Sant Jaume proposa com un ideal a aconseguir que la sinceritat dels fidels sigui tan gran que mai no s'hagi de recórrer al jurament. Aquesta és la interpretació tradicional de l'Església referent a aquest text i de Mt. V, 34-37.

5. Pro infirmis; vnctio presbyterorvm

[13] Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω.
ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; [14] προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλη-
σίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου. [15] καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ
ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

6. Confessio et oratio

[16] Ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ
ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε.
Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. [17] Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν
ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ
ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· [18] καὶ πάλιν προ-
σηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρ-
πὸν αὐτῆς.

14 επ αυτους ℵ* *26* || *om.* αυτον 2° *BP ff* || *om.* του κυριου *B* || 15 προσευχη *P al.* || αφεθησονται *P al. lat* || 16 ουν] δε *107 syp*, *om. L al. ff* || τα παραπτωματα *KL al.* || προσευχεσθε *AB 73*

13.—En qualsevol estat d'esperit que ens trobem, la pregària sempre és necessària. Noteu la delicada distinció que fa entre el primer verb *que pregui* i el segon, *que salmegi;* el cant d'himnes religiosos comença ben aviat en l'Església.

14.—Ha parlat en el verset anterior dels qui sofreixen; ara descriu un cas freqüent, la malaltia. El verb emmalalteix, ἀσθενεῖ, pot referir-se a malaltia greu; car retingut per ella a casa seva ha de *demanar* els preveres que el visitin; l'anomena κάμνοντα mot que no s'empra per una malaltia lleu. El malalt és cristià: *entre vosaltres.*

Els preveres de l'església, o simplement *els preveres,* són els mots que designen el càrrec del sacerdoci; serveixen admirablement per a expressar el respecte i amor que els primers cristians tenien envers els sacerdots. El text no determina si ha de demanar un sacerdot o bé alguns, car pot ésser un plural de categoria (Lc. XVII, 14). Cf. els molts indrets en què el mot *preveres* serveix per a designar els que exerceixen les funcions sacerdotals en virtut de l'ordenació sagrada: Act. XIV, 23; XV; XX, 17; I Tim. V, 17; Tit. I, 5; I Ptr. V, 1.

Una volta a casa del malalt, els preveres han de pregar. No diu com ha d'ésser l'oració. Però en el verset següent ens diu quins efectes saludables es vol obtenir, sobre els quals versarà segurament l'oració; salut, alleujament i perdó dels pecats. La forma d'expressió sembla indicar una oració llarga, insistent. A l'oració han d'ajuntar la unció amb oli. Tot això és

5. La unció dels preveres als malalts

[13] ¿ Sofreix algú entre vosaltres ? Que pregui. ¿ S'alegra algú ? Que sal-
megi. [14] ¿ Emmalalteix algú entre vosaltres ? Que demani els preveres de
l'església i que preguin sobre ell, ungint-lo amb oli, en el nom del
Senyor. [15] I l'oració de la fe salvarà el malalt i el redreçarà el Senyor, i si
hagués fet pecats, li serà perdonat.

6. Confessió, oració

[16] Confesseu, doncs, els uns als altres els pecats, i pregueu els uns pels
altres, per tal que sigueu guarits.
Pot molt la pregària insistent del just. [17] Elias era un home passible com
nosaltres, i fervorosament pregà que no plogués i no plogué damunt
la terra durant tres anys i sis mesos. [18] I altra vegada pregà i el cel donà
pluja i la terra germinà el seu fruit.

13, Pr. xxv, 20; Mt. xxvi, 38-39; II Cor. vii, 10. Lc. iv, 25. **16,** Io. ix, 31; I Ptr. iv. 10. **17,** I Reg. xvii-xviii;

fet *en nom del Senyor*. Paraules que poden significar: per manament del Senyor Jesucrist, o : amb pregàries fetes en el seu nom.

15. — Els efectes d'aquesta unció santa són descrits amb precisió.

L'oració de la fe és l'oració litúrgica del sacerdot, feta en virtut de la fe professada per l'Església. *Salvarà*, σώσει, és emprat en altres indrets de la Lletra en sentit espiritual (I, 21; II, 14; IV, 12; V, 20); com que es tracta d'una malaltia corporal, *salvarà* és ara emprat en sentit de salut corporal.

I el redreçarà el Senyor. Bella imatge per a designar el retorn de la salut; Jesús redreçarà el malalt, com va redreçar la sogra de St. Pere després del guariment. (Mc. I, 31.) *I si hagués fet pecats, li serà perdonat*. Efecte espiritual de la Santa Unció. El pecat que tal volta ha comès és un pecat greu ; si es referís a pecats lleus, no caldria expressar-ho en temps condicional, car tots pequem en matèria lleugera (III, 2). El Concili Tridentí, ses. XIV, ha definit el sentit d'aquest text i no és lícit de separar-se'n : es refereix al sagrament de l'Extremunció, segons l'entén l'Església (Chaine).

16.—El just és aquell qui per la seva fidelitat a la llei perfecta de llibertat, (I, 25) realitza la paraula evangèlica. —*Insistent*. El mot grec significa la pregària obrada. Vg. *assídua*, insistent, fervorosa.

17.— *Passible com nosaltres*. Això és, que experimenta les mateixes passions i sentiments i, per tant, que té una naturalesa semblant a la nostra. (Act. XIV, 15.)—*Fervorosament pregà*. Literalment: *Amb pregària pregà*. Hebraisme que indica la insistència i fervor de la pregària d'Elias. (I Rg. XVII, 1.)

7. Correctio fraterna

19 Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ
ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ
πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος
ἁμαρτιῶν.

19 *om.* μου *L al.* || της] + οδου της ℵ *al.* syp || 20 γινωσκετε *B 31* syh || *fin.*] + αμην *40* syh

19.—L'última lliçó de St. Jaume és una invitació a l'apostolat envers els nostres germans foraviats. No parla dels qui encara no participen de la fe. El verb πλανάω que traduïem *induir en error* (I, 16), ací significa pròpiament esgarriar-se, sortir del bon camí, pres en sentit espiritual d'abandonar la fe o la pràctica de la llei del Crist.

20.—*Salvarà la seva ànima de la mort.*

7. Correcció fraterna

[19] Germans meus, si algú entre vosaltres es foraviés de la veritat i el convertís algú, [20] sàpiga que el que ha convertit el pecador de l'error del seu camí salvarà la seva ànima de la mort i cobrirà una multitud de pecats.

19, Mt. xviii, 15; Gal. vi, 1. 20, Pr. x, 12; I Ptr. iv, 8

Es refereix a l'ànima del pecador foraviat.—No cal dir que si un got d'aigua donat per Jesús serà premiat tan generosament, quant més serà premiat el que salvarà algú de la mort eterna.—*Mort* no temporal sinó eterna, privació de la vida perdurable.—*Multitud de pecats.* No diu de qui seran perdonats els pecats. Potser els de tots, car l'expressió és general, els d'aquell qui ha estat la causa de la conversió i els del pecador que ha tornat al bon camí.

LLETRA PRIMERA
DE SANT PERE APÒSTOL

NOTÍCIA PRELIMINAR

L'AUTOR. — Simó, fill de Joan, de sobrenom Pere o *pedra,* és l'apòstol de més relleu en la narració dels quatre Evangelis, adés per les moltes vegades que és anomenat, adés per les coses que a ell particularment, exclosos els altres apòstols, esdevingueren. Fou conduït al Senyor pel seu germà Andreu, el qual ja n'era deixeble. A ell tot sol fou imposat el nom de Pere, per tal de significar el càrrec que havia d'exercir en l'Església (Jo. I, 41-43). En tot l'Evangeli podem observar la predilecció que juntament amb Jaume i Joan rebé de part del Senyor. Els evangelistes l'anomenen sempre immediatament després de Jesús i abans de tots els altres apòstols en el catàleg del Col·legi apostòlic. Després de l'Ascensió de Jesús comença a exercir el càrrec de Suprem Pastor en tota l'Església Universal, primerament a Jerusalem i Palestina (cf. Act. I-X); des de l'any 42 probablement, a Roma, on resideix fins a l'any 67 en què, ensems amb l'apòstol sant Pau, segellà amb la pròpia sang el testimoni que havia donat del Crist. No estigué sempre a Roma: des de l'any 42 al 67, ens consta que emprengué viatges apostòlics (Act. XII, 1 s.; XV, 1).

DESTINATARIS. — La lletra va adreçada als cristians de les esglésies fundades per sant Pau en aquella gran península que és anomenada Àsia Menor. Consta que sant Pau visità les regions de Galàcia i Àsia, i ell mateix o els seus deixebles fundaren les altres esglésies de l'Àsia Menor. Entre els deixebles que ajudaren sant Pau en les tasques apostòliques, hem de recordar Silvà, el qual l'acompanyà en el segon viatge (Act. XV, 40; XVIII, 7; I Thes. I, 1; II Thes. I, 1); el mateix segurament que serví de correu a sant Pere per a portar la primera lletra (V, 12) a les esglésies d'Àsia. No consta si és adreçada als fidels que procedeixen exclusivament del judaisme o també als que havien estat pagans. Sembla que la Lletra, com pot veure's en l'adreça, va dirigida als jueus, però no són exclosos els

altres cristians provinents del paganisme (I, 14-18; II, 9-10; III, 6; IV, 3).

L'apòstol parla de les regions, no de les províncies romanes on residien les esglésies a les quals adreça la present lletra: Pont, Galàcia, Capadòcia, Àsia i Bitínia (I, 1); s'adreça als *elegits* que participen de la fe de Jesucrist (I, 2); que en aquells dies es trobaven afeixugats per temptacions, capaces de fer-los trontollar en la fe (I, 6). Els vicis que fustiga sant Pere ens fan conèixer alguns detalls preciosos per a l'historiador del caràcter d'aquells cristians. Els retreu els seus mancaments, enganys, hipocresies, enveges, detraccions (II, 1); les passions carnals en què de vegades consenten (II, 11), i el que és més greu encara, certa tendència a la hipocresia, al fingiment amb què alguns potser pretenien excusar greus defectes; l'apòstol els adverteix delicadament d'aquesta tara quan els diu que no imitin aquells qui tenen la llibertat per encobriment de llur dolenteria. Revela també que les dones s'abillaven excessivament: defecte que no podem considerar exclusiu d'aquelles comunitats (III, 3). Alguns d'aquells als quals és adreçada la lletra havien estat pagans o almenys lliurats a les pràctiques paganes, car els exhorta a perseverar en el bé, posat que abans s'havien lliurat a la voluntat dels gentils en lascívies, cobejances, embriagueses, banquets, bevendes i idolatries il·lícites (IV, 3).

Circumstàncies. — No era gens falaguera la situació d'aquelles esglésies i de moltes d'altres quan fou escrita la present Lletra. Els fidels es veien odiats dels jueus i dels pagans. Els enemics de la fe recorrien a tota mena d'armes, la menor de les quals no era la calúmnia, per tal de combatre'ls. Aquest estat de persecució no és particular d'aquestes esglésies, car les mateixes afliccions s'esdevenen a la germandat escampada per tot el món (V, 9); i tal vegada l'han promoguda, no els avalots del poble, sinó els mateixos magistrats (III, 14-15). És probable, doncs, que sant Pere es refereixi a la gran persecució que Neró decretà a l'estiu de l'any 64 aprofitant la impopularitat dels cristians per atribuir-los l'incendi de Roma (Tàc. *Ann.* XV, 44; Suet. *Nero,* 10). Cas que fos així, seria just al seu començ, car sant Pere no sembla escriure sota la impressió de les escenes ferotges que s'esdevingueren.

El temps en què fou escrita aquesta Lletra resta ja indicat: l'any 64 o 65. L'evangeli no fou predicat a les regions septentrionals de l'Àsia Menor abans de la tercera expedició apostòlica de sant Pau, que fou vers l'any 53; la Lletra no diu res de la immediata fundació de les esglésies, ans sembla que ja feia temps que existien. Tot concorda, doncs, a assenyalar l'any 64 o el 65 com el més probable. El lloc on fou escrita és Roma, anomenada Babilònia per l'apòstol (V, 13). Cf. Eus. *H. E.* II, 15.

Autenticitat. — Són molts i molt antics els testimonis que adveren l'autenticitat d'aquesta Lletra: Sant Papias i sant Policarp, sant Climent Romà i els dos antics heretges Basílides i Teodot; devers mig segle segon, sant Justí màrtir; al començ del segle tercer, sant Firmilià, Climent Alexandrí, Orígenes, sant Ireneu, Tertul·lià, sant Cebrià i molts d'altres que amb llur testimoni exclouen tota possibilitat de dubte. Eusebi la cataloga entre els escrits admesos per tothom, car entre les Lletres Catòliques és la que té a favor seu documents més palesos i un ús més constant i universal.

Caràcter de la lletra. — Del fet que sant Pere sigui deixeble directe de Jesús, la seva lletra havia de tenir semblances amb els Evangelis, car ambdós escrits són el ressò d'una mateixa veu. Més remarcable és l'afinitat d'aquesta lletra amb les lletres de sant Pau. Només cal comparar els capítols XII i XIII de la Lletra als Romans amb la Lletra de sant Pere. Però sobretot la Lletra als Efesins en la salutació, entrada en matèria, les exhortacions a renunciar als vicis anteriors, la paciència, la humilitat, la resistència al dimoni, la salutació final, sense ésser ni de lluny una còpia, ofereix notables analogies amb la Lletra de sant Pere. També presenta gran semblança amb la Lletra de sant Jaume. El lector trobarà les analogies indicades als llocs corresponents de la present Lletra. Té moltes semblances ideològiques amb els discursos de sant Pere referits en el llibre d'Actes dels Apòstols.

Aquesta Lletra és correctament escrita en grec; els semitismes abunden. És clara i senzilla. És característic d'aquesta Lletra que en la construcció dels períodes comenci una frase de manera que guardi íntima relació lògica i gramatical amb el mot principal de la precedent (I, 4 i 5, 5 i 6, 6 i 7, 7 i 8, 8 i 9, 9 i 10, 10 i 11, 11 i 12). Per aquest motiu, les frases esdevenen llargues i per encertar el sentit exacte té importància cabdal precisar la valor del pronom relatiu o demostratiu que moltes vegades les encapçala.

Les riqueses de comparances, metàfores i al·lusions és una de les belleses més atractívoles de l'estil de sant Pere. A voltes la Bíblia, pedrera inesgotable de comparances i imatges, li brinda el terme de comparació. Així ens parla de l'aspersió de la sang de Jesucrist (I, 1), evocació d'Ex. XXVI, 5-8; Ell és talment l'anyell immaculat i sense sutzura que els hebreus menjaren en el dia de la Pasqua (Ex. XII); amb el verdanc del Crist (II, 24) hem estat guarits (Is. LIII, 5); evoca també les bíbliques figures d'Abraam i Sara, exemple dels fidels. Altres vegades són les usances peculiars del seu temps les que li suggereixen felices comparan-

ces. Així ens exhorta a cenyir els lloms de la nostra ànima (I, 13), a cenyir-nos la humilitat (V, 5); a rebre com infants nadons la llet racional o espiritual de la doctrina. Els oficis hi són representats amb escaients al·lusions. Quan diu que «la fe és més preciosa que l'or perdedor que *és contrastat* pel foc», evoca l'ofici d'argenter (I, 7); vol que *creixem* en la salvació, com el pagès espera la creixença de les plantes (II, 2); el Crist sofrent ens ha deixat una *pauta* per tal que ens exercitem en el seu calc, com els pintors o escrivents estergeixen el model (II, 21). Les comparances suggerides per l'art de construir són les més nombroses i en elles Jesús és com una *pedra* vivent, reprovada pels homes, però elegida i glorificada per Déu (II, 4); els fidels són una *casa* espiritual que és *edificada* amb les bones obres (II, 5); i finalment Déu perfeccionarà, refermarà, enfortirà, fonamentarà els qui sofreixen, com en l'art de construir hom cerca la solidesa de l'edifici (V, 10). Algun verb militar (II, 11) i aquell advertiment final d'esquivar el diable, lleó bramulant (V, 8), suggerit per la vida atzarosa del desert, són altres comparances que donen vida i relleu a les abstractes admonicions de sant Pere.

Contingut i divisió. — Per tal que els cristians, abatuts per les calúmnies i persecucions dels enemics, no abandonin les apostòliques doctrines, escriu sant Pere la present Lletra, útil en totes les avinenteses de la vida i no solament en temps de persecució. Maldament la religió cristiana sigui ara perseguida i humiliada, maldament la seva professió sigui plena de perills, l'elegit a la fe divina ha de considerar la grandesa dels dons rebuts de part de Déu i la glòria que ens espera. Menyspreat, doncs, el risc, han de restar ferms en la fe rebuda i confondre amb llur honest capteniment les calúmnies dels gentils.

Els preceptes de vida moral estan entrelligats amb les afirmacions doctrinals: no podem, doncs, destriar en la Lletra una part doctrinal i una altra de moral.

La Lletra pot ésser dividida, a part l'Exordi i l'Epíleg, en set instruccions.

Exordi (I, 1-12): 1) Adreça i salutació. 2) El Crist Salvador ens dóna la vida de gràcia i glòria. 3) Les contrarietats proven la fe. 4) Grandesa de la salvació segons els profetes.

I. *Motius de viure santament* (I, 13-25): 1) Hem de semblar-nos a Déu, Pare i Jutge nostre. 2) Crist ens redimí amb la seva sang.

II. *L'edifici de la pròpia santificació* (I, 22-II, 10) serà un fet: 1) Per l'augment de germanor. 2) Per la unió amb Jesús, pedra vivent de l'edifici espiritual.

III. *Comportament amb els no cristians* (II, 11-III, 13): 1) Edificació dels infidels. 2) Obediència a l'autoritat legítima. 3) Submissió dels domèstics a exemple del Crist. 4) Subjecció i modèstia de les mullers. Prudència dels marits. 5) Resum dels advertiments anteriors.

IV. *Les persecucions* (III, 13-22): 1) Que siguin irreprensibles. 2) Passió de Jesús. Davallament als llimbs.

V. *La conversió veritable* (IV, 1-11): 1) La conversió és l'abandó del pecat. 2) La conversió exigeix una vida de caritat mútua.

VI. *L'alegria d'ésser perseguit amb Crist* (IV, 12-19).

VII. *Vida pràctica de l'Església. Advertiments* (V, 1-10): 1) Als preveres. 2) Als joves. A tots. 3) Doxologia.

Epíleg (I, 12-14).

ΠΕΤΡΟΥ Α

EXORDIVM

(I, 1 - 12)

1. Inscriptio et salvtatio

(C. I.) [1] Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, [2] κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

2. Christvs vocavit nos ad gratiam et gloriam

[3] Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι'

I. 1 εκλεκτοις] + και ℵ* *sy* || *om.* ασιας ℵ* *177* || *om.* και βιθυν. *B 177* || 3 ζωης *9. 46 Aug sy*

1.—*Pere.* El nom de Pere, *pedra,* fou imposat a l'apòstol Simó per tal de significar el suprem pontificat que havia d'exercir en l'Església (Mt. XVI, 18). Escau com a primera paraula de la Lletra aquest nom que recorda als fidels que ell és el Pastor de tots els anyells i ovelles del Crist (Jo. XXI, 15-17).

Apòstol significa enviat, legat de Jesucrist; escriu exercint aquest càrrec. El caràcter dels destinataris és indicat per les paraules *forasters de la dispersió.* *Foraster*, παρεπίδημος, és aquell qui resideix en un poble on no ha nascut. Dispersió, διασπορά, és l'estat d'aquells jueus que sojornen fora de Palestina. *De Pont...* La part septentrional i central d'aquella gran península que anomenem Àsia Menor. La part septentrional és Bitínia i Pont, la central és Àsia, Galàcia i Capadòcia. No anomena el migdia. Assenyala les regions o comarques tradicionals, no la divisió romana en províncies. Car el regne de Mitrídates fou dividit en tres parts, que no s'anomenen en la Lletra, i afegit a tres províncies, que formaren Pont-

LLETRA PRIMERA DE SANT PERE APÒSTOL

EXORDI

(I, 1-12)

1. Adreça i salutació

(C. I.) [1] Pere, apòstol de Jesucrist, als forasters de la dispersió, de Pont, Galàcia, Capadòcia, Asia i Bitínia, [2] elegits segons la presciència de Déu Pare, mitjançant santificació de l'Esperit, envers l'obediència i aspersió de sang de Jesucrist: Que la gràcia i la pau abundi en vosaltres.

2. El Crist salvador ens dóna la vida de gràcia i de glòria

[3] Beneït el Déu i Pare del Senyor nostre Jesucrist, el qual segons la seva gran misericòrdia ens ha reengendrat vers una esperança vivent, mitjant-

3, II Cor. I, 3; Eph. I, 3; Tit. III, 5-7; Rm. VIII, 18.

Bitínia, Pont-Galàcia i Pont Polemoníac juntat amb la Capadòcia.

2. — *Presciència.* Coneixement per endavant, previsió de les coses futures. — *Obediència* a la fe de Jesucrist. — *Aspersió de la sang de Jesucrist.* Ningú no s'aprofita de la Passió de Jesús si no és aspergit, o sigui si no rep l'aplicació dels mèrits de Jesús. Cf. 19, nota. — *Gràcia.* Tot benefici de Déu en ordre a la vida eterna. Es diu gràcia perquè Déu la concedeix gratuitament, sense mèrits que de part nostra l'exigeixin. — *Pau.* Salutació hebrea i de molts pobles d'Orient. (Cf. Jac. I, 1.) És la manifestació del desig de pau en aquells homes sempre exposats al perill de guerres. Trobem una explicació del que és aquesta pau en III, 10-12. És la reconciliació amb Déu per la pràctica de la justícia i allunyament del pecat; ens dóna la vida i dies venturosos, sota la protecció del Senyor.

3.—Lloança a Déu, el qual, essent Pare de Jesús, ens ha atorgat el gran benefici de reengendrar-nos a la vida de la gràcia i de la glòria. Aquesta nova naixença s'ha realitzat *mitjançant la resurrecció de Jesucrist;* car com Ell ha ressuscitat, també nosaltres ressuscitarem.

ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, [4] εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον
καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς [5] τοὺς
ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην
ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.

3. Fides tentationibvs probatvr

[6] Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
πειρασμοῖς, [7] ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυ-
σίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον
καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· [8] ὃν οὐκ ἰδόντες
ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, [9] κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν
σωτηρίαν ψυχῶν.

4. Prophetae dignitatem salvtis scrvtati svnt

[10] Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ
τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, [11] ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον
καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς
Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·

4) αμαρ κ. αμιαντ. ℵ || ουρανω ℵ || 5 ετοιμως ℵ* || 6 δεον] + εστιν *ACKLP al.* || 7 δοκιμον *23. 56. 69* || πολυ τιμιωτερον *K(L) al.* || *om.* δια πυρ. δ. δοκ. *96. 142* || 9 *om.* υμων *B al. Aug* || 10 ημας *K al.* || 11 εδηλοῦτο *L al.* || *om.* χριστου *B* || προμαρτυρουμ. *AP al.*

4. — Aquesta esperança s'anomena *herència,* car és el patrimoni que el Pare ens reserva com a fills seus; serà *incorruptible,* al revés de les riqueses d'aquest món; *immaculada*, sense cap sollament o defecte; *immarcescible,* car conservarà la seva gençor com una flor sempre vivent. Amb aquests mots l'Apòstol posa de relleu les principals diferències que destrien *l'herència conservada en els cels per a nosaltres* de les herències que els pares segons la carn deixen a llurs fills.

5.— *Guardats,* φρουρουμένους, terme militar; com els soldats, alerta, en la part que més perilla d'ésser atacada per l'enemic.— *En la fe.* És la millor defensa contra els qui volen privar-nos d'atènyer la salvació.

6.—La fe resulta envigorida per les contrarietats.— *Us heu d'alegrar*. Literalment: *us alegreu;* és un temps present que indica obligació.— *Un poc.* És refereix probablement al temps que les aficcions duraran, car les temptacions varien per diverses causes. Cf. Jac. I.

7.—Vg. omet *perdedor.*—Si l'or que és perdedor és provat amb foc per tal de contrastar la seva legitimitat i puresa, quant més Déu provarà amb el contrast de les aficcions la sinceritat de la vostra fe. I encara hem de considerar els fruits de glòria que ens n'esdevindran quan es presentarà Jesucrist.

8.—Mostra la fe i la caritat fortament arrelades en els fidels. — *Exulteu.* Vg. en temps futur, *exultareu.* En el verset

çant la resurrecció de Jesucrist d'entre els morts; [4] vers una herència
incorruptible i immaculada i immarcescible, reservada en els cels per a
vosaltres, [5] els que per la força de Déu sou guardats en la fe, envers la
salvació preparada per revelar-se en el temps últim.

3. Les contrarietats proven la fe

[6] En el qual us heu d'alegrar, si us cal ara ésser un poc entristits amb
temptacions vàries; [7] per tal que la prova de la vostra fe, molt més pre-
ciosa que l'or perdedor que és provat pel foc, esdevingui a lloança i glò-
ria i honor, en la manifestació de Jesucrist. [8] El qual, sense haver-lo vist,
ameu; en el qual, sense veure'l ara, però creient, exulteu amb joia indi-
cible i glorificada; [9] bo i assolint el fi de la vostra fe, la salvació de les
ànimes.

4. Grandesa de la salvació segons els profetes

[10] De la qual salvació escorcollaren i investigaren els profetes que profe-
taren pertocant a la gràcia que hi ha en vosaltres, [11] escatint quin temps
o quina escaiença els indicava l'Esperit del Crist que era en ells, tot
donant testimoni anticipat de les sofrences destinades al Crist i de les
glòries que havien de seguir-les.
[12] Als quals fou revelat que no a profit d'ells mateixos, sinó de vosaltres

6, Iac. 1, 2 s.

següent exposa la causa d'aquest goig tan inefable.

9.—En aquest món assolim la salvació de les nostres ànimes d'una manera inicial mitjançant la gràcia; car no tenim encara la vida eterna a la qual hem estat elegits, sinó que l'hem d'assolir com una herència (I, 4; III, 9). Jac. I, 21.

10.—*Pertocant a la gràcia que hi ha en vosaltres.* Podria traduir-se: *La gràcia destinada a vosaltres.* Vg.: *Futura in vobis gratia.* Modisme paral·lel: *Les sofrences destinades al Crist* (11).

11.—*L'Esperit del Crist.* Amb aquests mots afirma l'Apòstol la divinitat de Jesucrist, car pel seu Esperit són inspirats els profetes. Afirma també que l'Esperit Sant procedeix del Fill. Cf. Rm. VIII, 9; Gal. VI, 6.

12.—Els profetes rebien la gràcia en virtut dels mèrits previstos de l'obra redemptora del Crist; no foren, doncs, exclosos de la participació de les riqueses espirituals de la Passió (Act. IV, 12). Tot amb tot, l'apòstol diu que *no a profit d'ells mateixos* per tal com no havien de contemplar-ne la realització.—*Coses que...* Es refereix als misteris de la Redempció i Glorificació de Jesús. Encara que els àngels no ignoren aquestes veritats, però es delecten i perfeccionen talment en llur coneixença que a la manera d'aquells qui empesos per la curiositat s'ajupen per tal de veure-ho més bé, així els àngels senten un més

12 Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν
ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ
ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

I. IN OMNI CONVERSATIONE SANCTI SINT

(I, 13 - 21)

1. Conformentvr Deo, Patri et Ivdiei

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τε-
λείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
Χριστοῦ. 14 ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον
ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, 15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον
καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, 16 διότι γέγραπται·
'ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.'
17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ
ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε,

2. Sangvine Christi Rrdempti

18 Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς
ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, 19 ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς

13 *om.* της διαν. *4*. 99* || 16 διοτι] οτι ℵ*C 60* || γεγρ.] + οτι *B 31. 70 sy* || γενεσθε *KP(L) al.* || *om.* ειμι ℵ*A*B* || 17 αναστρεφομενοι ℵ* || 18 φθαρτου αργυριου ℵ*

gran afany d'endinsar-se en el ple coneixement de les grandeses de la Redempció.

13.—Una conseqüència directa dels beneficis rebuts de part del Crist és l'obligació que tenim de fer la seva voluntat, de viure santament. Ara, doncs, exposa aquests motius; és un tema estretament lligat amb l'anterior.—*Havent cenyit els lloms de la vostra pensa.* Comparança suggerida del qui, a punt d'emprendre un viatge o treball, trossava els vestits amb una corda al volt dels lloms perquè no fossin obstacle a les seves activitats. Significa, doncs, que hem d'apartar tot allò que sigui impediment per a aconseguir *el fi de la vostra fe, la salvació de les ànimes* (9).

14.—*Fills d'obediència.* Hebraisme que supleix l'adjectiu corresponent; hem d'esperar com a fills obedients l'herència que ens ha promès el Pare.

16.—Lv. XI, 44. El lloc citat parla de la santedat legal i cerimonial que necessita el sacerdot per administrar les coses sagrades i també de la santedat moral o apartament dels pecats.

17.—Acaba recordant que el Pare que nosaltres invoquem judica sense mirament de persones (cf. St. Jac. II, 1 nota) les obres que cadascú ha fet. — *Pelegrinatge,* παροικία, significa pròpiament veïnat o sojorn dels forasters, dels qui han nascut en un altre

acomplien el ministeri d'aquestes coses que suara us han estat anunciades per aquells que us han evangelitzat en l'Esperit Sant tramès del Cel; coses que els àngels cobegen d'esguardar inclinats.

I. MOTIUS DE VIURE SANTAMENT

(I, 13 - 21)

1. Hem de semblar-nos a Déu, Pare i Jutge nostre

[13] Per això, havent cenyit els lloms de la vostra pensa, vivint sòbriament,
espereu perfectament en la gràcia que us és oferta en la revelació de Jesu-
crist; [14] com a fills d'obediència, no afaiçonats segons les cobejances
d'abans, en la vostra ignorància; [15] ans segons el Sant que us cridà, sigueu
també vosaltres sants en tot comportament. [16] Perquè és escrit: «Sigueu
sants, perquè jo sóc sant.»
[17] I si invoqueu com a Pare el que sense accepció de persones judica
segons l'obra de cadascú, amb temor esmerceu el temps del vostre pele-
grinatge.

2. Crist ens redimí amb la seva sang

[18] Sabent que no pas amb coses corruptibles, amb argent o bé amb or,
fóreu redimits del vostre inútil comportament tramès dels pares; [19] sinó
mitjançant la preciosa sang del Crist, com d'un anyell immaculat i sense

14, Rm. xii, 2. **16**, Lv. xi, 44; xix, 2; xx, 7-26; Mt. v, 48. **17**, Dt. x. 17; Ps. lxxxviii, 27; Rm. ii, 11; Gal. ii, 6. **18**, Is. lii, 3. **19**, 1 Cor. vi, 20; vii, 23; Hbr. ix, 14; I Io. i, 7; Apc. i, 5.

lloc. No som d'aquest món i per tant hem d'orientar vers la pàtria les nostres obres mentre duri el temps del nostre pelegrinatge.

18.—Confirma l'anterior exhortació amb un argument tret del valor que té el preu del nostre rescat. Car no hem estat rescatats amb coses corruptibles, encara que molt estimades dels homes, sinó amb la sang del Crist.

19.—Dolça al·lusió a l'anyell pasqual de què ens parla Ex. XII; figura distinta de quan ens parla de *l'aspersió de la sang de Jesucrist* (2). Car amb el nom d'aspersió senyala l'acte de ruixar amb la sang dels vedells el poble d'Israel com a ratificació del pacte fet amb Déu. (Cf. Ex. XXIV, 5-8, Hb. IX, 13.) Quan parla de *la sang de l'anyell* amb què fou pintada la llinda de les cases per a allunyar l'àngel exterminador, ensenya que els fidels així foren redimits del seu comportament, inútil per a la vida eterna, mitjançant la sang de Jesús, com els pares foren alliberats de l'esclavitud dels egipcis per la sang de l'anyell. — Crist com l'anyell pasqual, és *immaculat i sense sutzura*, car és sant, sense pecat original ni actual.

ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, [20] προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβο-
λῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς [21] τοὺς
δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ
δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

II. SALVS NOSTRA VT DOMVS AEDIFICETVR

(I, 22 - II, 10)

1. Dilectione avgeatvr

[22] Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλα-
δελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ [καθαρᾶς] καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε
ἐκτενῶς, [23] ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ
λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. [24] διότι ‘πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ
πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος
ἐξέπεσεν· [25] τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.’ τοῦτο δέ ἐστιν
τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

(C. II.) [1] Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑπο-
κρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, [2] ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη
τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σω-
τηρίαν, [3] εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.

2. Accessione ad Christvm, lapidem vivvm

[4] Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδε-
δοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, [5] καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι

20 ανεγνωσμενου ℵ* || εσχατων *KLP al. vg* || του χρονου ℵ || δι ημας *A 4 al.* || 21 πιστους *AB 9 vg* || 22 αληθ.] + δια πνευματος *KLP al.* || *om.* χαθαρ. *AB vg* || 23 σπορ.] φθορας ℵ*AC* || *fin.*] + εις τον αιωνα *KLP al. vg sy*^{p} || 24 *om.* ως 1° *A 4 al. am sy* || αυτης] αυτου ℵ*, ανθρωπου *KLP al., om. 27* || ανθος 2°] + αυτου *CKLP al.* || II. 1 υποχρισιν *B Aug sy*^{p} || πασαν καταλαλιαν ℵ* (*Aug sy*^{p}) || 2 *om.* εις σωτ. *L al.* || 3 ειπερ] ει ℵ**AB* || χριστος *KL 13 al* || 5 *om.* εις *KLP al. vg sy*^{h} || *om.* πνευματιχας ℵ* *sy*^{p}

20.—Encara que el decret de Déu ordenant la redempció és etern, la seva execució no ha vingut fins a la plenitud dels temps.

21.—*Creieu.* Vg. *Sou fidels.* La resurrecció i glorificació del Crist són el fonament de la nostra fe i esperança en Déu.

22.—Canvia l'argument; de la necessitat que tenim d'ésser sants passa a exhortar-nos a progressar en la vida cristiana; analitza quin és el fonament únic de l'edifici de la pròpia santificació, Jesús. — *En l'obediència a la veritat.* Vg.: *a la caritat.*

23.—La gràcia de Déu ens ha fet néixer de nou a causa de la predicació

sutzura, [20] preconegut, tan cert, abans de la creació del món, manifestat,
tanmateix, en l'últim dels temps a profit de vosaltres, [21] els que per Ell cre-
ieu en el Déu que el ressuscità d'entre els morts i li donà glòria, per tal
que la vostra fe i esperança fossin envers Déu.

II. L'EDIFICI DE LA PRÒPIA SANTIFICACIÓ

(I, 22 - II, 10)

1. Per l'augment de germanor

[22] Havent purificat les vostres ànimes en l'obediència a la veritat, vers la
sincera amor fraternal, ameu-vos els uns als altres plenament, amb cor pur;
[23] heu renascut, no pas de llavor corruptible, sinó incorrupta, per obra de
la paraula vivent i permanent de Déu. [24] Perquè « tota carn és com fenc i
tota la seva glòria com una flor de fenc », s'emmusteí l'herba i la flor
caigué. [25] Però la paraula del Senyor roman eternament. Aquesta és la
paraula que us ha estat evangelitzada.

(C. II.) [1] Deixant, doncs, de banda tot mancament i tot engany i
hipocresies i enveges i totes les detraccions, [2] com infants nou nats cobe-
geu la llet racional, sense frau, per tal que amb ella creixeu en la salva-
ció. [3] Si, tanmateix, heu gustat com és suau el Senyor.

2. Per la unió amb Jesús, pedra vivent de l'edifici espiritual

[4] Acostant-vos a Ell — pedra vivent, reprovada, cert, pels homes,
però quant a Déu elegida, honorada — [5] també vosaltres, talment pe-

23, Ier. XXIII, 36. 24, Eccli. XIV, 18; Is. XL, 6; Iac. I, 10; Eph. V, 25. 1, Iac. I, 21; Rm. VI, 4; Eph. IV, 22; Col. III, 8; Hbr. XII, 1. 3, Ps. XXXIII, 9. 4, Ps. CXVII, 22; Is. XXVIII, 16. 5, Eph. II, 22, Rm. XII, 1.

de la paraula divina. Cf. Jo. I, 13.

24.—Is. XL, 6; Iac. I, 10.

2.—Com digué abans *els lloms de la vostra pensa* (I, 13), diu ara *llet racional* o sigui espiritual, per tal d'oposar-la al concepte de llet material o corporal. Bella imatge que evoca la puritat i candor de la doctrina evangèlica a què es refereix i s'avé amb l'aliment espiritual dels qui tot just han començat la vida de la gràcia.—*Creixeu en la salvació.* Metàfora manllevada a la vida material, per tal de designar l'augment de la virtut interior i l'acostament a Jesús. Cf. Iac. I, 21.

3.— *Tanmateix,* περ, és traduït en Vg. *però;* en el Gr. no hi ha sentit adversatiu o dubitatiu. Salm XXXIII, 9: *Gusteu i vegeu com és suau el Senyor.*

4.—Explica amplament la metàfora bellíssima dels fidels que formen una sola casa juntament amb el Crist.

ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. [6] διότι
περιέχει ἐν γραφῇ· ‘ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλε-
κτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.’ [7] ὑμῖν
οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ

‘λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας’

[8] καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσιν τῷ
λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν·
[9] Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς
εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς
καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· [10] οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ
λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

III. DE CONVERSATIONE INTER GENTES

(II, 11 - III, 13)

1. Ex bonis operibvs vos considerent

[11] Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι
τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· [12] τὴν

6) εκλ. ακρ. *BC 31 arm* || 7 ημιν ℵ* || απειθουσιν *AKLP al.* || λιθον ℵ*KLP *al.* || 8 απιστουντες *B vg* || εις ην παρεσκευασαν εαυτους ταξιν και ετεθησαν *69. 137* || 9 ημεις δε γεν. *31* || 11 απεχεσθε *ACLP al. Cypr*

5.— *Casa espiritual.* Πνευματικός, espiritual, vol dir que no ha d'ésser pres literalment el mot anterior; que el mot *casa* inclou un sentit al·legòric o místic. En I Cor. X, 3-4, el mannà, la pedra, són anomenats espirituals; això és, que, essent com eren coses visibles i materials, representaven altres coses figurades en el mannà i la pedra. La casa, doncs, que els fidels juntament amb el Crist formen és espiritual, no en el sentit que sigui amagada o invisible, sinó en el sentit que està constituïda, no per carreus materials, sinó per *pedres vivents.*

Sacerdoci sant. Els protestants es valen d'aquest text per a impugnar la distinció entre clergues i laics. El Concili Tridentí ha condemnat com herètica aquesta afirmació (Ses. XXXIII). Sacerdoci ha d'entendre's en sentit figurat, car les víctimes que ofereix aquest sacerdoci són també anomenades *espirituals,* això és, preses en sentit metafòric. Les víctimes espirituals són els sacrificis que provenen de la mortificació de les passions. No hi ha en tot el passatge la més remota al·lusió a la Santa Missa, com voldrien els heretges per tal de negar-li el caràcter de veritable sacrifici.

6.—Cf. Is. XXVII, 16; Rm. IX, 23.

dres vivents, sigueu edificats, casa espiritual, per a sacerdoci sant, per
tal d'oferir víctimes espirituals, plaents a Déu per mitjà de Jesucrist. [6] Per
això es conté en l'Escriptura : « Heus aquí que poso a Sion la pedra an-
gular, elegida, honorada, i el qui creu en ella no serà confós.» [7] A vos-
altres, doncs, honor, als que creieu ; però als que no creuen

> « la pedra que rebutjaren els qui bastien,
> aquesta fou feta cap de cantonada »

[8] i pedra d'entrebanc i roca d'escàndol; s'entrebanquen aquells qui no
creuen en la paraula per la qual foren també col·locats.
[9] Vosaltres, però, sou nissaga escollida, sacerdoci reial, nació santa,
poble per adquisició, per tal que pregoneu les grandeses d'Aquell que de
la tenebra us cridà a la seva llum admirable. [10] Els que adés no éreu
un poble i ara sou el poble de Déu, els que no obteníeu misericòrdia
i ara heu obtingut misericòrdia.

III. COMPORTAMENT AMB ELS NO CRISTIANS

(II, 11 - III, 13)

1. Edificació dels infidels

[11] Benamats, us exhorto que, com a vianants forasters, us aparteu de
les cobejances carnals que guerregen contra l'ànima. [12] Sigui honest el

6, Is. XXVIII, 16; Rm. IX, 33. 7, Ps. CXVII, 22; Is. VIII, 14; Mt. XXI, 42; Act. IV, 11. 8, Rm. IX, 32 s. 9, Ex. XIX, 6; Is. XLIII, 20 s. 10, Os. II, 24; Rm. IX, 25. 11, Ps. XXXVIII, 13; I, Rm. VII, 23; XIII, 14; Gal. V, 16; Iac. IV, 1. 12, III, 16; Is. X, 3.

7.—El Salm CXVII proposa la metàfora dels qui basteixen una casa amb les pedres que els semblen més aptes, als quals s'ha esdevingut que la pedra que ells han rebutjat ha estat desprès per Déu col·locada en el lloc principal.

9.—Dignitat i felicitat dels creients. —*Nissaga que ha estat escollida.* Per tal de participar de la redempció del Crist. Cf. I, 2.—*Sacerdoci reial.* D'aquests mots es valen els adversaris de la institució divina de la jerarquia (5). Només cal dir que són trets d'Ex. XIX, 6: «Vosaltres sereu per mi un reialme de sacerdots i una nació santa.»—*Poble per adquisició.* Dt. VII, 6. Déu adquirí el poble d'Israel quan l'alliberà de l'esclavitud d'Egipte; el Crist ha adquirit el poble cristià quan l'ha comprat amb la seva sang. Cf. Act. XX, 28.

10. — Passatge d'Os. II, 24, ja citat per St. Pau, Rm. IX, 15-26.

12.—*Honest,* καλήν. En els clàssics i en la Sagrada Escriptura s'empra aquest mot per a designar allò que és èticament *bell*, sant, bo. Cf. Xen.

ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλα-
λοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξά-
σωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

2. Omnes svperioribvs svbiecti sint

13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ
ὡς ὑπερέχοντι, 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν
κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· 15 ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευ-
θερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι.
17 Πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε,
τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

3. Servi, ad exemplvm Christi, dominis svbditi sint

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ
μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.
19 Τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων
ἀδίκως. 20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομε-
νεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις
παρὰ θεῷ. 21 εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ
ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν
αὐτοῦ·

13 υποταγ.] + ουν *KLP al.* sy^{h} || 14 ενδιχ.] + μεν *P al.* sy^{h} || 15 αγαθ.] + υμας *C al. sy* || 18 υποτασσ.] + ητε *69. 137 al.* || δεσπ.] + υμων ℵ sy^{p} || 19 χάρ.] + παρα τω θεω *C al. sy* || θεου] + αγαθην *A (C al.) 13 sy* || 20 τουτο] + γαρ *A 13 al.* || 21 *om.* και *A al.* sy^{h} || επαθ.] απεθανεν ℵ *al. Ambr Fulg* sy^{pl}

Mem. passim; Iac. III, 13.—*Us bescanten.* Les detraccions contra els cristians foren una arma constantment emprada. Cf. Suetoni, *Nero* XVI, i Tàcit, *Annal.* XV, 44.—*El dia de la visitació.* No vol dir aquí el dia en què Déu *visitarà* per castigar els dolents i premiar els bons, sinó quan els visitarà amb la seva gràcia i farà que retin glòria a Ell amb llur conversió. Remarca la necessitat de la gràcia i visitació de Déu perquè els bons exemples aprofitin als infidels bescantadors.

13-17.—Com que els cristians estaven en continuats conflictes amb l'autoritat civil, St. Pere els recorda l'obligació estricta que tenen, àdhuc en les difícils circumstàncies d'aleshores, d'obeir el legítim governant.—*A tota humana creatura.* Encara que el governant no professi la fe cristiana o considerat com a persona particular sigui poc digne.—*Rei* s'empra en el sentit de governant suprem.—*Sobirà.* Preeminent, segons el significat que donava a aquest mot el català medieval, oposat a jussà, inferior.

Els jueus, poble escollit per Déu,

vostre tracte amb els gentils, per tal que en això de què us bescanten com
a malfactors, en observar les bones obres, retin glòria a Déu en el dia de
la visitació.

2. Obediència a l'autoritat legítima

13 Subjecteu-vos a tota humana creatura, a causa del Senyor; sigui al rei
com a sobirà, 14 sigui als governants com a tramesos per Ell, a punició
dels malfactors i a lloança dels benefactors. 15 Car aquesta és la volun-
tat de Déu, que obrant bé, poseu un boç a la ignorància dels homes
folls. 16 Com a lliures, però no com els qui tenen la llibertat per en-
cobriment de la dolenteria, sinó talment servents de Déu.
17 Honoreu tothom; ameu els germans; temeu Déu; reteu honorança
al rei.

3. Submissió dels domèstics, a exemple del Crist

18 Els domèstics que estiguin sotmesos amb tota temor als amos, no
solament als bons i benignes, sinó també als revessos.
19 Puix que això és gràcia, si per causa de consciència envers Déu, hom
suporta aflicciones, sofrint injustament. 20 Perquè, ¿quina glòria si quan
pequeu i sou bufetejats ho suporteu? Però si fent el bé i patint ho supor-
teu, això és gràcia davant Déu. 21 Per això fóreu cridats, perquè Crist
també patí per vosaltres, deixant-vos una pauta per tal que seguíssiu
les seves petjades.

13, Rm. xiii, 1 s. 16, Gal. v, 13. 17, Pr. xxiv, 21; Rm. xii, 10. 18, Eph. v, 6; Col. iii, 22; Tit. ii, 9. 21, iii, 18; iv, 1. Io. xv, 20; II Tim. iii, 12.

deien que només havien d'obeir els de llur nissaga. Altres, amb el pretext de servir plenament el Crist, eludien el compliment de les obligacions civils. Els gnòstics prenien la llibertat com encobriment de tots els vicis. A tots respon St. Pere quan diu que obeint els poders constituïts som *servents de Déu.*

17. — *Els germans.* Gr.: «La germanor.» Nom col·lectiu.

18-21. — Després de l'obediència a l'autoritat legítima, tracta de l'obediència a l'autoritat domèstica: els deures dels criats i servents, en el més ample sentit del mot. Aquest tractat és un model de distribució a l'estil de sant Pere. Proposició de la tesi: els servents han d'obeir els superiors (18). Explicació: àdhuc els que no són dignes (19-20). Argument: l'exemple del Crist. (21-24). Resum de l'argument (25).

19. — *És gràcia.* Té mèrit. — *Per causa de consciència envers Déu.* Vol dir simplement, per respecte a Déu, per plaure a Déu.

20. — Quan sou bufetejats per algun delicte comès, no us en vindrà cap glòria ni lloança. El mèrit és suportar pacientment les afliccions injustes, precisament quan més bones obres feu.

21. — *Pauta,* ὑπογραμμόν, era el model de pintura o escriptura que servia per a ésser imitat o millor encara estergit.

22 ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν
οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.

23 ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου
δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· 24 ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν
τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ
δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι ἰάθητε.
25 Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν
ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

4. Mvlieres viris oboediant. Viri prvdenter se gerant

(C. III.) 1 Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν,
ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς
ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, 2 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀνα-
στροφὴν ὑμῶν. 3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέ-
σεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, 4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας
ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές.
5 Οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν
ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, 6 ὡς Σάρρα
ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα
ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.
7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ
σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις χά-
ριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

23 κριν. σε αδικως *Cypr vg* || 24 μωλ. + αυτου *ℵ*LP al.* || 25 πλανωμενα *CKLP al.* || ημων *L al.* || III. 1 ομοιος] + και *96 vg* || *om.* και *B al. arm* || 2 *om.* αγνην *18. 22 al.* || 3 εκ πλοκης *2. 3. 18 al.* || *om.* τριχων *C arm.* || και] η *C Cypr vg syp* || 4) ησυχ. κ. πρα. *B vg* || 5 *om.* αγιαι *16. 96 al. arm* || 6 υπηκουεν *B 31 Aug vg syp* || 7 συνοικ.] συνομιλουντες *ℵ** || *om.* κατα γνωσιν *ℵ* 97** || σκευει] μερει 13 || συγκληρ.] + ποικιλης *ℵA al. Hier*

22.—Amb paraules d'Isaïas (LIII, 9) afirma la insuperable santedat del Crist.

23.—El Crist ha sofert sense plany, s'ha lliurat plenament al Déu Pare, que és el que judica amb justícia infal·lible. Vg.: *Al qui judica injustament.* El sentit seria que s'ha lliurat a Pilat, jutge injust.

24. — *Ha portat.* ἀνήνεγκεν, portar amunt, enlairar. Is. LIII, 5. — *Per tal que essent morts...* Doble benefici de la Redempció del Crist; el negatiu, eliminació dels pecats, i el positiu, vida de justícia sobrenatural.—*Verdanc,* μώλωψ, taca moradenca que deixa en el cos una contusió, un cop de vara o fuet. És una al·lusió al càstig dels assots que tan sovint sofrien els esclaus. Jesucrist el sofrí, no per demèrit de pecats seus, sinó per tal de guarir-nos amb el seu verdanc.

25.—La comparança del pastor que torna a bon camí les ovelles esgarriades és freqüent en la Bíblia i aquí és posada amb gran encert com a epíleg de la instrucció sobre l'obediència. Cf. Is. LIII, 6; Ps. CXVIII, 176.

[22] « El qual no cometé pecat
ni fou trobat engany en la seva boca»

[23] el qual, injuriat, no tornava les injúries; sofrint, no amenaçava, ans
es lliurava al qui judica justament. [24] El qual ha portat Ell mateix els
nostres pecats en el seu cos, damunt el lleny, per tal que, essent morts als
pecats, visquem en la justícia. Amb el seu verdanc hem estat guarits.
[25] Car éreu talment ovelles esgarriades, però ara us heu girat vers el
Pastor i Guarda de les vostres ànimes.

4. Subjecció i modèstia de les mullers. Prudència dels marits

(C. III.) [1] Semblantment, que les mullers estiguin subjectes als propis
marits, perquè si alguns no creuen a la paraula, siguin guanyats sense
paraula pel capteniment de les mullers, [2] quan hagin esguardat el vostre
sant capteniment amb temença. [3] De les quals sigui propi no pas l'orna-
ment parençós de l'entrellaç dels cabells i del cenyidor d'or o bé de
l'agenç dels vestits; [4] sinó l'home amagat de cor, en la incorrupció de
l'esperit serè i modest, el qual és molt preciós davant Déu.
[5] Perquè així també s'agençaven abans les santes dones que espera-
ven en Déu, subjectes a llurs marits. [6] Com Sara obeí Abraam, ano-
menant-lo senyor; de la qual heu estat filles, quan heu obrat el bé
sense témer cap paüra.
[7] Que els marits de semblant manera cohabitin, segons prudència,
amb el vas femení, més frèvol, compartint l'honor amb elles com a
cohereves de la gràcia de vida, a fi que no siguin destorbades les
vostres oracions.

22, Is. LIII, 4. 24, I Io. III, 5; Col. I, 22. 1, Eph. V, 22; Col. III, 18; I Cor. XI, 3. 3, I Tim. II, 9; Act. XVI, 1; XXIV, 24. 4, Eph. III, 16; Apc. II, 2. 6, Gn. XVIII, 12; Pr. III, 25. 7, I Cor. VII, 3; Eph. V, 25.

1.—La subjecció de les mullers als marits serà un argument apologètic per als pagans no acostumats a veure la família ordenada segons els principis de la moral.

3.—Ordenem el text grec posant com a substantiu principal el mot κόσμος, agenç, ornament exterior.

5-6.—Confirma la precedent exhortació amb l'exemple de l'Antic Testament. Gn. XVIII, 12.

6.—*Sense témer cap paüra.* Sense témer cap mal, sense esperit de temor servil. Hebraisme que consisteix a posar el mot que indica l'acte o afecte en lloc de l'objecte.

7.—Aquest advertiment no es refereix solament a les relacions conjugals en ordre a la propagació de l'espècie humana, sinó a totes les relacions que hi ha d'haver entre els esposos.—*Vas femení.* Pleonasme o emprament de més mots que els necessaris per a designar simplement la dona.

5. Svmma praecedentivm

8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι,
ταπεινόφρονες, 9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ
λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα
εὐλογίαν κληρονομήσητε.
10 Ὁ γὰρ

'θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς
παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
11 ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν,
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
12 ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.'

IV. DE PERPESSIONE INSECTATIONVM

(III, 13 - 22)

1. Mores sint immacvlati

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; 14 ἀλλ'
εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι.
Τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε. 15 κύριον δὲ τὸν
Χριστὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν
παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, 16 ἀλλὰ μετὰ

8 ταπ.] φιλοφρονες *KP al.* || 9 ευλογ.] + ειδοτες *LP al. sy^hm* || 10 γλωσσ.] + αυτου ℵ *KLP al. vg sy* || χειλη] + αυτου *LP al. vg sy^p* || 11 *om.* δε ℵ*KLP al vg sy^p* || 12 *fin.*] + του εξολοθρευσαι αυτους εκ γης *32. 57 al. sy^h* || 13 ζηλ.] μιμηται *KLP al.* || 14 *inc.* ει δε και *A al.* || μακ.] + εστε ℵ *25 arm.* || *om.* μηδε ταρ. *BL 43* || 15 χριστ.] θεον *KLP al.* || ετοιμ.] + δε *AKLP al.* || *om.* αει *A 123 sy^p* || 16 *om.* αλλα *KLP al. sy^p*

8-11. — L'apòstol dóna de manera general i concisa uns advertiments que serviran en totes les avinenteses de la vida.

8. — *Compassius.* Els qui s'uneixen als sentiments dels altres, adés en les alegries, adés en les tristeses.

9.—*Hereteu benedicció.* La possessió amb dret d'herència de l'abundor dels dons que Déu ha promès als seus fills,

5. Resum dels advertiments anteriors

[8] Finalment, sigueu tots unànimes, compassius, agermanats, misericor-
diosos, humils; [9] no torneu mal per mal, ni blasme per blasme, sinó al
revés, beneïu. Car per això fóreu elegits, per tal que hereteu benedicció.
[10] Car

« El qui vol amar la vida
i veure dies bons
que retregui la llengua del mal
i els llavis, perquè no diguin engany;
[11] que s'aparti del mal i que faci el bé
que cerqui la pau i que vagi al seu encalç.
[12] Perquè els ulls del Senyor sobre els justos
i ses orelles vers llur preguera.
Però la faç del Senyor sobre els qui fan maleses.

IV. LES PERSECUCIONS

(III, 13-22)

1. Que siquin irreprensibles

[13] ¿I qui us farà mal si sou zeladors del bé? [14] I si àdhuc patiu per la
justícia, benaurats!

No temeu la llur temença ni us neguitegeu. [15] Venereu el Senyor Crist
en els vostres cors, amatents tothora a l'apologia amb tothom que us de-

9, Pr. xvii, 13; Rm. xii, 17; I Thes. v, 15. 10, Ps. xxxiii, 13-16. 11, Is. i, 6; Hbr. xii, 14. 14, ii, 22; Is. viii, 12; Mi. v, 10.

principalment la glòria del Cel. Cf. Zorell, *Lexicon*.

10.—Paraules tretes gairebé exactament del salm XXXIII, 13-16.

13.—Comença un nou argument que exposa quina ha d'ésser la conducta dels cristians enfront les persecucions. No han de témer res (13); sempre a punt l'apologia de la fe (15); llur capteniment ha de confondre els enemics (16); seguint sempre l'exemple del Crist (17-20). Una digressió pertocant al diluvi el porta a parlar del baptisme (21-22).

15.—*Venereu*. Literalment: «santifiqueu». — *Apologia*. Parlament o escrit per tal de lloar algú i defensar-lo de les falses imputacions. Tots els fidels, segons llur poder, han d'ésser defensors de la fe que professen.

πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλα-
λεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ
ἀναστροφήν.

2. Exemplvm Christi in passione

17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν
ἢ κακοποιοῦντας. 18 ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν
σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύ-
μασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασίν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ
θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν
ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος.

3. Baptisma nos salvos facit

21 Ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις
ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως
Ἰησοῦ Χριστοῦ, 22 ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν,
ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

16 καταλαλωσιν υμων ως χαχοποιων ℵ*ACKLP al. sy*p || εις χριστον ℵ* || 17 *om.* θελοι *22. 26 al.* || 18 αμαρτ.] + υπερ ημων *ℵL(A) al.* || απεθ.] επαθεν *BKLP al. Aug* || υμας *B al. sy*p || *om.* τω θεω *B* || 19 πνευματι *137* || 20 απαξ εδεχετο *2. 29 al.* || την τ. θ. μακροθυμιαν ℵ* || ολιγαι *CKLP al. sy*h || 21 ημας *CKL al.* || 22 θεου] + *deglutiens mortem ut uitae aeternae heredes efficeremur Aug vg*

16.—És remarcable com sant Pere recomana de no caure en agrors o baralles que frustrarien les esperances de conversió. — *Consciència bona.* Ha de palesar-se exteriorment amb una vida irreprensible.

18.—*Una vegada.* Ἅπαξ. Una vegada per sempre; assenyala l'efecte perpetu de la mort de Jesús.—*Vivificat en esperit.* Es refereix, probablement, a l'ànima del Crist, gloriosa ja immediatament després de la mort, abans de la resurrecció.

19.—*En el qual.* Aquest relatiu es refereix a l'esperit o ànima del Crist. Segons l'article del Credo, l'ànima de Jesús devallà als llimbs. — *Predicà,* no per convertir, sinó per anunciar la consumació de la Redempció.—*Als esperits que eren en presó.* Les ànimes dels justos no havien entrat al cel abans de Jesús; eren custodiades en els llimbs i penetraren a la glòria després de Jesús en la seva ascensió.

20.—*Foren salvades per l'aigua.* L'aigua que fou la causa de la mort dels homes que eren fora de l'arca fou també la causa de la salvació dels vuit que eren en l'arca, car feia que aquesta surés.

21.—Sant Pere suposa un coneixement clar del baptisme. Es una altra qüestió — la Passió del Crist, exemple per nosaltres — la que l'indueix a parlar del fet fonamental i central de la vida del cristià. Incidentalment només proposa el concepte del baptisme i els

mani la raó de la vostra esperança. [16] Però amb suavitat i reverència,
tenint consciència bona, per tal que en allò de què sou blasmats, siguin
confosos els qui bescanten la vostra conducta, bona en Crist.

2. Passió de Jesús. Davallament als llimbs

[17] Car és millor patir fent bé, si això vol la voluntat de Déu, que fent
mal. [18] Perquè també Crist ha mort una vegada pels pecats, just per injus-
tos, per tal que ens conduís a Déu, mort, certament, en la carn, però
vivificat en esperit. [19] En el qual també anà i predicà als esperits que
eren en presó. [20] Els quals abans no havien cregut, quan la paciència de
Déu esperava, en els dies de Noè, mentre era construïda l'arca, en la
qual pocs, això és vuit ànimes, foren salvades per l'aigua.

3. Els efectes del baptisme

[21] I ara a vosaltres us salva la contrafigura, el baptisme; que no és una
deposició de la sutzura de la carn, sinó petició de bona consciència,
envers Déu, per mitjà de la resurrecció de Jesucrist, [22] que és a la dreta de
Déu, ha anat al cel, subjectats a Ell àngels i potestats i virtuts.

16, II, 12. **17**, II, 20. **18**, II, 21; IV, 1; Rm. V, 6; Hbr. IX, 28; I Tim. III, 16. **19**, Eph. IV, 9. **20**, Gn. VII, 7-13; Mt. XXIV, 37; Lc. XVII, 26. **22**, Ps. CIX, 1; Eph. I, 20; Hbr. XII, 2.

efectes que produeix: això el fa més interessant com a document històric d'aquest ritu sagrat en els primers temps del Cristianisme.—Es diu *figura,* grec τύπος, la representació anticipada d'una persona o cosa futura, que s'anomena *contrafigura*, grec ἀντίτυπος. Les aigües del diluvi, en quant salvaren les vuit persones de l'arca, són la figura o tipus; el baptisme que per l'aigua ens salva de la mort eterna és la contrafigura o antitipus.—*No és una deposició.* El baptisme no ens salva per la neteja material del nostre cos. — *Sinó petició de bona consciència envers Déu.* El sentit probable és que les bones disposicions són necessàries en l'adult perquè el baptisme produeixi el seu efecte. Altres tradueixen el mot ἐπερώτημα, *petició,* per *interrogació*, i aleshores es referiria a les preguntes que el sacerdot fa al qui ha de rebre el sagrament; altres volen que el significat sigui *prometença* i aleshores significaria la sinceritat de les prometences fetes a Déu pel qui rep el sagrament. Com sigui, sempre resta que es refereix a les disposicions necessàries en l'adult per a rebre amb fruit aquest sagrament.

22. — Vg. després de *la dreta de Déu,* afegeix *engolint la mort, per tal que esdevinguéssim hereus de la vida eterna.* Aquests mots, si bé concorden amb l'exposat per St. Pere en altres indrets, no es troben en el text Gr. ni en les versions.

V. DE VERA CONVERSIONE

(IV, 1 - 11)

1. Peccata gentivm vitanda

(C. IV.) 1 Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας, 2 εἰς τὸ μηκέτι ἀν-
θρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
χρόνον.

3 Ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειρ-
γάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις,
πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. 4 ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρε-
χόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·

5 Οἳ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.
6 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώ-
πους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς
προσευχάς·

2. Caritas mvtva exercenda

8 Πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη
καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· 9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ·
10 Ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς

IV. 1 παθ.] + υπερ ημων *AKLP al. Aug sy*ʰ || εν σαρκι *KP al. vg* || 3 γαρ] + ημιν *CKLP al.*, + υμιν ℵ* *al. Aug* || χρον.] + του βιου *KLP al.* || θελημα τ. εθν. κατεργασασθαι *KLP al.* || 4 και βλασφημουσιν ℵ*C* *al.* || 5 εχ. κριν.] κρινοντι *B al.* || 7 *om.* και ℵ* || 8 παντ.] + δε *KLP al. vg sy*ʰ || καλυψει ℵ*LP al.* || 9 γογγυσμων *KLP al.*

1.— L'apòstol, que ha parlat de la Passió del Crist, vol que aquest pensament sigui l'arma en tots els esdeveniments de la vida, principalment per a resistir el mal exemple del món. — *Ha deixat el pecat.* Concepte anàleg a Rm. VI, 7. Notem el verb en temps pretèrit; significa la resolució definitiva que ha de prendre aquell qui ha volgut aprofitar-se dels mèrits de la Passió del Crist, d'evitar sempre més el pecat. Cf. V. Iacono, *Il Battesimo nella dottrina di S. Paolo*, Roma 1934.

6.—El context exigeix que la paraula *morts* sigui entesa en el seu estricte sentit. La bona nova, doncs, del triomf de Jesús fou predicada als morts, segons ha dit més amunt (III, 19), per tal que havent ja rebut el judici de la mort, cosa ben humana, rebessin també

V. LA CONVERSIÓ VERITABLE

(IV, 1 - 11)

1. La conversió és l'abandó del pecat

(C. IV.) 1 Havent, doncs, Crist patit en carn, armeu-vos també vosal-
tres del mateix pensament, que el qui ha sofert en la carn ha deixat el
pecat; 2 a fi de viure el temps que li resta en carn, no pas segons les cobe-
jances dels homes, sinó segons la voluntat de Déu.
3 Car és bastant el temps escorregut, havent acomplert la voluntat dels
gentils, anant en lascívies, cobejances, embriagueses, banquets, bevendes
i idolatries il·lícites. 4 D'això s'admiren, blasmant que vosaltres no con-
corregueu a la mateixa disbauxa de la luxúria.
5 Els quals hauran de retre compte al que està amatent a jutjar els
vivents i els morts. 6 Puix per això també fou anunciat l'evangeli als
morts, per tal que siguin jutjats a manera dels homes en carn i visquin
segons Déu en esperit.
7 Però la fi de totes les coses és prop. Tingueu seny i vigileu amb
oracions.

2. La conversió és també una vida de caritat mútua

8 Ans que tot manteniu constant la caritat mútua, perquè la caritat
cobreix multitud de pecats. 9 Practicant l'hospitalitat els uns als altres
sense botzineig.
10 Cadascú, segons el carisma que ha rebut, distribuint-lo mútuament

1, III, 18; II, 21-24; Rm. VI, 6. 2, Eph. IV, 23. 6, III, 19. 7, Iac. V, 8. 8, Pr. X, 12; Iac. V, 20. 9, Rm. XII, 13; Hbr. XIII, 2; Phil. II, 14. 10, Rm. XII, 6; I Cor. IV, 2.

la vida espiritual, cosa que prové només de Déu. Cf. el notable estudi de A. Vitti, *Verbum Domini,* volum VII, p. 111.

7.—*Tingeu seny i vigileu amb oracions* Podríem traduir: *Sigueu moderats i sobris, per a les oracions.* La moderació i sobrietat són recomanades com la millor disposició d'esperit per a comunicar-nos amb Déu en les oracions.

8.—*La caritat cobreix multitud de pecats.* Aquesta sentència ha d'entendre's en el sentit de Prov. X, 12, on parla de la caritat que hem de tenir envers els pecats del proïsme. El qui estima perdonarà els germans i fàcilment trobarà una excusa per llurs mancaments (Iac. V, 20).

10. — Afirmació general amb què

καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· 11 εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ·
εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δο-
ξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

VI. GAVDEANT CVM CHRISTO IN INSECTATIONIBVS
(IV, 12 - 19)

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν
ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, 13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε
τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς
δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χρι-
στοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς
ἀναπαύεται.

15 Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς
ἀλλοτριεπίσκοπος·

16 Εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν
τῷ ὀνόματι τούτῳ.

17 Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ
πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγ-
γελίῳ; 18 καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ
φανεῖται;

19 Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ
παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

11 ης] ως *KLP al. h* || *om.* εστιν *A 13 al. arm* || *om.* των αιων *11. 14 al. am fuld* sy^h || 14 *inc.* αλλ ει και *69, 137* || ιησου χριστ. *13. 33* || δοξ.] + και δυναμεως *AP al. vg* sy^h + και της δυν. αυτου ℵ* || θεου] + ονομα και *69, 137 al.* (*Cypr*) || *fin.*] + κατα μεν αυτους βλασφημειται κατα δε υμας δοξαζεται *KLP al. Cypr arm* sy^h || 15 φον.] + η λοιδορος *31. 40* || χακουργος *69. 137* || 16 χρηστιαν. ℵ* || ονομ.] μερει *KLP al.* || 18 ο δε ασεβ. *B* 137* sy^h || 19 ως πιστω κτ. *KLP al. Hil sy* || αγαθοποιιαις *A al. vg sy*

convida a ésser útils als germans fentlos participants dels dons i talents rebuts de Déu. — *Diversa gràcia*. I Cor. XII, 7.

11.—Només parla de dos carismes, la predicació evangèlica i el governament dels fidels. Aquí esplaia el seu cor amb una magnífica doxologia que és semblant a la del final de la lletra (V, 10-11).

12.—Amb justes paraules expressava el P. Miquel d'Esplugues (*El Pare Nostre,* vol. I, p. 185) la necessitat de les persecucions contra l'Església. « Així com la vida interna de Jesús és llei de la vida interna de l'Església, així l'am-

com a bons administradors de la diversa gràcia de Déu.
11 Que si algú
parla, sigui segons les paraules de Déu; que si algú distribueix, sigui se-
gons la virtut que Déu subministra; per tal que en totes les coses Déu
sigui glorificat, per Jesucrist, al qual pertany la glòria i la senyoria pels
segles dels segles. Amén.

VI. L'ALEGRIA D'ÉSSER PERSEGUIT AMB CRIST

(IV, 12-19)

12 Benamats, no us admireu de la xardor que hi ha en vosaltres, que és
una prova, com si us esdevingués res d'estrany.
13 Ans com que parti-
cipeu de les passions de Crist, alegreu-vos, per tal que en la manifestació
de la seva glòria us alegreu, exultant-vos.
14 Si sou ultratjats en el nom de
Crist, benaurats! Car el que és glòria i l'Esperit de Déu reposa damunt
vosaltres.

15 Que ningú de vosaltres no pateixi com a homeier, o lladre, o mal-
factor, o com a envejós del bé d'altri.

16 Però si és com a cristià, no s'avergonyeixi, ans glorifiqui Déu en
aquest nom.

17 Perquè és temps de començar el judici en la casa de Déu. I, si primer
per nosaltres, ¿quina serà la fi dels qui no creuen a l'evangeli de Déu?
18 I si el just amb prou feines es salvarà, ¿l'impiadós i pecador on seran?

19 Així, doncs, els qui sofreixen segons la voluntat de Déu, que enco-
manin al fidel Creador les ànimes llurs amb el ben obrar.

11, v, 11; Col. iii, 17. 13, Rm. viii, 17. 14, iii, 14; Ps. lxxxviii, 52; Is. xi, 2; Mt. v, 20. 15, ii, 10. 17, Ez. ix, 6. 18, Pr. xi, 31. 19, iii, 17.

bient de les seves hostilitats crea i determina el de continues hostilitats dins les quals viu enrotllada sa Esposa Mística. Una mateixa és llur naturalesa i llur misió; un mateix ha d'ésser, doncs, l'acolliment que se li faci de part dels enemics naturals de l'obra cristiana.» Com que les persecucions demostren que som deixebles del Crist, l'apòstol ens diu que han d'ésser motiu de gran alegria.

14. — Vg. i alguns mss. grecs després de *glòria* afegeixen *i els és virtut.*

16.—*Cristià.* Aquest nom no era el que empraven els fidels, que s'anomenaven germans. Era més aviat un mot despectiu amb què els designaven els gentils. La Sagrada Escriptura l'empra només a Act. XXVI, 28 i ací.

17.—El judici comença pels fidels, que són els qui integren la casa de Déu (II, 5). Les aficcions temporals i persecucions són el començ del just judici de Déu. Amb quin rigor seran jutjats, doncs, els qui no accepten l'Evangeli!

VII. MONITA DE VITA ECCLESIAE

(V, 1 - 10)

1. Pro pastoribvs

(C. V.) 1 Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτε-
ρος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης
ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· 2 ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον
τοῦ θεοῦ ἐπισκοποῦντες, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ θεόν,
μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, 3 μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν
κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· 4 καὶ φανερωθέντος τοῦ
ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

2. Pro adolescentibvs. Pro omnibvs

5 Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις
τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι 'ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσ-
σεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.'
6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς
ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, 7 πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν,
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.
8 Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυό-
μενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· 9 ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ
πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι
ἐπιτελεῖσθαι.

V. 1 *om.* ουν *KLP al.* sy^h || ως συμπρεσβ. *P al.* sy^h || 2 του χριστου *2. 30 al.* || *om.* επισχ. *ℵB al. Hier* || *om.* κατα θεον *BKL al.* || 3 *om. vers. B* || 5 ομ.] + δε *ℵ* 13 al.* sy^h || αλλ.] + υποτασσομενοι *KLP al* sy^h || 6 *fin.*] + επισκοπης *AP al. vg* sy^h || 7 περι ημων *ℵ* 13 al.* || 8 γρηγ.] + οτι *L 13 al. Cypr vg sy*

1-4.—Amb l'autoritat rebuda de Jesucrist amonesta els preveres, bisbes i pastors, pertocant a la manera suau i el fi sobrenatural amb què han de regir el ramat que els ha estat encomanat.—*Exhorto.* Vg.: *« Us demano ».* —*Testimoni de les sofrences del Crist.* No solament ha exercit aquest testimoni amb la predicació de la Passió, sinó també amb les persecucions que ell mateix ha sofert. —*Participant* actualment ja d'una manera certa i no visible *de la glòria que ha d'ésser* magníficament *revelada.*

2.—*Regint.* Remarqueu que empra el mot ἐπισκοποῦντες com si digués, acomplint el càrrec episcopal.

3. — *Els escollits.* Literalment: *les sorts:* τῶν κλήρων. Significa els daus o trossets de fusta numerats que servien

VII. VIDA PRÀCTICA DE L'ESGLÉSIA. ADVERTIMENTS

(V, 1 - 10)

1. Als preveres

(C. V.) 1 Als preveres, doncs, que hi ha entre vosaltres exhorto jo,
també prevere i testimoni de les sofrences del Crist, i també participant de
la glòria que ha d'ésser revelada : 2 Pastureu el ramat de Déu d'entre vos-
altres, regint no amb força, sinó benèvolament, segons Déu ; no per
àvol guany, sinó de bon grat ; 3 no senyorejant els escollits, sinó essent
model del ramat. 4 I quan s'hagi presentat el majoral dels pastors, assoli-
reu la immarcescible corona de la glòria.

2. Als joves. A tots

5 Igualment els més joves subjecteu-vos als preveres. I tots cenyiu-vos
mútuament la humilitat, car « Déu als superbs s'oposa i als humils dóna
gràcia. »
6 Humilieu-vos, doncs, sota la poderosa mà de Déu, per tal que us en-
lairi en el temps de la visitació. 7 Poseu en Ell tota la vostra sol·lici-
tud, car Ell mateix té cura de vosaltres.
8 Sigueu sobris, vigileu ; el diable, el vostre adversari, com lleó bra-
mulant, volta cercant qui engoleixi. 9 Al qual oposeu-vos refermats en
la fe, sabedors que les mateixes afliccions s'esdevenen a la germandat
vostra que és en el món.

2, Act. xx, 28; Tit. i. 7-11. 5, Pr. iii. 34; Rm. xii, 10; Eph. v, 21; Iac. iv, 6. 6, Iac. iv, 10. 7, Ps. liv, 23; Mt. vi, 25; Lc. xii, 22. 9, Iac. iv, 7.

per assenyalar la part que tocava a cadascun dels qui prenien part en un repartiment (cf. Nm. XXXII, 19; XXXIV, 14). L'Església estava des del principi dividida en parts o sorts posades sota la cura dels preveres, als quals parla l'apòstol.

4. — *El majoral dels pastors.* Jesús, apel·lat així perquè és el pastor de tots els pastors, els quals són davant d'Ell simples ovelles. Cf. Jac. I, 11.

6. — *En el temps de la visitació.* El mot *visitació* es troba només en alguns mss. grecs. Seguim la lliçó de Vg.

8.—Insisteix en l'advertiment de IV, 7: *sigueu sobris* en l'ús dels béns temporals, *vigileu*—verb militar—com el soldat que tem ésser escomès de l'enemic.—*L'adversari* que cerca sempre el nostre mal és *Satan* el qual no pot reposar, com un lleó afamat que cerca la presa. — *Volta.* Com l'enemic que gira entorn la ciutat assetjada.

9.—*Refermats en la fe* que ens donarà la victòria contra el diable i contra tots els enemics de la nostra salvació.

3. Doxologia

10 Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ
δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει,
σθενώσει, θεμελιώσει. 11 αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων· ἀμήν.

EPILOGVS

(V, 12 - 14)

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων
ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ
θεοῦ, εἰς ἣν στῆτε.
13 Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν ⌜Βαβυλῶνι⌞ συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός
μου. 14 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.
Εἰρήνε ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

10 ημας *K al. vg sy*ᵖ || βασιλειαν και δοξαν *L* || *om.* ιησου *ℵB al. sy*ʰ || καταρτισαι υμας *KLP al. sy*ʰ || *om.* θεμελ. *AB lat* || 11 ⟩ κρατ. . . . δοξ. *5. 13 al., om.* η δοξα και *AB 23 vg* || *om.* των αιων. *B al. arm* || *om.* αμην *68* || 12 εστηκατε *KLP al.* || 13 βαβ.] + εκκλησια *ℵ am sy*ᵖ || 14 αγαπ.] αγιω *2. 5 al. lat sy*ᵖ || χριστ.] + ιησου αμην *ℵKLP al. vg sy*ᵖ

10. — Tres afirmacions precedeixen la doxologia que posa terme a la lletra: 1.ª Déu és autor de tota gràcia. 2.ª Ell és el que elegeix per a la glòria. 3.ª Auxiliarà els qui es troben afligits o perseguits. Aquesta 3.ª afirmació l'expressa amb verbs manllevats a l'art de construir.

3. Doxologia

[10] Però el Déu de tota gràcia, el qual us cridà a la seva glòria eterna
en Crist Jesús, perfeccionarà, refermarà, enfortirà, fonamentarà els qui
hauran sofert un poc. [11] A Ell la glòria i la senyoria pels segles dels segles.
Amén.

EPÍLEG

(V, 12-14)

[12] Per Silvà, el germà fidel, segons estic convençut, breument he escrit,
exhortant i de nou testimoniant que aquesta és la veritable gràcia de
Déu, en la qual esteu ferms.
[13] Us saluda la que és també elegida en Babilònia i Marc el meu fill.
[14] Saludeu-vos els uns als altres amb òscul d'amor.
Pau a tots vosaltres, els que sou en Crist.

10, Hbr. XIII, 21. **11**, IV, 11. **14**, Rm. XVI, 16; II Cor. XIII, 12.

12.—La finalitat per la qual ha escrit la lletra és exposada ací: remembrar quina és *la veritable gràcia.*

13.—*Us saluda* l'església *que és també elegida* vers la veritable gràcia de Déu. —*En Babilònia.* Roma. Lloc on es trobava l'apòstol quan escriví aquesta lletra.—*Marc,* l'evangelista.

14. —*Amb òscul d'amor.* Vg.: *Amb òscul sant.*

LLETRA SEGONA
DE SANT PERE APÒSTOL

NOTÍCIA PRELIMINAR

Destinataris.—Els autors concorden a afirmar que els fidels de les esglésies de Pont, Galàcia, Capadòcia, Àsia i Bitínia (I Ptr. I, 1), als quals adreçava sant Pere la primera lletra, són també els destinataris de la segona. Aquesta identitat de destinataris consta, no per l'adreça, que resta indeterminada, sinó de les paraules amb què afirma que aquesta és la segona lletra que els escriu (III, 1).

Algun canvi notable, però, s'ha esdevingut entre els fidels que componen aquelles primeres comunitats cristianes de l'Àsia Menor i no certament falaguer per a la fe suara predicada. Tota la lletra deixa entendre l'angúnia que estreny el cor de l'apòstol. Si la primera lletra és encoratjadora envers els germans afeixugats per les temptacions que provenien dels enemics de la fe, en aquesta sant Pere parla, no d'un perill, sinó d'un fet consumat, de la presència de nombrosos mestres que falsegen les doctrines apostòliques i malden per a perdre els cristians. Els destinataris són, doncs, els fidels que es troben enmig d'aquells falsos doctors que constitueixen una amenaça greu per raó de professar, almenys externament, la fe cristiana. Alguns dels cristians segurament havien escoltat a pler les seductores doctrines i havien deixat el veritable adoctrinament dels Apòstols. Altres es trobaven interiorment agitats per aquesta temptació. Molts perseveraven encara en la integritat de la fe.

Circumstàncies.—El motiu, doncs, que impulsà sant Pere a escriure la present lletra foren les heretgies. Cal recordar el que dèiem en la Introducció general, que quan escriu la segona lletra, les heretgies es troben ja a les últimes fases d'evolució. Tot s'havia esdevingut fins aleshores Església endins. Al principi només proposaven la inutilitat de les bones obres per a salvar-se. L'heretgia es trobava en estat latent quan sant Jaume escriu els primers advertiments, que foren seguits per molts; però altres s'obstinaren

en llur error. Sant Judas els adverteix del càstig que infal·liblement els espera, si rebutgen la llei de Déu. Els seus amonestaments no feren l'efecte degut, i encara que no trencaren el lligam que els unia amb els altres fidels (això almenys no pot deduir-se de les lletres), feien escarn de l'amenaça del futur adveniment del Crist i del judici diví. Sant Pere, que sap que és propera la seva partença d'aquest món, els tramet com un testament aquesta admonició per tal que esquivin el risc en què es troben (III, 16) i maldin a fer més ferma llur vocació i elecció (I, 10).

Fou escrita aquesta lletra en temps no molt distants de la mort de l'apòstol. Com que sant Pere morí l'any 67, és probable que fos escrita a últims de l'any 66 o a primers del 67. Com la primera, fou també redactada a la ciutat de Roma.

Autenticitat.—Són més escassos que en la primera lletra els testimonis dels Pares; sembla que aquesta fou coneguda més tard en algunes esglésies (cf. Estius). Els testimonis que ens resten són, però, més que suficients per a excloure tot dubte prudent, sobretot si hom considera que a la fi del segle tercer és universalment admesa com a obra genuïna de l'apòstol sant Pere. Entre els Pares Apostòlics, tenim les cites de sant Bernabeu i sant Policarp. A mitjan segle segon, sant Justí màrtir i sant Teòfil d'Antioquia; segons el testimoni d'Eusebi (*H. E.* VI, 14), vers la fi del segle segon sant Climent d'Alexandria comentà aquesta lletra juntament amb les altres epístoles catòliques. Al segle tercer, Orígenes és un testimoni ben autoritzat de com era admesa arreu de l'Església com a obra de sant Pere. A tots aquests testimonis cal afegir que no fou mai rebutjada per cap església.

Caràcter de la lletra.—Al primer esguard, hom copsa una notable afinitat amb la Lletra de sant Judas. Aquesta afinitat no és deguda a una casualitat, sinó que un dels dos apòstols escriví primer i l'altre després repetia en part els arguments exposats. Fa tres segles que els autors discuteixen la prioritat, uns a favor de sant Pere i altres a favor de sant Judas. Com que no resta cap prova històrica, la controvèrsia no serà fàcilment resolta d'una manera definitiva. Amb tot respecte per als qui opinen diversament, sembla que escriví primer sant Judas; ho diem atenent a l'argument de la Lletra de sant Pere, més complet i que deixa entreveure el procés de les heretgies en un estadi més avançat.

Com ho comprova la confrontació de les dues lletres, l'afinitat que existeix en elles no és una imitació servil, car dels seixanta versets de què consta la Lletra de sant Pere només uns dotze presenten una major o menor afinitat amb la Lletra de sant Judas.

Com en la primera Lletra del mateix apòstol, trobem en aquesta semblances fins i tot verbals amb els discursos que de sant Pere ens ha conservat el llibre dels Actes dels Apòstols (II Ptr. I, 1 i Act. I, 17; II Ptr. I, 3-6 i Act. III, 12; II Ptr. III, 10 i Act. II, 20).

Quant a llur estil literari, hom observa diferències i afinitats que el lector advertirà en els llocs citats en les notes. Sant Jeroni fa notar que aquesta diversitat en l'estil, caràcter i estructura demostren que sant Pere, segons l'avinentesa, es serví de diversos redactors, com féu sant Pau en la Lletra als Hebreus. La segona és més elevada d'estil, més literària, d'un grec après més en llibres que en la conversa vulgar; hom hi copsa gran energia d'expressió i un to descriptiu que en alguns passatges arriba al pintoresc. La raó d'aquesta diversitat és no sols perquè foren probablement redactades per dos secretaris diferents, sinó també per la diversitat de matèries tractades i el to polèmic que justifica de sobres una construcció més viva i enardida.

Deixant les diferències, podríem d'altra banda assenyalar una llista ben llarga d'afinitats; la mateixa tendència a l'expressió abstracta, l'amor a les sentències, les repeticions, la manera de citar l'A. T. Com en la primera, observem també un encadenament recercat de les frases quan el pronom relatiu o demostratiu lliga una frase amb el mot principal de la precedent (I, 3-4). També es complau en la repetició dels mots (I, 8-12); la frase en resulta excessivament llarga i obscura de sentit. Encara, gramaticalment considerades, les dues lletres empren de la mateixa manera l'article, els casos, sobretot el genitiu absolut, els pronoms, els verbs, la subordinació de les proposicions. Totes aquestes coincidències són altres tants arguments a favor de la identitat d'autor.

Les comparances i metàfores no abunden com en la primera Lletra; malgrat la reduïda extensió i l'estil més condensat, n'hi trobem de molt belles. Així, el qui no té les virtuts cristianes és un *cec* que camina a les palpentes (I, 9); el qui les compleix, no empassegarà mai (I, 10); la nostra vida és un pelegrinatge i el nostre cos la *tenda* que ens serveix d'aixopluc (I, 13-14); les profecies són com una *llàntia* que il·lumina en la foscor (I, 19); la insignificància del temps a presència de Déu hi és expressada enèrgicament en aquell *un dia és com mil anys* (II, 7); que el darrer dia en sobtarà molts ho posa de relleu dient que vindrà com un lladre (III, 9). Totes aquestes comparances eren ben entenedores pels destinataris de la Lletra, car totes foren suggerides pels incidents i costums de l'època.

Coincideix amb la primera Lletra quan ens recomana que hem de procurar fer més *ferma* la nostra vocació i elecció (I, 10) i quan recomana

que *creixem* en gràcia i coneixement del Senyor nostre i Salvador Jesucrist (III, 17). En el c. II, predomina l'element bíblic, com en la Lletra de sant Judas: els àngels pecadors, Noè, Sodoma i Gomorra, Lot i Balaam són altres tants termes de comparació que serveixen per a il·lustrar admirablement la doctrina exposada.

Passatges d'un tret inconfusible en aquesta Lletra són el de la transfiguració del Senyor, el que descriu la força apologètica i la divina inspiració dels profetes, la descripció dels falsos doctors, la predicció que el Cel i la terra seran purificats pel foc i renovats. Hom hi copsa l'ànima ardent i impressionable de l'apòstol sant Pere.

Contingut i divisió.—Per tal de conservar els cristians en la veritable fe i enfortir els dèbils i vacil·lants contra els enganys dels seductors, l'apòstol els recorda d'una banda els grans béns que Jesucrist els ha concedit i el seu gloriós adveniment; d'altra banda, la fermesa de la fe a què han estat elegits. Descriu els falsos doctors i el càstig que de part de Déu els espera, principalment en la segona vinguda del Crist.

La Lletra pot ésser dividida, a part l'Exordi i l'Epíleg, en tres instruccions:

Exordi (I, 1-2). Adreça. Salutació.

I. *La pràctica de les virtuts cristianes* (I, 1-21): 1) Primer motiu de fervor: la magnificència del Crist en els dons que ens ha atorgat. 2) Necessitat de practicar-les. 3) Per què ha escrit l'apòstol. 4) Segon motiu de fervor: el retorn gloriós del Crist. És garantit per la transfiguració, de la qual Pere fou testimoni ocular. 5) El retorn del Crist és garantit per les profecies de l'Antic Testament.

II. *Els falsos doctors* (II, 1-22): 1) Sempre hi haurà en l'Església falsos doctors. 2) No esquivaran el just càstig de Déu. Vilesa de llur conducta.

III. *La segona vinguda del Crist* (III, 1-17): 1) És cosa certa. 2) Característiques. 3) Cal, doncs, que la nostra vida sigui santa.

Epíleg (III, 17-18).

ΠΕΤΡΟΥ Β

EXORDIVM

(I, 1 - 2)

Inscriptio. Salvtatio

(C. I.) 1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

I. DE VIRTVTIBVS CHRISTIANIS

(I, 3 - 21)

1. Dona a Christo concessa

3 Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ

I. 1 σιμων *B al. lat* || θεον] κυριου ℵ *al.* || ιησ.] + χριστου ℵ*AL al. sy*[h] || 3 ημας δια δοξης και αρητης *BKL al.*

1. — *Servent.* En la primera Lletra només s'anomena *apòstol.* — *D'igual valor* o preu, ἰσότιμον. No és el mateix el mèrit i la perfecció de la fe en tots els fidels, però és d'igual valor, si considerem els efectes santificants que produeix en l'ànima, l'herència a què ens dóna dret i les veritats que ensenya.

2.—Cf. I Ptr. I, 2. ἐν ἐπιγνώσει, coneixement acurat de les veritats de la fe.

LLETRA SEGONA DE SANT PERE APÒSTOL

EXORDI

(I, 1-2)

ADREÇA. SALUTACIÓ

(C. I.) 1 Simó Pere, servent i apòstol de Jesucrist, a aquells que amb nosaltres han obtingut una fe d'igual valor, en la justícia del nostre Déu i Salvador Jesucrist.
2 La gràcia i la pau us sigui abundosa, en el ple coneixement de Déu i de Jesús, el Senyor nostre.

I. LA PRÀCTICA DE LES VIRTUTS CRISTIANES

(I, 3-21)

1. PRIMER MOTIU DE FERVOR; LA MAGNIFICÈNCIA DEL CRIST EN ELS DONS QUE ENS HA ATORGAT

3 Ja que la seva divina potència ens ha donat totes les coses pertocants a la vida i pietat, mitjançant la coneixença del que ens escollí

1, Act. xv, 14. 2, I Ptr. 1, 2; Iud. 2.

3.—Els versets 3-7 formen una frase llarga i de construcció obscura; aquesta obscuritat prové de l'encadenament de les paraules mitjançant els relatius o demostratius; figura de dicció que abunda en les dues lletres de St. Pere.— *Vida,* no natural, com és evident, sinó sobrenatural, que ens diu en què consisteix. —*Ens escollí.* La vocació o convit diví és necessària per a conèixer la veritat.

δόξῃ καὶ ἀρετῇ, 4 δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγγέλματα δεδώ-
ρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες
τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.
5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε
ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ
γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ
ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ
τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.

2. Virtvtes necessariae ad salvtem

8 Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ
ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπί-
γνωσιν· 9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην
λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. 10 διὸ μᾶλλον,
ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι·
ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. 11 οὕτως γὰρ πλουσίως
ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3. Finis hvivs epistolae

12 Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας
καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. 13 δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ'
ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, 14 εἰδὼς

4 ⟩ τιμ. ημιν κ. μεγ. ℵ*KL al.*, μεγ. κ. τιμ. ημιν *ACP al. vg* || την εν τω κ. επιθυμιαν φθ. ℵ *Hier* || 5 αυτο τουτο] αυτοι *A* || *om.* πασαν *C al. am sy*ʰ || 7 *fin.*] + εν δε τη αγαπη την παρακλησιν *40* || 8 υπαρχ.] παροντα *A al. vg* || 9 αμαρτηματων ℵ*AKL al.* || 10 σπουδ. ινα δια των καλων υμων εργων βεβ. . . . ποιησθε (ℵ*A*) *5. al. vg sy*ᵖ || 11 *om.* και σωτ *32. 42 al.* || 12 ουκ αμελησω *KL al.*

4.—*Mitjançant les quals,* la glòria i la virtut, ens ha fet participants de la divina natura. Vg. tradueix *pel qual* i aleshores es refereix a Jesucrist.

5. — *Ajunteu.* Literalment *subministreu;* indica la cooperació nostra a la gràcia divina. La fe és el fonament de les altres virtuts. — *La ciència* pràctica que dirigeix les obres virtuoses per ferles amb el degut discerniment.

6.—*Sobrietat* o temperància que frena l'impuls de les passions.—*Paciència* que ens inspira de sofrir meritòriament les adversitats.—*Pietat* o veneració envers Déu.

8. — Com que vosaltres posseïu aquestes virtuts d'una manera sobreabundant, no sou pas inoperants ni infructuosos, sinó actius per al ple coneixement de Jesucrist.

9.—*És un cec que va a les palpentes.* A les palpentes, μυωπάζων; que té la vista llosca i només pot veure les coses poc allunyades. Per tant el mot *cec* no

amb la pròpia glòria i virtut, [4] mitjançant les quals ens ha concedit les més grans i precioses prometences, a fi que per elles siguem participants de la natura divina, escàpols de la corrupció de cobejança que hi ha en el món.

[5] Vosaltres, doncs, esmerçant tota diligència, ajunteu a la vostra fe la virtut, a la virtut la ciència, [6] a la ciència la sobrietat, a la sobrietat la paciència, a la paciència la pietat, [7] a la pietat la germanor i a la germanor la caritat.

2. Necessitat de practicar-les

[8] Essent en vosaltres aquestes coses i sobreabundant-hi, no us constituiran eixorcs ni infructuosos per al coneixement del Senyor nostre Jesucrist. [9] Car aquell a l'abast del qual no són aquestes coses, és un cec que va a les palpentes, havent oblidat la purificació dels seus pecats d'abans. [10] Per això, germans, maldeu molt més a fer ferma la vostra vocació i elecció; car fent aquestes coses, no empassegareu jamai. [11] Perquè d'aquesta manera us serà abundosament concedida l'entrada a l'etern reialme del Senyor nostre i Salvador Jesucrist.

3. Per què ha escrit l'apòstol

[12] Per això caldrà que us remembri tothora aquestes coses, encara que sigueu sabedors i refermats en la present veritat. [13] Però considero just, mentre sóc en aquesta tenda, de deixondir-vos per amonestament, [14] sabent que és proper l'abandó de la meva tenda, segons que el

12, Iud. 5. **13**, III, 1. **14**, Io. XXI, 19.

ha d'entendre's en sentit estricte. Cf. Zorell. *Lex.*

Havent oblidat.—Els pecats que li foren perdonats pel baptisme.

10.—Vg. després d'*elecció* afegeix: «per mitjà de les bones obres.»—*A fer ferma.* Terme manllevat als constructors que cerquen la solidesa de l'edifici. Així nosaltres amb la pràctica de les virtuts esmentades farem sòlida la nostra vocació.

11.—St. Pere fa el seu testament espiritual; escriu als fidels els seus últims amonestaments, car la mort és prop.

13.—*Tenda.* Per viatjar. Ho diu del cos en quant és el domicili de l'ànima. Suggereix la inestabilitat del qui no viu a la seva pròpia ciutat, ans enmig de les penalitats del viatge es daleix per arribar a la casa pairal.

14.—Segons les paraules transcrites a Jo. XXI, 19. Podria també referir-se a una particular revelació referent al temps en què havia de morir. Cf. Sant Ambròs, *Ep.* XXXIII.—*El mateix*

ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· [15] σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε
ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

4. Christi, cvivs gloriae specvlator fvit Petrvs, certvs adventvs

[16] Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν
τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ'
ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. [17] λαβὼν γὰρ παρὰ
θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς
μεγαλοπρεποῦς δόξης· 'οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου, εἰς
ὃν ἐγὼ εὐδόκησα,' [18] καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ
ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει.

5. Prophetico sermone testatvr Christi adventvs

[19] Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε
προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
[20] Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπι-
λύσεως οὐ γίνεται· [21] οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία
ποτέ, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

14 σκην.] σωματος *16. 23 al.* || 16 *om.* χριστ. *P* || 17 ⟩ αγαπ. μου ουτος εστιν *B(P)* || 18 ⟩ ορει τω αγιω *ℵAKLP al. lat* || 19 η ημερα *ℵP al.* || φωσφ. εωσφορος *69* (φορος *137*) || 20 γραφη προφητειας *69. 137* || 21 αγ. θεου] απο θεου *BP al.* sy^h (+ αγιοι *C al.*)

Senyor nostre Jesucrist. La conjunció καὶ és emprada acì en sentit ponderatiu, que hem traduït per *el mateix.*

15. — És perquè els fidels recordin tothora els seus advertiments que s'afanya a escriure la present lletra.

16. — *Faules subtilment combinades.* Al·lusió a la mitologia pagana Σοφίζω primitivament significa ensenyar, fer de mestre; més tard aquest mot indica també professar les elucubracions enginyoses dels sofistes. — No hem, doncs, de dubtar del poder i del gloriós adveniment de Jesús, car sant Pere ha estat testimoni de la seva grandesa.

Atents observadors. Ἐπόπται. Només trobem aquest verb acì i en la I Ptr. III, 2. Significa esguardar amb la més gran atenció.

17.—Vg. afegeix: *Oïu-lo.*

19.—*La paraula profètica.* Els lli-

mateix Senyor nostre Jesucrist em manifestà. 15 Maldaré també per tal
que pugueu sempre, després de la meva partença, fer memòria d'aques-
tes coses.

4. Segon motiu de fervor: el retorn gloriós del Crist és garantit per la transfiguració, de la qual Pere fou testimoni ocular

16 Car, no seguint faules subtilment combinades, us hem assabentat
del poder i adveniment del Senyor nostre Jesucrist, ans hem estat atents
observadors de la seva grandesa. 17 Perquè quan rebé de Déu Pare
honorança i glòria per aquesta veu que li fou transmesa de la magni-
ficent glòria: «Aquest és el meu Fill, el meu amat, en el qual jo m'he
complagut», 18 nosaltres oírem aquesta veu transmesa del cel, essent amb
Ell en la muntanya santa.

5. El retorn del Crist és garantit per les profecies de l'Antic Testament

19 I posseïm, més ferma, la paraula profètica, a la qual feu bé d'aten-
dre com a llàntia que il·lumina en indret calitjós, fins que el dia brilli
i l'estel del matí neixi en els vostres cors.
20 Coneixent de bell antuvi això que cap profecia de l'Escriptura no
comporta interpretació individual. 21 Car la profecia no és vinguda mai
per voluntat de cap home; sinó que emportats per l'Esperit Sant parlaren
els sants homes de Déu.

16, I Cor. I, 17. **17,** Mt. III, 17; XVII, 5; Mc. IX. 2; Lc. IX, 28. **20,** II Tim. III, 16.

bres profètics de l'Antic Testament. Cf. Rm. XVI, 26. — *Indret calitjós.* No hem arribat encara a la claror perfecta, que ens serà visible en el Cel.

20. — *Interpretació*: Ἐπιλύσις. El sentit primitiu és d'alliberament; quan expliquem o interpretem una cosa obscura, alliberem la veritat que restava amagada i com esclavitzada.

21. — Aquest verset és un magnífic testimoni de la divina inspiració dels llibres sagrats. No és per la pròpia voluntat que els hagiògrafs escriuen, sinó enduts, conduïts per l'Esperit Sant, el qual és el veritable autor i també el que ha d'interpretar els llibres de la Sagrada Escriptura.

II. DE ILLVSORIBVS

(II, 1 - 22)

1. Semper in Ecclesia magistri mendaces ervnt

(C. II.) 1 ’Εγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ
τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχι-
νὴν ἀπώλειαν· 2 καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις,
δι’ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· 3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ,
καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.

2. Horvm perditio certo ventvra

4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους,

5 Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας,

6 Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς,

7 Καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ
ἀναστροφῆς ἐρρύσατο, 8 — βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν
αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν, —

9 Οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν,

II. 2 οδος] δοξα *A 9* || 3 νυσταξει *KL al.* || 4 κολαζομενους τηρειν ℵ*A al.* || 6 καταστρ. κατεκρ.] κατεστρεψεν *P om.* καταστρ. *BC* al.* || 9 πειρασμων ℵ* *al sy*ʰ || δε] + πεφυλακισμενους ℵ*

1.—*En el poble* d’Israel, tot i ésser escollit per Déu.—*Neguen el Senyor que els comprà.* La redempció és sovint comparada a una compra; el preu és la sang de Jesús. Els heretges que negaven el Senyor eren els qui no creien en la realitat de la mort de Jesús.

2.—*El camí de la veritat.* La doctrina que ensenya a viure segons la veritat de l’Evangeli. Cf. Iac. I, 8.

II. ELS FALSOS DOCTORS

(II, 1 - 22)

1. Sempre hi haurà en l'Església falsos doctors

(C. II.) 1 En el poble hi hagué certament falsos profetes, com
també entre vosaltres hi haurà falsos mestres, els quals introduiran
fal·laçment sectes de perdició i neguen el Senyor que els comprà.
Atreuen a si mateixos ràpida perdició. 2 I molts seguiran llurs lascívies;
pels quals serà blasfemat el camí de la veritat; 3 i per avarícia us mer-
cadejaran amb paraules enganyoses; als quals el judici temps ha que
no s'atarda i llur perdició no s'entreté.

2. No esquivaran el just càstig de Déu

4 Puix que si Déu no perdonà els àngels que pecaren, ans, reservats per ésser castigats en judici, els trameté a les xardors de l'infern, capbussats en el Tàrtar.

5 I no perdonà el món antic, sinó que conservà Noè, el vuitè pregoner de justícia, llançant el diluvi al món dels impius.

6 I condemnà a destrucció les ciutats de Sodoma i Gomorra, reduïdes a cendra, posant un exemple per als qui cometrien mancament.

7 I alliberà el just Lot, afeixugat per la conducta de lascívia dels mal-
vats. 8 El qual era just d'esguard i d'orella; habitant entre ells, per les
perverses obres s'agreujava de dia en dia l'ànima justa.

9 El Senyor sap alliberar els piadosos de la temptació, però reservar els injustos per a castigar-los en el dia del judici.

1, Mt. xxiv, 4; Iud. 4. 2, Iob. iv, 18; Iud. 6. 5, iii, 6; Gn. vii, 1; I Ptr. iii. 20. 6, Gn. xix, 25; Iud. 7.

4. — Tres exemples del rigor amb què Déu castiga els qui abandonen el camí de la veritat. Cf. Job, IV, 18; Jud. 6; Gn. VII, 1.

7. — No solament Déu castiga els malvats, sinó que dóna la seva protecció als bons que es troben perseguits, com ho demostra l'exemple de Lot. Cf. Gn. XIX, 25.

3. Mores pessimi

10 Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους
καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέ-
μουσιν βλασφημοῦντες, 11 ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες
ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.
12 Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν,
ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται.
13 Κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ
τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευω-
χούμενοι ὑμῖν,
14 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρ-
τίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονε-
ξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· 15 καταλείποντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανή-
θησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν
ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον
ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου
παραφρονίαν.
17 Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι,
οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται.
18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις
σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρε-
φομένους, 19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχον-
τες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.
20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες

10 επιθυμιαις (ℵ*)*CP al. Hier sy*ʰ || 11 *om.* παρα κυρ. *A 9 al. vg sy*ʰ || 12 αυτοι δε ℵ || αγνοουντες βλασφημουσιν ℵ || και φθαρ.] καταφθαρησονται *KL al.* || 13 κομ.] αδικουμενοι ℵ**BP* || απατ.] αγαπαις *B*, αγνοιαις *27, 29* || 14 μοιχαλιας ℵ*A al.* || ακαταπαστους *AB* || 15 βεωρ *B*(ℵ*) *81* || 17 και ομ.] νεφελαι *L al.* || σκοτ.] + εις αιωνα *ACLP al.* || 18 ασελγειας *P al. lat sy*ʰ || ολιγ.] οντως ℵ*CKLP al. arm* || 20 κυρ.] + ημων ℵ*ACLP al. vg sy*ʰ || σωτ.] + ημων *4. 18 al. om.* και σωτ. *L al.*

10.—*Sobretot.* S'entén rebran el just càstig de Déu.—*Menyspreen l'autoritat*: Κυριότης. Pot entendre's de la suprema autoritat de Déu que regeix totes les coses; amb les cavil·lacions dels heretges, referent a la creació i conservació del món, l'autoritat i el domini suprem de Déu restaven menyspreats. —*No temen de blasfemar les glòries.* Glòries, Gr. δόξας, els àngels. Al·lusió a les faules dels gnòstics, incompatibles amb la santedat i natura angèliques. Cf. Jud. 8.

11.—*Mentre que els* bons *àngels.*—*Blasfem judici* o de condemnació contra els altres àngels. Cf. Jud. 9.

12.—*Però aquests.* Els falsos mestres. — Els animals irracionals estan

3. Vilesa de llur conducta

[10] Sobretot els qui van darrera de la carn amb cobejança de sutzura
i menyspreen l'autoritat. Audaços, superbs, no temen de blasfemar les
glòries. [11] Mentre que els àngels, essent superiors en força i virtut, no
pronuncien contra elles judici blasfem davant el Senyor.

[12] Però aquests, talment uns animals irracionals, naturalment engen-
drats per captura i corrupció, blasfemant el que ignoren, es perdran
en la corrupció llur.

[13] Atenyeran el premi de la injustícia, considerant com a plaer la de-
lectació del dia, els sollaments i sutzures; s'adeliten en llurs delectacions
banquetejant ensems amb vosaltres.

[14] Tenen els ulls plens d'adúltera i, insaciables en el pecat, sedueixen
les ànimes inestables, tenen el cor exercitat en cobdícia, fills de male-
dicció; [15] que deixant el camí dreturer, es foraviaren; seguiren pel camí
de Balaam, el de Bosor, el qual va amar el premi d'injustícia; [16] però
hagué repte pel seu mancament; una bèstia enjovada, muda, parlant amb
veu d'home reprimí l'oradura del profeta.

[17] Aquests són fonts eixutes i boires empeses pel torb, als quals està
reservada la foscor de la tenebra.

[18] Puix que, dient coses inflades de vanitat, malden per seduir amb cobe-
jances de carn, amb lascívies, aquells qui s'allunyen poc dels qui es capte-
nen en l'error. [19] Els prometen la llibertat, essent ells esclaus de la corrup-
ció, car per qui hom es retut per ell resta esclavitzat.

[20] Perquè als qui fugen els miasmes del món pel coneixement del Se-
nyor i Salvador Jesucrist, si, entrelligats de nou amb ells es deixen

10, Iud. 8. **13**, Iud. 12. **15**, Nm. xxii, 22; Iud. 11. **17**, Iud. 12-13. **18**, Iud. 16. **19**, Io. viii, 34; Rm. vi, 16-20. **20**, I, 2; iii, 18; Mt. xii. 45; Hbr. vi, 4.

destinats naturalment a ésser caçats i morts; igualment els falsos mestres per llur corrupció moral.

13.—Cf. Rm. I, 27.

14. — *Sedueixen.* El verb δελεάζω significa posar l'esquer per a enganyar els peixos.

15.—*Balaam,* el fill *de Bosor.* Cf. Nm. XXII, 28.

17. — Comparances que indiquen la buidor i inestabilitat dels falsos mestres. Cf. Judas, 12-19.

19. — L'artifici de què es valen és sempre el mateix; prometre la llibertat. Però l'experiència de cada dia prova que el que venç domina i esclavitza el retut: l'home, doncs, que es deixa vèncer per la concupiscència en resta miserablement esclavitzat.

20.—Aquells que han deixat el món per l'acceptació de la fe, si després s'enreden de nou amb les contaminacions i miasmes del món, tenen una fi pitjor que el començament. Mt. XII, 45.

ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων 21 κρεῖττον
γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν
εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς.
22 Συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· 'κύων ἐπιστρέψας
ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα,' καί· 'ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.'

III. DE GLORIOSO CHRISTI ADVENTV

(III, 1 - 17)

1. Vana est negatio secvndi Christi adventvs

(C. III.) 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν,
ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι
τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν
ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος.
3 Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν
ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι
4 καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς
γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

2. Qvomodo fiet

5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ
γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι' ὧν ὁ
τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ

21 επιγν. υποστρεψαι (επιστρ. *KL al.*) εκ της παρ. *BCKLP al.* || 22 συμβ.] + δε *CKLP al.* *sy*[h] + *enim Aug vg* || χυλισμα ℵ*AKLP al.* || III. 2 *om.* αγιων *16. 22 al.* || 3 εσχατου *KLP al. Aug sy*[h] || *om.* εν εμπαιγμ. *KL al.* || 4 πατερες] + ημων *69. 137 sy*[h]

21.—*Millor.* Per tal com és un mal no tan greu. — *El camí de la justicia.* Abans l'ha anomenat camí de la *veritat;* els dos conceptes defineixen l'Evangeli que és l'únic *camí,* en el sentit oriental de manera de comportar-se moralment, que ens mena a la justícia i a la veritat.

22. — Refranys ben expressius per a manifestar tota la interna lletjor de l'apostasia.

1. — *En les quals.* Exemple de con-

abatre, les darreries els esdevenen pitjors que les primeries. [21] Car millor
els fóra de no haver conegut el camí de la justícia, que, quan l'havien
conegut, tòrcer cap enrera del sant precepte que els fou donat.
[22] Els ha esdevingut allò del veritable proverbi: « Gos que torna
al seu propi vòmit » i « Una truja rentada que es rebolca en el llot. »

III. LA SEGONA VINGUDA DEL CRIST

(III, 1 - 17)

1. ÉS COSA CERTA

(C. III.) [1] Aquesta ja segona lletra us escric, benamats; en les quals
amb advertiment desvetllo la vostra ment sincera [2] per tal que feu me-
mòria de les coses predites pels sants profetes i el manament dels
vostres apòstols entorn del Senyor i Salvador.
[3] Sabent per endavant això, que als últims dies ells vindran amb
seducció a fi de seduir, caminant segons llurs pròpies cobejances, [4] i
dient: ¿ On és la prometença del seu adveniment? Car des del dia en què
els pares dormiren, tot roman així com al començ de la creació.

2. CARACTERÍSTIQUES

[5] Car això s'amaga a ells, a gratcient; que els cels eren de per temps
i la terra, de l'aigua i per mitjà de l'aigua fou subsistent per la paraula
de Déu; [6] per això el món d'aleshores deperí anegat en aigua. [7] Però

22, Pr. xxvi, 11. 1, 1, 13. 2, Iud. 17; Ps. cii. 18. 3, 1, 20; I Tim. iv, 1; II Tim. iii, 1; Iud. 18. 4, Ez. xii, 27; Rm. 1, 20; II Thes. ii, 2; II Tim. iii, 1-2. 6, Gn. vii, 21; Sap. x, 4; I Thes. 1, 8.

cordança segons el sentit; la llengua grega ho admet ben fàcilment.

3.—Els últims dies podem dir segons l'exegesi tradicional que començaren amb la predicació de la Redempció feta pels apòstols, continuen a través de les generacions cristianes i assoliran la seva plenitud en la manifestació de Jesucrist gloriós a la fi del món. Per tant « els últims dies » és una expressió que indica que l'economia del Nou Testament no sofrirà cap modificació, ja que és definitiva. No serà com la Llei de Moisès, que fou substituïda per la revelació de l'Evangeli.

5.—*La paraula.* El decret de Déu ordenant les coses de la natura.

τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν
κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.
8 Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ
κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει κύριος
τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς
ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν
χωρῆσαι.
10 Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν
παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν
αὐτῇ ἔργα εὑρεθήσεται.

3. Vita, ergo, nostra immacvlata servetvr

11 Τούτων οὕτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν
ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας
τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθή-
σονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται·
13 Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ
προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.
14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώ-
μητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυ-
μίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος
κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις
ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά
τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς
γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.

7 τω αυτου ℵ*CKL al.* || απωλ.] ασεβειας *A* || 9 εις ημας *KL al.* || 10 κλεπτ.] + εν νυκτι *CKL al. sy*[h] || ευρεθ.] κατακαησεται *AL al. vg sy*[h], αφανισθησονται *C* || 11 ουτως] ουν ℵ*AKL al. vg*, δε *CP al.* || υμ.] ημας ℵ* *al. om. B* || 12 *om.* και σπευδ. ℵ* || θεου] κυριου *CP al.* || τακησεται *C(P) al.*, λυομενα τηκ. *13* || 13 κατα] και *A vg* || τα επαγγελματα ℵ*A al. lat sy*[h] || ενοικει *A 13. 69. 137 Aug* || 14 αμωμοι *A al.* || 16 αις] οις *CKLP al.*

8.—Expressió semblant a v. 5.—La curiositat dels qui volen saber les coses que Déu ha reservat en la seva mà és insana. El temps no és res comparat amb l'eternitat. No sabem quin dia ha fixat Déu per al seu judici; però sabem que vindrà just al temps per Ell determinat.

10. — *Com un lladre.* Comparança que palesa que el dia del judici en sobtarà molts. Cf. Mt. XXIV, 37-39; 43-44; I Thes. V, 2.

11.—Treu la conclusió de la gran amenaça del dia del judici: que la vida dels germans ha d'ésser santa i piadosa.

12. —*Es fondran:* τήκεται. Verb que s'empra per a designar la liqüefacció de la neu, del ferro en la fornal, etc. Talment es fondran els elements constitutius de les coses materials.

els cels d'ara i la terra són conservats amb la mateixa paraula, reser-
vats per al foc en el dia del judici i extermini dels homes impiadosos.
[8] Una cosa, però, no sigui amagada a vosaltres, benamats: que un dia
és pel Senyor con mil anys i mil anys com un dia. [9] No atarda el Senyor
la prometença, com alguns pensen en un ajornament, sinó que espera pa-
cientment a profit de vosaltres, no volent que alguns siguin perduts, sinó
que tots aneu a penitència.

[10] Però com un lladre vindrà el dia del Senyor, en el qual els cels
impetuosament s'esvairan i els elements abrandats seran dissolts i la terra
i les seves obres seran abrusades.

3. Cal, doncs, que la nostra vida sigui santa

[11] Així, doncs, havent d'ésser dissoltes totes aquestes coses, ¡com cal
que vosaltres estigueu en santes conversacions i pietats, [12] esperant i apro-
pant-vos a l'adveniment del dia de Déu, en el qual els cels foguejants
s'esvairan i els elements abrandats es fondran!

[13] Esperem, però, cels nous i terra nova, segons les seves prometences,
en els quals la justícia sojorna.

[14] Per això, benamats, esperant aquestes coses, maldeu per ésser trobats
per Ell immaculats i irreprensibles, en pau, [15] i considereu la paciència del
Senyor nostre com a salvació, talment com us ha escrit també el benamat
germà nostre Pau, segons la saviesa que li fou concedida. [16] I d'aquesta
manera en totes les lletres, parlant en elles pertocant a això, en les quals
hi ha coses males d'entendre que els indoctes i inestables tergiversen, com
també les restants Escriptures, a llur pròpia perdició.

7, Iud. 15. 8, Ps. LXXXIX, 4. 9, I Tim. II, 4; Hbr. X, 3; Apc. VI, 10. 10, Mt. XII, 8; XXIV, 37-39; I Thes. V, 2; Apc. III, 3-16; XVI, 15. 13, Is. LXV, 17; LXVI, 22; Apc. XXI, 1. 15, Rm. II, 4.

13.—Els cels i la terra, després de l'acció purificadora del foc, seran renovats amb millors qualitats i belleses. La principal bellesa serà la justícia. Empra el temps present pel futur—*sojorna*—segons el costum profètic.

14.—Reprèn el tema de la santedat (11).

15.—Al·lusió a les lletres de St. Pau. Es probable que es refereixi a la lletra als Hebreus.

16.—Remarqueu com St. Pere posa al mateix nivell les lletres de St. Pau i les altres Escriptures. També expressa que l'Escriptura no és tan clara que pugui sempre ésser entesa sense un magisteri infal·lible que interpreti el seu sentit. — *Males d'entendre* : δυσνόητα. La Sagrada Escriptura pot ésser, doncs, per aquells qui voluntàriament en tergiversen el sentit un instrument de condemnació.

EPILOGVS

(III, 17 - 18)

17 Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν
ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ.
18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

18 γνωσ.] πιστει *P 31* || *om.* αμην *B 10 Aug*

17. — Aquest verset, que demostra palesament que la fe es pot perdre, fou el motiu psicològic que induí el reformador Calví a negar l'autenticitat i inspiració d'aquesta Lletra.

EPÍLEG

(III, 17 - 18)

17 Vosaltres, doncs, benamats, sabent-ho per endavant, vigileu, no fos
que, enduts per l'error dels inics, caiguéssiu de la pròpia fermesa.
18 Creixeu, però, en gràcia i coneixement del Senyor nostre i Salvador
Jesucrist.
A Ell la glòria, ara, i en el dia de l'eternitat. Amén.

17, Iud. 20. 18, II, 20; I Pt. v, 11; Iud. 25.

18.—*Creixeu en gràcia.* Esforceu-vos, per mitjà de les bones obres, a créixer en la gràcia que ens fa plaents a Déu i mereixedors de la vida eterna. Acaba, com la primera lletra, amb una breu doxologia.

LLETRA PRIMERA DE SANT JOAN

NOTÍCIA PRELIMINAR

Destinataris. — Poca cosa sabem de les esglésies a les quals va adreçada la present lletra. Els Sants Pares no diuen res pertocant a això; hem de recórrer a conjectures i a raons internes.

Els heretges que en l'escrit són combatuts no són jueus ni pagans, car ell mateix diu que provenen dels nostres (II, 19), i ensenyaven una mena de docetisme que negava la realitat de l'Encarnació i la divinitat de Jesucrist (IV, 2 s.; V, 1 s.). L'apòstol estava unit amb íntima familiaritat a aquells als quals s'adreça moltes vegades amb el nom de *fillets benamats;* no escriu a un ramat estrany, sinó a les pròpies ovelles. També es desprèn de la lletra que els cristians als quals escriu havien vist sorgir noves doctrines, contràries als ensenyaments dels apòstols (II, 19 s.; VI, 2 s.). Els destinataris no són, però, enemics de l'apòstol ni s'han apartat gens del camí de veritat. Aquestes circumstàncies semblen indicar que la lletra fou adreçada a les esglésies de l'Àsia Menor, en les quals sant Joan exercí el càrrec apostòlic i on consta que pul·lulaven heretgies semblants a les que la lletra condemna. Llevat del que ens diu que el món els odia (III, 13), cap més al·lusió no ens dóna que ens serveixi per a conèixer detalls de la vida cristiana dels destinataris.

Autenticitat. — És tan albiradora la semblança de la primera Lletra de sant Joan amb el seu Evangeli, que si manquessin els testimonis dels Sants Pares, ens veuríem també obligats a atribuir-la al mateix autor. No manquen, però, els testimonis dels dos Pares que foren deixebles de sant Joan, sant Papias i sant Policarp, els quals ja feren ús d'aquesta Lletra. Sant Policarp l'atribueix expressament a *Joan deixeble del Senyor.* Només cal adjuntar-hi el testimoni del Fragment de Muratori i Tertul·lià. Cli-

ment Alexandrí l'atribueix a Joan *apòstol i evangelista*. No és estrany, doncs, que ja Eusebi la catalogués entre les admeses per l'Església universal sense ombra de dubte (*H. E.* III, 25).

Caràcter de la lletra. — No està encapçalada com les altres epístoles amb el nom de l'autor; no assenyala els destinataris, no hi ha salutació al principi ni al final. Coincideix notablement amb el quart Evangeli, per la tesi que demostra: Jesús és el Crist, Fill de Déu. En l'Evangeli aquesta veritat és proposada mitjançant l'explanació de fets històrics; en la Lletra, com a únic fonament de la vida cristiana (II, 22 s.; V, 5-10). El mateix manament nou de la caritat fraterna és recomanat en ambdós escrits. La mateixa finalitat és encalçada en l'Evangeli (XX, 31) i en la Lletra (V, 13); que els fidels creguin que Jesús és el Crist Fill de Déu i creient-ho tinguin vida en el seu nom.

L'afinitat no és solament ideològica, sinó principalment literària, d'estil, com ho reconeixen tots els comentaristes. La mateixa simplicitat literària, austeritat de lèxic, els mateixos procediments, el mateix paral·lelisme gairebé rítmic. Ambdós escrits, malgrat la simplicitat de mitjans literaris, produeixen impressió profunda per la majestat i grandiositat dels seus pensaments.

Les comparances i imatges són escasses, més que en cap altra de les lletres catòliques. L'estil és essencialment abstracte, la imaginació hi juga el menys possible. Àdhuc les poques comparances que hi trobem són les més desmaterialitzades; desencarnades completament, remunten l'esperit del lector a idees elevadíssimes. La llum i la tenebra, per les seves qualitats antagòniques, es presten a recordar els atributs de l'Essència divina (I, 5-11). La filiació adoptiva és expressada pel mot semença o llavor, que és incompatible amb l'estat de pecat en l'ànima (II, 9). Algunes altres expressions metafòriques (II, 9-17-20; V, 2-4) no arriben a comunicar a l'estil de sant Joan l'escalf d'una prosa imatjada, en la qual les comparances ajudin a fer viure les consideracions abstractes.

Malgrat això, l'estil de sant Joan és ben interessant i es fa llegir de cap a cap per un procediment literari ben original. Presenta sant Joan una veritat, amb tota senzillesa n'explica el significat, en treu les conseqüències, amb estil certament directe i planer. Té, però, una manera especial de comunicar-li interès, car la inculca moltes vegades repetint-la sota tots els aspectes imaginables; la presenta en totes les facetes possibles; l'antítesi moltes vegades serveix per a fer remarcar una veritat que potser hauria passat desapercebuda; i això amb un gran entusiasme que traspua en tots els indrets de la Lletra i comunica l'escalf al

qui la llegeix. L'esperit dolç d'aquell apòstol predilecte de Jesús és un dels encisos més remarcables del present escrit.

Contingut i divisió. — No és cosa fàcil fer un examen de la Lletra de sant Joan, car els comentaristes no concorden en la divisió. És indiscutible, però, que el principal dogma tractat és el de la divinitat de Nostre Senyor Jesucrist, dogma necessari per a la salvació. També tracta de la unió amb Déu per la fe i de la caritat envers Ell i el proïsme i l'odi al món. Aquestes són les principals veritats tractades, no pas d'una manera sistemàtica, ans l'autor repeteix en el transcurs de l'escrit coses exposades anteriorment.

Després de l'Exordi que serveix d'introducció ideològica, ve el cos de la Lletra dividit en tres parts:

I. *Déu és llum sense tenebra. Els cristians són fills de la llum* (I, 5-II, 28): 1) Deures positius. El missatge apostòlic. 2) Reconèixer els propis pecats; purificar-se'n. 3) Observar els manaments. 4) Sobretot el manament de la caritat envers el proïsme. 5) Deures negatius. No amar el món. 6) Fugir de les heretgies. 7) Perseverar en la doctrina del Crist.

II. *Déu Pare. Els cristians, fills de Déu, han d'ésser sants* (II, 29-IV, 6): 1) El fet de l'adopció divina. 2) La santedat ens fa fills de Déu. 3) El pecat ens fa fills del diable. 4) La caritat fraterna és signe de vida. 5) Es manifesta en les obres. 6) El seu fruit és la confiança plena en Déu. 7) Discerniment d'esperits. Creure Déu esperit de veritat.

III. *Déu és caritat* (IV, 7-V, 21): 1) Origen de la caritat. 2) Fruits de la caritat: Déu sojorna en nosaltres; resta enfora tot temor. 3) El signe de la caritat envers Déu és la caritat envers els germans. 4) La rel de la caritat és la fe en Jesucrist. 5) Jesús és veritablement el Crist. 6) Poder de l'oració animada de la caritat. *Epíleg* (V, 18-21).

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

EXORDIVM

(I, 1 - 4)

(C. I.) 1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς
ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου
τῆς ζωῆς,
2 — καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγ-
γέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ
ἐφανερώθη ἡμῖν, —
3 Ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς
κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ
πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν
ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

I. 2 και ο εωρ. *B 40* (+ και ακηκοαμην) || 3) ακηκ. κ. εωρ. και απαγγ. ℵ || *om.* και 2° *KL al. Aug vg sy*ʰ || *om.* δε *C*P al. vg sy*ʰ || 4 ημεις] υμιν *CKL al. vg sy* || υμων *ACKP al. sy*ʰ || *fin.*] + εν ημιν *C** (*sy*ᵖ)

1.— Cal remarcar que el grec empra el pronom relatiu neutre: *Allò que*. Es sobreentén el mot misteri, cosa, realitat. — *Era des del principi*. Cf. Jo. I, 1. Expressió que palesa l'eternitat millor que Vg., que tradueix *fou*.— *Oirem*. Ho diu en nom propi i dels altres apòstols. — Noteu com en gradació creixent manifesta la certesa absoluta del seu testimoni: *Oirem, vérem, contemplàrem, les nostres mans palparen;* mots que exclouen tota possibilitat d'allucinació.— *Del Verb de la vida*. Jesús, Fill de Déu, no la predicació evangèlica, com es dedueix de tota la Lletra, i de les paraules damunt dites; *vérem amb els nostres ulls i les nostres mans palparen,* frases que no tin-

LLETRA PRIMERA DE SANT JOAN

EXORDI

(I, 1-4)

(C. I.) [1] Allò que era des del principi, allò que oírem, allò que vérem amb els nostres ulls, allò que contemplàrem i les nostres mans palparen del Verb de la vida;

[2] — i la vida es manifestà i l'hem vista i en retem testimoni i us anunciem la vida eterna, la qual era en el Pare i ens fou manifestada; —

[3] allò que vérem i oírem anunciem també a vosaltres per tal que també vosaltres tingueu comunió amb nosaltres; i la comunió nostra és amb el
Pare i amb el seu Fill Jesucrist. [4] I us escrivim aquestes coses per tal que
la vostra joia sigui abundosa.

1, II, 13; Io. II, 7-24. 2, Io. I, 1-2-14, 4, Io. XV, 11; XVI, 24; Io. 12.

drien sentit si s'entenguessin de la paraula evangèlica. Cf. Jo. I, 1-4; Apoc. XIX, 13.

2.—És un incís o parèntesi, car altrament seria irregular la construcció gramatical del primer verset.—Per tal d'excloure tot dubte o interpretació desviada, precisa les qualitats de la *Vida eterna, la qual era en el Pare, i ens fou manifestada*. Ací, doncs, no es tracta de la vida presa en un sentit abstracte, sinó la vida substancial, el Fill de Déu fet home.

3.—Reprèn l'anterior argument que havia restat enlaire a causa de l'incís del verset anterior. — *Comunió*. Κοινωνία indica la participació d'un mateix bé entre dues o més persones. Hom el tradueix comparticipació, comunitat, comunicació. Ací es refereix a la participació o unió de tots els cristians en la vida de fe en el Crist i en tots els béns que se'n deriven.

4.—Cf. Iac. I, 1. Acaba l'exordi manifestant que escriu per tal de multiplicar l'alegria entre els cristians.

I. DEVS EST LVX ABSQVE TENEBRIS

(I, 5 - II, 28)

1. Praecepta positiva. In lvce ambvlemvs

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν
ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδημία.
6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περι-
πατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ
φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ'
ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
ἁμαρτίας.

2. Peccata nostra confiteamvr

8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ
ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς
ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην
ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.
(C. II.) 1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν
τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν
δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ
τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

5 επαγγελια (א)*CP al.* ||) ουκ εστ. εν αυτ. ουδ. *B al.* || 6 εαν] + γαρ *A* || 7 αλληλ.] αυτου *A* Tert* || ιησ.] + χριστου *AKL al. Tert Aug vg sy*ʰ || 9 αμαρτ. 2°] + ημων א*C al. Aug vg sy* || II. 2 μονων *B al.*

5.—*Déu és llum.* Aquesta afirmació inspira la primera part de la Lletra; en dedueix conseqüències pràctiques per a la vida dels fidels. Encara que només als versets II, 8-11 repeteix la metàfora, el cert és que la idea de Déu, que com la llum influeix en totes les coses, és la idea central d'aquesta part. Déu és llum perquè el seu intel·lecte infinit coneix perfectament a si mateix i en la seva essència totes les coses; no hi ha en Ell tenebres d'ignorància. Déu és també llum en quant és la santedat essencial, car en Ell mateix hi ha la norma suprema de l'ordre moral; en Ell no hi ha tenebres de pecat. Tercerament, Déu és apel·lat llum perquè és l'origen primer de tota veritat i tota justícia que hi ha en nosaltres; aquest és el sentit en què St. Joan entén el mot llum en la present Lletra; no exclou les altres dues significacions d'aquest mot, car són el fonament de la tercera. La gràcia, raig d'aquesta puríssima llum, esquiva les tenebres de l'error quan ens fa conèixer la veritat i les tenebres de la dolenteria quan ens impulsa a obrar el bé. — *Caminar en la llum,* significa

I. DÉU ÉS LLUM SENSE TENEBRA. DEURES POSITIUS

(I, 5 - II, 28)

1. El missatge apostòlic

[5]I aquest és el missatge que oírem d'Ell i el que de nou us anunciem:
Que Déu és llum i que en Ell no hi ha cap tenebra. [6]Si diem que
tenim comunió amb Ell i caminem en la tenebra, mentim i no obrem la
veritat. [7]Però si caminem en la llum, com Ell és en la llum, tenim comu-
nió mútua en nosaltres, i la sang del seu Fill Jesús ens purifica de tot
pecat.

2. Reconèixer els propis pecats; purificar-se'n

[8]Si diem que no tenim pecat, nosaltres mateixos ens enganyem
i la veritat no és en nosaltres. [9]Si confessem els nostres pecats, és fidel i
just per a perdonar-nos els pecats i purificar-nos de tota injustícia. [10]Si
diem que no hem pecat, el fem mentider i la seva paraula no és en
nosaltres.

(C. II.) [1]Fillets meus, això us escric per tal que no pequeu. I si per
cas algú ha pecat, tenim un advocat vora el Pare, Jesucrist just: [2]i Ell
és propiciació pels nostres pecats; però no pels nostres solament, sinó
també pels de tot el món.

5, II, 25; III, 11; Io. VIII, 12. 7, Eph. v, 8; Hbr. IX, 14; I Ptr. I, 19; Apc. I, 5. 8, I Rg. VIII, 46; II Par. VI, 36; Pr. XX, 9; Eccl. VII, 21. 9, I Thes. v, 24. 10, II, 14; Io. v, 38. 1, Io. XIV, 16. 2, IV, 10; Io. XI, 51.

creure les veritats, obrar la justícia; *caminar en la tenebra* és seguir l'error, obrar el pecat.

7.—*Comunicació mútua en nosaltres.* Tots els fidels estan místicament units entre ells, a causa de la unió amb Jesucrist.

8.—Sense un privilegi especial no hi ha ningú lliure de pecats.

1.—*Fillets meus.* Els Sants Pares fan notar que aquests mots plens de tendresa paternal escauen a l'apòstol que ha arribat a una edat tan avançada.—*Això.* El que ha dit des del verset 8.—*Advocat,* παράκλητος, pot prendre's en sentit de *consolador;* ací, però, és pres en sentit del qui intercedeix pels culpables i els defensa prop el tribunal del Pare.

2.—*Propiciació:* ἱλασμός. És l'acció de disposar favorablement, ja sigui per aplacació de la persona ofesa, ja sigui per expiació del crim. — *Advocat* i *propiciació* són termes correlatius. L'advocat disposa favorablement el jutge. Jesucrist ha estat la nostra propiciació de les dues maneres: ha intercedit prop del Pare, ha expiat en la Creu els nostres pecats.—*Pels de tot el món.* Remarca la universalitat de la propiciació de Jesús. Cf. IV, 10.

3. Mandata Dei observemvs

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ τερῶμεν. 4 ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ
τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν
τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν
ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

4. Praesertim mandatvm caritatis

7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν
ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν,
ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.
9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκο-
τίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει,
καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· 11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ
ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

5. Praecepta negativa. Mvndvm ne diligamvs

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω
ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.
14 Ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν,
πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν νεανίσκοι, ὅτι

3 τηρ.] φυλαξωμεν ℵ* || 4 *om.* οτι *CKLP al. arm* || *om.* και 2° *AP al.* || *om.* εν τουτω *19* ℵ || αληθ.] + του θεου ℵ *8. 25* || 5 *om.* αληθως *27. 29* || 6 *om.* ουτως *AB al. Cypr Aug vg* || 7 αδελφοι *KL al.* || *fin.*] + απ αρχης *KL al.* || 8 υμιν 2°] ημιν *AP al. Hier sy*hm || σκοτια] σκια *A* || 9 μισ.] + ψευστης εστιν και ℵ *al. Cypr* || σκοτ.] σκια *100* || 12 παιδια *27. 29 al.* || 13 το πονηρ. ℵ *95*

7.—*Des del principi*. De la predicació apostòlica.

9-11.—La caritat envers els germans manifesta que sojornem en la llum; l'odi manifesta que caminem en la tenebra.—Són remarcables les antítesis amb què sant Joan expressa el seu pensament.

10.—*No hi ha ensopec*. El mot σκάν-

3. Observar els manaments

[3] I per això sabem que l'hem conegut, si guardem els seus manaments.
[4] El qui diu que l'ha conegut i no guarda els seus manaments, és menti-
der i en ell no hi ha la veritat. [5] Però el qui servi de debò la seva
paraula, en aquest la caritat de Déu és perfecta. Per això sabem que som
en Ell. [6] El qui diu que roman en Ell, deu fer via igual com Ell féu via.

4. Sobretot el manament de la caritat envers el proïsme

[7] Benamats, no us escric un manament nou, sinó un manament antic
que tinguéreu des del principi: el manament antic és la paraula que
heu oït. [8] Altra vegada us escric un manament nou que és veritable en
Ell i en vosaltres, perquè la tenebra s'esvaeix i ja resplendeix la llum
veritable.
[9] Qui diu que està en la llum i odia el seu germà, ara està en la tenebra
encara. [10] El qui ama el seu germà, sojorna en la llum i en ell no hi ha
ensopec. [11] Però el qui odia el seu germà, està en la tenebra i en la tene-
bra camina i no sap on va, per tal com la tenebra ha eixorbat els seus ulls.

5. Deures negatius. No amar el món

[12] Escric a vosaltres, fillets, perquè us són perdonats els pecats a causa
del seu nom. [13] Escric a vosaltres, pares, per tal com heu conegut el
que és des del principi. Escric a vosaltres, adolescents, per tal com heu
vençut el mal.
[14] He escrit a vosaltres, nois, per tal com heu conegut el Pare. He
escrit a vosaltres, pares, per tal com coneguéreu el que és des del prin-

3, Io. xv, 10. 4, iv, 20. 5, iv, 12; Io. xiv, 21. 6, Io. xiii, 15. 7, II Io. 5; Mt. v, 43. 8, Io. xiii, 34; xv, 12. 10, iii, 14; Io. xii, 35. 13, i, 1; v, 18.

δαλον (cf. Rm. XI, 9; I Ptr. II, 7), emprat per a significar allò que és causa de la ruïna espiritual del proïsme, ací designa l'acció i efecte del pecat en el cristià.

13-14.—*Pares, adolescents, nois.* L'apòstol parla a cadascú un llenguatge adequat. Els pares tenen un coneixement més pregon de les veritats de la fe; els adolescents amb llur ardidesa han vençut el maligne; els noiets ja coneixen el Pare.

ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν
πονηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν
κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ·

16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία
τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλὰ
ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ·
ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

6. Neve ab haereticis sedvcamvr

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος
ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι
ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ
γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν
ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν.

20 Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. 21 οὐκ
ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ
ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν.

22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν
ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
τὸν υἱόν. 23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμο-
λογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει.

7. In doctrina Christi maneamvs

24 Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ
ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

14 *om.* του θεου *B* || 15 πατρος] θεου *AC al.* || 17 *fin.*] + *quomodo et ille manet in aeternum uet. lat* || 18 *om.* ο א* *BC al.* || 20 *om.* και 2° *B* || παντες א*BP al.* || 21 *om.* παν *C* || 23 *om.* ο ομολ. — εχει *KL al.* || 24 *inc.* υμεις ουν *KL al. Aug*

15.—*El món.* El conjunt dels homes que viuen allunyats de la fe i els preceptes de Jesucrist; els homes lliurats a l'amor a les coses corporals i sensibles. És incompatible amb la vida del cristià fonamentada en la caritat envers el Pare i els germans. En aquest sentit Jesús digué: «No prego pel món».

16.—*Cobejança de la carn.* Amor a les voluptats, principalment de luxúria i gola. — *Cobejança dels ulls.* Amor a les riqueses i parenceries. — *Supèrbia de la vida.* Jactància, afany de domini i dignitats.

17.—Caducitat del món; eternitat de les bones obres.

18.—*És la darrera hora.* La darrera època del món. Cf. II Ptr. III, 3.

cipi. He escrit a vosaltres, adolescents, per tal com sou valents, i la paraula de Déu roman en vosaltres, i heu vençut el maligne.

[15] No ameu el món ni les coses que són al món. Si algú ama el món, en ell no hi ha la caritat del Pare.

[16] Car tot el que hi ha en el món — la cobejança de la carn i la cobe-
jança dels ulls i la supèrbia de la vida — no prové del Pare, sinó que
prové del món. [17] I el món s'esvaeix i la seva cobejança. Però qui
fa la voluntat de Déu roman eternament.

6. Fugir de les heretgies

[18] Fillets, és la darrera hora; i com heu oït que l'anticrist ve, ara hi
ha molts anticristos; d'on sabem que és la darrera hora. [19] De nosaltres
han eixit, però no eren dels nostres, car si haguessin estat dels nostres
haurien restat amb nosaltres; però per tal que sigui palès que no tots són
dels nostres.

[20] I vosaltres teniu la unció de part del Sant i sabeu totes les coses.
[21] No us he escrit perquè no sapigueu la veritat, sinó perquè la sabeu i
perquè cap mentida no és de la banda de la veritat.

[22] ¿Qui és el mentider sinó el qui nega que Jesús és el Crist? Aquest
tal és l'anticrist, el qui nega el Pare i el Fill. [23] Qualsevol qui nega
el Fill, no posseeix tampoc el Pare. El qui confessa el Fill també pos-
seeix el Pare.

7. Perseverar en la doctrina del Crist

[24] Vosaltres, el que oíreu des del principi, en vosaltres romangui: Si en vosaltres roman el que heu oït des del principi, també vosaltres roma-

15, Iac. IV, 4. **18**, II, 22; IV, 3; I Ptr. IV, 7. **19**, I Cor. II, 19. **20**, II, 27. **22**, II, 18; II Ptr. II, 1. **23**, Io. XV, 23.

19.—*De nosaltres.* Dels qui pertanyen a l'Església.

20.—*I vosaltres,* la collectivitat dels cristians, *teniu la unció.* La unció, χρῖσμα, significa l'acció d'untar alguna cosa amb oli. Especialment vol dir el ritu religiós de consagrar algú ungint-lo amb oli. Amb la unció es significava la comunicació de la gràcia i virtut de Déu per a exercir el ministeri sacerdotal, profètic o de governament. (Cf. I Sm. XVI, 13; Is. LXI, 1; Ps. XLIV, 8; Ex. XIX, 7; XXXV, 15.) Ací no parla de la unció que reben els cristians en el sagrament de la confirmació, sinó de l'acció de Déu (27) que illumina els enteniments i mou els cors.

24.—Si l'estil de tota la Lletra palesa que és del mateix autor del quart Evangeli, ací podem observar la semblança perfecta en la ideologia, en els mots, en la construcció de la frase (cf. Jo. VI, 57; X, 38; XV, 4). Anomena el Fill abans que el Pare per a combatre els

25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτός ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν
τὴν αἰώνιον.
26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. 27 καὶ ὑμεῖς τὸ
χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα
τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων,
καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς,
μένετε ἐν αὐτῷ. 28 καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ
σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

II. DEVS EST PATER

(II, 29 - IV, 6)

1. Filii Dei svmvs

29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.
(C. III.) 1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα
θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς,
ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα,
οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν
καθώς ἐστιν.

2. Per sanctitatem vitae

3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς

25 υμιν *B* 31 vg* || 26 ταυτα] + δε *ℵ syᵖ* || 27 *om.* και *5° A Aug* || μενειτε *KL al.* || 29 *om.* και *BKL al. Ambr Aug syʰ* || III. 1 δεδ. υμιν *BK* al.* || *om.* και εσμεν *KL al.* || υμας *ℵ*KLP al.* || εγνωκατε αυτ. *P 192* || 2 οιδ.] + δε *KL al. Ambr syᵖ*

que deien que el Fill era de naturalesa inferior.

25.—Jo. VI, 40-47.

27.—Cf. 20. És evident que no afirma la infal·libilitat de cada fidel, sinó la de la col·lectivitat dels cristians en quant admeten i reben humilment el magisteri infal·lible de l'Església; altrament, no temeria l'apòstol la pèrdua de la fe, ni els recomanaria que no es deixessin suggestionar pels heretges.

28.—D'una manera més suau, repeteix el v. 18. — *No siguem confosos.* Veiet-nos condemnats a la mort eterna. Cf. IV, 17.

29.—Comença la descripció dels fills de Déu. Són els qui viuen justament segons els divins preceptes; són semblants a Ell, oposats als fills del diable. —*És nat d'Ell.* Per la segona generació. Per la primera, naixem fills d'Adam en pecat. La segona és la generació sobrenatural de part de Déu, que ens és Pare i ens fa semblants a Ell per la vida de

neu en el Fill i en el Pare. [25] I aquesta és la prometença que Ell ens pro-
meté, la vida eterna.
[26] Això us he escrit pertocant als que us sedueixen. [27] I vosaltres, la
unció que rebéreu d'Ell, roman en vosaltres. I no teniu necessitat que
algú us ensenyi, ans la unció d'Ell us ensenya i és veraç i no és mentida.
I com us ha ensenyat, romaneu en Ell. [28] I ara, fillets, romaneu en Ell a fi
que quan s'aparegui tinguem confiança i no siguem confosos per Ell en
el seu adveniment.

II. DÉU ÉS PARE

(II, 29 - IV, 6)

1. El fet de l'adopció divina

[29] Si sabeu que és just, heu de conèixer que tothom qui practica la
justícia és nat d'Ell.
(C. III.) [1] Vegeu quina caritat ens donà el Pare, que ens anomenem
fills de Déu i ho som. Per això el món no ens coneix, perquè no ha
conegut a Ell.
[2] Benamats, ara som fills de Déu i encara no s'ha palesat què serem.
Sabem que quan serà palès, serem semblants a Ell, perquè el veurem
tal com és.

2. La santedat, ens fa fills de Déu

[3] I tothom qui té aquesta esperança en Ell es purifica, com Ell és pur.

25, I, 5. 27, Io. XIV, 26. 28, IV, 17. 29, III, 7-9. 1, Io. XVII, 25. 2, Col. III, 4.

la gràcia. Cf. III, 9; IV, 7; V, 1-4-18.

1.—*Caritat.* És el benefici que Déu ens dóna, mogut del seu amor; en aquest cas significa gràcia (cf. Jo. XVII, 25). La causa és la caritat de Déu, l'efecte el benefici de l'adopció.—*Ens donà.* Quan ens adopta per fills, no ens declara solament tals, sinó que ens concedeix les gràcies interiors necessàries per tal que ho siguem realment. Cf. I, 12; Rm. VIII, 14-17; IX, 26.

2.—La primera part del verset serveix per a captivar l'atenció del lector.—*No s'ha palesat què serem.* No sabem, segons ciència o experiència humanes, quina glòria i benaurança tindrem en el Cel.—*Serem semblants a Ell.* A Déu, del qual ha dit que som fills. L'essència de la benaurança consisteix en la visió beatífica de Déu (II Cor. III, 18; Phil. III, 21; Rm. VIII, 17). Tota la semblança amb Déu en glòria i beatitud és atribuïda en aquest text precisament a la *visió* beatífica; *perquè,* ὅτι, *el veurem com és.*

3.—*Purifica.* Vg.: *santifica.*

ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν
ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανε-
ρώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 πᾶς
ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν
οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. 7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν
δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν·

3. Peccata nos reddit filios diaboli

8 Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ
διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ
τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ
ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν,
ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. 10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ
θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου·

4. Caritas fraterna signvm vitae est

Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 11 ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς,
ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· 12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ
ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ
ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 14 ἡμεῖς οἴδαμεν
ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς

5 αμαρτιας] + ημων ℵ*CKL al. sy*^{p} || 7 παιδια *ACP al. Lucif sy*^{hm} || 8 *inc.* ο δε ποι. *A al. Lucif* || 10 ποι δικ.] ων δικαιος *lat sy*^{hm} || 11 επαγγελια] ℵ*CP al. Lucif sy*^{p} || 13 *inc.* και μη ℵ*C*P al. sy*^{p} || αδελφ.] + μου *KL al. sy*

4.—L'apòstol combat en aquest passatge la teoria d'aquells que deien que el qui és veritablement just no peca mai, per corrompudes que siguin les seves accions. Contra aquests assegura que tot pecat és inexcusable, car sempre és una transgressió de la llei, oposada, per tant, a la santedat i a la justícia. Vg. tradueix ἁμαρτίαν *pecat* i ἀνομίαν *iniquitat*.

5.—*Llevar els pecats*. Carregar-se els pecats damunt seu per expiar-los. Jo. I, 29.—*No hi ha pecat*. Cf. I Ptr. II, 22.

6.—El Salvador havia dit dels falsos mestres (Mt. VII, 15): *Per llurs fruits els coneixereu*.

7.—Insisteix en forma ben paterna a advertir-los que les bones obres són necessàries per la santedat.

8.—Amb un ordre semblant a la tesi anterior desplega l'antítesi: el diable autor del mal, i els pecadors fills seus. Car el pecat dels àngels rebels fou abans que el dels homes; des dels pri-

[4] Tothom qui comet pecat fa transgressió de la llei i el pecat és trans-
gressió de la llei. [5] I sabeu que Ell s'ha presentat per a llevar els
pecats i en Ell no hi ha pecat. [6] Tot aquell qui roman en Ell no peca:
tot aquell qui peca, no l'ha vist ni l'ha conegut. [7] Fillets, ningú no
us enganyi: Qui fa la justícia és just, com Ell és just.

3. El pecat ens fa fills del diable

[8] Qui fa el pecat prové del diable, perquè el diable peca des del
principi. Per això es presentà el Fill de Déu, per a desfer les obres
del diable. [9] Tot aquell qui és nat de Déu, no fa pecat, perquè la seva
semença roman en ell i no pot pecar per tal com és nat de Déu. [10] En això
són palesos els fills de Déu i els fills del diable.

4. La caritat fraterna és signe de vida

Tot aquell qui no fa la justícia no prové de Déu i tampoc el qui
no ama el seu germà. [11] Car aquest és el missatge que oïreu des del
principi, que us ameu els uns als altres. [12] No com Caín que era del
malvat i matà el seu germà. ¿I per quin motiu el matà? Perquè les seves
obres eren malvades, però les del seu germà, justes.
[13] No us admireu, germans, si us odia el món. [14] Nosaltres sabem que
hem estat traspassats de la mort a la vida perquè amem els germans.

4, v, 17. 5, Is. LIII, 9; I Ptr. II. 22-24. 6, II, 3; III Io. 11. 8, Io. VIII, 44. 9, v, 1-18. 10, VIII, 47. 11, I, 5; Io. XIII, 34; XV, 12. 12, Gn. IV, 8. 13, Io. XV, 18. 14, II, 10; Lv. XIX, 17.

mers pares el diable incita els homes a pecar.

9.—*Semença:* σπέρμα. Atrevida imatge que desenrotlla el concepte de *vida* espiritual. El mot grec, en sentit propi, significa llavor (cf. Mt. XIII, 24-27, paràbola del sembrador). També significa la descendència o fillada, sempre, però, en sentit col·lectiu. Aquí per primera vegada és emprat per a designar el principi de la vida espiritual, que preserva el cristià de pecar greument i el fa fill de Déu; mentre roman en el cristià aquesta semença, el conserva en la naixença espiritual, amb la qual el pecat és incompatible. És colpidora l'exactitud de conceptes d'aquest passatge amb el que l'Església ensenya de la *gràcia* de Déu.

10-12.—L'amor envers els germans és signe de vida divina.

13-15. —També l'amor envers els germans és penyora de la vida perdurable.—*El món.* En sentit pejoratiu.—L'odi als germans s'entén amb plena voluntat. Hi ha gradació; el qui no ama és mort, però el qui odia ja és homicida, encara que no fereixi amb espasa, com comenten els Sants Pares.

ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 πᾶς ὁ μισῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτό-
νος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν.

5. Operibvs panditvr

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς
ψυχὰς θεῖναι. 17 ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ,
πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; 18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ
μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

6. Fidvciam gignit

19 [Καὶ] ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπρο-
σθεν αὐτοῦ πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν· 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν
ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει
πάντα. 21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχομεν
πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

7. Christo fide adhaereamvs

23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντο-
λὴν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος
οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

14 αδελφ.] + ημων ℵ *al.* sy^{p} || αγαπων] + τον αδελφον *CKLP al. sy* || 16 αγαπ.] + του θεου *52 vg* || τιθεναι *KL al.* || 18 τεκν.] + μου *KL al. vg* sy^{p} || 19 *om.* και 1° *AB 40 vg* sy^{h} || γινωσκομεν *KL al. vg sy* || τας καρδιας ℵ*CKLP al. vg* sy^{h} || 20 *om.* οτι 2° *A al. Aug vg* || θεος] κυριος *C* || 21 αδελφοι ℵ || καρδ.] + ημων ℵ*CKL al. vg sy* || καταγιν.] + ημων ℵ*AKL al. vg sy* || 22 απ] παρ *KL al.* || 23 πιστευωμεν ℵ*AC al.* || *om.* του υιου *A 43* || *om.* ημιν *KL al.* || 24 *om.* και 3° ℵ* *al. Aug*

16.—*La seva vida.* Gr. ψυχήν, ànima, en quant l'ànima és principi de vida. (Jo. XV, 13.)

17.—*Els béns del món.* Vg.: «D'aquest món». Els aliments i allò que és necessari per a viure, habitació, vestits, etc.—*Les entranyes.* En totes les literatures es prenen com la seu dels afec-

Qui no ama roman en la mort. [15] Tothom qui odia el seu germà és homeier. I sabem que tot homeier no té vida eterna romanent en ell mateix.

5. Es manifesta en les obres

[16] En això hem conegut l'amor: que Ell posà la seva vida per nosaltres i nosaltres hem de posar la vida pels germans. [17] Aquell, però, qui posseeixi els béns del món i vegi el seu germà que té necessitat i li clogui les seves entranyes, ¿com la caritat de Déu roman en ell? [18] Fillets, no amem de paraula ni amb la llengua, sinó amb obra i de veritat.

6. El seu fruit és la confiança plena en Déu

[19] I en això coneixem que som de la veritat i davant d'Ell persuadirem els nostres cors. [20] Perquè si el nostre cor ens reprèn, com que Déu és major que el nostre cor, coneix també totes les coses. [21] Benamats, si el nostre cor no ens reprèn, tenim confiança en Déu. [22] I si qualsevol cosa demanem, ho assolirem d'Ell, perquè servem els seus manaments i fem les coses que són plaents al davant d'Ell.

7. Discerniment d'esperits. Creure Déu, esperit de veritat

[23] I aquest és el seu manament: que creguem en el nom del seu fill Jesucrist i ens amem mútuament, com ens n'ha donat manament. [24] I el qui guarda els seus manaments en Ell roman i Ell en aquest; i en això coneixem que roman en nosaltres a causa de l'Esperit que ens ha lliurat.

15, Mt. v, 21. **16**, Io. xv, 13. **17**, Lc. III, 11; Iac. II, 15. **21**, II, 28. **22**, v, 14; Mt. XXI, 22; Io. IX, 31. **23**, III, 11; Io. VI, 29; XVII, 3; XIII, 34; XV, 12. **24**, IV, 13; Rm. VIII, 9; II Cor. I, 22.

tes i commiseracions de l'ànima (Eccli. XXX, 7).

19. — *Persuadirem els nostres cors.* Que complim la voluntat de Déu i que estimem els germans.

20.—Si la consciència ens condemna, quant més Déu que sap totes les coses reprendrà el nostre fingit amor.

21. — *Confiança.* Παρρησίαν, llibertat, confiança, mot oposat a timidesa. Així com tractem els homes amb franquesa, una volta allunyat el temor, així redimits per Crist i fills de Déu, ens acostem a Ell amb confiança, convençuts que ens atorgarà el que li demanarem.

(C. IV.) 1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε
τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξελη-
λύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ·
πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐστιν, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ
οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχε-
ται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.
4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων
ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο
ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη-
θείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

III. DEVS CARITAS EST

(IV, 7 - V, 21)

1. Causa caritatis

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ
πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. 8 ὁ μὴ
ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 ἐν τούτῳ ἐφα-
νερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ
ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.
10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν,
ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν
περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.
11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν
ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

IV. 1 δοκ.] + παντα *K* || 2 γινωσκεται *K al. Aug vg sy*p. γινωσκομεν ℵ* *al. arm* || 3 μη ομολ.] λυει *Clem.-Al. Orig Iren*lat *Tert Lucif Aug Fulg vg* || ιησ. κυριον ℵ. ιησ. χριστον *KL al. Aug arm.* + εν σαρκι εληλυθοτα ℵ*KL al. Tert Cypr sy* || *om.* εκ *KL al.* || 5 *om.* δια τουτο *68. 103* || 6 *om.* ος — ημων *AL 3 al.* || εκ τουτου] εν τουτω *A vg* || 7 ο αγαπ.] + τον θεον *A* || 8 ου γινωσκει *A al. Fulg arm* || 9 *om.* ο θεος *15. 18 al. Aug* || 10 η αγαπ.] + του θεου ℵ || ηγαπηκαμεν *B al.* || απεσταλκεν ℵ

1.—Discerniment d'esperits. Ací el mot esperit vol dir revelació o doctrina, que pot provenir del bon Esperit o del mal esperit; també significa l'home que professa aquesta doctrina. — No hem, doncs, de posar fe en qualsevol doctrina, com si fos provinent del Sant Esperit, sinó que hem de destriar els

(C. IV.) [1]Benamats, no cregueu a tot esperit, sinó comproveu els
esperits si són de Déu, car molts falsos profetes han sorgit en el món.
[2]En això coneixereu l'esperit de Déu: tot esperit que confessa que
Jesucrist ha vingut en carn, és de Déu. [3]I tot esperit que no confessa
Jesús, no és de Déu; aquest és el de l'anticrist que heu oït que ve i
ara ja és al món.
[4]Vosaltres sou de Déu, fillets, i els heu vençuts, perquè és major el
que és amb vosaltres que el que és amb el món. [5]Ells són del món; per
això del món parlen i el món els escolta. [6]Nosaltres som de Déu. El
qui coneix Déu ens escolta, el qui no és de Déu no ens escolta. En
això coneixem l'esperit de la veritat i l'esperit de l'error.

III. DÉU ÉS CARITAT

(IV, 7 - V, 21)

1. Origen de la caritat

[7]Benamats, amem-nos els uns als altres, car la caritat prové de Déu i
tothom qui ama, de Déu és nat i coneix Déu. [8]Qui no ama no co-
neix Déu, perquè Déu és caritat. [9]Amb això s'ha manifestat la cari-
tat de Déu en nosaltres, que Déu ha tramès el seu Fill, l'unigènit, al món
per tal que visquem per Ell.
[10]En això consisteix la caritat; no que nosaltres hem estimat Déu,
sinó que Ell ens ha estimat i ha tramès el seu Fill propiciació pels
nostres pecats.
[11]Benamats, si d'aquesta manera Déu ens ha amat, també nosaltres hem
d'amar-nos mútuament.

1, II Io. 7; II Ptr. ii, 1. **3**, ii, 22. **5**, Io. iii, 31; viii, 47; xv, 19. **6**, Io. viii, 47. **7**, iii, 11. **9**, Io. iii, 16; Rm. v, 8. **10**, ii, 2. **11**, iii, 16.

esperits o doctrines per tal de no caure en error.

2.—Tota doctrina que té per fonament la vinguda en carn de Jesucrist és de Déu. Contra els heretges que negaven la realitat de la carn de Jesús i també la realitat de la seva Passió.

3.—La inversa de l'anterior. Vg.: *I tot esperit que dissol Jesucrist no és de Déu.*

4.—*I els heu vençuts.* Els heretges. Vg.: *I l'heu vençut.* L'anticrist. La victòria pertany a Déu, com diu St. Pau. (I Cor. XV.) Ara proposa el fet de la victòria, més avall diu que ha estat *per la fe.*

7.—Comença a explicar els admirables efectes que la caritat de Déu obra en nosaltres.

9.—Cf. Jo. III, 16. La caritat de Déu és gran (9); és completament gratuita (10); ens obliga a amar-nos mútuament (11).

10.—*Propiciació.* (II, 2).

2. Frvctvs caritatis: Devs in nobis manet, timor expellitvr

12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς
ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστιν. 13 ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. 14 καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυ-
ροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.
15 Ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν
αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ.
16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ
θεὸς ἐν ἡμῖν.
Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ
ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
18 Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει
τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται
ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

3. Signvm caritatis erga Devm est caritas erga fratres

20 Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ
ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν
θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. 21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν
ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

12 αγ. αυτ.] + τετελειωται και *13* || 13 μεν.] + και ημεις *13* || εδωκεν *A al.* || 14 εθεασαμεθα *A al.* || 15 ιησ.] + χριστος *B arm* || 16 πιστευομεν *A 13 am* || *om.* μενει 2° *A al. Cypr vg* || 17 μεθ ημ.] + εν ημιν ℵ || εσομεθα ℵ || 19 ημεις ουν αγαπ. *A al. vg syp* + τον θεον ℵ *al. sy,* + αυτον *KL al. Aug,* + *inuicem am* || αυτος] ο θεος *A al. vg* || 20 *om.* οτι ℵ *Aug* || ου] πως *AKL al. vg syp* || 21 απο του θεου *A*

12. — Déu habita invisiblement en aquells qui practiquen la caritat.

13. — *Part del seu Esperit.* Ἐκ, del. Es refereix a les gràcies i dons de l'Esperit que són diversament distribuïts.

14. — *Salvador del món.* La redempció del Crist és universal.

15. — La confessió de la divinitat de Jesucrist és fonament imprescindible de la fe predicada pels apòstols.

16. — Després de recordar la immensa caritat que Déu Pare ens té, car ens ha lliurat el seu Fill, posa l'argument que prova que quan practiquem la caritat, ens acostem a Déu, perquè Ell és essencialment caritat.

2. Fruits de la caritat: Déu sojorna en nosaltres; resta enfora tot temor

12 Ningú no ha contemplat mai Déu. Si ens amem els uns als altres, Déu
sojorna en nosaltres i la seva caritat ha esdevingut perfecta en nosaltres.
13 En això coneixem que romanem en Ell i Ell en nosaltres; perquè ens
ha atorgat part del seu Esperit a nosaltres. 14 I nosaltres hem contemplat
i testimoniem que el Pare trameté el Fill, salvador del món.
15 El qui confessa que Jesús és el Fill de Déu, Déu en ell roman i ell
en Déu.
16 I nosaltres hem conegut i cregut la caritat que Déu ens té.
Déu és caritat i qui roman en la caritat, en Déu roman i Déu roman
en ell.
17 Amb això es perfecciona la caritat entre nosaltres, per tal que tinguem
confiança en el dia del judici. Car així com Ell és, nosaltres també som
en aquest món.
18 En la caritat no hi ha temença, ans la perfecta caritat treu a fora la
temença, perquè la temença té càstig i el qui tem no s'ha perfeccionat
en la caritat. 19 Nosaltres amem Déu per tal com Ell primer ens ha amat.

3. El signe de la caritat envers Déu és la caritat envers els germans

20 Si algú digués «amo Déu» i odiés el seu germà, és un mentider. Car
qui no ama el seu germà que ha vist, a Déu, que no ha vist, no pot
amar-lo. 21 I aquest manament tenim d'Ell; que el qui ama Déu, ami tam-
bé el seu germà.

12, Io. I, 18; I Tim. VI, 16. **14**, I, I. **15**, IV, 2; V, I. **16**, Io. VI. 69. **17**, II, 28, **21**, V, I; Io. XIII, 34; XV, 12; Eph. 2.

17.—*La caritat.* Vg. afegeix *de Déu.*
18.—*Temença.* No parla del temor filial amb què el fill tem d'ofendre el Pare, car com més perfecta és la caritat, més el fill tem separar-se del Pare. Ni del temor mundà, amb què hom tem perdre béns temporals. Sinó del temor a Déu que amb just judici castiga els transgressors de la llei amb la condemnació eterna En aquest sentit, la caritat perfecta no coneix la temença. —*La temença té càstig:* κόλασιν, punició, suplici amb què el temor de l'infern puny les consciències (Mt. XXV, 46).
20.—Literalment: *Si algú digués perquè amo Déu.* Hebraisme.
21.—Cf. III, 11.

4. Caritas ex fide in Iesvm germinat

(C. V.) 1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ
γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννη-
μένον ἐξ αὐτοῦ.
2 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν
θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν. 3 αὕτη γάρ ἐστιν ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ
αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν.
4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. 5 τίς ἐστιν ὁ
νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

5. Iesvs vere est Christvs

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος καὶ πνεύματος, Ἰησοῦς
Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ
τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. 7 ὅτι
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, (ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος καὶ τὸ
ἅγιον πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι· 8 καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυ-
ροῦντες ἐν τῇ γῇ,) τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς
εἰς τὸ ἕν εἰσιν.
9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ
μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 10 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρ-
τυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι
οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ.
11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός,
καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. 12 ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν

V. 1 *om.* και 2° *B al. Hil Aug* || το γεγενν ℵ *31* || 2 τηρωμεν ℵ*KLP al.* (*A al.*) || 4 υμων *L al.* || 5 τις δε εστ. ℵ(*B*)*KP al. sy*^h || ιης. εστ.] + ο χριστος *13. 56* || 6) πνευμ. κ. αιμ. *5. 68. 83 arm om.* και αιμ. *54. 103. 104 Ambr, om.* και πνευμ. *BKL al. Tert vg sy*^p || το πνευμα 2°] χριστος *vg 34* || 8 το πν. κ. το υδ. κ. το αιμ.] ***in terra spiritus et aqua et sanguis et hi tres unum sunt in christo iesu : et tres sunt qui testimonium dicunt in caelo pater uerbum et spiritus tol cau demid*** (*Priscill Ps-Aug Fulg Cassiod vg*^codd *34. 162*) || 9 οτι 2°] ην *KLP al.* || *fin.*] + ***quem misit saluatorem super terram. et filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens. et nos testimonium perhibemus quoniam uidimus eum et annunciamus uobis ut credatis. et ideo tol*** || 10 μαρτ. 1°] + του θεου *A al. vg.* || θεω] υιω *A al. vg sy*^hm

4. La rel de la caritat és la fe en Jesucrist

(C. V.) 1 Tothom qui creu que Jesús és el Crist, és nat de Déu. I
tothom qui ama aquell que l'engendrà, ama també l'engendrat per aquell.
2 En això coneixem que amem els fills de Déu quan amem Déu i
complim els seus preceptes. 3 Car aquesta és l'amor de Déu, que servem
els seus manaments; i els seus manaments no són feixucs.
4 Perquè tot allò que és nat de Déu venç el món i aquesta és la victòria
que ha vençut el món: la nostra fe. 5 ¿Qui és el qui venç el món sinó
aquell qui creu que Jesús és el Fill de Déu?

5. Jesús és veritablement el Crist

6 Aquest és el que vingué amb aigua i sang i esperit, Jesucrist. No amb
l'aigua solament, sinó amb l'aigua i amb la sang. I l'esperit és el que tes-
timonia, perquè l'esperit és la veritat. 7 Car tres són els que reten testimo-
ni (en el cel: el Pare, el Verb i l'Esperit sant i aquests tres són un. I tres
són els que reten testimoni en la terra:) 8 l'Esperit, i l'aigua i la sang,
i els tres estan d'acord.
9 Si acceptem el testimoni dels homes, el testimoni de Déu és major;
car aquest és el testimoni de Déu, perquè ha testificat entorn del seu Fill.
10 Qui creu en el Fill de Déu posseeix el testimoni en si mateix. Qui no
creu Déu l'ha fet mentider, perquè no creu en el testimoni que ha tes-
tificat Déu pertocant al seu Fill.
11 I aquest és el testimoni: que Déu ens ha donat vida eterna. I aquesta

1, iv, 15. 3, ii, 5; II Io. 6; Io. xiv, 15. 4, Io. xvi, 33. 5, iv, 15; I Cor. xv, 57. 10, Io iii, 36. 11, ii, 25

1.—*Tothom qui ama.* Del v. següent es dedueix que parla de l'amor al proïsme perquè és fill de Déu.

3.—Cf. Jo. XIV, 15. Com més avancem en la caritat i gràcia de Déu, més fàcil ens és el compliment dels manaments.

6.—Després de dir que la fe que ens salva és creure que Jesús és el Crist enviat del Pare, passa a provar com Jesús és veritablement el Fill de Déu. Vg. omet *esperit.*

7.—*En el cel.* Hom no troba els mots posats entre parèntesi en cap manuscrit grec anterior al segle xv, ni en cap de les antigues versions. Tampoc no es troba en cap manuscrit de la Vulgata que sigui anterior al segle viii. Exposen, però, d'una manera ben precisa el misteri de la Santíssima Trinitat.

L'esperit i l'aigua en el Jordà i la sang en la Passió donen testimoni pel Crist.

8.—*I els tres estan d'acord;* εἰς τὸ ἕν, vers un. Els tres testimonis estan d'acord, per a donar prova d'una mateixa cosa, d'un mateix Crist.

ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. 13 ταῦτα ἔγραψα
ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

6. Caritas in oratione omnia a Deo impetrat

14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι
αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. 15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι
ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτή-
καμεν παρ' αὐτοῦ.

16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς
θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θά-
νατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρω-
τήσῃ. 17 πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

EPILOGVS

(V, 18-21)

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ
γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ.
19 οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονερῷ κεῖται.
20 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα
γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστῷ.

Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

13 υμιν] + τοις πιστευθυσιν εις το ονομα του υιου του θεου *KLP al.* || τοις πιστ.] οι πιστευοντες *A al. vg.* και ινα πιστευητε *KLP al.* || 14 θελ.] ονομα *A* || 15 *om.* και — ημων ℵ* *A al.* || 16 ειδη *13 Hil Aug vg* || ινα] + τις *15. 26 al. Tert vg* || 17 *om.* ου *13. 67* Tert vg sy*^h^ || 18 τηρ. αυτον *A*B 105 vg* || 20 και οιδ. οτι *A al. vg sy* || το αληθ. ℵ* *Facund,* + θεον *A al. vg* || *om.* ιησ. χρ. *A 162 vg* (?) || 21 εαυτους *AKP al.* || *fin.*] + αμην *KLP al. vg*

12. — *Qui té el Fill.* Aquesta possessió es verifica mitjançant la fe, com ho especifica en el v. següent, quan diu *els que creieu en el nom del Fill de Déu.*

15. — Vg. omet totes dues vegades el mot ἐὰν, *si,* del grec; el sentit, però, no varia.

16. — No concorda la interpretació dels comentaristes en aquest passatge. Probablement és una conclusió especial, deduïda de les afirmacions dels versets 14 i 15. El fil del raonament es veu en el verb *demanarà.* Entre les coses que podem demanar a Déu amb l'oració de fe, hi ha la conversió del cristià que peca, certament, però no fa un pecat vers la mort o fins a la mort; hi ha, però, pecats que són conduents fins a la mort: per aquests l'apòstol no mana ni exhorta a pregar.

El pecat que no condueix fins a la

vida és en el seu Fill. 12 Qui té el Fill té la vida; qui no té el Fill de Déu
no té la vida. 13 Aquestes coses us he escrit per tal que sapigueu que pos-
seïu la vida eterna, els que creieu en el nom del Fill de Déu.

6. Poder de l'oració animada de la caritat

14 I aquesta és la confiança que tenim vers Ell; que si res demanem se-
gons la seva volença, ens escolta. 15 I si sabem que ens escolta, si alguna
cosa li demanem, sabem que assolim les peticions que li hem demanat.
16 Si hom veu el seu germà pecant, amb un pecat que no és fins a la
mort, que demani i li serà donada vida; per als qui pequen no fins a la
mort. Hi ha pecat fins a la mort; per aquest no dic que pregui. 17 Tota
injustícia és pecat; i hi ha pecat no fins a la mort.

EPÍLEG

(V, 18 - 21)

18 Sabem que tot aquell qui és nat de Déu no peca, sinó que el que
fou nat de Déu el sosté i el maligne no el toca. 19 Sabem que som de Déu
i que tot el món jau en el maligne. 20 Sabem, però, que el Fill de Déu
vingué i ens donà discerniment per tal que coneguem la veritat i siguem
en la veritat, en el Fill seu Jesucrist.

Aquest és el veritable Déu i vida eterna.

21 Fillets, preserveu-vos dels ídols.

12, Io. III, 36. 13, Io. XX, 31. 14, III, 22; Io. XIV, 13; XVI, 23. 18, III, 9. 19, IV, 4, 20, Lc. XXIV, 45. 21, I Cor. X, 14.

mort no pot ésser un pecat venial, car aleshores no hi hauria motiu de demanar que li fos tornada la vida; és, doncs, un pecat mortal, que priva de la gràcia que és la vida espiritual de l'ànima. Com a conseqüència, s'ha de dir que el pecat *fins a la mort* no solament és un pecat mortal, sinó que enclou una especial gravetat. La tradició no diu res respecte a això; hom parla només per conjectures. Tal volta el pecat fins a la mort és l'apostasia, o bé els pecats contra l'Esperit Sant, o altres faltes que enclouen un perill especial de condemnació, perquè el qui les comet fa els possibles per allunyar la seva esmena.

17.—Tota transgressió de la justícia és un pecat, però no és precisament el pecat que condueix a la mort, de què parlava. Vg.: *I és un pecat fins a la mort.*

18. — Cf. III, 6.

19. — *Jau*: κεῖται, radica, es troba. El món pervers es troba lliurat totalment, amb subjecció que l'esclavitza, al poder del maligne. Només els fidels a la paraula de l'Evangeli es troben lliures del poder diabòlic.

LLETRES SEGONA I TERCERA DE SANT JOAN

NOTÍCIA PRELIMINAR

Adreçada *a la senyora elegida,* l'apòstol sant Joan escriu la segona lletra a una de les esglésies asiàtiques, el nom de la qual no ens ha estat conservat per la tradició. La Vg. tradueix com si la Lletra fos adreçada a una dama anomenada Electa; el fet, però, que la seva germana sigui al final de la Lletra (13) apel·lada igualment, desment aquesta hipòtesi. A més, el sentit dels versets 4, 5, 10, resta de difícil interpretació si la nostra epístola no és adreçada a una comunitat cristiana.

En l'adreça (1-3) indica que la fe i fidelitat d'aquella església són el motiu de la predilecció que li té l'apòstol; recorda als fidels el nou manament de la caritat (4-6) i els adverteix severament d'esquivar les doctrines i la companyia dels seductors que no confessen Jesucrist encarnat (6-11). Els promet que aviat els visitarà i acaba amb les salutacions de l'església en què resideix.

El nom de Gaius, el destinatari de la tercera Lletra, el trobem en distints llocs dels Actes i Lletres (Act. XIX, 29; XX, 4; I Cor. I, 14; Rm. XVI, 23). No tenim cap document de la tradició que l'identifiqui, com no consta res de Diotrefes i Demetri, esmentats també en la tercera Lletra.

Després de l'adreça (1-2), manifesta l'apòstol la seva alegria perquè Gaius és fidel a la veritat i ha acollit favorablement els deixebles que sant Joan ha tramès, car els propagadors de la veritat evangèlica mereixen ésser ajudats (3-7). Condemna la conducta de Diotrefes, el qual, volent excel·lir en l'Església, no solament ha deixat de practicar l'hospitalitat, sinó que s'atreveix a separar de l'Església els qui ho volen fer. A la seva immediata vinguda, l'apòstol ho esmenarà tot (8-10). Exhorta al bé; recomana Demetri, que fou potser el portador de la lletra; acaba amb la prometença de la seva pròxima vinguda i les salutacions.

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

1. INSCRIPTIO, SALVTATIO

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες
τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν
ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.
3 Ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

2. PRAECEPTVM CARITATIS

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν
ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός.
5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ
ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ
ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή
ἐστιν, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

3. DE SEDVCTORIBVS

7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντί-
χριστος.

2 *om.* δια την αληθ. *27. 29 al. fuld sy*ʰ || μεν.] ενοικουσαν *A.* ουσαν *13. 65* || 3 εστ. μεθ υμων *K al. vg sy*ʰ, *om. A* || παρα κυρ. ιης. *ℵKLP al. sy*ʰ || 4 ελαβον *ℵ 13. 28* || 5 αλλα] + εντολην *ℵ (sy*ʰ*)* || 6 εντ. εστ.] + ινα *ℵAK al. vg* || *om.* ινα *2° K 13 al. vg arm* || 7 εισηλθον *KLP al.*

1.—*El prevere.* Cf. Ic. V, 14.—*A la senyora elegida.* Personificació de l'església a la qual escriu la present lletra.

3.—*Sigui.* Gr. ἔσται, al futur, en sentit optatiu.

LLETRA SEGONA DE SANT JOAN

1. Adreça. Salutació

[1] El prevere a la senyora elegida i als seus fills, els quals jo amo
en veritat i no solament jo, sinó tots els qui han conegut la veritat,
[2] per raó de la veritat que roman en nosaltres i amb nosaltres estarà
eternament.
[3] Sigui amb vosaltres gràcia, misericòrdia, pau, de part de Déu Pare
i de part de Jesucrist, el fill del Pare, en veritat i amor.

2. El precepte de l'amor

[4] M'he alegrat molt perquè he trobat entre els teus fills els que ca-
minen en la veritat, tal com hem rebut manament del Pare.
[5] I ara et prego, senyora, no com si t'escrivís un precepte nou, sinó el
que tenim des del principi, que ens amem els uns als altres. [6] I aquesta
és la caritat, que caminem segons els seus preceptes. Aquest és el mana-
ment, segons oíreu des del principi per tal que en ell camineu.

3. Els falsos doctors

[7] Perquè molts seductors han eixit en el món, que no confessen Jesu-
crist vingut en carn; aquest és el seductor i l'anticrist.

3, I Tim. I, 2; II Tim. I, 2; Tit. I, 4. 4, III Io. 3. 5, I Io. II, 7; Io. XIII, 34; XV, 12. 6, I Io. V, 3. 7, I Io. II, 18; IV, 1.

5. — Els fidels enmig de les persecucions exercien amb més delit les obres de la caritat mútua. Cf. I Jo. II, 7. —*Tenim.* Vg.: *tinguérem.*

6.—Des del principi. Cf. I Jo. XIII, 34; XV, 12; II Jo. II, 7.

7.—També podria dir: *No confessen Jesús com el Crist vingut en carn.*

8 Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε.
9 Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.
10 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν. καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· 11 ὁ λέγων
γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

4. Epilogvs

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
13 Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

8 απολεσωμεν... ειργασαμεθα... απολαβωμεν *KLP al.* || 9 παραβ.] προαγων ℵ*AB vg* || διδαχ. *1°*] αγαπη *13* || διδ. 2°] + του χριστου *KLP al.* || ⟩ υιον... πατερα *A al. vg* || 11 *om.* αυτω *K al.* || *fin.*] + ***ecce praedixi uobis ut in diem domini nostri iesu christi non confundamini*** *vg*^{codd} || 12 εχω ℵ* *A* al.* || γραψαι *A 17. 73* || ελπιζω γαρ *A al. vg* || γεν.] ελθειν *KLP al.* || υμων *AB al. vg* || ⟩ πεπληρ, η ℵ*B vg* || 13 εκλ.] εκκλησιας *15· 26 fuld, om. 73,* + της εν εφεσω *114* || *fin.*] + η χαρις μεθ υμων *68. 69 sy*^{h} || + αμην *KL al fuld*

8.—El premi de les bones obres es perd pel pecat mortal; reviu mitjançant els actes de perfecta contrició.

9.—Trobem en els mss. doble lliçó: *Transgredeix*, παραβαίνων, i *s'avança*, προάγων. Vg.: *recedit, s'allunya*. En tots

[8] Esguardeu-vos vosaltres mateixos per tal que no perdeu el que obràreu sinó que assoliu premi abundós.

[9] Tot aquell qui es decanta i no roman en la doctrina del Crist, no posseeix Déu; aquell qui roman en la doctrina, posseeix el Pare i el Fill.

[10] Si algú ve a vosaltres i no porta aquesta doctrina, no el rebeu a
casa i no li digueu «joia». [11] Car el qui li diu «joia» participa de les
seves obres malvades.

4. Conclusió

[12] Havent d'escriure-us moltes coses, no he volgut fer-ho amb paper i amb tinta, sinó que espero de venir a vosaltres i parlar boca a boca, per tal que la nostra joia sigui abundosa.

[13] Et saluden els fills de la teva germana elegida.

9, I Io. II, 23. 12, III Io. 13; I Io. I, 4.

els casos, el sentit és ben semblant.

10.—*Joia.* Forma clàssica de salutació. Cf. Iac. I, 1.

12.—*Paper.* Full de papirus que servia per a escriure.

13.—El mot *elegida*, no és, doncs, un nom propi, sinó que la germana elegida és l'església des de la qual escriu sant Joan. — *Els seus fills* són els cristians.

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

1. Inscriptio

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2. Hortatvr vt Gaivs maneat in veritate

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς
εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή.
3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀλη-
θείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.
4 Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ
ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο
ξένους, 6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας. οὓς καλῶς
ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· 7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον
μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.
8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ
γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

3. Vitvperatvr Diotrephes, lavdatvr Demetrivs

9 Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς

3 *om.* γαρ ℵ *al. vg* || *om.* συ *A 37* || 4 χαριν *B 5. 35 vg* || 5 τουτο] εις τους *KLP al.* || 6 ποιησας προπεμψεις *C arm.* || 7 εθνων *KLP al.* || 8 απολαμβ. *KLP al.* || αληθ.] εκκλησια ℵ*A || 9 *om.* τι *KLP al. vg sy*[h]

3-5.—Lloança a les obres de caritat de Gaius, principalment envers els pelegrins. Tal volta eren missioners de la veritat evangèlica.

6. — *Proveint-los.* Literalment *trametent-los*, per tal que no els manqui res per al viatge apostòlic. Cf. Tit. III, 13. Cf. expressions semblants a

LLETRA TERCERA DE SANT JOAN

1. Adreça

[1] El prevere a Gaius, el benamat, que jo en veritat estimo.

2. Exhortació a perseverar en el camí de la veritat

[2] Benamat, desitjo que en totes les coses pròsperament facis via i que
tinguis salut, com la teva ànima pròsperament fa via.
[3] M'he alegrat molt quan han vingut els germans i han donat testi-
moni de la teva veritat, de com tu camines en veritat.
[4] Major alegria no tinc que això, quan sento dir que els meus fills ca-
minen en la veritat.
[5] Benamat, fidelment fas el que obres pels germans, més que més
pels forasters, [6] que han testimoniat la teva caritat davant l'Església,
als qual faràs bé proveint-los dignament segons Déu. [7] Car pel nom
partiren sense acceptar res dels gentils.
[8] Nosaltres, doncs, hem d'acollir aquests per tal d'ésser cooperadors de
la veritat.

3. Conducta vituperable de Diotrefes i lloança de Demetri

[9] He escrit quelcom a l'església; però el que vol excel·lir entre ells, Dio-

1, Act. xix, 29; xx, 4; Rm. xvi, 23; I Cor. i, 14. 3, II Io. 4.

Phil. I, 27; Col. I, 10; I Thes. II, 12

9.—*He escrit quelcom.* Vg.: *Ho hauria escrit potser.* — La tradició dels Pares no ens diu res referent a Diotrefes, no sabem si era clergue o simple fidel; d'ací es desprèn que retingué la lletra escrita per l'apòstol i rebutjà els germans que havia recomanat.

οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα
ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις
οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ
ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν.
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας·
καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν·

4. EPILOGVS

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι
γράφειν· 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσο-
μεν. 15 Εἰρήνη σοι.
Ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

10 βουλ.] επιδεχομενους *C al.* sy^{hm} || *om.* εκ ℵ *al.* || 11 ο δε κακ. *L al.* || 12 της] + εκκλησιας και *C* sy^{hm} (*A*) || οιδατε *KLP al.* sy^{h} || 13 γρ. σοι] γραψειν *KLP al.* || ουκ εβουληθην *A* (27) *vg* || 15 φιλοι] αδελφοι *A 33 al.* sy^{hm} || φιλους] αδελφους *33 al.* sy^{h} || *fin.*] + αμην *L al.*, + ***uale tol***

trefes, no ens acull. [10] Per això, si vinc, amonestaré les obres que ell
fa; amb paraules àvols ens escarneix, i no satisfet amb això, ell no acull
els germans, i als qui ho volen fer, ho impedeix i bandeja de l'església.
[11] Benamat, no imitis el mal, sinó el bé. El qui fa bé és de Déu, el qui
fa mal no ha vist Déu.
[12] Testimoni és retut a Demetri per tothom i per la mateixa veritat, i
també nosaltres retem testimoni i saps que el nostre testimoni és veritable.

4. Conclusió

[13] Moltes coses he d'escriure't; però no vull escriure-t'ho amb tinta i ca-
nya. [14] Confio, però, de veure't bentost i boca a boca parlarem. [15] Pau a tu.
Et saluden els amics. Saluda els germans per llur nom.

11, I Io. III, 10. 12, Io. XIX, 35; XXI, 24. 13, II Io. 12.

11.—Cf. I, 10, III, 6; V, 7-8.

12.—Tampoc no sabem res de Demetri; probablement deixeble de sant Joan i portador de la present lletra.

13. — *Canya,* κάλαμος, instrument fet de canya que servia per escriure amb tinta, sobre pergamins o membranes: era distint de l'*estil,* punxó amb el qual escrivien sobre tauletes encerades.

15.—*Per llur nom.* Literalment: *segons nom.*

LLETRA DE SANT JUDAS APÒSTOL

NOTÍCIA PRELIMINAR

L'autor. — Sant Judas s'anomena en l'adreça germà de Jaume (cf. Lletra de sant Jaume, *Notícia preliminar*). És, doncs, fill d'Afeu o Clopas i de Maria, germana de la Santa Verge, i en l'Evangeli l'anomena juntament amb els seus germans Simó i Jaume «germà del Senyor». Amb els seus dos germans fou escollit per al ministeri apostòlic; en els catàlegs és posat en onzè o dotzè lloc. Com que un altre apòstol portava el mateix nom de Judas, sant Joan per a distingir-lo fa constar que era Judas *no aquell l'Iscariot* (Jo. XIV, 22). Llevat d'allò que féu ensems amb els altres apòstols i que és explicat en els Evangelis i Actes, res no consta de la seva vida. Algunes llegendes han estat teixides entorn de la seva vida i treballs apostòlics, sense cap fonament històric.

Destinataris. — Aquesta lletra sembla que fou adreçada a les mateixes esglésies d'Àsia Menor, esmentades ja en parlar de les Lletres de sant Jaume i de sant Pere. Poca cosa es desprèn referent als destinataris, si examinem la lletra, llevat de l'estat d'agitació en què es trobaven aquelles esglésies i els defectes diversos que l'apòstol retreu als falsos doctors.

L'adreça de la Lletra manifesta la finalitat per què fou escrita: evitar el perill de les heretgies que arterament volen introduir uns mestres de maldat. Sostenien que les bones obres són inútils per a la pròpia salvació, car Déu no castiga ningú, per dolenta que sigui la seva conducta.

Autenticitat. — No fou molt citada pels Pares apostòlics, car conté pocs ensenyaments dogmàtics i morals i en gran part es troba el seu argument en altres lletres més extenses. És notable, però, que la trobem en el Fragment de Muratori i que Tertul·lià la citi com admesa per tothom. Climent Alexandrí en féu un comentari i la cita com a Escriptura Sagrada. Orígenes l'atribueix a sant Judas apòstol. És emprada també

per sant Efrem. Els dubtes, doncs, exposats per Eusebi i sant Jeroni manquen de fonament seriós, més que més si considerem que no fou mai rebutjada per cap església.

Contingut i divisió. — Remembra l'apòstol que la fe és immutable, car fou donada als fidels una vegada per sempre. No es contenta amb advertiments abstractes, sinó que assenyala els càstigs amb què Déu puní els israelites en el desert, la condemnació dels àngels rebels, la destrucció de les ciutats prevaricadores; com que els pecats dels heretges són semblants, també participaran dels càstigs. Remarca la diferència entre la humilitat de l'arcàngel Miquel i la supèrbia dels seductors, als quals pertoquen les penes de Caín, Balaam, i dels fills de Coré. Enoc havia profetitzat aquests pecats i el càstig que Déu reserva als impiadosos. Exhorta els fidels a perseverar en el bé amb l'esperança del premi promès, que s'edifiquin mútuament amb la fe i s'exercitin en l'amor envers Déu. Recomana finalment que posin tot llur esforç per a sostreure dels càstigs eterns aquells pobres cristians que encara dubten entre les noves doctrines i la fe de Jesucrist. Clou la lletra amb una doxologia a honor de Déu i Jesucrist.

La lletra pot ésser dividida, a part l'*Exordi* que manifesta el motiu que ha induït l'apòstol a escriure-la, en dues parts:

Exordi (1-4): Adreça, exhortació, fi i ocasió de la lletra.

I. *Els falsos doctors* (5-19): 1) Predecessors de l'Antic Testament. 2) Llur supèrbia. 3) Càstig que els espera. 4) Enoc ho profetitzà.

II. *Exhortació als fidels* (17-23): 1) Fidelitat a la doctrina dels apòstols. 2) Fe, caritat, esperança. 3) Compassió envers els foraviats. 4) Doxologia.

ΙΟΥΔΑ

EXORDIVM

(1-4)

Inscriptio, exhortatio, finis et occasio epistolae

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς.
2 Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.
4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

1) χρ. ιησ. *KP al.* || τοις] + εθνεσιν *27. 29 sy*[h] || ηγαπ.] ηγιασμενοις *KLP al.* || 2 ειρ.] + εν κυριω *163 sy*[h] || 3 ημων] υμων *6. 7 al. vg. om. KLP al.* || 4 δεσπ.] + θεον *KLP al. sy*[h]

1.—*Servent de Jesucrist.* Com sant Jaume, posa en primer terme el títol de servent de Jesucrist, per raó del càrrec apostòlic, en el qual servien el missatge evangèlic. — *Als escollits.* Aquest mot designa la vocació divina dels cristians. Cal notar que ací és emprat com un nom que serveix per assenyalar els qui segueixen la doctrina del Crist; no és a manera de participi o adjectiu; les paraules següents, per tant, serveixen per a qualificar aquest nom de cridats, elegits. Vg. i altres versions no atenen a això i ordenen aquest verset d'una manera no tan clara. Així la Vg. diu: «A aquells qui són en Déu Pare benamats i amb Crist Jesús conservats i cridats».— *Conservats en Jesucrist.* Pot entendre's com a conservats per la gràcia de Jesucrist, o bé com a conservats fidels als ensenyaments de Jesucrist. Tots dos sentits són veritables i s'avenen amb el context de la lletra.

2.—*Misericòrdia :* ἔλεος. La misericòrdia de Déu envers els fidels. Mot que en aquest cas té un sentit anàleg al de *gràcia,* car el do de Déu que santifica es dóna als miserables per pura misericòrdia.—*Pau.* D'ordre sobrenatural, felicitat interior provinent de l'admissió de la doctrina evangèlica. Cf. Lc. II, 14; XIX, 38; I, 79.—*Caritat.* De Déu

LLETRA DE SANT JUDAS APÒSTOL

EXORDI

(1 - 4)

Adreça, exhortació, fi i ocasió de la lletra

1 Judas, servent de Jesucrist i germà de Jaume, als escollits, benamats en Déu Pare i conservats en Jesucrist.

2 Misericòrdia i pau i caritat us sigui acrescuda.

3 Benamats, esmerçant tota diligència per tal d'escriure a vosaltres pertocant a la nostra comuna salvació, he tingut necessitat d'escriure-us, exhortant-vos a combatre per la fe que una sola vegada ha estat lliurada als sants.

4 Car s'han introduït furtivament alguns homes—els quals temps ha que són designats per aquest judici — impiadosos, que transmuden la gràcia de Déu en lascívia i neguen l'únic dominador i Senyor nostre Jesucrist.

2, II Ptr. I, 2. 4, II Ptr. II, 1.

envers nosaltres. — *Sigui acrescuda* o sigui abundosa ; el significat directe del verb grec és el de multiplicar, augmentar en nombre o magnitud. Sant Judas desitja que els cristians siguin cada dia més dignes, per llur fidelitat a Jesucrist, de la misericòrdia, de la pau i de l'amor que només Déu els pot concedir.

3.—En aquest exordi assenyala el motiu d'escriure la present Lletra. No solament ha tingut un gran afany d'escriure pertocant a la salvació que és patrimoni de tots, sinó que s'ha trobat en una veritable necessitat, car en aquests temps tan adversos hauran de lluitar estrènuament, si volen conservar la fe que d'una vegada per sempre els ha estat atorgada.—*Sants* o consagrats, dedicats; són els cristians, designats també així en altres llocs de la Sagrada Escriptura (Ac. IX, 13, 32; Rm. I, 7; XVI, 2), per ésser consagrats a Déu amb el baptisme.

4.—Passatges semblants a Gal. II, 4 i II Ptr. II, 1.—*Introduït furtivament.* El verb grec παρεισδύω significa entrar d'amagat com un intrús i amb perverses intencions; el prefix παρα- indica que el qui entra no hi té dret.—*Designats.* Escrits per endavant, designats (Gal. III, 1) en les predicacions i escrits dels apòstols. — *I neguen l'únic dominador i*

I. DE ILLVSORIBVS

(5 - 19)

1. Peccatores olim Devs perdidit

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι ὁ κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν.
6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν·
7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

2. Sedvctorvm svperbia

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν,
κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.
9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ

5 δε] ουν *C Lucif* || ειδοτ.] + υμας ℵ*KL al.* || παντα] τουτο *KL al.* || κυρ.] ιησους *AB al. vg* || 6 τε] δε *A al. vg sy*[h] || δεσμ.] + αλυτοις και *13* || αϊδ.] + αγιων αγγελων *Clem* (αγρ. αγγ.) *Lucif* || 8 κυριοτητας ℵ

senyor Jesucrist. Alguns còdexs grecs diuen: *I neguen l'únic dominador Déu i Senyor Nostre Jesucrist;* com si la paraula *dominador* es referís a Déu Pare i la paraula *Senyor* a Jesucrist. Amb aquestes paraules condemna l'error dels heretges que negaven la realitat del naixement, passió i resurrecció de Jesucrist.

5. — Cf. II Ptr. II, 4-6. Per demostrar que un gran càstig espera els falsos doctors que pertorben la fe dels cristians, proposa tres exemples de l'Antic Testament, en què Déu castigà severament diversos mancaments. — *El Senyor.* Vg. diu *Jesús.* — *Segonament.* Si bé la primera vegada el Senyor salvà el poble escollit, traient-lo del domini dels egipcis, segonament no els salvà pas, quan havien de sortir del desert i entrar en la terra promesa, a causa de llurs murmuracions. Cf. Ex. XII, i Nm. XIV, s.

6. — L'exemple dels àngels rebels el trobem també a II Ptr. II, 4. — No servaren llur principat. Amb el pecat perderen la dignitat angèlica. — *Principat,* ἀρχή, significa també començament o origen; pres en aquesta accepció, el significat no variaria. — *Sota calitja,* ὑπὸ ζόφον; boira que enterboleix la transparència de l'aire; expressió que manifesta la foscor interior, la tristesa i el dol dels àngels castigats. — Alguns volen veure en aquest verset i el següent una al·lusió al llibre apòcrif d'Enoc; tanmateix, una citació d'un apòcrif tindria la mateixa valor que la citació d'un llibre d'autor gentil. En el cas present, és lluny d'ésser provada la pretesa citació. (Cf. Act. XVII; I Cor. XV; Tit. I.)

I. ELS FALSOS DOCTORS

(5 - 19)

1. Predecessors de l'Antic Testament

[5] Vull, però, recordar-vos, per tal que ho sapigueu tot d'una vegada,
que el Senyor, havent salvat el poble de la terra d'Egipte, segonament
destruí els que no van creure.

[6] I els àngels, que no servaren el seu principat, ans deixaren el propi so-
journ, ha reservat amb cadenes eternes sota calitja per al judici del gran dia.

[7] Com Sodoma i Gomorra i les ciutats de llur entorn, que de mane-
ra semblant a aquests cometeren fornici i s'esgarriaren darrera carn aliena,
sostingueren pena de foc etern i resten proposades com un exemple.

2. Llur supèrbia

[8] Aquests de semblant manera delirant, sollen certament la carn i
menystenen la senyoria i blasfemen de les glòries. [9] Quan l'arcàngel

5, Nm. xiv, 37. 6, II Ptr. ii, 4. 7, Gn. xix, 24; II Ptr. ii, 6. 8, II Ptr. ii, 10. 9, Dan. xii, 1; Dt. xxxiv, 5; Zach. iii, 2.

7.—El tercer exemple de càstigs és el de Sodoma i Gomorra (Gn. XIX, 24).—*Darrera carn aliena.* El pecat de sodomia o d'afecte al propi sexe.—*Foc etern.* Aquí etern val tant com irreparable, els efectes del qual han de durar fins a la fi del món, perquè les ciutats destruïdes pel foc no seran reedificades. Podríem també traduir: *Sostingueren una pena i resten proposades com exemple de foc etern.*

8.—*Delirant.* Aquest mot manca a Vg. El mot grec ἐνυπνιάζω, tenir somnis, s'aplica (Joel III, 1; Eccli. XXXIV, 1-3) als somnis tramesos per Déu per tal de comunicar la seva voluntat als profetes i justos. Aquí és emprat metafòricament; així com aquells qui deliren creuen veritables les visions que només són fruit de la imaginació exaltada, d'una manera semblant els falsos doctors proposen i creuen veritables els miratges que forja llur imaginació —*Menystenen la senyoria.* Els gnòstics negaven el suprem i universal domini de Déu sobre tota la creació. — *Blasfemen de les glòries:* δόξαι. Cf. II Ptr. II, 10. Es refereix a les faules amb què els mateixos heretges deshonraven els àngels, anomenats glòries o majestats perquè en ells resplendeix la magnificència de Déu.

9.—Al·lusió a una antiga tradició del poble jueu que té per fonament el passatge de Dt. XXXIV, 5 i s. referent a la mort de Moisès. V, 6: *I fou enterrat a la vall, en terra de Moab, enfront de Bet-Fogor; però ningú fins al dia d'avui no ha sabut la seva tomba.* No consta que sigui una citació del llibre d'Enoc. La tomba restà sempre més ignorada, no fos que els israelites, tan propensos a la idolatria, retessin honors divins al gran legislador.

ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· 'ἐπιτιμήσαι σοι κύριος.'
10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.

3. Certo pvnientvr

11 Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ
Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.
12 οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα,
13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

4. Enoch praedixit

14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἑνὼχ λέγων· 'ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ,
15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ

9 κυρ.] θεος ℵ* || 12 εισιν] + γογγυσται μεμψιμυροι κατα τας επιθυμιας αυτων πορευομενοι ℵ* (*sa*) || *om.* οι *K al. Lucif vg* || αγαπ.] απαταις *AC al.*, ενωχιαις *6* || συνευωχ.] + υμιν *C 6 al. arm* || υπο αν.] παντι ανεμω ℵ *al. Lucif* || 14 επροφητ. *B** (ℵ)

10. — *Tot el que com els animals irracionals naturalment coneixen, en això són corromputs.* Els animals irracionals es guien només per l'experiència i el plaer dels sentits; els heretges no moderen llurs cobejances amb el seny guiador ni es proposen una finalitat més elevada.

11.—L'apòstol ens diu quin càstig mereixen els falsos mestres. Els compara als tres malaurats personatges bíblics famosos per llur capteniment. Amb imatges vàries, tot just apuntades, però de gran força expressiva, ens fa palpar la buidor espiritual d'aquests doctors i acaba amb l'amenaça del càstig etern de la foscor de la tenebra que els espera.

Ai a ells! Locució que posa més de relleu les paraules amenaçadores que segueixen. Els tres grans vicis d'aquests doctors són l'odi als germans, l'avarícia i l'ambició. Són fratricides com Caín, perquè maten la fe dels germans. Per àvol guany, com Balaam, prediquen falses doctrines (Apc. II, 19); el guany serà fer que els fidels, una volta esgarriats, es prestin a les seves turpituds. Com Core l'orgull ha clivellat llur fe i els ha emmenats a l'abisme de l'error.

12.—*Els esculls.* Vg. tradueix *màcules.* Terme marítim. L'escull, σπιλάδες, és una roca a flor d'aigua a molt poca distància de la superfície, que constitueix un perill per a les embarcacions; en sentit derivat, significa obstacle difícil de superar, home perillós o escandalós.—*Àpats.* Literalment caritats o bé *àgapes*, si conservem el mot grec del qual deriva el mot català àpat; significa aquells àpats en què, per germanor cristiana, els rics convidaven els pobres.

Núvols sense aigua. És la primera de les semblances que pinten els seduc-

Miquel disputant discutia amb el diable pertocant al cos de Moisès, no gosà proferir judici de blasme, ans digué: « Que et reprengui el Senyor.»
10 Però aquests de tot el que no saben blasfemen, tot el que, com els animals irracionals naturalment coneixen, en això són corromputs.

3. Càstig que els espera

11 Ai a ells! Car pel camí de Caín se n'anaren i amb l'error de Balaam s'esgarriaren pel premi i en la contradicció de Core es perderen.
12 Aquests són els esculls en els vostres àpats, s'atipen sense vergonya, peixant-se ells mateixos, núvols sense aigua que són empesos d'ací d'allà pels vents, arbres de tardor, infructuosos, dues vegades morts, desarrelats, 13 ones enasprades de la mar, que escumegen llurs pròpies infàmies, estels errants, als quals eternament és reservada la foscor de la tenebra.

4. Enoc ho profetitzà

14 Però Enoc, el setè des d'Adam, profetitzà per aquests, dient: « Heus ací que ha vingut el Senyor amb les seves santes miríades » 15 per a fer

10, II Ptr. II, 12. 11, Gn. IV, 8; Nm. XXII, 22; XVI, 1; II Ptr. II, 15. 12, II Ptr- II, 2-13-17. 13, Is. LVII, 20. 14, Gn. V, 18; Apc. I, 7.

tors. Núvols que prometen pluja benefactora, però que de fet són sense les aigües de la veritable doctrina. És cosa freqüent en la Sagrada Escriptura comparar la doctrina a l'aigua, a la pluja benefactora, a la font, al rierol. Cf. Dt. XXXII, 2; Pr. XXV, 14; Eccli. XV, 3; Jo. IV, 10.

Empesos d'ací d'allà pels vents. Denota la facilitat amb què abandonen llurs pròpies teories. — És tan impossible que els falsos doctors llevin mai fruits de salvació, que no solament són arbres de tardor, en els quals ja no resten fruits, sinó encara dues vegades morts i desarrelats; imatges que bandegen l'esperança més remota que poguéssim tenir en les falses doctrines.

13.—En aquest verset exposa la fluctuació constant, les bregues entre ells mateixos, la desorientació dels falsos doctors.—*La foscor de la tenebra.* Expressió enèrgica; tenebres impenetrables i eternes. Com que aquests mestres que s'han separat de la doctrina de Jesucrist han abandonat la llum i malden per a portar-ne d'altres pel camí de l'error, el càstig serà implacable i etern.

14.—*Però Enoc, el setè* patriarca *des d'Adam* (Gn. V, 21; I Par. I). Les paraules transcrites per St. Judas es troben gairebé literalment en la versió etiòpica del Llibre d'Enoc. Sant Judas les coneixia per la tradició, de la qual també les havia tretes l'autor de l'esmentat llibre.

Ha vingut. En temps pretèrit, segons el costum dels profetes, per a designar un esdeveniment futur; la visió profètica presenta amb tanta vivesa i certitud les profecies com si ja fossin realitzades. —*Miríades.* Deu mil; s'empra per a designar quantitats molt grans, indefinides; les santes miríades són els àngels en gran nombre.

πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.'

16 Οὗτοί εἰσιν γογγυσταί μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

II. DE FIDELIBVS

(17 - 23)

1. Memores sint praedictorvm ab apostolis

17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων
ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
18 Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ὅτι ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται
κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί εἰσιν
οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.

2. In fide, caritate et spe perseverent

20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν
πίστει, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ
τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ζωὴν αἰώνιον.

15 παντ. τ. ασ.] πασαν ψυχην ℵ *sa* || *om.* ασεβειας αυτ. ℵ *6 al.* || σχληρ.] + λογων ℵ*C al. sy*[h] || 16 επιθ. εαυτων *CLP al.* || 18 *om.* οτι 2° ℵ*BL* Lucif* || εν εσχατω χρονω *KL(P) al. vg* || ελευσονται *A al.* || 19 αποδιορ.] + εαυτους *C al. Aug* || 21 τηρησωμεν *BC* sy*[h]

16. — Les murmuracions d'aquests mestres de la mentida no són contra Déu, car fingeixen una gran pietat, sinó contra els superiors de l'Església, que volen desacreditar —*Parlen coses superbioses.* Per tal de dissimular llurs males obres amb la magnificència de les paraules.—*Admiren les persones.* Amb fingida admiració lloen les persones que saben riques o influents per treure'n profit.

17. — Adverteix els fidels que recordin les paraules amb què els apòstols profetitzaven l'actual desordre i els advertien d'esquivar els mestres enganyadors, de costums pervertits. No s'exclou d'entre els apòstols, només deixa d'incloure-s'hi per la mateixa humilitat amb què encapçala la Lletra amb el títol de servent de Jesucrist.

19. — *Es separen.* De la doctrina del Crist i de la comunitat per Ell fundada i regida. — *Animals.* Carnals, que segueixen sempre els instints de l'ànima

judici contra tots i convèncer tots els impius per totes llurs obres d'impietat que perpetraren i per totes les asprors que digueren contra Ell, pecadors impiadosos.

[16] Aquests són murmuradors que es queixen de llur sort, que caminen segons llur cobejances i llur boca parla coses superbioses, admiren les persones per afany de lucre.

II. EXHORTACIÓ ALS FIDELS
(17 - 23)

1. Fidelitat a la doctrina dels apòstols

[17] Vosaltres, benamats, remembreu les paraules predites pels apòstols del Senyor nostre Jesucrist.

[18] Car us digueren que al darrer temps sorgiran trufaires que faran
via segons llurs cobejances de les impietats. [19] Aquests ells mateixos
es separen, animals, que no tenen esperit.

2. Fe, caritat, esperança

[20] Però vosaltres, benamats, sobreedifiqueu-vos a vosaltres mateixos
amb la vostra santíssima fe, orant en Esperit Sant. [21] Guardeu-vos mú-
tuament en amor de Déu, esperant la misericòrdia del Senyor nostre
Jesucrist vers la vida eterna.

16, Ps. XVI, 10; II Ptr. II, 18. **17,** I Tim. IV, 1; II Tim. III, 1; II Ptr. III, 3. **18,** II Ptr. III, 3; II, 10.

sensitiva. En sentit igual es troba en I Cor. II, 14; Iac. III, 15.

20. — Exhortació breu que ens mostra quina és la manera d'assolir la vida eterna i ens exhorta a guanyar-la.

Sobreedifiqueu-vos. Mútuament amb l'exemple i amb saludables advertiments, per tal de perseverar en la fe dels apòstols; fe que amb raó ha d'anomenar-se *santíssima*, sense tara, per a destriar-la de la doctrina dels heretges, plena de ficcions impures i sensuals.

21. — *Guardeu-vos mútuament,* o bé com Vg.: *Guardeu-vos vosaltres mateixos.* Escau molt bé de recomenar aquí l'esperança en Jesucrist, després de recomanar les bones obres. Car així hem de treballar com si tot depengués de la nostra mà i així hem de pregar com si tot depengués de Déu. Car la vida eterna s'ateny mitjançant les bones obres i conjuntament per la infinita *misericòrdia* (cf. 2 nota) de Jesucrist en ordre a la vida eterna.

3. Erga errantes caritatem prvdenter exerceant

22 Καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους· 23 σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζον-
τες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλω-
μένον χιτῶνα.

4. Doxologia

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στῆσαι κατενώπιον
τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει,
25 Μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα
μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς
πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

22 ελεειτε *KLP al. sy*p, ελεγχετε *AC* al. vg* || διακρινομενοι *KLP al.* || 23 ους δε εν φοβω σωζετε εκ του πυρ. αρπ. *KLP al.* || ελεατε] ελεγχετε *8. 15 al.* || *om.* εν φοβω *KLP al.* || 24 ημας *A*, αυτους *KP al.* || απαιστ. κ.] + ασπιλους και *C 6 al. sy*h || αμεμπτους *A* || 25 μονω] + σοφω *KLP al.* || *om.* δια — ημων *KP al.* || *om* προ παντ. τ. αιων. *KP al.*, *om.* παντας ℵ *al.* || αιων.] + των αιωνων *L al. Fulg sy*hm || *om.* αμην *6*

22-23.—Amb els nostres arguments hem de confondre els qui obstinadament s'allunyen de la veritat. Ens esforçarem per a separar d'aquests els qui estan a punt d'ésser abrusats amb el foc de llur escàndol. La nostra con-

3. Compassió envers els foraviats

[22] I aquests compadiu certament, en ésser jutjats. [23] Salveu els altres,
arrabassant-los del foc. Compadiu-vos d'altres amb temor, odiant àdhuc
la túnica que ha estat sollada per la carn.

4. Doxologia

[24] A aquell que pot conservar-vos sense ensopec i dreçar-vos davant
la seva glòria, immaculats, amb exultació,
[25] a l'únic Déu, salvador nostre, per Jesucrist nostre Senyor, glòria,
magnificència, dominació i senyoria abans de tot segle i ara i per tots el
segles. Amén.

23, Am. IV, 11; Zach. III, 2; Is. LXIV, 6. **24**, Rm. XVI, 25. **25**, I Tim. I, 17; II Ptr. III, 18.

ducta ha d'ésser plena de misericòrdia envers els miserables caiguts que ofereixen encara esperança de salvació; sempre, però, amatents a no contaminar-nos amb llurs pecats.

24. — En aquesta doxologia és notable la forma original amb què expressa la possessió de la felicitat eterna: *Dreçar-vos davant la seva glòria.*

APOCALIPSI DE SANT JOAN

NOTÍCIA PRELIMINAR

L'AUTOR. — És sant Joan, l'únic apòstol vivent a darreries del segle I. Rebé i escriví aquesta revelació vers la fi del regnat de Domicià (mort el 96), segons sant Ireneu (*Adv. Haer.* V, XXX), Eusebi (*Hist. Eccl.* III, XX, 9) i sant Jeroni (*De viris illust.* 9). En favor de l'autenticitat joànica parlen testimonis antiquíssims, alguns de mitjans del segle II: sant Justí (*Dial. c. Tryph.* 81); fragment de Muratori (l. 57-59); sant Ireneu (*Adv. Haer.* V, XXVI, 1); Tertul·lià (*c. Marc.* III, 14). I unànimement tots els SS. Pares posteriors. Una sospita emeté Dionís Alexandrí, al segle III, recollida més tard per Eusebi de Cesarea, i que no pocs moderns acatòlics accepten sense reserves. L'Apocalipsi, diuen, i el IV Evangeli són uns escrits estilísticament massa diversos per derivar d'un mateix autor. I és veritat que, mentre el llenguatge del IV Evangeli és gramaticalment gairebé pur, l'Apocalipsi prescindeix sovint de la gramàtica grega. No oblidem, però, que l'Apocalipsi es mou totalment dintre de l'ambient i la ideologia dels vells profetes, Isaïas, Ezequiel i Daniel principalment; del Vell Testament pren quasi tots els símbols i no poques frases. L'autor ha volgut imitar-ne l'estil. Aleshores els defectes gramaticals, molts, no són sinó hebraismes. I altres, potser, són deguts a l'angoixa d'esperit i de temps en què es trobaria l'exiliat de Patmos. A més, no cal exagerar la puresa literària del IV Evangeli, redactat en estil planer i en frases senzillament coordinades; ni hom deu desconèixer les nombroses coincidències d'idees i frases, exclusives d'ambdós escrits.

CONTINGUT I DIVISIÓ DEL LLIBRE. — El mateix autor els insinua en el cap. I, 19: *les coses que pertoquen al temps present i al temps futur de l'església.* El cap. I fa d'*Exordi* a tot el llibre. Conté el títol del llibre,

nom de l'autor, salutació als destinataris (les esglésies de l'Àsia romana) i la visió introductòria a tota la profecia.

Primera part (II-III): *El temps present.* — Conté set lletres d'amonestació a les set esglésies de la província romana d'Àsia: les quals lloen la paciència i fervor d'algunes esglésies, reprenen els defectes i tebior d'altres, les exhorten totes a la perseverança i al fervor en la fe cristiana rebuda.

Segona part (IV-XXI, 8): *Profecia de l'esdevenidor de l'Església.* — Joan anuncia la lluita futura de l'esperit del mal amb l'Església de Crist, i la victòria definitiva d'Aquest sobre tots els seus enemics. Les principals seccions són:

1) Cap. IV: Visió descriptiva de la *majestat del Creador* al cel: el seu soli, els vint-i-quatre ancians, els quatre animals que sostenen el soli.

2) Cap. V: *Glorificació al cel de l'Anyell*, que sol pot obrir el llibre segellat de l'esdevenidor: l'adoren els vint-i-quatre ancians, els àngels i la creació tota.

3) Cap. VI-VIII, 1: Són oberts *els set segells* del llibre que conté l'esdevenidor: a ells corresponen els quatre genets, els màrtirs que demanen venjança, la commoció còsmica, el silenci de mitja hora.

4) Cap. VIII, 2-XI: *Les set trompetes angèliques:* visió del que seran els flagells divins que colpiran successivament les plantes, el mar, els rius, els astres i els homes. Hi van intercalades dues visions: la del llibret de l'esdevenidor, que Joan engoleix, i la dels dos testimonis-profetes que lluitaran per l'Església (cap. X-XI, 19).

5) Cap. XII: *Visió central de l'Apocalipsi:* lluita del Drac contra la Verge-Mare i els de la seva nissaga.

6) Cap. XIII: *Les forces auxiliars del Drac:* la Bèstia que puja de la mar, i la Bèstia que puja de la terra.

7) Cap. XIV-XV: *Els seguidors i ministres de l'Anyell:* els elegits, i els sants àngels.

8) Cap. XVI: *Execució de la ira de Déu* contra els adoradors de la Bèstia.

9) *Execució de la ira de Déu contra la gran Babilònia: a*) Cap. XVII: descripció de la gran meretriu; *b*) Cap. XVIII: descripció de la caiguda de Babilònia; *c*) Cap. XIX, 1-10; càntic triomfal en el cel per la caiguda de Babilònia.

10) Cap. XIX, 11-21: *El Verb de Déu triomfador*; les Bèsties són llançades a l'estany de foc.

11) Cap. XX-XXI, 5[a]: El regne dels mil anys, o el Cristianisme triomfant; el judici final i el món renovellat.

Conclusió de la Segona part (XXI, 5[b]-8): el qui seu al soli mana que siguin escrites aquestes amenaces i prometences.

Tercera part (XXI, 9; XXII, 5): Descripció de la Jerusalem celestial sota el símbol d'una ciutat ideal, i de la benaurança dels elegits.

Conclusió de tot el llibre (XXII, 6-21): l'àngel, Crist i Joan testifiquen la veritat d'aquesta profecia.

Interpretació de l'Apocalipsi. — Si hom podia parlar d'un llibre bíblic dissortat, seria aquest l'Apocalipsi o Revelació de sant Joan. Les terrorífiques visions i els, per a nosaltres, estranys símbols que formen el llibre, i encara més les infinites i capricioses interpretacions de què ha estat pretext, han fet que per a molts sigui verament el llibre tancat amb set segells, i que només el nom inspiri ja basarda. I amb tot és, per als cristians, un llibre essencialment optimista. Creiem sincerament errònia l'aplicació successiva del text apocalíptic als diversos fets de la història eclesiàstica en el total decurs dels segles, talment com si el llibre en fos una profecia completa i particularitzada, des de la primera Pentecosta cristiana a la fi del món, o d'un període determinat, per exemple, de l'Ascensió fins a la pau constantiniana, o de les darreries del món. Les infinites i sovint antitètiques aplicacions proposades demostren l'arbitrarietat del sistema. El Vident de Patmos veié, sí, i cantà l'esdevenidor del Cristianisme, però en el seu conjunt, abraçant d'un cop d'ull tots els temps. Com prova el *Contingut del llibre,* la gran profecia anuncia concretament la caiguda de la Roma pagana, representació aleshores de tot poder hostil al Cristianisme, i símbol de tots els altres poders hostils que s'aixecarien en el curs dels segles: anuncia, per tant, el triomf cert i complet de la religió de Crist contra totes les forces adversàries. Aquesta idea, ben albiradora en la visió central del capítol XII, domina tot el llibre. A una banda, formant el regne del bé, apareixen el Creador en la seva majestat (cap. IV), el Redemptor immolat pels homes (V), els àngels ministres de la divina justícia, que es valen dels elements de la natura per a colpir els malvats (VI-IX; XIV-XV); i els barons apostòlics que mantindran viva la fe i pietat del poble escollit (XI). A l'altra banda, hi ha el regne del mal amb el seu príncep, el gran Drac, Satanàs (XII), i les forces terrenes per ell emprades, el poder polític i les falses religions (XIII), personificades aleshores en la Roma

pagana. La lluita, amb represes, serà contínua: començà contra el Crist històric i durarà fins a la fi del món. Que no temin, però, els fidels: el regne del mal serà enderrocat (XVII-XIX); el seu poder serà molt relatiu quant als fidels; aquesta lluita, si bé contínua, no afectarà sinó externament l'Església de Crist i els seus membres. L'Església posseeix ja Crist, i amb Ell la vera vida: és el seu regne (XX-XXI, 5), si bé la fase definitiva no arribarà fins que l'Església, ara militant, esdevingui la triomfant i benaurada Jerusalem (XXI, 9 - XXII, 5). Aquesta idea primària ha d'ésser el nostre fil conductor per entre l'enlluernadora imatgeria apocalíptica. Talment com en les paràboles evangèliques, seria perdedor de recercar sentit especial en les mínimes frases i paraules dels símbols apocalíptics.

A més d'aquesta regla fonamental en la interpretació de l'Apocalipsi, altres normes secundàries podran guiar-nos:

a) En la literatura profètica, sobretot en els fragments d'un lirisme més remarcat, sovint els esdeveniments humans són descrits com íntimament lligats als fenòmens naturals o com pertorbacions dels elements còsmics: tal una caiguda d'estels, l'obscurament del sol i el plany de la lluna, de la terra, etc. Vegeu Joel II, 10, 30, 31; III, 15-16; Nah. I, 3-6; Soph. I,15-17; Agg. II, 7. Ni en manquen exemples en la literatura clàssica. En l'Apocalipsi, però, aquesta imatgeria pren un relleu i una insistència tota pròpia. No entenguéssim, doncs, en sentit material el que no és sinó una figura literària i una descripció tradicional.

b) *Variabilitat dels símbols.*—Sant Joan, com l'àguila que el simbolitza, mira de fit a fit l'objecte de la revelació; però per a expressar el que ha vist, empra figures i símbols, no com un esteta de la paraula, sinó atenent només a la idea del moment, sense preocupar-se gaire de les figures i símbols anteriors i menys encara de l'efecte artístic total de la descripció. Per això un mateix símbol en diversos indrets significa realitats diverses: els set caps de la primera Bèstia signifiquen set reis, però també els set turons de la ciutat pagana; Neró és un dels set reis i ensems personifica tota la Bèstia. Per contra, una mateixa realitat és significada per diversos símbols: el Salvador, als caps. II-III, és el Fill de l'home; al cap. V és l'Anyell immolat; al cap. VI és el primer cavaller (cf. XIX, 13-16). Altrament, alguns símbols són purament ideològics, rebels a tota representació artística: per exemple, el Fill de l'home, I, 13-17; les llagostes que surten del pou de l'abisme, IX, 3-11; la Bèstia amb set caps i deu corns, etc.

c) *Encaix de les visions.*—Sovint en el curs d'una visió, generalment vers la fi, al·ludeix l'Autor alguna persona o objecte, que no descriurà sinó

en les visions següents. Així parla de pas al cap. XI, 7, de la Bèstia que puja de la mar; però no la descriu sinó al cap. XIII. La caiguda de Babilònia és anunciada en XIV, 8, es dóna com a esdevinguda en XVI, 19; pròpiament però no és descrita sinó en els caps. XVII-XVIII. Finalment, el darrer membre de cada septenari (els set segells, les set trompetes, les set copes) resta incomplet, i ens deixa com perplexos i en expectació de nous aclariments, que no vindran sinó en les visions o descripcions següents. Vegi's VIII, 1; XI, 15 ss.; XVI, 17 ss.

d) *Dualitat antitètica.*—El nucli del llibre, el forma la lluita entre el regne del bé i el del mal; concretament, entre l'Anyell i el Drac. Altres figures formen també antítesis secundàries: les dues Bèsties — els dos testimonis; Babilònia - Jerusalem; la Verge Mare i la gran meretriu. Aquesta dualitat explica en part la distribució rítmica de les descripcions.

e) *Les dues fases del regne de Déu.*—En l'Apocalipsi, com sovint en els Evangelis, el regne de Déu és ara l'Església militant, ara la triomfant. Aquestes dues fases, que nosaltres vulgarment concebem massa separades, els evangelistes les presenten íntimament unides, no sempre fàcilment distingibles. Vegeu, per exemple, Apoc. VII, 14-15; als caps. XXI-XXII parla l'Autor de l'Església triomfant o Jerusalem benaurada; alguns trets, però, no convenen més que a l'Església militant.

f) *El símbol dels nombres.*—Del caràcter simbòlic general del llibre, en són una prova palmària els nombres, gairebé tots convencionals. Són fonamentals el 3 i el 4, per raó del sentit de perfecció que inclouen en la natura i en el folklore universal: les tres mesures de tota cosa, del temps; els quatre punts cardinals o els quatre vents, etc. Addicionats ($3+4=7$) o multiplicats ($3\times4=12$) constitueixen la majoria dels nombres de l'Apocalipsi. Així tenim les 7 esglésies, estels, segells, àngels, trompetes...; les 12 tribus, els 12 portals...; els 12,000 segellats de cada tribu, els 144,000 elegits ($=12\times 12{,}000$).

ORIGEN DELS SÍMBOLS DE L'APOCALIPSI. — Pels bons israelites, la Bíblia era el llibre, l'únic llibre que formava les intel·ligències i regia les consciències. És, doncs, un fals cànon literari de voler explicar la doctrina dels llibres neotestamentaris apel·lant a les religions paganes i prescindint del contingut del Vell Testament i de la tradició religiosa jueva. Quant al nostre Apocalipsi, podem assegurar que sant Joan pren primàriament els seus símbols del Vell Testament, en especial dels grans profetes Isaïas, Ezequiel i Daniel; en grau menor, de la tradició jueva, i solament en grau mínim, de la història profana contemporània.

1.[r] Sant Joan pren com a simbòlics noms topogràfics de l'Antic Testament: l'Èufrates, Sodoma, Egipte, Babilònia, Jerusalem, Mageddo; o persones bíbliques, com Balaam, Jezabel, els vint-i-quatre ancians, els dos testimonis (evidentment inspirats en les figures d'Elias i Henoc o Moisès); o fets bíblics, com l'arbre de la vida (Gen. II, 9), els set canelobres (que responen al canelobre dels set braços del Temple); i finalment empra figures i descripcions que fan parella amb altres de l'Antic Testament: el llibre de la vida (Èx. XXXII, 32; Ps. LXVIII, 29), l'aigua de vida (Ier. II, 13); la descripció del Fill de l'home (Apoc. I, 13-16) pot comparar-se amb la de Dan. VII, 9-13; X, 5.6; els quatre genets (Apoc. VI) amb Zach. VI, 1-3. 7; les llagostes que pugen de l'abisme (Apoc. IX, 3-11) amb les de Joel II, 2-11; el llibret que Joan és manat d'engolir (Apoc. X, 9 ss.) té un antecedent en Ez. III, 1-3, com la descripció de la caiguda de Babilònia (Apoc. VIII) respon a la descripció de la caiguda de Tir (Ez. XXVI-XXVII). El soli diví sostingut pels quatre animals (Apoc. IV) es troba ja en Ez. I, IX-X; Isaïas VI; el gran drac (Apoc. XII) és identificat expressament amb el serpent genesíac (Gen. III); les plagues (Apoc. VI-IX; XVI) contenen no pocs elements de les plagues de l'Egipte (Ex. VII-XI); els ocells invitats al carnatge (Apoc. XIX, 17-21) es troben igualment en Ez. XXXIX, 19-20.

2.[n] Semblen pertànyer a la tradició apocalíptica jueva la gran àguila (Apoc. XII, 14), els set trons (X, 3), introduïts com a cosa coneguda; i, seguint l'exegesi jueva, sant Joan col·loca al cel un temple, l'arca de l'aliança, un altar i la nova Jerusalem; solament que la tradició jueva ho prenia sovint en sentit material, exagerant el text de l'Èxode (XXV, 40; XXVI, 30: «mira, i fes segons el model que t'ha estat mostrat»), mentre que sant Joan ho pren en sentit merament simbòlic; com també els àngels que governen els elements de la natura (XIV, 18; XVI, 5).

3.[r] Pertanyen a la història contemporània o al folklore oriental la llegenda del Neró que tornava, potser la idea fatídica del riu Èufrates que obre les portes als executors de les divines venjances. I certament els caps. II-III contenen moltes al·lusions a la topografia i ambient religiós de l'Àsia romana.

El text. — Les anomalies gramaticals de l'Apocalipsi, de què més amunt hem parlat, són sense cap mena de dubte degudes al seu autor, com ho testimonieja la tradició paleogràfica dels còdexs i versions que ens han conservat el text. Malauradament el famós còdex *B* (Vaticà, gr. 1209), que guia gairebé totes les edicions crítiques modernes del Nou

Testament, ens ha arribat mutilat quant als darrers llibres, entre altres l'Apocalipsi. Aqueixa llacuna, però, van omplint satisfactòriament els papirus recentment descoberts i publicats, principalment el papirus P^{47}, adquirit a l'Egipte per Chester Beatty i publicat per Frederic Kenyon *(The Chester Beatty Biblical Papyri descriptions and Text of twelve Manuscripts on Papyrus of the Greek Bible,* fasc. III, London 1934), que conté Apoc. 9, 10-17, 2, i data de la segona meitat del segle tercer, essent per tant més antic que tots els altres còdexs bíblics. Com sigui que l'aparat critic de Vogels procedeix negativament, per no allunyar-nos massa dels altres volums publicats, hem notat solament algunes lliçons variants del dit papirus 47 diferents de la rebuda en el text.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

EXORDIVM

(I, 1-20)

Inscriptio et destinatio libri, visio praeambvla

(C. I.) [1] Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖξαι
τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας
διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ, τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, [2] ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. [3] Μακά-
ριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας
καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.
[4] Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμά-
των ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, [5] καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ
πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς.
Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ
αἵματι αὐτοῦ, [6] καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ

I. 1 δουλ.] αγιοις ℵ* || 2 *om.* του θεου *28. 99* || *fin.*] + και ατινα εισι και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα *1. 7 al.* || 3 λογ.] + τουτους *C* || προφ.] + ταυτης *7. 16 Prim vg sy* || 4 απο 1°] + θεον *Q 8 al. Vict Prim* || α] + εστιν *P al.* || 5 λουσαντι *PQ al. lat*[pler] || *om.* ημων *A al. Vict Prim* || 6 ποιησαντι *Q al.* || ημας] ημιν *A al.*, ημων *C vg* || βασιλεις και *P al.* || ιερατευμα *13 al.*

1. — Els títols dels llibres bíblics no són de llurs autors; en el cas present el títol no és més que la paraula inicial del primer verset, *Apocalypsis,* que vol dir *Revelació;* i, en el Nou Testament, gairebé sempre *aparició* o manifestació de Jesucrist, o referent a Ell, com és ara aquí.

Jesucrist, com a Redemptor, ha rebut del Pare celestial la doctrina i les gràcies que havia de comunicar als homes. I com a Fill Unigènit, si bé igual al Pare en la divinitat, també ho ha rebut tot del Pare en virtut de la generació eterna: vegeu Jo. III, 35; V, 20. 30; VII, 16; VIII, 28; XII, 49; XIV,

APOCALIPSI DE SANT JOAN

EXORDI

(I, 1-20)

Títol del llibre, destinataris, visió introductòria

(C. I.) 1 *Revelació de Jesucrist:* la qual li donà Déu, per tal de mostrar
als seus servents les coses que cal que s'esdevinguin tot seguit, i la qual
donà a conèixer, mitjantçant el seu àngel, al seu servent Joan, 2 que ha tes-
tificat la paraula de Déu i el testimoniatge de Jesucrist, tot quant ha vist.
3 Benaurat el qui llegeix i els qui escolten les paraules d'aquesta profecia,
i serven les coses en ella escrites; car el temps és prop.

4 Joan, a les set esglésies d'Àsia: gràcia a vosaltres i pau de part del
qui és i qui era i qui ha de venir, i de part dels set esperits que són davant
el seu soli, 5 i de part de Jesucrist, el testimoni fidel, el primogènit dels
morts, i el príncep dels reis de la terra. Al qui ens amà i ens alliberà
dels nostres pecats amb la seva sang, 6 i ens féu un reialme, sacerdots per

1. Dn. II, 28-29. 2, Inf. 9; VI, 9. 3, XXII, 7-10. 4, Inf. 8. 11. 5, Inf. III, 14; Col. I, 18. 6, I Ptr. II, 5. 9.

31; XVII, 8. No oblidem tampoc que quan el context bíblic parla de les tres Persones divines, la primera, el Pare, sovint és anomenada simplement Déu; quan el context no distingeix les Persones, aleshores la paraula *Déu* es refereix a la SS. Trinitat.

3. — *El temps és prop.* Semblants expressions sovintegen en el llibre. En els caps. II-III, com que es tracta d'esglésies contemporànies i de llurs condicions actuals, poden entendre's en sentit propi; en els altres llocs deu hom entendre-les, generalment, de la parcial, però progressiva, estabilització i triomf del regne de Crist en aquest món.

4 (Vegeu també IV, 5; V, 6). — *Els set esperits.* Serien segons molts exegetes els set àngels que assisteixen immediatament al soli de Déu, segons llegim en Ez. IX, 2; Tob. XII, 15. Més probablement designen l'Esperit Sant, anomenat així pels seus set dons; Is. XI, 1 ss.; cf. Hebr. II, 4; I Cor. XII, 10; XIV, 32 (= Apoc. XXII, 6).

αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς
καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ
τῆς γῆς. ναί, ἀμήν.
8 Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.
9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ
βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ
Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. 10 ἐγενόμην ἐν
πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην
ὡς σάλπιγγος 11 λεγούσης· ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον
ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον
καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδι-
κίαν. 12 Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ·
καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν
ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς
τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· 14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ
ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, 15 καὶ
οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ ἡ
φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, 16 καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ
αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος
ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει
αὐτοῦ. 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς
νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγώ
εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος 18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενομην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ
ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου
καὶ τοῦ ᾅδου. 19 γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι
μετὰ ταῦτα. 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγε-
λοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

6 εις τον αιωνα ℵ* || *om.* των αιων. *AP al.* || 7 μετα] επι *C* || οψονται ℵ *al. Vict arm* || 8 ω] + αρχη και τελος ℵ *al. g vg* || 9 κ. εν τη βασιλεια *P al.* || εν χριστω ιησου *Q al. Prim*, εν χριστω *A 25*, ιησου χριστου *1. 28 al.* || *fin.*] + χριστου *Q al. Prim sy* || 10 εγω εγενομην *A* || 11 λεγ.] + εγω ειμι το α και το ω ο πρωτος και ο εσχατος και *1. 36 al.* || 12 και 1°] + εκει *Q al.* || 13 των] + επτα ℵ*Q al. vg* || λυχν.] + των χρυσων *34. 35 al. g Tyc vg (?)* || 15 πεπυρωμενω ℵ *al. lat sy.* -μενης *AC* || 16 και ειχεν ℵ* *al. lat sy om. A 41* || αστερες *A 41* || *om.* οξεια *46. 48* || 17 δεξ. αυτ.] + χειρα *1. 28 al. Tyc sy* || *om.* μη φοβου ℵ* || πρωτοτοκος *A* || 18 αιωνον] + αμην *Q al. sy* || 19 μελλ.] δει μελλειν ℵ*(C)

9. — *Patmos.* No ens consten exactament les circumstàncies d'aquest exili de St. Joan a l'illot de Patmos, situat enfront d'Efes. Segons sant Ireneu (*Adu. Haer.* V, XXX, 3) i St. Jeroni (*De uiris illustr.* 9) fou vers la fi del

a Déu i son Pare, a ell la glòria i l'imperi pels segles dels segles. Així sia! 7 Heus aquí que ve sobre els núvols; i tot ull el veurà, àdhuc els qui el traspassaren; i es colpiran el pit per ell totes les tribus de la terra. Si, així sia!

8 Jo sóc l'alfa i l'omega, diu el Senyor Déu, el qui és i qui era i qui ha de venir, el Totpoderós.

9 Jo, Joan, el vostre germà i company en la tribulació i reialme i en el sofriment en Jesús: m'he trobat a l'illa anomenada Patmos, per causa de la paraula de Déu i del testimoniatge de Jesús. 10 Fui arrabassat en esperit el dia del Senyor, i oí darrera meu una gran veu, com de trompeta, 11 que deia: «El que veus, escriu-ho en un llibre i tramet-ho a les set esglésies, a Efes, i a Esmirna, i a Pèrgam, i a Tiatira, i a Sardis, i a Filadèlfia, i a Laodicea.» 12 I em girí per veure la veu que em parlava; i en girar-me viu set canelobres d'or, 13 i enmig dels canelobres algú semblant al Fill de l'Home, vestit de l'alcandora, i cenyit als pits amb un cinyell d'or: 14 el seu cap i els seus cabells eren blancs com llana de blancor de neu, i els seus ulls com flama de foc, 15 i els seus peus semblants al bronze brillant, com abrandats en una fornal i la seva veu com remor de moltes aigües. 16 I sosté a la mà dreta set estels, i ix de la seva boca una espasa aguda de doble tall, i la seva mirada lluu com el sol en la seva força. 17 I en veure'l caiguí com mort als seus peus; però posà damunt meu la seva dreta, dient: «No temis; jo sóc el primer i el darrer, 18 i el vivent; i fui mort i heus aquí que sóc vivent pels segles dels segles, i tinc les claus de la mort i de l'infern. 19 Escriu, doncs, el que has vist, i les coses que són i les que s'esdevindran després d'aquestes. 20 El misteri dels set estels que veieres a la meva dreta, i els canelobres d'or: els set estels, són els àngels de les set esglésies, i els set canelobres, són les set esglésies.

7, Dan. VII, 13; Zach. XII, 10; Io. XIX, 37. 8, Ex. III, 14; Isai. XLI, 4. 10, Inf. 12. 15. 13, Ez. I, 26; Dan. VII, 13; X, 5-6. 14, Dan. VII, 9; X, 12. 15, Ez. I, 24; XLIII, 2. 17, Isai. XLIV, 6; Dan. VIII, 18.

regnat de Domicià (que morí el 96).

10. — *El dia del Senyor*. Això és, el diumenge, que ja els primers cristians substituïren al dissabte hebreu, en memòria de la Resurrecció del Senyor i de la vinguda de l'Esperit Sant en la Pentecosta.

11 (IV, 20).—*Les set esglésies d'Àsia*. Vegeu el cap. seg.

12-16. — Aquesta descripció simbòlica del Fill de l'home, Jesucrist, conté elements de Daniel, VII, 9. 13; X, 5. 6; i de les vestidures del Pontífex Mosaic. Els cabells blancs signifiquen l'eternitat; els ulls de foc, la ciència divinal que esbrina els cors i l'esdevenidor; els seus peus, com els metalls que resisteixen la prova del foc, denoten la força i estabilitat: tot el contrari dels peus de terrissa de l'estàtua de Nabucodonosor, de la qual parla Daniel, II. L'espasa o glavi esmolat que

PARS PRIMA

DE REBVS PRAESENTIBVS
EPISTOLIS ADMONET SEPTEM ECCLESIAS ASIAE
(II-III)

1. Ecclesiae Ephesiae

(C. II.) 1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περι-
πατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ
τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς,
καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ
εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ
ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. 4 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην
σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. 5 μνεμόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ μετα-
νόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω
τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. 6 ἀλλὰ τοῦτο

II. 1 λεγει] + *κυριος 34. 35 al.* || 2 *om.* σου *2° ACP al. g Tyc Aug Prim vg sy* || αποστ.] + ειναι *Q al. g Vict Aug Prim* || 5 εκπεπτωκας *P al. vg* || σοι] + ταχυ *Q al. Prim sy*

li ix de la boca, és la seva paraula omnipotent i irresistible. (Is. XLIX, 2; Sap. XVIII, 15).

Cap. II-III.—*Les set esglésies d'Àsia.* (I, 4-II, 20). Totes set es troben a la província de l'Àsia romana, unides gairebé circularment per la via imperial; de manera que el missatger de St. Joan podia fàcilment presentar-s'hi per lliurar una còpia del llibre, deixant que cada una el divulgués entre les esglésies veïnes i de l'interior. Són anomenades justament set, per raó del simbolisme d'aquest nombre, representatiu de la totalitat de les comunitats cristianes.

Els àngels de les esglésies.—No poden ésser àngels pròpiament dits, puix que alguns són blasmats de defectes i amonestats a esmenar-se. Ni són els bisbes contemporanis d'aquelles esglésies. Són més bé símbol de l'estat moral en

PRIMERA PART

EL TEMPS PRESENT. LLETRES D'AMONESTACIÓ A LES SET ESGLÉSIES D'ÀSIA

(II-III)

1. A l'església d'Efes

(C. II.) [1] A l'àngel de l'església d'Efes escriu:
« Això diu el qui sosté els set estels en la seva dreta, i qui passeja entre
els set canelobres d'or: [2] conec les teves obres i la teva fatiga i el teu
sofriment, i que no pots suportar els dolents; i posares a prova els qui
s'anomenen apòstols i no ho són, i els trobares mentiders; [3] i tens paciència i has sofert pel meu nom, i no defallires. [4] Tinc, però, contra tu,
que deixares la teva primera caritat. [5] Recorda, doncs, d'on has caigut,
penedeix-te i fes les obres primeres; si no, me'n vinc cap a tu i remouré
el teu canelobre del seu lloc, si no et penedies. [6] Tens, però, això:

què cada una d'elles es trobava. *Les set lletres* es refereixen a esglésies determinades, com es prova per les contínues al·lusions a les condicions locals. És, per tant, inútil de voler-hi veure representades les diverses vicissituds històriques de l'església universal.

1. — *Efes*. Actualment és un petit vilatge, Aya-Soluk (corrupció popular aràbiga de ἅγιος θεόλογος, « sant teòleg », denominació referent a St. Joan). En temps de l'Apòstol era el centre del comerç i de la cultura greco-asiàtica i, famosa en tot el món pel seu temple de Diana o Artemis i el seu culte llicenciós. Vegeu Actes, XIX. El verset 2 sembla explicar-se per ésser Efes el pas natural de l'Orient a l'Occident, dels predicadors de la Bona Nova, com St. Pau, St. Ignasi, etc. i també dels anunciadors de noves doctrines religioses. El v. 5 al·ludeix les contínues mutacions topogràfiques de la ciutat, i conté una amenaça que la dita església perdrà la importància entre les altres comunitats cristianes, com de fet s'esdevingué. El v. 7 potser oposa l'arbre de la vera vida a l'arbre sagrat de Diana.

ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαΐτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. [7] Ὁ ἔχων
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω
αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

2. Ecclesiae Smyrnaeae

[8] Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν.
[9] οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν
βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν
ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. [10] μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ
μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ
ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι
τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. [11] Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει
ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

3. Ecclesiae Pergamenae

[12] Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· [13] οἶδα
ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου,
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς
μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.
[14] ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν
Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν
Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. [15] οὕτως ἔχεις καὶ σὺ
ρατκοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαΐτῶν ὁμοίως. [16] μετανόησον οὖν·
εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ

7 ταις] + επτα *A* || *om.* αυτω ℵ *al. g Tyc* || *fin.*] + μου *Q al. lat sy* || 8 πρωτοτοχος *A* || 9 σου] + τα εργα και ℵ*Q al.* || 10 μηδεν] μη *ACQ al.* || ιδου] + δη *Q al.* || 13 οιδα] + τα εργα σου και *Q al.* || πιστιν μου εν ταις ημ. (εν) αις αντ. *PQ al.* || *om.* μου 4° ℵ*PQ al. lat* || 14 *om.* κατα σου ℵ* || *om.* οτι *C al. Prim vg sy* || ισρ.] + και *Q al.* || 16 *om.* ουν ℵ*P al. g Tyc Prim vg sy*

6. — *Els Nicolaïtes.* No són prou conegudes ni la filiació ni la doctrina d'aquests heretges. Sembla poc probable la llegenda que ja impugnen Climent d'Alexandria (*Strom.* III, 522) i Eusebi de Cesarea (*Hist. Ec.* III, XXIX), que una frase equívoca del diaca Nicolau (cf. *Actes,* VI, 5) hagi donat origen involuntàriament a una tendència laxista entre els primers fidels. De

que avorreixes les obres dels Nicolaïtes, que també jo avorreixo. 7 Qui
tingui orella escolti què diu l'Esperit a les esglésies. Al vencedor, li
donaré a menjar de l'arbre de la vida que hi ha al paradís de Déu.»

2. A L'ESGLÉSIA D'ESMIRNA

8 I a l'àngel de l'església d'Esmirna escriu:
«Això diu el primer i el darrer, el qui fou mort i revisqué: 9 conec la
teva tribulació i pobresa (ets, però, ric), i la blasfèmia dels qui diuen
ésser jueus i no ho són, ans són una sinagoga de Satanàs. 10 No temis ço
que vas a patir. Vet aquí que el diable va a empresonar-ne alguns de vos-
altres, perquè sigueu provats i hagueu tribulació per deu dies. Sigues fidel
fins a la mort, i et donaré la corona de la vida. 11 Qui tingui orella es-
colti què diu l'Esperit a les esglésies. El vencedor no serà damnificat
per la segona mort.

3. A L'ESGLÉSIA DE PÈRGAM

12 I a l'àngel de l'església de Pèrgam escriu:
«Això diu el qui té l'espasa aguda de doble tall: 13 sé on habites, on
hi ha el tron de Satanàs; i serves el meu nom, i no has negat la fe ni en
els dies en què Antipas, el meu fidel testimoni, ha estat matat entre vos-
altres, on Satanàs habita. 14 Tinc quelcom, però, contra tu: perquè hi
aguantes seguidors de la doctrina de Balaam, el qual ensenyava a Balac
de posar una pedra d'escàndol davant dels fills d'Israel, perquè mengessin
viandes sacrificades als ídols, i forniquessin; 15 així mateix hi aguantes
encara seguidors de la doctrina dels Nicolaïtes. 16 Penedeix-te, doncs;
si no me'n vinc cap a tu tot seguit, i lluitaré contra ells amb l'espasa de

7, Inf. II. 17. 26; III, 5. 12. 21; Gen. II, 9; III, 22. 24. **12,** Isai. XLIX, 2; Hebr. IV, 12. **14,** Nm. XXXI, 16; XXV, 1-2.

totes maneres es tracta d'una relaxació en els costums, d'una malentesa llibertat cristiana.

8-11. — *Esmirna.* Urbs aleshores flòrida, agraciada pels romans amb el títol de *fidel* (vegi's el v. 10). Ja l'any 195 a. de C. havia erigit ares a la deessa Roma; i més tard n'erigí a Tiberi i Lívia.

12-17. — *Pèrgam.* Ciutat opulenta; era verament el regne de Satanàs, puix que adorava la deessa Roma, els Cèsars, i ja abans els reis indígenes; i, a més, practicava els cultes impúdics de Dionisos i Esculapi. Es comprèn que alguns fidels no haurien deixat del tot els vicis pagans i els banquets idolàtrics. A aquells cultes oposa Jesús el místic mannà i el misteriós nom o marca divina.

τοῦ στόματός μου. [17] Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ
δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμέ-
νον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

4. Ecclesiae Thyatirenae

[18] Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα
πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· [19] οἶδά σου τὰ ἔργα
καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν
σοῦ, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. [20] ἀλλὰ ἔχω
κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυτὴν προφῆτιν,
καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδω-
λόθυτα· [21] καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετα-
νοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. [22] ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς
μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ
τῶν ἔργων αὐτῆς· [23] καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ
γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ
καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. [24] ὑμῖν δὲ λέγω
τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην,
οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω
ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· [25] πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἥξω.
[26] Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξου-
σίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, [27] καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ
σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, [28] ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός
μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. [29] Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

5. Ecclesiae Sardianae

(C. III.) [1] Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέ-

17 αυτω 1°] + φαγειν *P al. (g) sy*, + εκ ℵ *al.*, + απο *1. 7 al. Tyc* || 18 της] τω *A*, *om. C* || *om.* αυτου *1° A al. g Prim vg sy* || 19 *om.* σου *2°* ℵ *49 g Tyc Prim* || 20 σου] + πολυ ℵ *al.*, + πολλα *28 79 Tyc Cypr*, + ολιγα *1 al.* || γυν.] + σου *AQ al. Cypr sy* || 22 εργ. αυτων *A al. Cypr* || 23 υμων] αυτου *Q 38 Cypr*, *om.* ℵ* || 24 βαλω ℵ*Q al. Prim vg* || 25 αν ηξω] ανοιξω *Q al.* || 27 συντριβησεται *PQ al. lat sy*

18-29.—*Tiatira.* L'actual Akhissar, a la plana estesa entre el Caïcus i Hermus. Tenia anomenada per la seva indústria tèxtil i siderúrgica, que sembla al·ludir el v. 18 «bronze brillant» o abrillantat. El mot χαλκολίβανος és de

la meva boca. [17] Qui tingui orella escolti què diu l'Esperit a les esglésies. Al vencedor, li donaré del manná secret, i li donaré una pedreta blanca, i en la pedreta un nom escrit, que ningú no sap, si no el qui el rep.»

4. A L'ESGLÉSIA DE TIATIRA

[18] I a l'àngel de l'església de Tiatira escriu:

«Això diu el Fill de Déu, el qui té els ulls com flama de foc, i els peus semblants al bronze brillant: [19] conec les teves obres i la teva caritat i la teva fe, i el teu ministeri i la teva paciència, i que les teves obres darreres excedeixen les primeres. [20] Tinc, però, contra tu, que toleres la dona Jezabel, la que es dóna el nom de profetessa, i ensenya i sedueix els meus servents a fornicar i a menjar viandes sacrificades als ídols. [21] Li doní temps de penedir-se, sinó que ella no es vol penedir de la seva fornicació. [22] Heus aquí que la tiro a un llit, i els qui forniquen amb ella, a una gran tribulació, si no es penedien de les obres d'ella; [23] i els fills d'ella colpiré de mort, i coneixeran les esglésies totes, que jo sóc el qui escorcolla les entranyes i els cors; i donaré a cada un de vosaltres segons les vostres obres. [24] Us dic, però, als altres de Tiatira — tots quants no segueixen la doctrina aquesta, els qui no han conegut les pregoneses, segons diuen, de Satanàs: no us carrego altre pes; [25] el que teniu amb tot, sosteniu-lo fins que jo vindré. [26] I al vencedor i al qui servi fins a la fi les obres meves, li donaré imperi sobre les nacions, [27] i les regirà amb ceptre de ferro, com hom esmicola els vasos de terrissa, [28] tal com jo mateix l'he rebut del meu Pare; i li donaré l'estel del matí. [29] Qui tingui orella escolti què diu l'Esperit a les esglésies.»

5. A L'ESGLÉSIA DE SARDIS

(C. III.) [1] I a l'àngel de l'església de Sardis escriu:

«Això diu el qui té els set Esperits de Déu i els set estels: conec les

18, Sup. I, 14-15. 20, III Reg. XVI, 31; IV Reg. IX, 22; Num. XXV, 1-2. 23, Ps. VII, 10; Ier. XI, 20. 27, Ps. II, 8.

formació i sentit desconeguts; segons les visions paral·leles de Dan. X, 6 i Ez. I, es tracta d'un metall dur i resplendent. Jezabel sembla nom simbòlic d'alguna falsa profetessa, que abusant de la llibertat cristiana, es decantaria vers la immoralitat pagana. El nom deu referir-se a Jezabel, la dona idòlatra del rei Acab (III Reg. XVI, 31; IV Reg. IX, 22).

1-6. — *Sardis.* Avui la petita Sard. Era la metròpoli de Lídia; venerava la *Gran Mare* asiàtica i els Cèsars. Bastida en un coll isolat, accessible solament

ρας· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. [2]γίνου
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά
σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· [3]μνημόνευε οὖν πῶς
εἴληφας, καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον, ἐὰν οὖν μὴ γρηγορή-
σῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. [4]ἀλλὰ
ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ
περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. [5]Ὁ νικῶν οὕτως
περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ
πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. [6]Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω
τί τὸ πνευμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαῦ.

6. Ecclesiae Philadelphenae

[7]Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυίδ, ὁ ἀνοί-
γων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίχει· [8]οἶδά σου τὰ
ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται
κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. [9]ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ
σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ
ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν
ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. [10]ὅτι ἐτήρη-
σας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ
πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. [11]ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα
μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. [12]Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν
τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν
τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς
καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου,
καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. [13]Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

III. 2 τηρησον *9. 13 al. sy* || α ημελλες αποβαλλειν *Q al.* || 3 *om.* ουν ℵ *14 g Prim arm* || *om.* και ηκουσ. κ. τηρ. *Q al.* || γρηγ.] μετανοησης ℵ* *Prim.* || ηξω *1°*] + επι σε ℵ*Q al.* (*Prim*) *sy* || γνωση ℵ*Q al. lat* || 4 α] οι *1. 17 al. lat* || 5 ουτος *PQ al.* || ενωπ. *1°*] εμπροσθεν ℵ || 7) αληθ. ο αγιος ℵ*A* || δαυιδ] αδου *7*. 16 al.* || κλειων] κλειει *C al. vg sy* || ανοιγει] ανοιξει ℵ*Q al. Hil* || 8 *om.* αυτην ℵ *49 lat* || 9 διδωμι *PQ al.*, δεδωκα ℵ || γνωση ℵ *14 Prim* || 11 *inc.* ιδου ερχομαι *28. 36 al. Tyc arm*

teves obres: que tens anomenada que vius, i ets mort. 2 Vetlla, i referma
els altres que estaven per morir; car no he trobat les teves obres perfec-
tes davant el meu Déu. 3 Recorda, doncs, el que reberes i oïres, i ser-
va-ho, i penedeix-te. Si, doncs, no vetllaves, vindré com un lladre, i
no sabràs a quina hora vindré contra tu. 4 Tens, però, a Sardis uns pocs
noms que no macularen llurs vestidures; els quals caminaran amb mi, de
blanc, puix que en són dignes. 5 El vencedor serà així vestit de blanques
robes, i no esborraré el seu nom del llibre de la vida, ans confessaré el
seu nom davant el meu Pare i davant els seus àngels. 6 Qui tingui orella
escolti què diu l'Esperit a les esglésies.»

6. A l'església de Filadèlfia

7 I a l'àngel de l'església de Filadèlfia escriu:
«Això diu el sant, el verídic, el qui té la clau de David, el qui obre i
ningú no tancarà, i tanca i ningú no obrirà: 8 conec les teves obres:
vet aquí que t'he posat al davant una porta oberta que ningú no pot tan-
car; bo i tenint poca força, servares la meva paraula i no negares el meu
nom. 9 Heus aquí que et donaré alguns de la sinagoga de Satanàs (dels
qui es diuen jueus, i no ho són, ans menteixen); heus aquí que faré que
vinguin i es prostrin als teus peus, i coneguin que jo t'he estimat. 10 Per-
què servares la paraula sobre la paciència, jo també et servaré de l'hora
de la prova que ve per a tot el món, per a provar els habitants de la
terra. 11 Vinc tot seguit; conserva el que tens, a fi que ningú no et
prengui la teva corona. 12 El vencedor, el faré columna en el temple del
meu Déu, i mai més no n'eixirà fora; i escriuré damunt d'ell el nom del
meu Déu i el nom de la ciutat del meu Déu, la nova Jerusalem que baixa
del cel del meu Déu, i el meu nom novell. 13 Qui tingui orella escolti
què diu l'Esperit a les esglésies.»

7, Isai. xxii, 22. **9**, Isai. lx, 14. **12**, Ez. xlviii, 35; Isai. lxii, 2.

de la banda del migdia, fou, això no obstant, ocupada per sorpresa per Cirus i Antíoc el Gran. A aquesta situació es refereixen els v. 2-3.

7-13. — *Filadèlfia*. L'actual Alacheher, a la via fèrria d'Esmirna a Kara-Hissar. Situada en una regió volcànica, adorava el Sol. Conta Estrabó (XIII, 10) que l'any 17 de l'Era cristiana, fou aterrada per un tan fort terratrèmol, que molts anys després encara els seus habitants acampaven esporuguits pels afores. Fou reedificada per Tiberi, a honor del qual i del seu fill Germànic erigí un temple, i prengué el nom de Neocesarea. Sobretot els vv. 10 i 12 abunden d'al·lusions a aquesta història local.

7. Ecclesiae Laodicensi

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς
κτίσεως τοῦ θεοῦ· 15 οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός.
ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. 16 οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστὸς
οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 ὅτι λέγεις ὅτι
πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας
ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός,
18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς
ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ
αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς
σου ἵνα βλέπῃς. 19 ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε
οὖν καὶ μετανόησον. 20 Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν
τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 Ὁ νικῶν, δώσω
αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. 22 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 κτισ.] εκκλησιας ℵ*. πιστεως *94* || 15 *om.* ωφελ. ψυ. ης η ζεστ. *A 1. 47 arm* || 16 και ουτε] ου *2. 6 al. sy* || *om.* και ουτε ζε. ουτε ψυ. *10 al. Ambr Prim al.* || μελλω σε εμ. εκ] παυσε ℵ* || 17 *om.* οτι 2° ℵ*PQ al.* || ουδεν *AC 12* || 20 θυραν 2°] + και ℵ*Q al.*

14-22. — *Laodicea.* Ciutat rica pels seus teixits de llana negra, i de notable cultura mèdica. Escriu Tàcit (*Annales,* XIV, 29) que l'any 60 fou enderro-

7. A l'església de Laodicea

14 I a l'àngel de l'església de Laodicea escriu:
«Això diu l'*Amén,* el testimoni fidel i verídic, el Principi de la creació
de Déu: 15 conec les teves obres, que no ets fred ni fervent. Tant de bo
fossis fred o fervent! 16 Ara, com ets tebi, i ni fred ni fervent, vaig a vo-
mitar-te de la meva boca 17 Car dius: sóc ric i he atresorat, i de res no
tinc fretura; i no saps que tu ets un malaurat i miserable i pobre i cec
i nu. 18 T'aconsello de comprar-me or purificat pel foc per tal d'enri-
quir-te, i blanques robes per tal de vestir-te, i no aparegui la ignomínia
de la teva nuesa, i col·liri per a ungir els teus ulls per tal que hi vegis.
19 Jo, tots quants amo, reprenc i castigo; tingues zel, doncs, i fes peni-
tència. 20 Vet aquí que estic a la porta i truco: si algú escoltava la meva
veu, i m'obria la porta, entraré en ell i amb ell soparé i ell amb mi. 21 El
qui venci, el faré seure amb mi en el meu soli, com jo també he vençut i
m'he assegut amb mon Pare en el seu soli. 22 Qui tingui orella escolti
què diu l'Esperit a les esglésies.»

11, Prov. III, 12. 21, Mt. XIX, 28.

cada per un terratrèmol; els seus habitants, però, la bastiren altra vegada sense voler per res l'ajut dels romans (vegeu el v. 17). Galé (*De sanitate tuenda*, VI, 12) parla del col·liri per als ulls que s'hi elaborava. A aquesta església, doncs, proposa Crist les veres riqueses, les blanques vestidures i un diví col·liri.

PARS SECVNDA

DE AEVIS ECCLESIAE FVTVRIS VISIO PROPHETICA

(IV-XXI, 8)

1. Maiestas Creatoris describitvr

(C. IV.) [1] Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ,
καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ,
λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. [2] εὐθέως
ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ
τὸν θρόνον καθήμενος, [3] καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι
καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ.
[4] καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους
εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἱμα-
τίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. [5] καὶ
ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύ-
ματα τοῦ θεοῦ· [6] καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία
κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῷα
γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. [7] καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον

IV. 1 λαλουσαν ℵ *g Tyc Ambr Prim* || λεγουσα *P al., om. 15 Prim* || 2 *inc.* και ευθεως *P al. arm* || 4 θρονου θρονους εικ. τεσσαρας ℵ*A* || τεσσαρας] + ειδον *49. 91 al.* || 5 α εστιν *A* || 6 *om.* ως *1. 94 al. Prim*

IV. — Descripció del soli de Déu. Molts elements, per exemple, el soli, els quatre animals, la mar de cristall, es troben en Is. VI; XXXVI, 16; Ez. I; X, 9-22. Són propis de St. Joan els vint-i-quatre ancians.

Els quatre animals que sostenen el soli, encarats als quatre punts cardinals, simbolitzen la creació que fa d'escambell a la majestat del Creador, amb tot el que és més noble (figurat pel lleó), més fort (pel vedell), més intel-

SEGONA PART

PROFECIA SOBRE ELS TEMPS A VENIR DE L'ESGLÉSIA UNIVERSAL

(IV - XXI, 8)

1. Visió descriptiva de la majestat del Creador

(C. IV). [1] Després d'això esguardí, i heus aquí oberta en el cel una
porta; i la veu primera, que havia oït, com de trompeta que em parlés
deia: «Puja ací, i et mostraré el que cal que s'esdevingui després d'a-
questes coses.» [2] Encontinent fui arrabassat en esperit; i heus aquí que
al cel hi havia posat un soli, i un de segut en ell, [3] i el qui hi seia era
d'aspecte semblant a una pedra de jaspi i de sarda; i el soli era voltat d'un
arc iris, d'aspecte semblant a una maragda. [4] I al voltant del soli, hi havia
altres vint-i-quatre solis, on seien vint-i-quatre ancians, vestits de blan-
ques robes, amb corones d'or en llurs caps. [5] I ixen del soli llampecs
i veus i trons; i davant el soli cremen set llànties de foc, que són els set
esperits de Déu, [6] i davant el soli hi ha com una mar de vidre semblant
al cristall; i sota el soli i al voltant del soli, quatre animals plens d'ulls
davant i darrera. [7] L'animal primer és semblant a un lleó, i l'animal se-

2, Ez. I, 26. 3, Ez. I, 26-28. 4, Isai. XXIV, 23. 6, Ez. I. 5. 18. 22. 28.

ligent (per l'home), més àgil (per l'àguila). O potser representen els àngels primaris, dels quals Déu es serveix en el regiment de les coses terrenes. Són plens d'ulls, ço és, de ciència i previsió divines. La mar de cristall és el blau firmament; els vint-i-quatre ancians semblen figurar els sants de l'Antiga i Nova Llei, o simplement els àngels que formen com el Senat del cel, Is. XXIV, 23; i són reduïts a vint-i-quatre com les vint-i-quatre classes sacerdotals de la Llei Mosaica.

ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον
ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετῷ
πετομένῳ. 8 καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας
ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχου-
σιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παν-
τοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῷα
δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ ζῶντι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύ-
τεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· 11 ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ
πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

2. Librvm signatvm nemo alivs potest aperire qvam agnvs occisvs

(C. V.) 1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθηνένου ἐπὶ τοῦ θρόνου
βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγισῖν
ἑπτά. 2 καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς
ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; 3 καὶ οὐδεὶς
ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι
τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος
εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 5 καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυ-
τέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς
Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυίδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας
αὐτοῦ. 6 καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ ἐν
μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα
ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ

7 εχων *AQ al.* || ως] ομοιον *35* (ℵ) *g Vict, om. Q al. arm* || ανθρωπος *P al.* || 8 ειχον ℵ *g Tyc Prim vg* || κυκλ. και] + εξωθεν και *Q al.* || αγιος *sexies 38. 40, octies* ℵ*, *nouies Q al.* || ο θεος] σαβαωθ *7. 17* al.* || 9 *om.* δοξαν ℵ* || ευχαριστειας *A* || αιωνων] + αμην ℵ *32, 95** || 10 *om.* του καθημ. *g Prim* || αιωνων] + αμην ℵ *32* || βαλλουσ. ℵ* *P al.* || 11 ημων] + ο αγιος *Q al. sy* || σου ουκ ησαν *Q 14. 38. 51* || εισιν *P al.* || *om.* και εκτισθ. *A* || V. 1 οπισθ.] εξωθεν *PQ al. Hil vg* || 2 ειδον] + αλλον *35. 87 Hil* || 3 ουρ.] + ανω *Q al. sy* || *om.* ουδε υποκ. τ. γης ℵ *12. 49*, 94* || 4 *om. uers. A 98* || *om.* εγω ℵ*P al. Hil sy* || εκλααν ℵ* || πολλοι *1 al., om. Orig Hil* || ανοιξαι] + και αναγνωναι *1. 36. 49. 91 al.* || 5 βιβλ. και] + λυσαι ℵ *Cypr arm* || 6 ειδον] + και ιδου *A 35 87 vg* || εσφραγισμενον *7. 31. 32. 38*

1 ss.—*El llibre dels set segells.* Aquest símbol significa que la ciència de l'esdevenidor és exclusiva de Crist, qui sol pot preveure i endreçar els esdeve-

gon, semblant a un vedell, i l'animal tercer té la cara com d'home, i el quart animal és semblant a una àguila que vola. [8]I els quatre animals tenen, cadascun, sis ales, i al voltant i per dins són plens d'ulls; i no tenen repòs ni dia ni nit, dient: Sant, sant, sant, el Senyor Déu, el Totpoderós, el qui era, el qui és i el qui ve! » [9]I quan els quatre animals donaran glòria i honor i acció de gràcies al qui seu en el soli, al vivent pels segles dels segles, [10]es prostraran els vint-i-quatre ancians davant el qui seu en el soli, i adoraran el vivent pels segles dels segles, i abatran llurs corones davant el soli, dient: [11]« Digne ets, oh Senyor i Déu nostre, de rebre la glòria i l'honor i el poder, perquè Tu creares totes les coses, i pel teu voler existiren i foren creades! »

2. Glorificació de l'Anyell immolat, qui sol pot obrir el llibre segellat de l'esdevenidor

(C. V.) [1]I viu a la dreta del qui seia en el soli un llibre escrit per dins i per fora, tancat amb set segells. [2]I viu un àngel robust proclamant en veu forta: « ¿ Qui és digne de descloure el llibre, i de deslligar els seus segells? » [3]I ningú no podia en el cel ni en la terra ni sota la terra descloure el llibre, ni mirar-lo. [4]I jo plorava fortament perquè ningú no fou trobat digne de descloure el llibre, ni de mirar-lo. [5]Però un dels ancians em diu: « No ploris; vet aquí que ha vençut el lleó de la tribu de Judà, el plançó de David, per tal de descloure el llibre i deslligar els seus set segells. » [6]I viu entre el soli i els quatre animals i els ancians un anyell, com immolat, que tenia set corns i set ulls, que són els set

8, Isai. VI, 2-3. 1, Isai. VI, 1: XXIX, 11. 5, Gen. XLIX, 9-10; Isai. XI, 2. 6, Isai. LIII, 7; Ioa. I, 29. 36.

niments en el curs dels segles. Pertany a aquest llibre segellat el llibret que Joan és manat d'engolir (cap. X), per tal que pugui entrar en el coneixement del futur. El llibre segellat tenia la forma de l'antic volum enrotllat, clos en set punts diferents amb segells d'argila o altra matèria semblant. L'escriptura interna no es veia, però era sempre, i gairebé la sola, emprada; de l'escriptura externa apareixia només el final. Per tant, per a començar de llegir calia descloure, més ben dit trencar, els set segells.

6. — *L'anyell immolat.* Aquest símbol, prou conegut, representa Crist crucificat, Anyell diví que esborra els pecats del món i que amb la seva sang ens redimí. Per contrast amb aquest estat humil de la seva Passió, és Ell que desclou el llibre de l'esdevenidor i qui rep honors divins de tota la creació i de la humanitat redimida. Dels evangelistes, solament St. Joan recorda la famosa exclamació del Baptista en presentar Jesús a les turbes: « Vet ací l'Anyell de Déu, el qui esborra el pecat del món. » (I, 29).

ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. [7] καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς
δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. [8] Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ
τέσσερα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ
ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμια-
μάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. [9] καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν
λέγοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας
αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ
πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, [10] καὶ ἐποίησας αὐτοὺς
τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
[11] καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ
τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες
μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, [12] λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιόν ἐστιν
τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. [13] καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ
οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
[ἐστίν], καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ
τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. [14] καὶ τὰ τέσσερα ζῷα ἔλεγον· ἀμήν.
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

3. Solvtio septem sigillorvm

(C. VI.) [1] Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφρα-
γίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ
βροντῆς· ἔρχου. [2] καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος
ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν
καὶ ἵνα νικήσῃ. [3] Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἔκουσα
τοῦ δευτέρου ζῴου λέγοντος· ἔρχου. [4] καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος
πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ
τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη·
[5] Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου
λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος

7 ειληφ.] + το βιβλιον *7. 36 Cypr vg sy* || 8 α εισιν *ℵQ 36* || 9 ⟩ ημας τω θεω *16. 31 al. lat*[pler]. *om.* τω θεω *1 Cypr*, *om.* ημας *A* || 10 *om.* τω θεω ημων *A* || βασιλεις *Q al. sy* || βασιλευουσιν *AQ al.* || 11 ως φωνην *ℵ al. Cassiod sy* || 12 αξιος *A* || 13 *om.* και υποκατω τ. γης *ℵ al. fuld. arm* || *om.* εστιν *ℵAQ al.* || παντας *(Q) 2. 7 al. lat*[pler], + και *ℵQ al. g* || λεγοντα *A al.* || *fin.*] + αμην *Q 1 al. Tert* || VI. 1 ως φωνη] φωνην *ℵ al. g Tyc vg arm* || *fin.*] + και ιδε *ℵQ al.* || 2 *om.* και 6° *26 vg arm* || 3 *fin.*] + και ιδε *ℵ 34. 35 al.* || 4 *inc.* και ειδον και ιδου εξηλθ. *ℵ 34. 35* || *om.* αυτω 1° *A 31 g Tyc Prim* || 5 ερχου] + και ιδε *ℵQ al. sy* || *om.* και ειδον *Q al.*

esperits de Déu tramesos a tota la terra. [7]I s'apropà i prengué el llibre
de la dreta del qui seu en el soli. [8]I en prendre Ell el llibre, els quatre
animals i els vint-i-quatre ancians es prostraren davant l'Anyell, duent
cadascun una cítara i unes copes d'or plenes de perfums, que són les pre-
gàries dels sants. [9]I canten aquest càntic novell: «Digne ets de rebre el
llibre i d'obrir els seus segells, perquè fores immolat i ens redimires amb
la teva sang per a Déu, de tota tribu i llengua i poble i gent, [10]i ens has
fet un reialme i sacerdots per al nostre Déu!»; [11]i regnaran sobre la ter-
ra. I vaig veure i sentir la veu d'una munió d'àngels al voltant del soli
i dels animals i dels ancians; i era llur nombre miríades de miríades i
milers de milers; [12]i deien en veu forta: «Digne és l'Anyell immolat de
rebre el poder i riquesa i saviesa i la força i glòria i honor i benedicció!»
[13]I tota cosa creada en el cel i en la terra i sota la terra i en la mar, i tot
quant en ells hi ha, els oí com deien: «Al qui seu en el soli i a l'Anyell,
la benedicció i l'honor i la glòria i el poder pels segles dels segles!»
[14]I els quatre animals responien: «Així sia!», i els ancians es prostraren
i adoraren.

3. Són oberts els set segells del llibre que conté l'esdevenidor de l'església

C. VI.) [1]I viu que l'Anyell obria el primer dels set segells, i vaig
oir un dels quatre animals dient en veu forta com de tro: «Vina!», [2]i
esguardí, i heus aquí un cavall blanc, i el qui seia damunt duia un arc, i
li fou donada una corona, i s'avançà vencedor per tal de vèncer. [3]I quan

11, Dan. vii, 10. **2**, Zach. i, 8; vi, 1-3.

12. — La mateixa doxologia que en el c. VII, 11, és adreçada a la SS. Trinitat; aquí ho és a lloança de l'Anyell immolat.

VI. — *Els set segells.* Les capricioses i sovint fantàstiques aplicacions, que dels set segells feren els escriptors medievals, principalment a les anomenades set edats de la història eclesiàstica, poden considerar-se sense cap fonament. Aquests segells simbolitzen simplement els elements que entraran en acció en les descripcions següents del triomf del Cristianisme i enderrocament del món pagà. El cavall primer, com ho diu el color blanc (el color dels bons averanys en la literatura bíblica i oriental) i la seva actitud de vencedor, és el mateix Crist, que torna al cap. XIX, 11, on és anomenat el *Verb de Déu.* Els altres tres cavalls simbolitzen els flagells ordinaris de les catàstrofes mundials: el segon cavall, roig, és la guerra; el tercer, negre, denota la fam; el quart, esgrogueït, figura la pesta. Els màrtirs (v. 9-11) són anomenats especialment per l'influx decisiu que exerciren en el triomf del Cristianisme. El sisè segell portarà la commoció còsmica, puix que tota la creació està subjecta al Crist i li servirà per a aterrar els adversaris. El setè segell, la mitja hora de silenci en el cel, demostra la solemnitat del moment.

ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν
μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς
χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.
7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ
τετάρτου ζῴου λέγοντος· ἔρχου. 8 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ [ὁ] θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης
ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς
γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν
θηρίων τῆς γῆς. 9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον
ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. 10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ
λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ
ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 καὶ ἐδόθη
αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι
χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. 12 Καὶ εἶδον ὅτε
ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ
ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς
αἷμα, 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει
τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, 14 καὶ ὁ οὐρανὸς
ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν
τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες
καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ-
θερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων,
16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ
κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ
τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν,
καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

ELECTI PLAGIS NE NOCEANTVR PRAEDICTIO

(C. VII.) 1 Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ
τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς

6 *om.* ως *Q al. Prim* || ⟩ οινον... ελαιον *36 Prim vg al.* || 7 *fin.*] + και ιδε ℵ*Q al. vg sy* || 8 *om.* και ειδον *Q al.* || *om.* αυτου *1° CP al.* || ακολουθει *1, 28 al.* || μεν αυτου] αυτω ℵ*Q al. lat* || αυτοις] αυτω *Q al. lat* || 9 των (+ ανθρωπων των ℵ*P al.*) εσφαγ. των εσφραγισμ. *7. 16*, 33 arm* || μαρτ.] + του αρνιου *Q al.*, + ιησου χριστου *34, 35, 87 (Tyc)* || 11 ⟩ χρονον ετι *A Cypr vg* || πληρωσωσιν ℵ*PQ al.* || 12 και 2°] + ιδου *A al. Prim* || *om.* ολη *P al. Prim* || 13 βαλλουσα ℵ *al.*, βαλουσα *2 al.* || σαλευομενη *A 12* || 14 ελισσομενος ℵ *al.* || νησ.] βουνος ℵ || 15 και πας ελευθ. *P al.*, *om.* ℵ* || 17 *om.* η μεγ. *9, 14. 27* || αυτων] αυτου *APQ al. Prim* || VII. 1 *om.* και *AC Prim vg* || *om.* της γης *2° 38 vg*

obrí el segon segell, vaig oir el segon animal com deia: «Vina!»; [4]i
eixí un altre cavall, vermell, i, al qui seia damunt, li fou atorgat de llevar
la pau de la terra, i que s'occissin els uns als altres, i li fou donada una
grossa espasa. [5]I quan obrí el segell tercer, vaig oir el tercer animal que
deia: «Vina!», i esguardí, i heus aquí un cavall negre, i el qui seia da-
munt portava a la mà una balança. [6]I vaig oir com una veu d'enmig dels
quatre animals, que deia: «Un almud de blat a un denari, i tres almuds
d'ordi a un denari; i no malmetis ni l'oli ni el vi.» [7]I quan obrí el quart
segell, vaig oir la veu del quart animal que deia: «Vina!», [8]i esguardí,
i heus aquí un cavall pàl·lid, i el qui seia damunt tenia per nom MORT, i l'in-
fern el seguia; i li fou atorgada potestat sobre la quarta part de la terra,
d'occir amb espasa i amb fam i amb mort i mitjançant les feres de la terra.
[9]I quan obrí el cinquè segell, viu sota l'altar les ànimes dels immolats a
causa de la paraula de Déu i del testimoniatge que havien retut. [10]I en
veu forta clamaren dient: «¿Fins quan, oh Senyor sant i verídic, no fas
justícia i no venges la sang nostra dels qui habiten la terra?» [11]I a cada
un d'ells fou donada una vestidura blanca, i els fou dit que s'aquietessin
encara per poc temps, fins que fos complert el nombre de llurs conser-
vents i de llurs germans que van a ésser occits com ells. [12]I viu quan
obrí el sisè segell: i s'esdevingué un gran terratrèmol, i el sol s'ennegrí
com un sac de crin, i la lluna es tornà tota com de sang, [13]i els astres
del cel caigueren a terra, talment com la figuera llança les figues verdes,
batuda de forta ventada; [14]i el cel es replegà com llibre que s'enrotlla,
i totes les muntanyes i illes foren remogudes de llurs llocs; [15]i els reis
de la terra i els prínceps i els tribuns i els rics i els poderosos i tot esclau
i lliure s'amagaren en les esplugues i als penyals de les muntanyes [16]i
diuen a les muntanyes i als penyals: «Caieu damunt nosaltres, i ama-
gueu-nos de la faç del qui seu al soli, i de la ira de l'Anyell, [17]perquè és
arribat el gran dia de llur ira; ¿i qui pot sostenir-se?»

AQUESTS FLAGELLS NO AFECTARAN ELS ELEGITS

(C. VII.) [1]I després d'això vaig veure quatre àngels, dempeus, als
quatre angles de la terra, retenint els quatre vents de la terra, per tal que

8, Ier. XIV, 12; XV, 3. 12, Ioel III, 3-4; Lc. XXI, 35. 16, Lc. XXIII, 30. 1, Ez. VII, 2; Zach. VI, 5; Mt. XXIV, 31.

8. — *L'infern.* (Vegeu també I, 18; XX, 14). L'infern, considerat com a regne de Satanàs i estatge dels malignes esperits, amb tot llur poder malastruc.

γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
ἐπὶ πᾶν δένδρον. 2 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς
ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς
τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ-
σαν, 3 λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ
δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. 4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν
Ἰσραήλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι,
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς
ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες
ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνωπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς
λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· 10 καὶ κράζουσιν φωνῇ
μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ

1 *om.* επι τ. γης *A* || παν] τι *CQ al.*, *om. A sy* || 2 ανατολων *A 90* || *om.* αυτοις *16, 17 al. lat* || 4 χιλ. εσφραγισμενων *Q al.* || 5-8 χιλ.] + εσφραγισμενοι *31 g Tyc vg arm* || 6 νεφθαλι ℵ *vg (?)* || 8) βενιαμ... ιωσηφ ℵ *28* || 9 *om.* και ιδου *A lat*[pler] *sy* || οχλον πολυν *A lat* || *om.* αυτον *Q al. lat* || 10 κραζοντες *1*

2. — *L'àngel de sol ixent.* Segons la ideologia bíblica, l'orient és el punt cardinal dels bons averanys ; d'allà ens ve la llum, i també els béns messiànics (Is. XLI, 2; Lc. I, 78). Els elegits són segellats o marcats en senyal de preservació dels mals que afligiran els pecadors i infidels. Recordi's la sang de l'anyell pasqual, amb la qual els israelites devien aspergir les portes de casa per tal d'alliberar-se de l'àngel exterminador (Ex. XII, 7 ss.); vegeu també Ez. IX, 4, on l'àngel marca amb la lletra Tau el front dels piadosos jerosolimitans. Per als cristians, aquest segell o marca és el baptisme (Cor. I, 22; Eph. I, 13).

4. — *Cent quaranta-quatre mil* (12 × 12,000). Nombre simbòlic indicador d'una multitud incomptable. Si es distingeixen, com sembla, de la multitud del v. 9, aleshores aquests cent qua-

no bufi vent sobre la terra ni sobre la mar ni sobre cap arbre. [2] I viu un
altre àngel pujant de sol ixent, que portava el segell del Déu vivent, i
cridà en veu forta als quatre àngels, als quals és atorgat de damnificar
la terra i la mar, [3] dient: «No damnifiqueu la terra, ni la mar, ni els
arbres, fins que hàgim segellat els servents del nostre Déu en llurs fronts.»
[4] I vaig oir el nombre dels segellats: cent quaranta-quatre mil segellats,
de totes les tribus dels fills d'Israel:

[5] De la tribu de Judà dotze mil segellats,
De la tribu de Rubèn dotze mil,
De la tribu de Gad dotze mil,
[6] De la tribu d'Asser dotze mil,
De la tribu de Neftalí dotze mil,
De la tribu de Manasssès dotze mil,
[7] De la tribu de Simeó dotze mil,
De la tribu de Leví dotze mil,
De la tribu d'Issacar dotze mil,
[8] De la tribu de Zabulon dotze mil,
De la tribu de Josep dotze mil,
De la tribu de Benjamí dotze mil segellats.

[9] Després d'això esguardí; i heus aquí una gran multitud, que ningú
no podia comptar, de totes les gents i tribus i pobles i llengües, que estan
davant el soli i davant l'Anyell, vestits de blanques robes, i amb palmes

3, Ez. ix, 4. 6.

ranta-quatre mil figuren els elegits jueus que, no obstant la defecció oficial de la nació, cregueren en Crist, i creuran en nombre major a la fi dels temps, com ho anuncia St. Pau en la lletra als Romans, XI. I la multitud del v. 9 seran els fidels de tots els segles i nacions que desfilen en mística i grandiosa processó camí del cel.

5 ss. — Omet la tribu de Dan; per contra compta la de Manassès que, com ho fa amb la d'Efraïm, podria encloure amb la de Josep, del qual ambdós són nats. Aquesta omissió, per a molts antics, confirmaria l'opinió jueva sobre la reprovació d'aqueixa tribu, mare futura de l'anticrist, segons era explicat el text del Gn. XLIX, 17: «Serp sobre el camí és Dan, — cerasta en el viarol. — Ell fibla els peus del cavall — i tomba el cavaller d'espatlles.» No sembla pas cert; ni que d'ella hagués de néixer l'anticrist a la fi dels temps no hi hauria prou raó per a excloure de la salvació tots els individus dels segles anteriors; i l'Apoc. no parla de l'anticrist personal, sinó sempre de l'anticrist-collectivitat. A més, la tradició antiga era molt lluny d'ésser unànime quant a la persona o natura de l'anticrist: segons sants Ireneu, Hipòlit, Jeroni, etc. seria de raça jueva; però d'altres, com Ciril de Jerusalem, Victorí de Petau, etc. creien que seria algun emperador romà, Neró que tornaria en persona o reviuria en algun altre, cruel com ell, etc., etc.

καὶ τῷ ἀρνίῳ. 11 καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου
καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ
θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 12 λέγοντες·
ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ
ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
ἀμήν. 13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ
περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον;
14 καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ
ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν
καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. 15 διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς
ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς.
16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ
ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, 17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμα-
νεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει
ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

(C. VIII.) 1 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο
σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον.

4. Septem tvbae angelorvm. Plagae a Deo missae

2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ενώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ
ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. 3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ
ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς
τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν
αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγέ-
νοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. 6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγε-
λοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.
7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα
ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ

12 *om.* αμην *2°* *C 28* || 14 *om.* μου *A 1 Prim* || *om.* μοι ℵ || επλατυναν *1. 2 al.* || 15 σχηνωσει επ] γινωσχει ℵ* || 16 *om.* ετι *1°* ℵ *36 al. lat sy* || *om.* ετι *2°* *P al. g Tyc* || 17 ζωσας *1. 38 al. sy* || VIII. 1 οτε ℵ*P al.* || ημιωρον *AC al.* || 2 εδοθη *A al.* || 5 ⟩ αστρ. χ. φων. *A 16. 38 sy* || 7 πρωτ.] + αγγελος *1. 28 al. g Tyc Prim vg* || μεμιγμενον ℵ*P al. Tyc* || *om.* και τ. τρ. τ. γ. χατεχαη *1. 35* || *om.* και τ. τρ. τ. δενδρ. χατεχαη *Q al.*

en llurs mans, [10]i clamen en veu forta, dient: «Salut al nostre Déu
que seu al soli, i a l'Anyell!» [11]I tots els àngels eren al voltant del
soli i dels ancians i dels quatre animals, i es prostraren davant el soli la
faç en terra, i adoraren Déu, [12]dient: «Així sia! La benedicció i la glò-
ria i la saviesa i l'acció de gràcies i l'honor i el poder i la fortalesa al
nostre Déu pels segles dels segles: així sia!» [13]I prenent la paraula un dels
ancians, em digué: «Aquests que estan revestits de blanques robes, ¿qui
són, i d'on han vingut?» [14]En respondre-li: «Senyor meu, tu ho saps»,
em digué: «Són aquests els qui vénen de la gran tribulació, i han ren-
tat llurs robes i les han emblanquides amb la sang de l'Anyell. [15]Per
això estan davant el soli de Déu i li reten culte dia i nit al seu temple, i
el qui està assegut al soli habitarà entre ells. [16]No famejaran més, ni
sedejaran més; ni batrà damunt d'ells el sol ni cap ardentor; [17]perquè
l'Anyell, que està enmig del soli, els pasturarà i els menarà a les fonts
de l'aigua de vida, i eixugarà Déu tota llàgrima de llurs ulls.»

(C. VIII.) [1]I quan obrí el setè segell, es féu en el cel un silenci com
d'una mitja hora.

4. Les set trompetes angèliques. Visió dels flagells divins

[2]I viu els set àngels que estaven davant Déu i hom els donà set trom-
petes. [3]I un àngel vingué i es posà enfront de l'altar, duent un encenser
d'or, i li foren donats molts de perfums per a oferir-los amb les pregàries
de tots els sants damunt l'altar d'or que hi ha davant el soli. [4]I el fum
dels perfums amb les pregàries dels sants pujà de les mans de l'àngel a la
presència de Déu. [5]I prengué l'àngel l'encenser i l'omplí del foc de
l'altar i el llançà a la terra; i se'n seguiren trons i veus i llampecs i terra-
trèmol. [6]I els set àngels que tenien les set trompetes es preparaven per
tocar-les.

[7]I el primer tocà la trompeta: i hi hagué pedregada i foc barrejats amb

14, Mt. xxiv, 21; Inf. xxii, 14. **16**, Isai. xlix, 10. **17**, Ez. xxxiv, 23; Ps. xxii, 2. **4**, Ps. cxl, 2. **7**, Ez. xxviii, 22.

VIII-IX. — Les set trompetes. Són el senyal militar de combat i de victòria, i també l'anunci del vencedor que arriba. Vegeu Ex. XIX, 16-19; Jos. VI, 13-20. L'arribada de Crist per al judici final serà anunciada a so de trompetes (Mt. XXIV, 31; I Thess. IV, 16). En el nostre text, doncs, anuncien el combat i victòria de les forces celestials contra els enemics de Crist; per a aquest triomf serviran les catàstrofes esdevingudes en els diversos elements de la creació. El nombre de set és sempre simbòlic.

τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.
8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον
ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα,
9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα
ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. 10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος
ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν
ὑδάτων. 11 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο
τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. 12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπι-
σεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ
τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ
φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι
λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς
ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων
σαλπίζειν.

(C. IX.) 1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέα-
τος τῆς ἀβύσσου. 2 καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη
καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ
ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ-
θον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν
οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν τὸν
χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώ-
πους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων.
5 καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθή-
σονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορ-
πίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. 6 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητή-
σουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ
ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. 7 καὶ τὰ
ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ

8 *om.* αγγε. ℵ || *om.* πυρι *Q al. arm* || 9 τριτον 1°] + μερος ℵ *al. lat* || *om.* των εν τ. θαλ. *1. 12 am arm* || 11 ο αψ.[αψινθιον ℵ* *Tyc Prim* || εις αψινθιον ℵ *al.* || 12 ινα σκοτ.] και εσκοτισθη *35. 87 Tyc arm* || μη φανη] ουκ εφαινεν *35. 87 arm* || 13 *om.* ενος ℵ || αετου] αγγελου *P al.* (*13*) *Vict* || μεγ.] + τρις *7. 28 al.* || IX. 2 *om.* και ηνοιξ. — αβυσσου ℵ*Q al. arm* || μεγαλ. καιομενης *Q al. sy* (*36 al.* + καιομ.) || *om.* εκ τ. καπν. τ. φρ. ℵ* || 3-4 αυτοις ℵ*Q al.* || 4 *om.* ουδε π. χλωρ. ℵ* *Tyc* || ανθρ.] + μονους *49. 91 al. vg* || *om.* του θεου *1. 12 al. arm* || 5 πεντε] *sex Prim* || παιση] πληξη *10. 26 al.* || 6 φευξεται *Q al.* || 7 ομοιοι ℵ

sang, que foren llançats a la terra; i la terça part de la terra s'abrusà, i la
terça part dels arbres s'abrusà, i tot l'herbei verdejant s'abrusà. [8]I tocà
el segon àngel la trompeta: i fou llançada a la mar com una gran mun-
tanya, feta brasa; i és tornà sang la terça part de la mar, [9]i morí un
terç de les creatures que hi ha a la mar, les que tenen vida, i la terça
part dels navilis s'enfonsà. [10]I l'àngel tercer tocà la trompeta: i caigué
del cel un gran astre flamejant com una torxa, i caigué damunt la terça
part dels rius i damunt les deus de les aigües; [11]i el nom de l'astre és
Absenta. I un terç de les aigües es tornà absenta, i molts homes moriren
d'aquelles aigües, perquè s'havien tornat amargues. [12]I tocà la trompeta
el quart àngel, i fou colpida una terça part del sol i una terça part de la
lluna i una terça part dels estels, talment que s'enfosquí un terç d'ells, i
no clarejarà una terça part del dia, i de la nit igualment.

[13]I esguardí, i oí una àguila, que volava pel mig del cel, dient en
veu forta: « Ai, ai, ai dels habitants de la terra, a causa de les altres veus
de trompeta dels tres àngels que van a tocar! »

(C. IX.) [1]I l'àngel cinquè tocà la trompeta: i viu caigut un estel del
cel a la terra, i li fou donada la clau del pou de l'abisme; [2]i obrí el pou
de l'abisme; i pujà fum del pou com fum d'una gran fornal, i s'entenebrà
el sol i l'aire del fum del pou. [3]I del fum, n'eixiren a terra llagostes, a
les quals fou donat poder semblant al que tenen els escorpins de la terra;
[4]i els fou dit que no damnifiquessin l'herbei de la terra ni res de verd, ni
cap arbre; sinó els homes que no duen el segell de Déu en llurs fronts.
[5]I els fou atorgat, no d'occir-los, sinó que els turmentessin cinc mesos;
i llur turment és com turment d'escorpí quan pica un home. [6]En els
dies aquells cercaran els homes la mort i no la trobaran, frisaran per
morir i la mort els fugirà.

[7]I en l'aspecte les llagostes semblaven cavalls aparellats per a la guerra,
i en llurs testes portaven com corones que semblaven d'or, i llurs cares
eren com cares humanes, [8]i tenien cabelleres com cabelleres de dones,
i llurs dents eren com dents de lleons. [9]I vestien cuirasses com cui-
rasses de ferro, i el brogit de llurs ales era com brogit de carrosses de
nombrosos cavalls que corren al combat. [10]I tenen cues semblants als
escorpins, i fiblons: i amb llurs cues poden danyar els homes durant
cinc mesos. [11]I reconeixen per llur rei l'àngel de l'abisme, que en hebreu

8, Ier. li, 25. 10, Isai. xiv, 12. 2, Gen. xix, 28. 4, Ez. ix, 4-6. 6, Iob. iii, 21; Lc. xxiii, 30. 8, Ioel i, 6.

ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα
αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, 8 καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν,
καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, 9 καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρα-
κας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων
ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. 10 καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας
σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. 11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα
τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ
Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. 12 Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ
ἔρχεται ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν
τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
14 λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρας
ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 καὶ
ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν
καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 16 καὶ
ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα
τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ
τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους
καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ
τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 ἀπὸ τῶν
τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ
πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομά-
των αὐτῶν. 19 ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν
ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφα-
λάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. 20 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ
ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα
τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ
οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, 21 καὶ οὐ μετε-
νόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς
πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10 ειχον *38 g Tyc Prim vg* || ομοιοις ℵ*A 14* || η εξ. αυτ.] εξουσιαν εχουσιν *Q al. sy* || 11 *om.* τον *Q al.* || ον. αυτω] ω ονομα *18* (ℵ) *P47 Prim vg* || *fin.*] + *latine habens nomen exte.minans vg* (*lat.*) || 12 ερχονται *PQ al.* || 13 *om.* και *1°* ℵ || *om.* μιαν — κερατων ℵ* *P47* || *om.* τεσσαρων *A P47 al. g vg* || 15 *om.* και ημεραν ℵ *1* || 16 δυο μυριαδων μυριαδας ℵ, μυριαδες μυριαδων *Q al. Tyc* || 17 *om.* ουτως *38 Prim arm* || ακανθινους *Prim* || 18 *om.* τριων ℵ *arm* || 20 *om.* και τ. χαλκα *2. 6 al. Tyc* ||) ξυλ. κ. τ. λιθ. ℵ *Tyc* || 21 πονηριας ℵ* *A Prim*

té per nom Abaddon, i en grec té per nom Apòl·lion. [12]L'ai primer és
passat; heus aquí que vénen encara dos ais després d'aquest.
[13]I l'àngel sisè tocà la trompeta: i vaig oir, dels quatre corns de l'altar
que hi ha davant Déu, una veu [14]que deia a l'àngel sisè que té la trompeta:
«Deslliga els quatre àngels lligats vora el gran riu Èufrates»; [15]i foren
deslligats els quatre àngels, que estaven aparellats per a l'hora i el dia i
el mes i l'any, per tal d'occir un terç dels homes. [16]I el nombre dels
soldats de cavall eren dues miríades de miríades: vaig oir llur nombre.
[17]I així en la visió viu els cavalls i els qui hi cavalcaven: duien cuiras-
ses de foc, de jacint i de sofre; les testes dels cavalls són com testes de
lleons, i ix de llurs boques foc, fum i sofre. [18]Per aquestes tres plagues
fou occit un terç dels homes, pel foc i pel fum i pel sofre que ix de llurs
boques. [19]Car el poder dels cavalls radica en llurs boques i en llurs
cues; puix que llurs cues són semblants a serpents, i tenen caps, i amb
ells causen dany. [20]I els altres homes, que no foren occits per les pla-
gues aquestes, no per això es penediren de les obres de llurs mans, fins
a no adorar els dimonis ni els ídols d'or i d'argent i de coure i de pedra
i de fusta, els quals no poden ni veure ni oir ni moure's. [21]Ni es pene-
diren de llurs homicidis, ni de llurs bruixeries, ni de llur fornicació, ni
de llurs lladronicis.

JOAN ENGOLEIX EL LLIBRET SIMBÒLIC QUE CONTÉ LA CIÈNCIA DE L'ESDEVENIDOR

(C. X.) [1]I vaig veure un altre àngel robust davallar del cel, embolca-
llat d'un núvol, amb l'arc iris entorn del seu cap; la seva cara semblava el
sol, les seves cames, columnes de foc; [2]i duia a la mà un llibret obert;
i posà el seu peu dret damunt la mar, i l'esquerre en terra, [3]i cridà en
veu forta com quan rugeix un lleó. I quan ell cridà, feren sentir llurs
veus els set trons; [4]i quan els set trons hagueren parlat, anava jo a es-
criure, però vaig oir del cel una veu que em deia: «Segella el que han dit
els set trons, i no ho escriguis.» [5]I l'àngel aquell, que havia jo vist dret
damunt la mar i la terra, alçà vers el cel la seva mà dreta, [6]i jurà pel Vi-
vent en els segles dels segles, el qui creà el cel i ço que en ell hi ha, i la

20, Bar. vi, 3; Ps. cxiii^{b}, 4-7. 5, Dt. xxxii, 40. 6, Gen. xiv, 22.

11. — *Abaddon, Apòl·lion.* És a dir, exterminador.

Ioannes devorat libellvm scientiam habentem fvtvrorvm

(C. X.) 1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ,
καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι
πυρός, 2 καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον. καὶ
ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον
ἐπὶ τῆς γῆς, 3 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε
ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 καὶ ὅτε ἐλάλησαν
αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς.
5 Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς,
ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, 6 καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι
χρόνος οὐκέτι ἔσται, 7 ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου
ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς
εὐηγγέλισεν τοῦς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.
8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ
καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ
τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 καὶ
ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ
λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν,
ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρί-
διον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ
στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία
μου. 11 καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ
ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

Dvo testes occidentvr et resvrgent

(C. XI.) 1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειρε καὶ

X. 1) αγγ. αλλ. *7. 16 Prim, om.* αλλ. *Q 1 al.* || ιρις] θριξ ℵ* || 2 βιβλιον *P47 Q al.* || *om.* τον δεξιον *C* || 3 και εκρ.] + ως ℵ* || 3 *om.* αι ℵ* *7 al.* || ταις εαυτων φωναις ℵ 7 || 4 οτε] οσα ℵ *P47 37. 39 g Tic Prim* || μη αυτα γρ.] μετα ταυτα γραφεις *1. 10 al.* || 5 *om.* την δεξιαν *A. al. vg* || 6 *om.* των αιωνων *1. 12. 47 arm,* + αμην *16. 36 Tyc* || *om.* και τ. γην κ. τ. εν αυτη *A 1. 12* || *om.* και τ. θαλ. κ. τ. εν αυτη ℵ* *A al. g Prim* || 8 *inc.* και ηκουσα φωνην *7 g Tyc Prim* || λαλουσα... λεγουσα *1 al.* || βιβλιδαριον *Q al.,* βιβλιον *AC al.* || 9 δος μοι *P al.* || βιβλιον ℵ*P47 g vg* || κοιλ.] καρδιαν *A* || 10 επικρ.] εγεμισθη ℵ *g Tyc Prim* || **XI.** 1 ραβδω] + και ειστηκει ο αγγελος *Q al. Vict Tyc sy*

terra i ço que hi ha en ella, i la mar i ço que hi ha en ella: «Que no hi
haurà més temps; 7 sinó que en els dies de la veu de l'àngel setè, quan
vagi a tocar la trompeta, s'haurà consumat el misteri de Déu, tal com
ho anuncià als seus servents els profetes.»

8 I la veu que havia oït del cel, em parlà de nou i em digué: «Vés,
pren el llibret que hi ha obert a la mà de l'àngel que està dret damunt
la mar i la terra.» 9 I aní vers l'àngel, i li diguí que em donés el llibret; i
em diu: «Pren-lo, i devora'l; amargarà, cert, el teu ventre, però a la
teva boca serà dolç com la mel.» 10 I prenguí el llibret de la mà de l'àn-
gel, i me'l vaig empassar: i era a la meva boca dolç com mel; però quan
l'haguí engolit, el meu ventre s'omplí d'amargor. 11 I hom em diu:
«Cal que de nou profetitzis sobre pobles i gents i llengües i reis nom-
brosos.»

Els dos testimonis: són occits i ressusciten

(C. XI.) 1 I em fou donada una canya semblant a una verga, i s'em
digué: «Alça't, i amida el temple de Déu i l'altar i els qui hi adoren;
2 però l'atri exterior del temple, deixa'l de banda, no l'amidis; puix que és
donat al gentils, els quals trepitjaran la ciutat santa durant quaranta-dos

9, Ez. II, 8-9; III, 1-3. 11, Ier. I, 10.

XI. — Els dos testimonis. Al·ludeix certament la història d'Enoc i Elias. ¿Devem, però, entendre-ho, com molts antics exegetes, d'un retorn personal dels esmentats profetes abans de la vinguda de l'anticrist? (Encara que altres ho entenien d'Elias i Jeremias, o Elias i Moisès.) Sembla que la profecia de Mal. IV, 5, i Eccli. XLVIII, 10-11, de l'Elias que vindria a aparellar l'adveniment del Messias, deu hom entendre-la típicament, i acomplerta perfectament en la persona del Baptista; car no admeten altra explicació raonable les paraules de Jesús en Mt. XI, 14; XVII, 10-13, comparades amb Mc. IX, 9-13. Seria un cas únic en la Sagrada Escriptura que l'Elias històric figurés el Baptista i aquest altra vegada figurés la persona d'Elias.

Així entenem els dos testimonis en sentit simbòlic, dels barons apostòlics en el zel, doctrina i santedat, que Déu anirà suscitant sense interrupció en el curs dels segles; els quals, si bé momentàniament potser seran vençuts pels enemics del Crist, reviuran amb nova vida, sense que mai els manquin continuadors.

1-2. — Sota el símbol del temple material de Jerusalem parla St. Joan de l'edifici espiritual de l'església cristiana. Els gentils, els seus enemics, trepitjaran la part exterior, la faran sofrir externament; però en el seu interior, en el seu santuari, hi haurà pau, serà incommovible i closa als gentils. Per això sant Joan és manat d'amidar el santuari, la part interior del temple, i deixa de banda la part exterior.

2.—*Quaranta-dos mesos*. En el cap. XIII, 5, indiquen la duració del poder

μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦν-
τας ἐν αὐτῷ. [2] καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ
μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα δύο. [3] καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν
μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβε-
βλημένοι σάκκους. [4] Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ
ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. [5] καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆ-
σαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς
ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν
ἀποκτανθῆναι. [6] οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα
μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχου-
σιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν
πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. [7] καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν
αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν
πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. [8] καὶ τὸ πτῶμα
αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευ-
ματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη.
[9] καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ
πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ
ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. [10] καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς
χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις,
ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
[11] καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ
εἰσῆλθεν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας
ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. [12] καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν
οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

[13] Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς
πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων
χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ
θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

[14] Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

2 εξωθ *1°* εσωθεν ℵ *al.* || εξωθ. *2°*] εξω *Q al.* εσω ℵ*, εσωθεν *P* || 3 περιβεβλημενους ℵ *AP Q al.* || 5 θελησῃ] θελει *CPQ al.* || *om.* ουτως *C* || 7 θηρ.] + το τεταρτον *A* || *om.* και αποκτ. αυτ. *1. 12 al* || 8 τα πτωματα ℵ *P*47 *P al. g Vict Prim vg sy* || αυτων *1°*] + εασει *28. 37. 79 al.* (*lat*pler) || μεγ.] + αταφα *28. 79* || 9 βλεψουσ. *lat* || το πτ.] τα πτωματα *P al. g vg sy* || αφησουσι *Q al. Prim sy* || μνηματα *98 al. Prim vg* || 10 χαρησονται *38 al. g Prim vg* || 11 αυτοις] εν αυτ. *A al.*, εις αυτους ℵ*Q al. lat* || 12 ηκουσα *P*47 *Q al. Tyc* || *om.* αυτοις *A 28 Tyc* || 13 ωρα] ημερα *Q al.*

mesos. [3] I faré que els meus dos testimonis profetitzin durant mil dos-
cents seixanta dies, vestits de sacs. [4] Són aquests les dues oliveres, i els
dos canelobres que estan davant el Senyor de la terra. [5] I si algú vol
noure'ls, ix foc de llur boca i devora llurs enemics; si algú volia noure'ls
així cal que ell sigui occit. [6] Aquests tenen poder de tancar el cel, talment
que no plogui durant els dies de llur ministeri profètic; i tenen poder
sobre les aigües, de convertir-les en sang, i de colpir la terra amb tota
mena de plagues, tantes vegades com voldran. [7] I quan hauran acabat llur
testimoniatge, la bèstia que puja de l'abisme, mourà guerra contra ells,
i els vencerà i els occirà; [8] i jauran llurs cadàvers a la plaça de la gran
ciutat, que místicament s'anomena Sodoma i Egipte, on també llur Se-
nyor fou crucificat. [9] I veuran pobles i tribus i llengües i gents llurs
cadàvers durant tres dies i mig, i no deixaran que llurs cadàvers siguin
posats en sepulcre. [10] I els habitants de la terra s'alegraran i gojaran a
causa d'ells, i es trametran dons els uns als altres puix que aquests dos
profetes turmentaren els habitants de la terra.

[11] Però al cap de tres dies i mig una alenada de vida de part de Déu
entrà en ells, i es dreçaren sobre llurs peus; i un gran temor envaí els qui
els veien. [12] I oïren una veu forta que del cel els deia: « Pugeu ací dalt! »;
i pujaren al cel en el núvol, i lurs enemics els veieren.

[13] En aquella hora hi hagué un gran terratrèmol, i fou aterrada una de-
sena part de la ciutat, i moriren en el terratrèmol set mil homes, i els
restants s'espaordiren i donaren glòria al Déu del cel.

[14] L'ai segon és passat; heus aquí que ve tot seguit l'ai tercer.

4, Zach IV, 2-14. 5, IV Reg. I, 10. 6, III Reg. XVII, 1; Ex. VII. 8, Isai. I, 9-10. 11, Ez. XXXVII, 5. 10.

de la Bèstia. Aquest espai de temps equival als tres anys i mig que la Verge-Mare serà sustentada en el desert (XIII, 14)—o mil dos-cents seixanta dies, segons el v. 6—, i als mil dos-cents seixanta dies que durarà el ministeri dels dos testimonis (XI, 3). Aquesta exacta equivalència de dades prova que no es tracta d'edats successives, sinó síncrones, és a dir que tant durarà la lluita del maligne (XIII, 5), com la resistència victoriosa de l'església, malgrat els aparents i momentanis triomfs del mal, figurats en la mort dels dos testimonis que després de tres dies i mig, és a dir, d'un espai curtíssim, tornaran a nova vida i seran pujats gloriosos al cel.

3. — *Vestits de sacs.* D'una túnica gruixuda, teixida de pèls de cabra, com Elias (II Rg. 18) o de pèls de camell, com el Baptista (Mt. III, 4). Sembla ésser el vestít típic dels profetes (Zach. XIII, 4).

8. — *La gran ciutat.* Al·ludeix sens dubte la Jerusalem històrica. Però així com el temple dels vv. 1-2 representa l'església universal, en aquest lloc, com es veu pels vv. 9-10, per haver donat mort al Redemptor, Jerusalem representa la ciutat del mal en les seves diverses manifestacions històriques. Els israelites infidels eren comparats als sodomites (Is. I, 9 s.; Jer. XXIII, 14; Ez. XVI, 42, 55; Thr. IV, 6).

Septima tvba

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 17 λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας· 18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθεῖροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ [ὁ] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

5. Praelivm draconis cvm mvliere et semine eivs

(C. XII.) 1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, [καὶ] κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα. 4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. 5 καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

15 *om.* του χοσμ. *28 Tyc Prim* || χυριου] θεου *28 Tyc Prim Ambr* || αιωνων] + αμην ℵ *al. Tyc* || 16 οι χαθηνται ℵ* *CQ al. vg* || 17 θεος] + ημων *28. 79 g Tyc* || ην] + χαι ο ερχομενος *8. 79 al.* (*Tyc*), + χαι ℵ*C *fuld* || 18 τους μιχρους χ. τους μεγχλους ℵ**ACP*47 || διαφθειραντας *C al. lat* || 19 *om.* ο 2° ℵ*P*47 *Q al.* || *om.* χαι σεισμ. *Q al.* || XII. 2 *om.* χαι 2° *APQ al.* || εχραζεν *C al.*, εχραξεν *Q al.* || 3 πυρος *CQ al. sy* || 4-5 τεχνον] παιδιον *38* || αρσεν *AC*

La setena trompeta

[15] I l'àngel setè tocà la trompeta; i al cel hi hagué grans veus que
deien: «El regne del món ha esdevingut de nostre Senyor i del seu
Crist, i regnarà pels segles dels segles.» [16] I els vint-i-quatre ancians,
que seuen en llurs solis davant el Senyor, es prostraren la faç en terra i
adoraren Déu, [17] dient: «Et donem gràcies, Senyor Déu Totpoderós, el
qui és i el qui era, perquè t'has armat del teu gran poder i has regnat;
[18] i les gents s'han aïrat, perquè ha arribat la ira teva, i el moment, per
als morts, d'ésser jutjats, i de donar el guardó als teus servents els pro-
fetes i als sants i als qui temen el teu nom, petits i grans, i de perdre
els qui han perdut la terra.»
[19] I al cel s'obrí el temple de Déu, i aparegué al seu temple l'arca del
seu testament; i hi hagué llampecs i veus i trons i terratrèmol i una gran
pedregada.

5. Visió central de l'Apocalipsi: lluita del Drac contra la Verge-Mare i els de la seva nissaga

(C. XII.) [1] I un gran senyal aparegué en el cel: una dona revestida
del sol, amb la lluna sota els seus peus, i al seu cap dotze estels per co-
rona; [2] i, estant gràvida, crida dels dolors del part, patint per infan-
tar. [3] I un altre senyal aparegué en el cel: heus aquí un drac vermell,
gros, amb set caps i deu corns, i als seus caps set diademes; [4] i amb la
cua arrossega un terç dels astres del cel, i els ha llançats a la terra. I el
Drac s'aturà davant la dona, que anava a infantar, per tal de, quan ella
infantés, engolir el seu infant. [5] I infantà un fill mascle, que va a regir
totes les gents amb verga de ferro. I el seu fill fou arrabassat vers Déu i

18, Ps. II, 1. 5; Dan. IX, 10. 4, Dan. VIII, 10. 5, Ps. II, 9.

XII. — A base de la persona històrica de la Verge Mare de Jesús, sant Joan simbolitza la mística ciutat de Déu, l'Israel espiritual que infantà el Crist, l'església cristiana que a través dels segles i enmig de dolors infanta els fidels, membres místics de Crist. Aquesta és la visió central de tot l'Apocalipsi: qui mou i atia les forces del mal, les Bèsties de què es parlarà més endavant, és el Drac, l'antic serpent, Satanàs, que en tot temps lluitarà acarnissadament contra els fidels, com lluità contra Crist, sense obtenir, però, la victòria. El v. 18 indica la inestabilitat del seu regne: mentre l'Anyell regna damunt la muntanya de Sion, el Drac s'atura sobre la movedissa arena de la mar.

6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμέ-
νον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας
ἑξήκοντα. 7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγε-
λοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι
ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος,
ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην,
ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.
10 καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ
σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ
Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγο-
ρῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 καὶ αὐτοὶ
ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας
αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο
εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν,
εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν
γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα. 14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο
πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ
ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον
ποιήσῃ. 16 καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα
αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. 17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι
πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς
ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

18 Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

6. DVAE BESTIAE VNA E MARI ALTERA EX TERRA ASCENDVNT HOMINESQVE SEDVCVNT

(C. XIII.) 1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον
κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδή-

6 *om.* εχει 1° *C al. g Tyc Prim vg* || 8 ισχυσεν *A al.*, ισχυον *Q 14* || αυτων] αυτω *6. 7 al.*, αυτοις *17. 36* || 9 *om.* μετ αυτ. εβλ. *26. 28. 79* || 10 χριστ.] κυριου *C* || κατηγωρ *A* || κατηγωρ *A* || 11 αιμα] ονομα *28, 79* || 12 ουαι] + τοις κατοικουσι *1 al.* || *om.* μεγαν ℵ || 14 *om.* και ημ. καιρ. *C* || 16 *om.* η γη 2° *34. 35 al. g Tyc Prim* || 17 ιησ.] του θεου ℵ* (98) || 18 εσταθη ℵ*ACP*[47] *al. g Tyc vg sy*

vers el seu soli. 6 I la dona fugí al desert, on té un lloc aparellat per Déu,
per tal que allà la sustentin durant mil dos-cents seixanta dies. 7 I hi ha-
gué un combat al cel: Miquel i els seus àngels lluitaven contra el Drac; i
lluitava el Drac i els seus àngels, 8 però no prevalgueren, i ja no hi hagué
per a ells més lloc al cel. 9 I fou llançat el gran Drac, el serpent antic, el
qui s'anomena diable i Satanàs, el qui sedueix tot el món: fou llançat a la
terra, i amb ell hi foren llançats els seus àngels. 10 I vaig oir una gran veu
al cel que deia: « Ara ha estat acomplida la salvació i el poder i el regne
del nostre Déu, i el domini del seu Crist; car ha estat foragitat l'acusa-
dor dels nostres germans, el qui els acusava dia i nit davant el nostre
Déu. 11 Ells, però, l'han vençut per la sang de l'Anyell i per la paraula
de llur testimoniatge; i no estimaren llur vida fins a la mort. 12 Per això
alegreu-vos, oh cels i els qui hi habiteu! Però, ai de la terra i de la mar,
perquè el diable ha baixat cap a vosaltres, endut de gran furor, sabent
que li resta poc temps.»

13 I en veure's el Drac llançat a la terra, perseguí la dona que havia in-
fantat el fill mascle. 14 Però, a la dona, foren-li donades les dues ales de
la gran àguila, perquè voli al desert, al seu lloc, on és sustentada per
un temps i dos temps i mig temps, lluny del serpent. 15 I el serpent, de
la seva boca gità darrera la dona com un riu d'aigua, per fer-la arrosse-
gar pel riu. 16 La terra, però, auxilià la dona, i la terra obrí la seva boca i
englotí la riuada que havia gitat el Drac de la boca. 17 I el Drac s'aïrà
contra la dona, i se n'anà a fer guerra contra els altres de la nissaga d'ella,
contra els qui observen els manaments de Déu i guarden el testimoniatge
de Jesús. 18 I s'aturà sobre l'arena de la mar.

6. Les forces auxiliars del Drac: la Bèstia que puja de la mar, i la Bèstia que puja de la terra

(C. XIII.) 1 I viu pujar de la mar una bèstia que tenia set caps i deu
corns, i damunt els seus corns deu diademes, i damunt els seus caps

9, Lc. x, 18; Gen. iii, 1. 14. 17, Inf. xiv, 12; Gen. iii, 15. 1, Inf. xvii; Dan. vii, 7.

1 ss.—La Bèstia que puja de la mar. Per a St. Joan, exiliat a Patmos, illot proper al Continent, la banda de la mar era ponent; per contra, la Bèstia que puja de la terra (v. 11 ss.), prové del Continent, de l'Àsia romana, que St. Joan tenia enfront. La Bèstia segona és un auxiliar de la primera, i treballa perquè els homes l'adorin. Avui ningú no dubta que la Bèstia primera, a la qual el Drac cedeix el poder, sigui l'antiga Roma pagana, la potestat polí-

ματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας. 2 καὶ τὸ θηρίον
ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα
αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν
αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 καὶ μίαν ἐκ τῶν
κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, 4 καὶ
προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ
προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύνα-
ται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; 5 καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ
βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
6 καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφη-
μῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκη-
νοῦντας. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆ-
σαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ
γλῶσσαν καὶ ἔθνος. 8 καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦν-
τες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ
ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 9 Εἴ τις ἔχει οὖς,
ἀκουσάτω.

10 Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μα-
χαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. Ὧδέ ἐστιν ἡ
ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο
ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου
θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ
κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη
ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ
ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.
14 καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς
ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν.
15 καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ
εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ [ἵνα] ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ

XIII. 1 ονοματα ℵAQ *al.* *sy* || 2 λεοντων ℵ *14. 92 Vict Tyc sy* || 3 εσφραγισμενην *91* || εθαυμασθη *A al.* || 4 δυνατος *Q al.* || 5-6 βλασφημιαν *PQ al.* || 5 *om.* εξουσια ℵ*, + πολεμον *Q al.* || ποιησ.] + ο θελει ℵ || 6 το ονομ. αυτ.] αυτον ℵ* || *om.* και τ. σκην. αυτ. *C* || 7 *om.* και εδοθ. — νικ. αυτους *ACP*^{47} *P al. arm* || *om.* και λαον P^{47} *1. 36 al.* || 8 *om.* ων *A* || ονομα] + αυτων ℵ* P^{47} *95 sy* + αυτου *AC al.* || εσφραγισμενου *1. 16 al. Tyc* || 10 *om.* εις αιχμαλ. 2° ℵ*C*P^{47} *PQ al.* || 10 αποκτεινεις ℵ *28. 79* || πιστις] θλιψις *38. 97* || 11 *om.* δυο *2. 6 al.* || 12 ποιει 1°] εποιει *38 vg;* ποιησει *34. 35. 87* || 14 πλανα] + τους εμους *2. 6 al.* || ος] ο ℵ *al.* || ειχε *Q al. sy* || 15 αυτω] αυτη *ACP* || *om.* ινα και λαλ. η εικ. τ. θηρ. *C al.* || + ινα 2° *AP al. g vg*

uns noms de blasfèmia. [2] I la bèstia que viu semblava una pantera; els
seus peus eren com d'un ós, la seva boca com boca de lleó. [3] I el Drac li
cedí la seva força i el seu soli i una gran potestat. I un dels seus caps
era com ferit de mort, però la ferida mortal fou guarida. I tota la terra
es meravellà darrera la Bèstia; [4] i adoraren el Drac que havia cedit el
poder a la Bèstia, i adoraren la Bèstia, dient: «¿Qui hi ha semblant
a la Bèstia? ¿i qui pot combatre contra ella?» [5] I fou-li donada una
boca que parla altiveses i blasfèmies; i fou-li atorgada potestat d'obrar
durant quaranta-dos mesos. [6] I desclogué la boca en blasfèmies contra
Déu, per a blasfemar del nom seu i del seu tabernacle i dels qui tenen
estatge al cel. [7] I fou-li atorgat de fer guerra contra els sants, i de vèn-
cer-los, i li fou donada potestat sobre totes les tribus i pobles i llengües i
gents. [8] I l'adoraran tots els habitants de la terra, el nom dels quals no és
escrit en el llibre de la vida de l'Anyell immolat d'ençà de la creació del
món. [9] Qui tingui orella, escolti: [10] qui duu a captivitat, a captivitat
va; qui a espasa mata, cal que a espasa ell mori. Aquí està la paciència
i la fe dels sants.

[11] I vaig veure una altra bèstia que pujava de la terra; i tenia dos corns
semblants a l'Anyell; parlava, però, com el Drac. [12] I exerceix tot el
poder de la Bèstia primera a la presència d'ella; i fa que la terra i els seus
habitants adorin la Bèstia primera, la ferida mortal de la qual fou guarida.
[13] I obra grans prodigis fins a fer davallar foc del cel a la terra, en presèn-
cia dels homes. [14] I sedueix els habitants de la terra mitjançant els se-
nyals que li és permès de fer davant la Bèstia, dient als habitants de la

2, Dan. VII, 4-6. 5, Dan. VII, 8. 7. Dan. VII, 21. 8, Ex XXXII, 32-33. 10, Ier. XV, 2; Mt. XXVI, 52. 13, Mt XXIV, 24; II Thess. II, 9-10.

tica de l'Imperi romà, que ja en temps de l'Apocalipsi començava ça i lla a ésser adorada en la persona dels seus Cèsars. Suetoni (*Domitianus*, XIII) escriu que Domicià, sota el qual vivia St. Joan, emprava gustós en els documents la fórmula «dominus et deus noster hoc fieri iubet.» La Bèstia segona personifica les doctrines i cultes asiàtics, principalment de les ciutats gregues de l'Àsia, que competien a tributar honors divins als Cèsars i a la deessa Roma per tal de merèixer llurs preferències.

3. 12. 14. — La ferida de la Bèstia. Al·ludeix probablement al suïcidi de Neró. Tanta era l'anomenada deixada que el poble no podia creure que fos verament mort. Suetoni (*Neró*, LVII) ens conta que després del seu suïcidi les turbes posaren la seva imatge al Fòrum romà i l'aclamaven com encara vivent; i que vint anys més tard no mancà qui es fes passar per Neró, tornat de la Pàrtia. Vegeu també Tàcit (*Hist.* I, 2; II, 8). La llegenda anà creixent, i a mig segle II era escampada per tot l'Imperi. Sant Joan se'n val per a simbolitzar en Neró el tipus de Cèsar enemic del Cristianisme i encarnació de la Bèstia; així diu que Neró no és mort per a sempre, sinó que reviurà en els seus successors.

εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. 16 καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ
τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευ-
θέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς
αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, 17 καὶ ἵνα μή τις δύνηται
ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ
τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 18 Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν
ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ
ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

7. Comites et ministri Agni stantis svpra montem Sion

(C. XIV.) 1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών,
καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα
αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων
αὐτῶν. 2 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν
καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν
κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν, 3 καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν
ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τέσσαρων ζῴων καὶ τῶν πρεσβυ-
τέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσε-
ράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 οὗτοί εἰσιν
οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκο-
λουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, 5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.
6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγ-
γέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, 7 λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ·
φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ

16 ⟩ πτωχ. κ. τ. πλουσ. ℵ *79* || ⟩ δουλ. κ. τ. ελευθ. *36. 39* || των μητωπων *Q al., lat sy* || 17 *om.* και *1°* ℵ*C al. Tyc Prim sy* || μη τις] μηδεις *35. 87* || ⟩ πωλ. η αγορ. ετι *35. 87* || το ον. τ. θηρ.] του θηριου η το ονομα αυτου ℵ *(36) 38* || 18 *om-* και ο αρ. αυτου ℵ || εξηκοντα] δεκα *C 11 Iren*[codd] *Tyc* || XIV. 1 *om.* το *1° P*[47] *P al.* || *om.* σιων *C* || αυτου *1°*] + αριθμος *Q al. sy* || 2 *om.* και ως φ. βρ. μεγ. *28. 79* || 3 *om.* ως ℵ*P*[47] *PQ al. sy Prim* || 4 *om.* αυτοι εισιν *A* || ηγορ. + υπο ιησου *Q al. sy* || απ αρχης ℵ *16. 39 Tyc Prim* || 7 αμωμ.] + γαρ ℵ*Q al.* || 6 *om.* επι *1° Q al.*

18. — *La xifra de la Bèstia és sis-cents seixanta-sis.* El costum de designar els noms de persones per xifres era prou estès en la literatura apocalíptica, com sigui que les lletres hebraiques i gregues fan també de xifres. Per tant, i per les dades ací i en els cap. següents indicades, no era difícil als primers

terra que erigeixin una imatge a la Bèstia, que, ferida d'espasa, tanmateix ha
reviscut. [15] I li fou atorgat de donar alè a la imatge de la Bèstia, de mane-
ra que parli la imatge de la Bèstia, i de fer que tots quants no adorin la
imatge de la Bèstia siguin occits. [16] I fa que a tothom, petits i grans,
rics i pobres, i lliures i esclaus, els sigui gravada una marca en llur mà
dreta o en llurs fronts, [17] i que ningú no pugui comprar o vendre, sinó el
qui porti la marca gravada: el nom de la Bèstia, o la xifra del nom d'ella.
[18] Aquí està la saviesa: qui té intel·ligència, compti la xifra de la Bèstia;
perquè és una xifra d'home, i la xifra seva és sis-cents seixanta-sis.

7. Els seguidors i els ministres de l'Anyell, que regna a la muntanya de Sion

(C. XIV.) [1] I esguardí, i heus aquí que l'Anyell estava damunt la
muntanya de Sion, i amb Ell cent quaranta-quatre mil que duen el seu nom
i el nom del seu Pare escrit en llurs fronts. [2] I vaig oir del cel una veu
com veu de moltes aigües, i com veu d'un gran tro; i la veu oïda era
com de citaristes que polsen llurs cítares. [3] I canten com un càntic novell
davant el soli i davant els quatre animals i els ancians; i ningú no podia
aprendre el càntic, sinó és els cent quaranta-quatre mil, els rescatats de
la terra. [4] Aquests són els qui no es macularen amb dones, puix que
són verges; aquests són els qui segueixen l'Anyell onsevulga que vagi;
aquests han estat rescatats d'entre els homes, primícies per a Déu i
l'Anyell; [5] i no es trobà mentida en llur boca: són irreprotxables.
[6] I un altre àngel viu que volava pel mig del cel, tenint un evan-
geli eternal, per a anunciar als qui sojornen a la terra i a tota gent i tribu
i llengua i poble, [7] dient en veu forta: «Temeu Déu, i doneu-li glòria;

1, Ez. ix, 4. 4, II Cor. xi, 2.

lectors d'endevinar-ho. I per a sant Joan era prudència personal de parlar veladament del poder que el tenia a l'exili. Malauradament la tradició posterior no ens trameté la solució de l'enigma d'una manera certa. Sembla, però, ben fundada l'opinió que suposa l'escriptura hebraica QESAR NERON, *Cèsar Neró,* les quals lletres sumades donen el valor 666; tant més és fundada, perquè l'omissió de la N final (equivalent a 50) donà lloc a l'antiquíssima variant del text, 616. No com una referència a la sola persona històrica de Neró, ans com un símbol de tot poder polític hostil al Cristianisme.

1-5.—L'Anyell diví regna en la muntanya de Sion, la fortalesa del Senyor i refugi segur (Ps. CXXIV; Is. II, 11). Els 144,000 que el segueixen onsevulga que vagi, són les ànimes electes, els ascetes de tots els temps, veres primícies de l'Anyell.

6.—*Evangeli eternal.* No és altre que

θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. [8] Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθη-
σεν λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. [9] Καὶ ἄλλος
ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις
προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ
τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, [10] καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ
οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ
τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων
ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. [11] καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν
εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ
νυκτὸς οἱ πρόσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις
λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. [12] Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν
ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
[13] Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ
νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνσήκοντες ἀπ' ἄρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα,
ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ
μετ' αὐτῶν.

[14] Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον
ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
καὶ ἐν τῇ κειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. [15] Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ
τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης·
πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι
ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. [16] καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς
νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. [17] Καὶ
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς
δρέπανον ὀξύ. [18] Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων
ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ
δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον
τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.
[19] καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.
[20] καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς
ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

8 ⟩ αγγελ. δευτ. *CP al. Tyc sy* || *om.* επεσεν 2° *CQ al.* || πεπτωχεν P^{47} *12* (א^c) *Prim* || 9 αυτοις] αυτω *A Prim* || 10 του θεου] αυτου *14. 38. 92* || βασανισθησονται *A al.* || των αγιων αγγ. *Q al. Cypr*, των αγγελων *A 26* || 12 των τηρουντων א *al.* || *fin.*] + χριστου *28. 79* || 13 κυρ.] χριστω *CP Tyc* || ⟩ λεγει ναι *Q al. om.* ναι א* P^{47} *vg* || αναπαυσωνται *P al.* || 14 υιω CP^{47} *al. lat* || 15 ναου] ουρανου *1. 7 al.* || 18 *om.* εξηλθεν AP^{47} *vg* || ο εχων *AC vg* || κραυγη] φωνη א*AQ al. lat sy* || αυτης] της γης *Q al sy* || 19 την μεγαλην א *al.*, *om. 12. 34 arm* || 20 εξακοσιων εξ *79*, διακοσιων א* *29*

puix que és arribada l'hora del seu judici; i adoreu el qui féu el cel i la
terra i la mar i les deus de les aigües.» [8] I un altre segon àngel seguí,
dient: «Ha caigut, ha caigut Babilònia, la gran, la que abeurà totes les
gents amb el vi del furor de la seva fornicació.» [9] I un altre tercer
àngel els seguí, dient en veu forta: «Si algú adora la Bèstia i la seva
imatge, i en rep la marca al front o a la mà: [10] també aquest beurà del
vi del furor de Déu, abocat sense mescla al calze de la seva ira, i serà
turmentat amb foc i sofre davant els sants àngels i davant l'Anyell. [11] I
el fum de llur turment va pujant pels segles dels segles, i no tenen
repòs ni dia ni nit els adoradors de la Bèstia i de la seva imatge i el qui
accepta la marca del nom d'ella. [12] Aquí està la paciència dels sants, dels
qui observen els manaments de Déu i la fe de Jesús. [13] I vaig oir del cel
una veu que deia: Escriu: benaurats els morts, els qui moren des d'ara
en el Senyor. Sí, diu l'Esperit: que reposin de llurs treballs, car els
acompanyen llurs obres.»

[14] I esguardí: i heus aquí un núvol blanc, i sobre el núvol un assegut
semblant al Fill de l'home, el qual duia al cap una corona d'or, i a la mà
una falç aguda. [15] I un altre àngel eixí del temple, cridant en veu forta
al qui seia en el núvol: «Aplica la falç i sega! Car ha arribat l'hora de
la sega, puix que són seques les messes de la terra.» [16] I el qui seia en
núvol tirà la seva falç damunt de la terra, i fou segada la terra. [17] I del
temple que hi ha al cel, sortí un altre àngel que duia també una falç
aguda. [18] I un altre àngel eixí de l'altar, que tenia poder sobre el foc;
i cridà en un fort clam al qui té la falç aguda, dient «Aplica la falç
aguda, i verema els raïms de la vinya de la terra, car els seus raïms
són madurs.» [19] I l'àngel tirà la falç aguda damunt de la terra i veremà
la vinya de la terra, i ho llançà al gran cup del furor de Déu. [20] I el
cup fou pitjat fora ciutat, i del cup eixí sang fins a les brides dels cavalls,
a una distància de mil sis-cents estadis.

8, Isai. XXI, 9; Ier. LI, 7-8. 11, Isai. XXXIV, 9-10. 13, Isai. LVII, 2; I Cor. XV, 58. 15, Ioel. IV, 13. 20, Isai. LXIII, 3.

l'Evangeli del Crist, que deu durar per a sempre i la predicació del qual ressonarà en tots els temps.

Els altres àngels anomenats en aquest capítol són els ministres de la justícia de Déu, els quals al degut temps castigaran els malvats.

8. — *Babilònia.* (Vegeu el cap. XIII i sobretot el XVII.) Com sant Joan parla veladament del Cèsar, així sota el símbol de la Babilònia bíblica fa entendre la Roma pagana; igual St. Pere (I Petr. V, 13).

El vi... de la seva fornicació. De la seva idolatria; com és sovint anomenada en l'Escriptura. Les relacions d'Israel amb Jahvè són comparades al matrimoni; l'apostasia, doncs, i l'adorar els ídols seran un adulteri i fornicació. (Així en el cap. XVII.)

Septem angeli phialas irae Dei accipivnt

(C. XV.) 1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμα-
στόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς
ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. 2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμέ-
νην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ
καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. 3 καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως
τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα καὶ
θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀλη-
θιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· 4 τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ
δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.
5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν
τῷ οὐρανῷ, 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς
ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι
περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. 7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν
τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ
τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 8 καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ
ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ
ἀγγέλων.

8. Angeli in adoratores Bestiae phialas irae Dei effvndvnt

(C. XVI.) 1 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς
ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ
θεοῦ εἰς τὴν γῆν.
2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν·
καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας
τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. 3 Καὶ
ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο

XV. 2 και 4°] + εκ του χαραγματος αυτου *1. 35. 36. 79 al.* || κυριου του θεου ℵ || 3 βασιλευ ℵ* *al.* || εθνων] αιωνων ℵ*CP47 *al. vg sy* || 4 φοβ.] + σε *6. 7 al.*, ⟩ σε ου φοβ. ℵ *95* || *om.* κυριε *14. 92 g h Cypr Tyc* || αγιος *Q al.* || ενωπ. σου] + κυριε *A 95 arm* || 6 *om.* εκ τ. ναου *Q al. Prim* || λιθον *AC al. vg* || 7 *om.* εν ℵ*P47 *al. arm* || *om.* επτα 2° ℵ *fuld* || αιωνων] + αμην ℵ *al.* || 8 εκ του καπνου *P47 Q al.* || *om.* επτα 2° *P al.* || XVI. 1 εκ τ. ναου] εκ τ. ουρανου *13 Tyc. om. Q al. sy* || *om.* επτα 2° *P al.*

Set àngels reben les set copes de la ira de Déu

(C. XV.) [1] I viu un altre senyal al cel, gran i admirable: set àngels que tenien les set plagues darreres, perquè amb elles s'ha consumat la ira de Déu. [2] I viu com una mar de vidre barrejada amb foc, i els vencedors de la Bèstia i de la seva imatge i de la xifra del seu nom estant sobre la mar de vidre, tenint unes cítares divines. [3] I canten el càntic de Moisès, el servent de Déu, i el càntic de l'Anyell, dient: «Grans i admirables són les teves obres, Senyor Déu Totpoderós; justos i vers els teus camins, oh Rei de les gents! [4] ¿Qui no temerà, Senyor, i glorificarà el teu nom? Car ets el sol sant; perquè totes les gents vindran i es prostraran al teu davant; puix que els teus judicis s'han fet manifestos.» [5] Després d'això esguardí, i s'obrí al cel el temple del tabernacle del testimoniatge; [6] i eixiren del temple els set àngels que tenien les set plagues, vestits de lli pur blanquíssim, i cenyits als pits amb cinyells d'or. [7] I un dels quatre animals donà als set àngels set copes d'or plenes de la ira de Déu, del Vivent pels segles dels segles. [8] I s'omplí el temple de fum per la glòria de Déu i per la seva majestat; i ningú no podia entrar al temple fins a haver-se consumat les set plagues dels set àngels.

8. Execució de la ira de Déu contra els adoradors de la Bèstia

(C. XVI.) [1] I vaig oir una veu forta des del temple que deia als set àngels: «Aneu, i aboqueu damunt la terra les set copes de la ira de Déu!»

[2] I el primer anà i abocà la seva copa a la terra: i una úlcera dolenta i maligna en vingué als homes que duen la marca de la Bèstia i als qui adoren la seva imatge. [3] I el segon abocà la seva copa a la mar, i es tornà sang com d'un mort, i a la mar morí tota ànima vivent. [4] I el tercer

3, Ex. xv; Dt. xxxii. 8, III Reg. viii, 10. 1, Soph. iii, 8. 2, Ex. ix, 10-11. 3, Ex. vii, 17-21. 4, Ex. vii, 19-24.

XVI. — *Les set copes plenes de la ira de Déu* corresponen a les set trompetes dels cap. VIII-XI; però ara aquestes plagues colpiran directament els adoradors de la Bèstia. Les diverses figures o símbols emprats proven que tots els elements de la creació serviran per a castigar els enemics de Déu.

αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. 4 Καὶ ὁ
τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς
τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων
λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, 6 ὅτι
αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν·
ἄξιοί εἰσιν. 7 Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιασνηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς
ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. 8 Καὶ ὁ τέταρτος
ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι
τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. 9 καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα
μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν
ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. 10 Καὶ ὁ
πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγέ-
νετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν
ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων
αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν
Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν
βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. 13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι· 14 εἰσὶν γὰρ
πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς
τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας
τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 15 Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης·
μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περι-
πατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. 16 καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς
εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδών.

17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλ-
θεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν. 18 καὶ
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας,
οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος
σεισμὸς οὕτω μέγας. 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη,
καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς

4 εγενοντο *A al. g Prim* || 6 αιματα ℵ *36. 39* || 9 εβλασφ.] + οι ανθρωποι *Q al. sy* || το ονομα] ενωπιον *A* || 11 *om.* και εκ τ. ελκ. αυτ. ℵ *Tyc* || 12 ανατολων *A al.* || 13 βατραχους ℵ*P^{47} + εκπορευθεντα *28. 47. 79* || 14 α εκπορ.] εκπορευεσθαι ℵ*P^{47} *al.* || ημερ.] + εκεινης *Q 1 al.* (*Prim*) *sy* || 15 ερχεται ℵ* *38. 47* || 16 μαγεδων *Q al. Prim fuld* || 17 *om.* μεγαλη *A al.* || ναου] ουρανου *1. 12* (ναου του ουρ. *Q al.*) || *om.* απο τ. θρον· ℵ || 18 *om.* εγενετο 1° *Q al. Prim fuld arm* || ανθρωπος εγενετο *A 38* || *om.* επι της γης *7. 14* || 19 *om.* της οργης *14. 92*

abocà la seva copa als rius i a les deus de les aigües, i es tornaren sang.
5 I vaig oir l'àngel de les aigües que deia: «Just ets, oh el qui ets i el
qui eres, el sant! Car així has jutjat, 6 puix que vessaren sang de sants i
profetes, i sang els donares a beure: dignes en són.» 7 I vaig oir l'altar
que deia: «Sí, Senyor Déu Totpoderós, verídics i rectes són els teus judi-
cis!» 8 I el quart abocà la seva copa al sol; i fou atorgat a aquest d'abrusar
els homes amb foc, 9 i s'abrusaren els homes del gran abrandament; i
blasfemaren del nom de Déu, del qui té potestat sobre aquestes plagues,
i no es penediren per tal de donar-li glòria. 10 I el cinquè abocà la seva
copa al soli de la Bèstia: i el seu regne s'entenebrà, i es mossegaren llurs
llengües de dolor, 11 i blasfemaren del Déu del cel a causa de llurs penes
i úlceres; no es penediren, però, de llurs obres.

12 I el sisè abocà la seva copa al gran riu Èufrates; i el seu corrent
s'eixugà, per aparellar el camí als reis de sol ixent. 13 I viu de la boca
del Drac i de la boca de la Bèstia i de la boca del fals profeta eixir
tres esperits impurs, com granotes; 14 car són esperits de dimonis que
obren prodigis, que s'adrecen vers els reis de tota la terra a fi d'acoblar-
los per al combat del gran dia del Déu Totpoderós. 15 («Heus aquí que
vinc com el lladre. Benaurat el qui vetlla, i serva les seves vestidures per
a no anar nu, i vegin les seves vergonyes!») 16 I els acoblà al lloc ano-
menat en hebreu Harmagedon.

17 I l'àngel setè abocà la seva copa enlaire: i eixí una gran veu del tem-
ple, del soli estant que deia: «Està fet!»; 18 i se'n seguiren llampecs i
veus i trons, i hi hagué un fort terratrèmol com no n'hi hagué d'altre tan
gran d'ençà que a la terra hi ha homes. 19 I la gran ciutat es féu en tres
parts, i les ciutats de les gents s'enderrocaren, i la gran Babilònia fou
recordada davant Déu, per tal de donar-li el calze del vi de la seva ira
ardent. 20 I totes les illes es feren fonedisses, i no es trobaren muntanyes.
21 I una gran pedregada, de pedres pesants com un talent, caigué del cel
damunt els homes; i els homes blasfemaren de Déu per la plaga de la
pedregada, car greu en extrem era la plaga aquesta.

8, Sap. viii, 12. **10**, Ex. x, 21. **12**, Isai. xi, 15-16; Ier. l, 38. **15**, I Thess. v, 2. **16**, IV Reg. xxiii, 29; Zach. xii, 11. **21**, Ex. ix, 23.

16. — *Harmagedon*. De l'hebreu Har (muntanya) i Magedon o Megiddo, ciutat de la plana d'Esdrelon, on Barac i Dèbora triomfaren dels cananeus (Idc. V, 19). Per tant, la batalla decisiva contra els enemics del poble fidel serà donada en el cor de la mateixa Palestina.

21. — *Pedres... com talents*. Pes hebraic d'uns quaranta kgs.

ὀργῆς αὐτοῦ. [20] καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. [21] καὶ
χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς
ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς
τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

9. Damnatio Babylonis magnae:
a) Babylon meretrix magna describitvr

(C. XVII.) [1] Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων
τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι
τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολ-
λῶν, [2] μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ
κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. [3] καὶ ἀπή-
νεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ
θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνόματα βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ
κέρατα δέκα. [4] καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτή-
ριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα
τῆς πορνείας αὐτῆς, [5] καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον,
μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμά-
των τῆς γῆς. [6] καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν
ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν
αὐτὴν θαῦμα μέγα. [7] καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ
ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος
αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. [8] τὸ θηρίον
ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς
ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν
οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται. [9] Ὧδε ὁ νοῦς

21 *om.* ως ℵ* *43 Prim* || XVII. 3 γεμον] + τα ℵ* *AP* || εχοντα ℵ*P*, εχων *A al.* || 4 *om.* και 3° *PQ al.* || αυτης 2°] της γης *Q al. Cypr*, + και της γης ℵ || 6 εκ τ. αιμ.] τω αιματι ℵ* *38* || 8 υπαγει *A 12 lat* || θαυμασθησονται *AP* || κατοικ. την γην *Q al. Prim vg* || τα ονοματα ℵ*P al. g Prim vg*

5. — El regne del mal, la Babilònia simbòlica, és representada per una ciutat (en oposició a la ciutat santa de Jerusalem), i per una prostituta (en esgarrifós contrast amb la Verge Mare del cap. XII).

No és altra sinó la Roma pagana, contemporània de St. Joan, com sigui que era aleshores l'encarnació de les forces hostils a Crist i a la seva església. La present descripció no deixa lloc a dubtes: és ella la senyora del món (v. 1. 15. 18); el centre dels cultes idolàtrics (v. 2. 4. 5); l'embriaga de

9. Execució de la ira de Déu contra la gran Babilònia: a) Descripció de Babilònia, la gran meretriu

(C. XVII.) [1] I vingué un dels set àngels que tenen les set copes, i em parlà, dient: « Vina, et mostraré la condemna de la gran meretriu que seu sobre moltes aigües, [2] amb la qual fornicaren els reis de la terra, i amb el vi de la fornicació de la qual s'embriagaren els habitants de la terra » [3] I em dugué en esperit a un desert. I viu una dona seguda damunt una bèstia vermella i plena de noms de blasfèmia i que tenia set caps i deu corns. [4] I la dona vestia de porpra i escarlata, refulgent d'or i pedres precioses; i duia a la mà una copa d'or plena d'abominacions i de les immundícies de la seva fornicació, [5] i al seu front hi havia escrit un nom (Misteri!): « Babilònia, la gran, la mare de les fornicacions i abominacions de la terra! » [6] I viu aquella dona embriaga de la sang dels sants i de la sang dels màrtirs de Jesús. I en veure-la, fui pres de gran estupor. [7] Però l'àngel em digué: « ¿ De què et meravelles? Jo et diré el misteri de la dona i de la Bèstia que la sosté, la que té els set caps i els deu corns. [8] La Bèstia que veieres, era, però ja no és; i està a punt de pujar de l'abisme, però per anar a la perdició. I es meravellaran els habitants de la terra — el nom dels quals no és escrit en el llibre de la vida des de la creació del món, — en veure que la Bèstia era, i no és, i es

2, Inf. xviii, 3. 6, Inf. xviii, 24.

sang cristiana (v. 6); bastida sobre els set famosos turons (v. 9). La denominació « ciutat dels set turons » era corrent entre els antics escriptors llatins. Vegeu Virgili (*Eneida,* VI, 781-783); Horaci (*Carmen saeculare,* 7); Ovidi (*Tristia,* I, 69-70); Ciceró (*Ad Atticum,* VI, 5). Finalment H. Cohen (*Description des monnaies frappées sous l'empire romain...* Paris, 1859, I, p. 315, n.° 375) descriu una moneda de bronze de Vespasià, corresponent a l'any 71 d. Cr., que representa Roma en figura de matrona seguda damunt els set turons, tenint als peus la lloba que alleta Ròmul i Rem, i a la dreta el riu Tíber. Hom diria que St. Joan s'hi ha inspirat en fer aquesta descripció.

7 ss.—*Els set caps i els deu corns. Els set caps,* diu el v. 9, representen els set turons de Roma, i també set reis, cinc dels quals són morts. Escrivint sota Domicià, St. Joan deu referir-se als cinc Cèsars anteriors, i a Neró certament, com a iniciador de les persecucions contra els cristians, el qual tornarà com a vuitè (v. 11), no en persona, sinó revivint en altres successors seus, animats del mateix esperit anticristià. Els set Cèsars, doncs, seran: Neró, Galba, Ot, Vespasià, Titus, ja morts; l'actual Domicià, i el següent Nerva, que regnà solament de la fi del 96 al 98. —*Els deu corns:* són reis o monarquies, que succeiran als reis anteriors; i combatran contra Roma fins a enderrocar-la. Són els reis que destruïren l'Imperi romà, els orientals, o més probablement els reis del nord.

ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθη-
ται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· 10 οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς
ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι.
11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν
ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες
δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 οὗτοι μίαν
γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόα-
σιν. 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει
αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐ-
τοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 Καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ
εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.
16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν
πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας
αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί· 17 ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν
εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν
γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται
οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ
ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

b) Interitvs Babylonis praenvntiatvr

(C. XVIII.) 1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς
δόξης αὐτοῦ. 2 καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ φυλακὴ
παντός πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ
μεμισημένου, 3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ
οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.
4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός
μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ
τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· 5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ
ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα

11 αυτος] ουτος ℵ *Q al.* || 12 ουπω] ουκ *A fuld* || 14 ⟩ πιστ. κ. εκλ. *35. 79. 87* || 15 ειπεν *A Tyc Prim vg* || 16 *om.* και γυμν. *Q al.* || 17 *om.* και ποιησ. μ. γνωμ. *A 79 g Tyc vg* || XVIII. 2 *om.* επε- σεν 2° ℵ*Q al. Prim* || δαιμονιων ℵ*AQ 95* || πν. ακαθ.] + και μεμισημενου *A 16* || ορν.] θηριου *A* 3 ⟩ θυμου τ. οινου *P al., om.* του οιν. *A vg* || πεπτωκαν *AC,* πεπτωκασιν ℵ*Q* || 4 εξελθε *CQ al. Cypr*

presentarà. [9] Aquí l'intel·lecte que tingui saviesa! Aquells set caps, són set
muntanyes damunt les quals seu la dona; i són set reis: [10] els cinc caigue-
ren, l'un subsisteix, i l'altre no ha vingut encara, i quan haurà arribat cal
que duri poc. [11] I la Bèstia que era i no és, és ella mateixa el vuitè, i és dels
set; però va a la perdició. [12] I els deu corns que veieres, són deu reis,
els quals no han rebut encara reialme; però, prenen potestat com a reis,
per una hora, després de la Bèstia. [13] Aquests tenen un sol designi, i lliu-
ren a la Bèstia llur força i poder: [14] aquests lluitaran contra l'Anyell;
però l'Anyell els vencerà — perquè Senyor de senyors és i Rei de reis —,
i també els qui són amb Ell, els cridats, elegits i fidels.» [15] I em diu:
«Les aigües que veieres, damunt les quals seu la meretriu, són pobles
i multituds i nacions i llengües. [16] I els deu corns que veieres — com
també la Bèstia — aquests avorriran la meretriu, i la deixaran desolada i
nua, i devoraran les seves carns, i la cremaran al foc. [17] Car Déu ha po-
sat en llurs cors d'executar el seu designi, i d'executar un sol designi, i
de lliurar llur reialme a la Bèstia, fins que siguin complertes les paraules
de Déu. [18] I la dona que veieres és la gran ciutat que té senyoria sobre
els reis de la terra.»

b) Descripció de la ruïna de Babilònia

(C. XVIII.) [1] Després d'això viu un altre àngel davallar del cel, amb
gran majestat, i la terra fou il·luminada de la seva resplendor. [2] I cridà
en veu poderosa, dient: «Ha caigut, ha caigut Babilònia la gran, i ha
esdevingut estatge de dimonis i amagatall de tot esperit impur, i catau
de tot ocell impur i odiós: [3] perquè del vi del furor de la seva prostitu-
ció s'han abeurat totes les gents, i els reis de la terra han fornicat amb
ella, i els mercaders de la terra s'han enriquit per l'excés del seu luxe.»
[4] I vaig oir una altra veu del cel que deia: «Eixiu d'ella, oh poble
meu!, per tal que no prengueu part en sos pecats, i no rebeu dels seus fla-
gells. [5] Car els seus pecats s'han anat amuntegant fins al cel, i Déu ha fet

12, Dan. vii, 20. 24. **2**, Sup. xiv, 8; Isai. xiii, 21; xxi, 9. **3**, Isai. xxiii, 7; Ier. li, 7. **4**, Ier. l, 7.

2-3.—L'àngel proclama la ruïna de Babilònia com a ja esdevinguda: tan definitiva i certa és en els designis de Déu; era, però, encara futura (cf. v. 21 ss.). Aquesta era la consoladora nova per als cristians dels primers segles: saber per endavant que el poder polític, que ara els perseguia, seria un dia enderrocat, i amb ell tots els enemics de Crist. Que mirin solament de no contaminar-se amb les seves abominacions.

αὐτῆς. 6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ
διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ
διπλοῦν· 7 ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ
βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι
βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· 9 διὰ τοῦτο ἐν
μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ
ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.
9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόφονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ
μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν
τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ
βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ
πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. 11 καὶ οἱ ἔμποροι τῆς
γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς
ἀγοράζει οὐκέτι. 12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ
μαργαρίτου καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ
πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου
τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, 13 καὶ κιννάμωμον
[καὶ ἄμωμον] καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον
καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν
καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 14 καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας
τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ
ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν. 15 οἱ ἔμποροι
τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν
φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, 16 λέγοντες·
οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν
καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ,
17 ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ
πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται,
ἀπὸ μαρκόθεν ἔστησαν 18 καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώ-
σεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; 19 καὶ ἔβαλον χοῦν
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγον-
τες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ

6 απεδωκεν] + υμιν *1. 31 al.* || 7 εαυτην *1. 8 al.* || *om.* και πενθ. *1° 1*. 10 al.* || *om.* οτι 2° *1 al. lat*[pler] || καθημ.] καθως *2. 8 al.* || 8 ημερα] ωρα *14. 92 Cypr* || ⟩ ο θεος ο κυρ. ℵ*, *om.* κυρ. *A 95 vg* || 9 *om.* και στρην. ℵ* *Tyc* || πυρως.] πτωσεως ℵ* || 10 μιαν ωραν *A 95* || 11 κλαυσουσιν κ. πενθησουσιν *Q al. Prim vg* || 12 μαργαριτων ℵ *al.* -ριτας *CP* || ξυλου] λιθου *A vg* || 13 *om.* και αμωμ. *Q 1 al. Prim vg* || *om.* και μυρον *C* || 14 ευρης *Q al.*, ευρησεις *1. 37 g Tyc Prim* || 16 ⟩ κοκκ. κ. πορφ. κ. βυσσ. *A* || μαργαριταις *Q al. vg* || 18 εκραξαν *ACP al. vg* || καπνον] τοπον *A 10 vg* || πολει] + ταυτη *C al. g Prim vg* || 19 εκραξαν *AC 35 vg* || *om.* κλαι. κ. πενυ. *A 1*

memòria de les seves iniquitats. 6 Pagueu-li, com ella us ha pagat; i
dobleu-li la mesura del que ella ha fet; la copa que ella us serví, serviu-
la-hi doblada; 7 com es glorificà i es donà al fast, altre tant doneu-li de
turment i de dol. Car diu en el seu cor: Asseguda estic com regina,
i no sóc vídua, i no veuré dol. 8 Per això vindran en un sol dia els seus
flagells, mort i dol i fam, i amb foc serà abrusada; puix que poderós és
el Senyor Déu, que l'ha jutjada.»

9 I ploraran i es colpiran el pit per ella els reis de la terra, els qui amb ella
fornicaren i es donaren al fast, quan vegin el fum de la seva cremació,
10 de lluny estant per temor del seu turment, dient: «Ai! ai! oh gran
ciutat, Babilònia, oh ciutat poderosa! puix que en una hora ha arribat la
teva condemna!» 11 I els mercaders de la terra ploraran i la planyeran,
perquè ningú més no els compra llur mercaderia: 12 mercaderia d'or i ar-
gent i pedres precioses i perles i lli i porpra i seda i escarlata, i tota llei de
fustes oloroses i tot atuell de vori, i tota mena d'objectes de les fustes més
precioses, i d'aram i de ferro i de marbre; 13 i cinamom i amom, i
perfums i mirra i encens i vi i oli i flor de farina i forment i averies
i ovelles i cavalls i carrosses i cossos i ànimes d'homes. 14 I els fruits
que tant cobeja la teva ànima s'han allunyat de tu, i tota cosa preciosa
i bella és perduda per a tu i mai més hom no la trobarà. 15 Els qui en
això mercadejaven, els qui per ella s'enriquiren, s'estaran lluny per temor
del seu turment, en plors i gemecs, 16 dient: «Ai! ai!, oh gran ciutat,
la que vestia de lli i porpra i escarlata, i s'abillava amb or i pedres pre-
cioses i perles! 17 Car en una hora s'esvaí tanta riquesa!» I tot nauxer,
i tot qui navega cap algun indret, i els mariners, i tots quants espleten
la mar, s'aturaren lluny, 18 i cridaven, en veure el fum de la seva cre-
mació, dient: «¿Quina hi havia semblant a la gran ciutat?»; 19 i tira-
ren pols damunt llurs testes, i cridaven amb plors i gemecs, dient:
«Ai! ai! oh gran ciutat! amb el fast de la qual s'enriquiren tots els qui
posseïen naus a la mar! puix que en una hora ha estat devastada!»

20 Alegreu-vos, sobre ella, oh cels, i vosaltres els sants i apòstols i pro-
fetes; car Déu ha jutjat la vostra causa contra ella!

21 I un àngel forcívol alçà una pedra com una grossa mola, i la llançà a

6, Ier. L, 15. 29; Ps. CXXXVI, 8. 7. Isai. XLVII, 8. 11, Ez. XXVII, 31-36. 12-13, Ez. XXVII, 12-22. 19, Ez. XXVII, 30-34.

12 ss.—La Roma pagana, senyora de gairebé tot el món aleshores conegut, era el centre on afluïen les riqueses i coses precioses de l'Imperi; i el mercat principal d'esclaus i presoners de guerra.

πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.
[20] Εὐφραίνου ἐπ' αὐνῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. [21] Καὶ ἦρεν εἷς
ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν
λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ
μὴ εὑρεθῇ ἔτι. [22] καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ
σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης
οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοι ἔτι,
[23] καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς
γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, [24] καὶ ἐν αὐτῇ
αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ
τῆς γῆς.

c) Gratiarvm actio in coelo post eversionem Babylonis

(C. XIX.) [1] Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν
τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, [2] ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν
τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς,
καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. [3] καὶ
δεύτερον εἴρηκαν· ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων. [4] καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες
καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ
θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλλήλούϊα. [5] καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλ-
θεν λέγουσα· αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ οἱ
φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. [6] καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν
ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν
ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ
παντοκράτωρ. [7] χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ,
ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν,
[8] καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ
βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν. [9] καὶ λέγει μοι· γράψον·
μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ

20 *om.* και οι 2° *C 1 al.* || 21 *om.* ισχυρ. *A sy* || μυλινον *A*, -λιχον *C* || *fin.*] + εν αυτη ℵ *Q al.* || 22 σαλπιγγων ℵ *35. 87* || *om.* πασ. τεχν. ℵ*A* || 24 αιμα ℵ*ACP al.* || εσφραγισμενων *38* || XIX. 1 *inc.* και μετα *1. 36 al.* || *om.* ως *1. 7 al. g Prim sy* || 2 πορνην] πολιν *14. 18 al.* || 5 θρονου] ουρανου *Q 14. 92* || *om.* και 2° ℵ*CP* || 6 *om.* ως 1° *1*, al. g Prim* || *om.* ως 2° *A al.* ||) ο θεος ο κυρ. ℵ* || *om.* ημων *A al.* || 7 αγαλλιωμεθα *Q al.* || 8) καθαρ. και λαμπρ. *1. 36 al.* || 9 *om.* του γαμου ℵ**P al.*

la mar, dient: «Així, amb fúria serà estimbada Babilònia, la gran ciutat,
i mai més no es trobarà. [22] Ni s'oirà més en tu veu de citaristes, i mú-
sics, i flautistes, i trompeters; i no es trobarà més en tu artífex de cap
art, ni brogit de mola no s'oirà més en tu; [23] ni resplendirà més en tu
llum de torxa; ni veu d'espòs i esposa no s'oirà més en tu: perquè els
teus mercaders eren els potentats de la terra, perquè amb les teves feti-
lleries s'esgarriaren totes les nacions. [24] I en ella es trobà sang de profe-
tes i de sants i de tots els immolats sobre la terra.»

c) CÀNTIC TRIOMFAL EN EL CEL PER LA CAIGUDA DE BABILÒNIA

(C. XIX.) [1] Després d'això vaig oir al cel com una veu forta de nom-
brosa multitud, que deia: «Al·leluia! la salut i la glòria i el poder són
del nostre Déu; [2] perquè verídics i rectes són els seus judicis; perquè ha
jutjat la gran meretriu que corrompia la terra amb la seva prostitució, i
ha venjat la sang dels seus servents a la mà d'ella.» [3] I altra vegada di-
gueren: «Al·leluia!» I el fum d'ella puja pels segles dels segles. [4] I els
vint-i-quatre ancians i els quatre animals es prostraren i adoraren Déu,
el qui seu al soli, dient: «Amén, al·leluia!» [5] I eixí del soli una veu que
deia: «Canteu al Déu nostre, tots els seus servents i els qui el temeu,
petits i grans.» [6] I vaig oir com una veu de nombrosa multitud i com
remor de moltes aigües i com retruny de grans trons, que deien: «Al·le-
luia! perquè ha regnat el Senyor Déu nostre, el Totpoderós: [7] alegrem-
nos i exultem, i donem-li glòria, perquè han vingut les noces de l'Anyell,
i la seva esposa s'ha abillat, [8] i li ha estat atorgat de vestir-se de lli res-
plendent i pur; car aquest lli són les obres justes dels sants.» [9] I em diu:
Escriu: «Benaurats els qui són cridats al banquet de les noces de
l'Anyell!» I em diu: «Aquestes són les paraules verídiques de Déu.»
[10] I em prostrí als seus peus per adorar-lo; però em diu: «Guarda-te'n!

22, Ez. XXVI, 13. 3, Isai. XXXIV, 10.

1. 3 etc. — *Al·leluia!*, o Hal·lelu-Ja! Vol dir «canteu a Jahvè!», i equival a l'exclamació de joia i acció de gràcies *Lloat sia Déu!* Sovinteja en el Saltiri i en la litúrgia del temps pasqual.

7. — L'església, l'Esposa de Crist, celebrarà amb Ell les noces solemnes i unió benaurada, quan haurà triomfat de tots els seus enemics.

λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. [10] καὶ ἔπεσα ἔμ-
προσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή·
σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα
τῆς προφητείας.

10. VERBVM DEI VICIT: BESTIAE MITTVNTVR IN STAGNVM IGNIS

[11] Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ
καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιο-
σύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. [12] οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς
οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, [13] καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι,
καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. [14] καὶ τὰ στρατεύματα
τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι
βύσσινον λευκὸν καθαρόν. [15] καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται
ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ
αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. [16] καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ
ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασι-
λέων καὶ κύριος κυρίων.

[17] Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ
μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι·
δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, [18] ἵνα φάγητε
σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας
ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε
καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.

[19] Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα
αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. [20] καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ
ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν
οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσ-
κυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην

10 μη] + ποιησης *32. 95 lat.* || *om.* σου 2° ℵ* *6* || 11 *om.* καλουμ. *AP al.* || 12 ως φλοξ *A al. lat sy* || ονοματα γεγραμμενα α *9. 13 al.* (*Q al. sy*) || 13 βεβ.] ρεραντισμενον *P 36*, περιρεραμμενον ℵ* || 14 λευκοβυσσινον *95* || 15 οξ.] + διστομος *Q al. Cypr sy* || 16 *om.* επι τ. ιμ. και *A* || 17 ενα] αλλον ℵ *36* || 18 *om.* και σαρκ. χιλ. *1. 49 arm* || 19 αυτων] αυτου *A al.* || 20 οι μετ αυτου *A 34. 41* || την εικονα ℵ* *38. 39*, το χαραγμα *Q*

conservent teu sóc i dels teus germans i dels qui serven el testimoniatge de Jesús. Adora Déu; car el testimoniatge de Jesús és l'esperit de profecia.»

10. El Verb de Déu triomfador; les Bèsties són llançades a l'estany de foc

[11] I viu el cel obert; i heus aquí un cavall blanc, i el qui hi cavalca
s'anomena Fidel i Verídic, i jutja i guerreja en justícia: [12] els seus ulls
són com flama de foc, i al seu cap duu moltes diademes, i porta un
nom escrit que ningú no coneix sinó Ell, [13] i vesteix un mantell tenyit
en sang, i es diu el seu nom: «el VERB de Déu.» [14] I els exèrcits del
cel el segueixen, damunt cavalls blancs, i vestits de lli blanc i pur. [15] I de
la seva boca ix una espasa aguda, per a colpir amb ella les nacions;
i Ell les regirà amb verga de ferro, i és Ell qui pitja el cup del vi de la
ira ardent de Déu Totpoderós. [16] I duu escrit un nom al mantell i a
la cuixa: «*Rei de reis,* i *Senyor de senyors.*»
[17] I viu un àngel que, estant al sol, cridà en veu forta a tot
l'ocellam que volava pel mig del cel: «Veniu, aplegueu-vos al gran
banquet de Déu, [18] a menjar carn de reis i carn de tribuns i carn de
potentats, i carn de cavalls i dels qui hi cavalquen, i carn de tothom, lliures i esclaus, i petits i grans.»
[19] I viu la Bèstia i els reis de la terra i llurs exèrcits aplegats per
fer la guerra contra el qui seu damunt el cavall i contra el seu exèrcit. [20] Però fou presa la Bèstia i el seu fals profeta, que obra prodigis davant d'ella, amb els quals seduí els qui reberen la marca de la
Bèstia i els qui adoren la seva imatge: ambdós foren llançats vius a
l'estany de foc i sofre ardent. [21] I els altres foren occits amb l'espasa
que ix de la boca del qui seu damunt el cavall; i tot l'ocellam s'atipà de llurs carns.

11, Sap. I, 5; VI, 2. 13, Ioa. I, I. 15, Ps. II, 9; Isai. XI, 4; LXIII, 3. 16, Dt. X, 17; I Tim. VI, 15. 17, Ez. XXXIX, 4. 21, Ez. XXXIX, 17-20.

13.—*Tenyit en sang* dels seus enemics, que ve d'exterminar.

16.— *A la cuixa,* d'on penja l'espasa, símbol de la potestat.

20.—*El seu fals profeta :* és la segona bèstia, de la qual parlà en el cap. XIII, 11-15.

τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θείῳ. 21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ
ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

11. Regnvm mille annorvm: vltimvm ivdicivm et mvndi renovatio

(C. XX.) 1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα
τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 καὶ
ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ
Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσ-
σον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ
ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν
χρόνον. 4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη
αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ
καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον
οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ
ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ
χίλια ἔτη. 5 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια
ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος
ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύ-
σουσιν μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλα-
κῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλε-
μον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. 9 καὶ ἀνέβησαν
ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ
τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· 10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη
εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδο-

20 της χαιομενης ℵAP *Tyc Prim vg* || XX. 1 *om.* εχ τ. ουρ. ℵ* || 2 ο οφις ο αρχαιος *A* || ος] ο ℵ || σατ.] + ο πλανων την οιχουμενην ολην *Q al. sy* || 5 *om.* χαι 1° *A g Vict Aug vg* || νεχρ.] ανθρωπων *Q 32. 34, eorum Vict Aug* || 7 οταν τελ.] μετα *Q al.* || 8 παντα τα εθνη ℵ *79* || *om.* της γης ℵ* || μαγωγ] + χαι ℵ *al. g Tyc vg* || 9 αγιων] + χαι την πολιν των αγιων *Q 97* || 9 *om.* απο του θεου *A 12. 18. 79*

11. El regne dels mil anys: el judici final i el món renovellat

(C. XX.) 1 I viu un àngel davallar del cel, portant la clau de l'abis-
me i una grossa cadena en la mà. 2 I agafà el Drac, el serpent antic,
que és el diable i Satanàs, i el lligà per a mil anys; 3 i el llançà a l'abis-
me, que tancà i segellà, per tal que no sedueixi més les gents, fins
que siguin acomplerts els mil anys; després dels quals cal que sigui
deslligat per breu temps. 4 I viu uns solis, i s'hi assegueren, i els fou
atorgat de sentenciar; i viu les ànimes dels degollats pel testimoniatge
de Jesús i per la paraula de Déu, els quals no adoraren la Bèstia ni la
seva imatge ni en reberen la marca en llurs fronts ni mans. I revis-
queren i regnaren amb Crist mil anys. 5 Els altres morts, però, no
revisqueren fins a acomplerts els mil anys: és aquesta la resurrecció pri-
mera. 6 Benaurat i sant el qui té part en la resurrecció primera: sobre
aquests no té poder la mort segona, ans seran com sacerdots de Déu
i de Crist, i regnaran amb Ell mil anys.

2, Gen. III, 1. 5, I Cor. XV, 23.

XX.—*El regne dels mil anys.* L'àngel empresona el Drac per espai de mil anys, per tal que no sedueixi més les nacions. Durant aquest període els màrtirs reviuran i regnaran amb Crist: és aquesta la resurrecció primera. Passats els mil anys, altra vegada eixirà de l'abisme el Drac a seduir les gents, les quals combatran contra els fidels, si bé endebades; car Satanàs i les dues bèsties seran estimbats a l'estany de foc i sofre. Ara bé; ¿hem d'entendre aquest regne millenari en sentit material com els antics i medievals millenaristes, àdhuc deixant de banda grolleres i ridícules fantasies? — Ben mirat el conjunt simbòlic de l'Apocalipsi, creiem fundades les conclusions següents: *a*) el nombre de *mil* indica un període indefinit; *b*) l'empresonament del Drac és relatiu. Com digué Jesús poc abans de la seva Passió (Jo. XII, 31), «ara el príncep d'aquest món serà foragitat», i amb tot veiem que l'imperi del mal continua combatent el regne del bé. Com en l'Apoc. XII, el Drac és llançat del cel, i això no obstant, se'n va a perseguir els fidels de la terra; *c*) que la resurrecció primera de la qual aquí es parla no és sinó la vida divina que ha portat Crist al món, espiritualment mort; és l'estat de les ànimes en gràcia, que per a St. Joan vol dir el pas de la mort a la vida, una vera resurrecció (Jo. V, 24; I Jo. III, 14), la possessió de la vida divina (I Jo. III, 1-3). Per tant, el regne dels mil anys no és sinó el Cristianisme triomfant des de la mort del Crist fins a la fi del món; coexisteix amb l'època de lluita. Els fidels que viuen íntimament units amb Crist, són ja súbdits d'aquest regne, posseeixen ja la vera vida i regnen amb Ell; puix que les persecucions els afectaran solament d'una manera molt relativa i externa: així com en el cap. XI, 1-2 ens ha dit St. Joan que els gentils solament podran trepitjar l'atri exterior de l'església, mentre en el santuari interior regnarà una pau mai no pertorbada.

προφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.
[11] Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτὸν οὗ
ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη
αὐτοῖς. [12] καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς,
ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον
ἠνοίχθη ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμέ-
νων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. [13] καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα
τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς
νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
[14] καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος
ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. [15] καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη
ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.
(C. XXI). [1] Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος
οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. [2] καὶ
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς. [3] καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης·
ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν,
καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, [4] καὶ
ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ
ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι
τὰ πρῶτα ἀπῆλθεν. [5] καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ
ποιῶ πάντα.

Conclvsio Partis Secvndae: verba fidelissima et vera scribantvr: promissiones et minae

Καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν.
[6] καὶ εἶπέν μοι· γέγονα. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.
ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.

11 επ αυτ.] επανω αυτου ℵ *38* || 12 ⟩ μιχρ. χ. τ. μεγ. *Q al.* || 14 *om.* ουτος — πυρος *1. 18 al. arm, Tyc Aug* || XXI. 1 *om.* πρωτη *13. 29 Aug* || χαι την θαλασσαν ουχ ιδον ετι *A* || 3 θρονου] ουρανου *PQ al Prim* || εσχηνωσεν ℵ* *g am* || *fin.*] + αυτων θεος *A Tyc Ambr vg* (*P 79 al.*) || 4 εξαλ.] + ο θεος *A 1 Tert Tyc Aug vg.* + απ αυτων *Q al.* || απηλθον *P al.*, -θαν *A* || 5 λεγει] + μοι ℵ*P al.* || 6 γεγοναν *A* (*38*) || *om.* αυτω ℵ*AP al. lat*

[7] I quan siguin acomplerts els mil anys, serà deslligat Satanàs de la seva presó, [8] i eixirà a seduir les gents que hi ha als quatre angles de la terra, Gog i Magog, a aplegar-los per a la guerra: el nombre dels quals és com l'arena de la mar. [9] I pujaren a la sobrefaç de la terra, i rodejaren el campament dels sants i la ciutat benamada. Però davallà foc del cel, de part de Déu, i els devorà; [10] i el diable que els seduïa, fou llançat a l'estany de foc i sofre, on ho foren també la Bèstia i el fals profeta; i seran turmentats dia i nit pels segles dels segles.

[11] I viu un gran soli blanc, i el qui hi seia (a la presència del qual fugí la terra i el cel, i no es trobà més lloc per a ells). [12] I viu els morts, grans i petits, estar davant el soli; i foren oberts uns llibres. I fou obert un altre llibre, que és el de la vida: i pel que hi havia escrit en els llibres foren jutjats els morts, segons llurs obres. [13] I la mar restituí els morts que en ella hi havia, i la mort i l'infern restituïren els morts que en ells hi havia; i foren jutjats cadascú segons llurs obres. [14] I la mort i l'infern foren llançats a l'estany del foc: aquesta és la mort segona, l'estany del foc. [15] I si algú no fou trobat escrit en el llibre de la vida, fou llançat a l'estany del foc.

(C. XXI.) [1] I viu un cel nou i una terra nova; car el primer cel i la primera terra desaparegueren, i la mar ja no existeix. [2] I la ciutat santa, la nova Jerusalem, viu-la davallar del cel, procedent de Déu, preparada com esposa abillada per al seu espòs. [3] I vaig oir una veu forta del soli, que deia: «Heus aquí el tabernacle de Déu entre els homes, i habitarà entre ells; i ells, pobles seus seran, i Ell serà «el Déu amb ells.» [4] I eixugarà tota llàgrima de llurs ulls i no hi haurà més mort, ni hi haurà més dol, ni clam, ni dolor, puix que les coses primeres han cessat.» [5] I aquell qui seia al soli digué: «Heus aquí que faig noves totes les coses.»

Conclusió de la Segona Part: Manament d'escriure aquestes paraules; prometences i amenaces

I diu: «Escriu, car que aquestes paraules són fidels i verídiques». [6] I em digué: «Està fet. Jo sóc l'alfa i l'omega, el principi i la fi.

8, Ez. xxxviii-xxxixi. 9, IV Reg. i, 10. 12, Sup. iii, 5; Philip. iv, 3. 13, Ioa. v, 28-29. 1, Isai. lx, 17; II Petr. ii, 13. 2, Gal. iv, 26. 3, Ez. xxxvii, 27; Ioa. i, 14. 4, Sup. vii, 17. 6, Isai. lv, 1.

9.—*La ciutat benamada.* Jerusalem, com a símbol de l'església cristiana.

7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται
μοι υἱός. 8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

7 κληρ.] δωσω αυτω *Q al.* || αυτων θεος *A 1. 79* || 8 απιστ.] + και αμαρτωλοις *Q al. sy* || ψευσταις *A*

A l'assedegat, jo li donaré de la font de l'aigua de la vida, gratuitament.
7 El qui venci heretarà aquestes coses, i jo li seré Déu, i ell em serà fill.
8 Per als covards, però, i incrèduls, i immunds, i homicides, i fornicadors,
i fetillers, i idòlatres, i per a tots els mentiders, la porció serà l'estany
ardent de foc i sofre, ço que és la mort segona.

7, II Reg. VII, 14.

8. — *La mort segona :* definitiva i eterna. La mort primera (per contrast amb la resurrecció primera del cap. XX, 5) és l'estat del pecat, la mort espiritual de l'ànima en aquesta vida.

PARS TERTIA

(XXI, 9-XXII, 21)

DESCRIPTIO SANCTAE CIVITATIS IERVSALEM ET COELESTIS BEATITVDINIS

[9] Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. [10] καὶ
ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τοῦ θεοῦ, [11] ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος
λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· [12] ἔχουσα τεῖχος
μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέ-
λους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλῶν
υἱῶν Ἰσραήλ. [13] ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες
τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς.
[14] καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ επ' αὐτῶν
δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

[15] Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ
τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. [16] καὶ ἡ πόλις
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν
τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. [17] καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς
ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέ-
λου. [18] καὶ ἦν ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ πόλις

9 τ. γεμ. των] γεμουσας *Q al.* || 10 πολ.] + την μεγαλην *1. 31 al.* || *om.* απο τ. θεου *92. 94 Ambr* || 11 *om.* εχουσ. — θεου *A 98* || 12 ονομ.] + αυτων ℵ || εστ.] + τα ονοματα *A (Q) al. vg sy* || 13) δυσμων... νοτου *A am* || 14 εχων *APQ al.* || 15 *om.* και το τειχ. αυτ. *Q al.* || 16 οσον] + και *A al. Tyc Prim vg sy* || σταδιους *AQ al.* || 18 *om.* ην *AP sy* || *om.* καθαρω *P*

TERCERA PART

(XXI, 9-XXII, 21)

Descripció de la celestial Jerusalem i felicitat beatífica

[9] I s'apropà un d'aquells set àngels que tenien les set copes plenes de
les set plagues darreres, i em parlà, dient: «Vina, et mostraré la núvia,
l'esposa de l'Anyell.» [10] I m'enlairà, en esperit, a una gran i alta mun-
tanya, i em mostrà la ciutat santa de Jerusalem, que davallava del cel,
procedent de Déu, [11] posseint la glòria de Déu. La seva refulgència era
semblant a una pedra preciosa, a una pedra de jaspi cristallí.

[12] I té una muralla, gran i alta, i dotze portals; i en els portals, dotze
àngels, i uns noms inscrits, que són els noms de les dotze tribus dels fills
d'Israel. [13] A llevant, tres portals; al nord, tres portals; a migjorn, tres
portals; a ponent, tres portals. [14] I la muralla de la ciutat tenia dotze
fonaments, i en ells dotze noms dels dotze Apòstols de l'Anyell.

[15] I el qui amb mi parlava duia per mida una canya d'or, per tal d'amidar
la ciutat i els seus portals i la seva muralla. [16] La ciutat és quadrangular,
i la seva llargària és igual a l'amplària. I amb la canya amidà la ciutat,
en dotze mil estadis: essent iguals la seva llargària, amplària i alçària.
[17] També amidà la seva muralla: cent quaranta-quatre colzades: mida

10, Isai. LII, 1; Gal. IV, 26. **12**, Ez. XLVIII, 31-35. **15**, Ez. XL, 3. 5. **16**, Ez. XLIII, 16; XLVIII, 16-17.

9. — *L'esposa de l'Anyell:* és la mateixa Verge-Mare del cap. XII, representant l'església dels sants, que en el seu triomf final es transforma en la ciutat benamada. Noti's el contrast amb la gran meretriu que representa Babilònia i que ve identificada amb la ciutat dels set turons (cap. XVII).

10 ss. — Sant Joan ens descriu la celestial Jerusalem com una ciutat ideal, bastida amb els materials més preciosos que hom coneixia a la terra, per a fer entendre tant com possible, mitjançant aquests símbols, la bellesa incomparable de la Jerusalem benaurada.

χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. [19] οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς
πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις,
ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, [20] ὁ
πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος
βήρυλλος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος
ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. [21] καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα
μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου. καὶ
ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής. [22] Καὶ ναὸν
οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς
ἐστιν, καὶ τὸ ἀρνίον. [23] καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς
σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν,
καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. [24] καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ
τοῦ φοτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν
εἰς αὐτήν· [25] καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ
οὐκ ἔσται ἐκεῖ· [26] καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν
εἰς αὐτήν. [27] καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν
βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς
τοῦ ἀρνίου.
(C. XXII.) [1] Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς
κρύσταλλον, ἐκπορεόυμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. [2] ἐν
μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον
ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρ-
πὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. [3] καὶ
πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν
αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, [4] καὶ ὄψονται τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. [5] καὶ
νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν [φωτὸς] λύχνου καὶ φωτὸς
ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ [ἐπ'] αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

CONCLVSIO LIBRI

[6] Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ
θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι

19 *inc.* και οι ℵ* *al sy* || *om.* κεκοσμ, 92 *Tyc Prim* || 20 τοπαδιον ℵ* *am* || 21 ην] + ως *Q 79. 92* || 23 πολις] + αυτη *38. 97 sy* || φαιν.] + εν *49. 91 al. vg* || 24 δοξ.] + και τιμην *Q al. vg sy* || αυτων] των εθνων *Q al. sy* || 26 *fin.*] + ινα εισελθοσιν *Q al.* || *om. uers: 1* || 27 ποιων] + ωσει ℵ* || αρν.] ουρανου ℵ || XXII. 1 ποτ.] + καθαρον *7. 26 al.* || *om.* λαμπρον *38. 40* || 2 ποιων *A 18* || αποδιδους ℵ*Q al.* || 3. 5 ετι] εχει *1. 7 al.* || 5 *om.* φωτος 1° *PQ al. Ambr* || φωτισει *AP al.*, φωτιζει *30. 32 al.*, + επ ℵ*A 35 Ambr Prim* || 6 λεγει *Q al.* || απεστειλ.] + με ℵ* *sy*

d'home, ço és, d'àngel. [18]I la seva muralla era construïda de jaspi; però la ciutat és or pur, semblant al pur cristall. [19]Els fonaments de la muralla de la ciutat són ornats amb tota mena de pedres precioses: el primer fonament és jaspi, el segon safir, el tercer calcedònia, el quart maragda, [20]el cinquè sardònix, el sisè sarda, el setè crisòlit, el vuitè beril·le, el novè topazi, el desè crisopras, l'onzè jacint, el dotzè ametista. [21]I els dotze portals són dotze perles, i cadascun, una sola perla. I la plaça de la ciutat és or pur, com cristall transparent. [22]Però no hi he vist cap temple; car el Senyor Déu Omnipotent és el seu temple, i també l'Anyell. [23]I la ciutat no fretura de sol ni lluna per a enllumenar-la; perquè la glòria de Déu la il·lumina, i la seva llum és l'Anyell. [24]I a la llum d'ella caminaran les nacions, i els reis de la terra hi duran llur glòria. [25]I els seus portals no es tancaran de dia — car no hi haurà nit allà—. [26]I a ella hom durà la glòria i l'honor de les nacions. [27]I no hi entrarà res de profà, ni el qui comet abominació i falsedat, sinó els inscrits en el llibre de la vida de l'Anyell.

(C. XXII.) [1]I em mostrà un riu d'aigua de vida, clar com cristall, que brollava del soli de Déu i de l'Anyell; [2]i entremig la seva plaça i el riu, a una i altra banda, hi ha un arbre de vida que fa dotze fruits, donant el seu fruit cada mes, i les fulles del qual són per a guarir les nacions. [3]I no hi haurà més maledicció. I allà hi haurà el soli de Déu i de l'Anyell; i els seus servents el serviran, [4]i veuran la seva faç, i el nom d'Ell serà escrit en llurs fronts. [5]I no hi haurà més nit; ni freturaran de llum de torxa ni de llum de sol; car el Senyor Déu els il·luminarà; i regnaran pels segles dels segles.

Conclusió de tot el llibre

[6]I em digué: «Aquestes paraules són fidels i verídiques, i el Senyor, el Déu dels esperits dels profetes, ha tramès el seu àngel per tal de mostrar

23, Isai. XXIV, 23; LX, 1-3. **1**, Gen. II, 10. **2**, Gen. II, 9; III, 22. **4**, Mt. V, 8; I Ioa. III, 2. **6**, Sup. I, 1.

2.—*Un arbre de vida.* Al·ludeix l'arbre de vida del Paradís terrenal (Gn. II, 9; III, 22). En el nostre text s'entén en sentit col·lectiu: a cada banda del riu hi ha rengles d'arbres, o arbredes.—*Donant el seu fruit cada mes:* tenen sempre fruit a l'abast de tothom, i com el fruit és de vida, els seus habitants no moriran mai, ans fruiran eternalment de la vida.—*Les fulles... són per a guarir,* o per a remei de *les nacions:* com sigui que al cel no pot entrar-hi res imperfet, hem d'entendre-ho de les ànimes que viuen encara a la terra, les quals trobaran en dit arbre el remei per a llurs malalties. Aqueix arbre de vida no és altre que el Redemptor, que en el temps present es dóna als fidels sota els vels eucarístics, i que en el cel es dóna a pler, sense vels, als esperits benaurats.

τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.
7 καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ.
μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ
ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
δεικνύοντός μοι ταῦτα.
9 καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους
τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν.
11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι,
καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι,
καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.
12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου
μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ.
13 ἐγὼ τὸ ἄλφα
καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.
14 μακάριοι οἱ
πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον
τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.
15 ἔξω οἱ κύνες
καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ
πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ
ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμ-
πρὸς ὁ πρωϊνός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω·
ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς
πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ
τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος
αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν
γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε
Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. ἀμήν.

8 ⟩ βλεπων κ. ακουων ℵ *al.* (*1 al.*) || 9 μη] + ποιησης 32 *lat* || *om.* και *3°* 1. 4 *al. Prim* || λογ.] + της προφητειας *38 Prim* || 11 ρυπαρευθητω *Q al.* || δικ. δικαιωθητω *38, 79* || 12 εκαστ. κατα τα εργα αυτου *79 lat*pler || 14 μακ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου *Q al. Tert Cypr Tyc sy* || 15 ⟩ ποιων κ. φιλων ℵ *al.* || 18 ⟩ ο θεος επ αυτον *Q al. vg* || τας επτα πληγας *Q al.* || 19 λογ.] + τουτων ℵ (*Ambr*) || 20 ταυτα] + ειναι ℵ* || *om.* αμην ℵ + ναι (7) *35. 38 al.* || *fin.*] + χριστε 4. *11 al. Tyc Prim* || 21 *om. uers. Tyc Prim Cassiod* || ιης.] + χριστου *Q al. vg sy* || *om.* παντων ℵ, *om.* των αγ. *A* || *om.* αμην *A 79 fuld*

als seus servents el que cal que s'esdevingui tot seguit.» 7 «I heus aquí
que vinc aviat. Benaurat el qui serva les paraules de la profecia d'aquest
llibre.» 8 I jo, Joan, sóc qui això he oït i vist. I en haver-ho oït i vist,
em prostrí, per adorar-lo, als peus de l'àngel que això em mostrava. 9 Però
em diu: «Guarda-te'n! conservent teu sóc i dels teus germans els pro-
fetes i dels qui serven les paraules del llibre aquest: adora Déu.»

10 I em diu: «No segellis les paraules de la profecia d'aquest llibre;
car el moment és prop. 11 L'injust, que cometi encara injustícies; i el
sutze, que s'ensutzi encara; i el just, que es justifiqui encara; i el sant,
que es santifiqui encara. 12 Vet aquí, que vinc aviat; i amb mi va el
guardó per a retribuir cadascú segons serà la seva obra. 13 Jo sóc l'alfa
i l'omega, el primer i el darrer, el principi i la fi. 14 Benaurats els qui
renten llurs vestidures, per tal de tenir dret en l'arbre de la vida, i en-
trar pels portals a la ciutat! 15 Fora els cans, i els fetillers, i els forni-
cadors, i els homicides, i els idòlatres, i tot el qui ama i comet falsedat!
16 Jo, Jesús, he tramès el meu àngel que us atesti aquestes coses sobre
les esglésies. Jo sóc l'arrel i l'estirp de David, l'estel brillant del matí.»

17 I l'Esperit i l'esposa diuen: «Vina!» I el qui escolta, digui: «Vina!»
I el qui tingui set, vingui; qui vulgui, prengui de l'aigua de la vida
gratuïtament.

18 Jo testifico a tothom que escolti les paraules de la profecia d'aquest
llibre: Si algú hi afegia, Déu afegirà damunt d'ell les plagues escrites en
aquest llibre; 19 i si algú treia de les paraules del llibre d'aquesta profe-
cia, Déu traurà la seva part de l'arbre de la vida i de la ciutat santa, des-
crits en aquest llibre.

20 Diu el qui això testifica: «Sí, vinc aviat!» Així sia! Vina, Senyor
Jesús!

21 La gràcia del Senyor Jesús sigui amb tots els sants. Així sia!

8, Sup. XIX, 10. **10**, Sup. I, 3; X, 4. **13**, Sup. I. II. 17. **15**, I Cor. VI, 9-10. **16**, Sup. I, 1-2. **17**, Isai. LV, 1. **18**, Dt. IV, 2.

11.—Déu a tots concedeix el temps de penitència, si bé permet i sap que molts n'abusaran.

15.—*Els cans:* entre els hebreus era el ca un animal immund (Mt. VII, 6) i designa els homes impurs, principalment els gentils.

TAULA

LLETRES CATÒLIQUES

Introducció general

LLETRA DE SANT JAUME APÒSTOL

LLETRA PRIMERA DE SANT PERE APÒSTOL

Pags.

LLETRA SEGONA DE SANT PERE APÒSTOL

LLETRA PRIMERA DE SANT JOAN

LLETRES SEGONA I TERCERA DE SANT JOAN

Lletra segona

Lletra tercera

LLETRA DE SANT JUDAS APÒSTOL

APOCALIPSI DE SANT JOAN

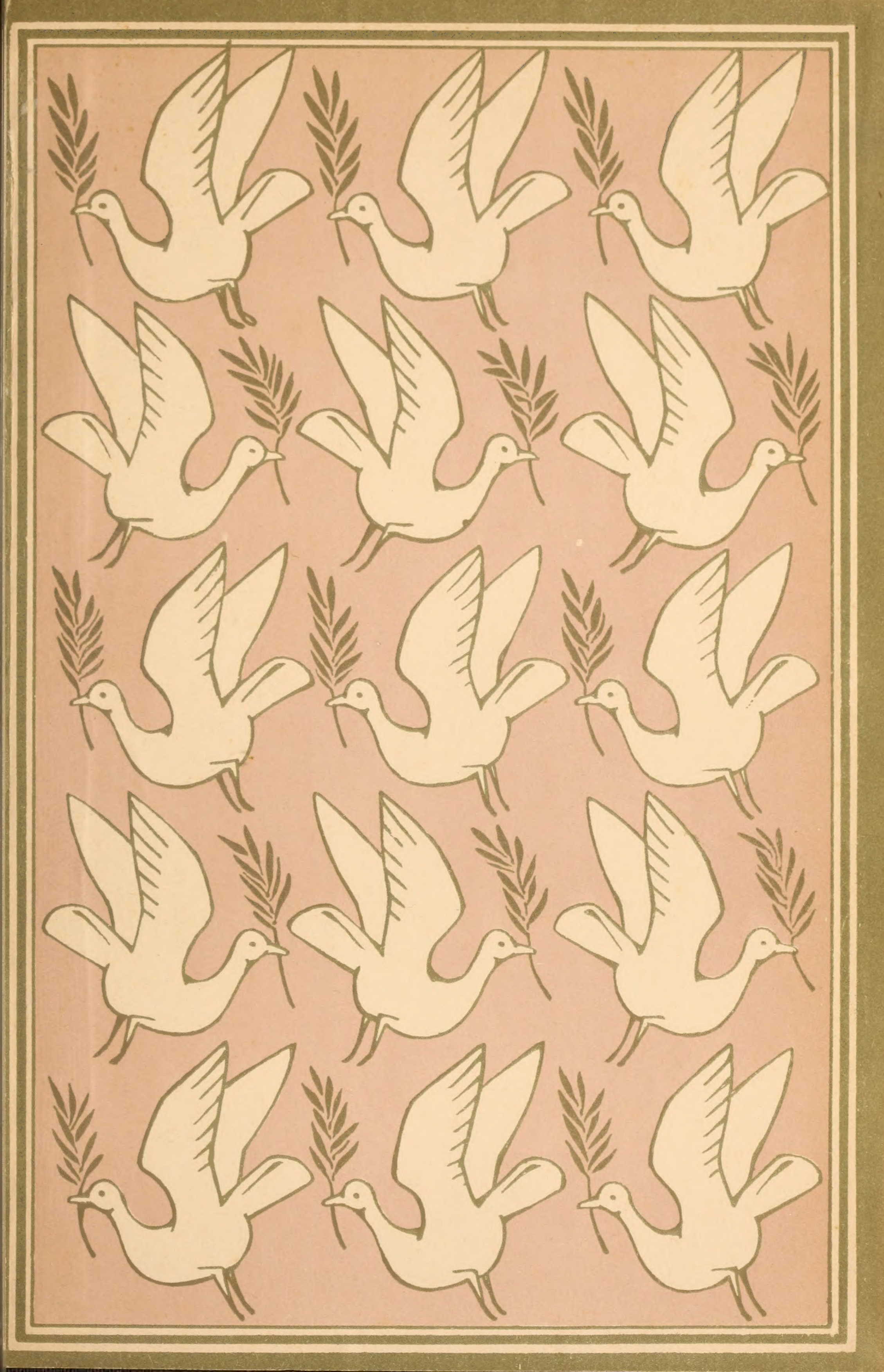
Tercera part

ESMENES

Pàg.	Linia	On diu	Ha de dir
		TEXT GREC	
10	18	αντιλεγόμενα	ἀντιλεγόμενα
84	14	ἵνα	ἵνα
109	23	ρατκοῦντας	κρατοῦντας
111	11	ἐκκλησιαῦ	ἐκκλησίαις
112	5	στόματός μοῦ	στόματός μου
114	12	λάβεῖν	λαβεῖν
118	2	ζφων	ζῴων
119	30	ἀνθρωποι	ἄνθρωποι
122	16	τῆς	τῆς
123	4	οἰῶνας	αἰῶνας
125	7	ἐδωκεν	ἔδωκεν
127	11	πρόσκυνοῦντες	προσκυνοῦντες
»	15	ἀποθνσήκοντες	ἀποθνήσκοντες
129	6	θυσιασνηρίου	θυσιαστηρίου
»	13	γλώσσαςαὐ τῶν.	γλώσσας αὐτῶν
133	2	αὐνῇ	αὐτῇ
139	13	φοτὸς.	φωτὸς
140	21	εἰπατω	εἰπάτω
		TEXT CATALÀ	
44	13, *nota* 14	*i els és*	*i el que és*
72	2, » 28	Veiet-nos	Veient-nos
89	2	Afeu	Alfeu
102	31	Neró	Neró
107	3	Si	Sí
»	15	de l'alcandora	amb l'alcandora
109	24	si no	si no,
119	13	clarejarà	clarejà
126	23	un altre àngel viu	viu un altre àngel
132	12	la planyeran, ...	es planyeran per ella,
»	25	i tot	i tothom
136	31	car que	car
140	15	tot el qui.	tothom qui

AQUEST QUINZÈ VOLUM DE LA SAGRADA BÍBLIA, ANOS-
TRADA PER CURA I A DESPESES DE LA FUNDACIÓ
BÍBLICA CATALANA, FOU ACABAT D'ESTAM-
PAR ALS OBRADORS DE LA TIPOGRA-
FIA EMPORIUM EL DIA XIX DE
MARÇ, DIADA DEL GLORIÓS
PATRIARCA SANT JOSEP,
DE L'ANY DE GRÀCIA
· MCMXXXVI ·

BS212 .1928 v.15
La Sagrada Biblia ...
Princeton Theological Seminary-Speer Library
1 1012 00005 8356